

Ny våpenlov

Gjennomgang av gjeldende våpenlovgivning og forslag til ny våpenlov

Norges offentlige utredninger 2011

Seriens redaksjon:
Departementenes servicesenter
Informasjonsforvaltning

1. Bedre rustet mot finanskriser.
Finansdepartementet.
2. Mellomlagerløsning for brukt reaktorbrensel og langlivet mellomaktivt avfall.
Nærings- og handelsdepartementet.
3. Kompetansearbeidsplasser – drivkraft for vekst i hele landet.
Kommunal- og regionaldepartementet.
4. Mat, makt og avmakt.
Landbruks- og matdepartementet.
5. Grunnlaget for inntektsoppgjørene 2011.
Arbeidsdepartementet.
6. Et åpnere forskningssystem.
Kunnskapsdepartementet.
7. Velferd og migrasjon.
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.
8. Ny finanslovgivning.
Finansdepartementet.
9. Økt selvbestemmelse og rettssikkerhet.
Helse- og omsorgsdepartementet.
10. I velferdsstatens venterom.
Justis- og politidepartementet.
11. Innovasjon i omsorg.
Helse- og omsorgsdepartementet.
12. Ytringsfrihet og ansvar i en ny mediehverdag.
Kulturdepartementet.
13. Juryutvalget.
Justis- og politidepartementet.
14. Bedre integrering.
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.
15. Rom for alle.
Kommunal- og regionaldepartementet.
16. Standardisert personskadeerstatning.
Justis- og politidepartementet.
17. Når sant skal sies om pårørendeomsorg.
Helse- og omsorgsdepartementet.
18. Struktur for likestilling.
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.
19. Ny våpenlov.
Justis- og politidepartementet.

NOU

Norges offentlige utredninger **2011:19**

Ny våpenlov

Gjennomgang av gjeldende våpenlovgivning og forslag til ny våpenlov

Utredning fra utvalg oppnevnt ved kongelig resolusjon 18. juni 2010.
Avgitt til Justis- og politidepartementet 5. desember 2011.

ISSN 0333-2306
ISBN 978-82-583-1115-4

07 Xpress AS

Til Justis- og politidepartementet

Utvalget for gjennomgang av gjeldende våpenlovgivning ble oppnevnt ved kongelig resolusjon 18. juni 2010. Utvalget avgir med dette sin utredning.

Oslo 5. desember 2011

Ingrid Røstad Fløtten
Leder

Lucien Dedichen

Øivind Fredlund

Astrid Nilsen

Vidar Nilsen

Steinar Talgø

Randulf W. Tønnessen

Solveig Karin Bø Vatnar

Morten M. Thomsen
Sekretær

Innhold

1	Sammensetning, mandat, arbeidsmåte og terminologi	9	3.6.1	Historisk våpenforvaltning	33
1.1	Bakgrunn	9	3.6.2	Dagens våpenforvaltning	34
1.2	Utvalgets sammensetning	9	3.6.3	Fremtidige utfordringer	35
1.3	Mandat	9	4	Rettsutviklingen frem til i dag .	38
1.4	Forståelsen av mandatet	10	4.1	Tilstanden før våpenloven av 1961	38
1.5	Utvalgets arbeid	11	4.2	Våpenloven av 1961	38
1.6	Begrepsavklaring	12	4.3	Utviklingen etter vedtagelsen av	
1.6.1	Begreper	12		1961-loven	39
1.6.2	Andre begreper	15	4.4	Bruk av væpnede vakter på	
				norskregistrerte skip i	
2	Sammendrag	16		Adenbukta mv.	40
2.1	Innledning	16			
2.2	Bakgrunnen for utvalgets oppnevning		5	Internasjonale forpliktelser	42
	16		5.1	Innledning	42
2.3	Hovedkapitler i utredningen	16	5.2	EUs våpendirektiv	42
2.4	Utvalgets forslag	17	5.3	FNs våpenprotokoll	43
2.4.1	Generelt	17	5.4	EØS-avtalen	43
2.4.2	Nærmere om utvalgets forslag	17	5.5	EUs tjenstedirektiv	44
2.5	Økonomiske og administrative		5.6	EU direktiv 93/15/EØF	45
	konsekvenser	23			
3	Bakgrunn, samfunnsutvikling og		6	Annen norsk rett	46
	utbredelse	24	6.1	Viltloven og naturmangfoldsloven	46
3.1	Kulturhistorisk betydning	24	6.2	Forvaltningsloven	46
3.1.1	Innledning	24	6.3	Helsepersonelloven	46
3.1.2	Utbredelse, mangfold generelt	24	6.4	Vegtrafikkloven	47
3.1.3	Forsvarstanken	25	6.5	Personopplysningsloven	47
3.2	Jakt og viltforvaltning	26	6.6	Politiregisterloven	48
3.2.1	En levende jaktkultur	26	6.7	Straffeloven	49
3.2.2	Forvaltning av naturressurser	26	6.8	Brann- og eksplosjonsvernloven ...	49
3.2.3	Organisasjoner	26	7	Utenlandsk rett	50
3.2.4	Fremtidige utfordringer	27	7.1	Finland	50
3.3	Skyttermiljøet i Norge	27	7.2	Sverige	51
3.3.1	Levende skytterkultur	27	7.3	Danmark	52
3.3.2	Organisasjoner	28	7.4	Tyskland	54
3.3.3	Våpensamling	29			
3.3.4	Fremtidige utfordringer	29	8	Utvalgets vurderinger og	
3.4	Våpentilvirking og handel med			forslag	55
	skytevåpen i Norge	29	8.1	Innledning	55
3.4.1	Børsemakere og andre tilvirkere .	29	8.2	Nærmere om utvalgets vurderinger	55
3.4.2	Våpenhandlere	30	8.3	Ny våpenlov	56
3.4.3	Fremtidige utfordringer	30	8.4	Samfunnsutviklingen og fremtidige	
3.5	Samfunnets behov for sikkerhet .	30		utfordringer	56
3.5.1	Innledning	30	8.5	Ivareta den norske våpenkulturen	56
3.5.2	Drap	30	8.6	Generelle krav til regelverket	56
3.5.3	Selvdrap	31	8.7	Internasjonale forpliktelser	57
3.5.4	Drap-selvdrap	31			
3.5.5	Ulykker	31	9	Formålsparagraf	58
3.5.6	Våpenbruk i kriminelle miljøer ...	31	9.1	Generelt om formålsbestemmelser	58
3.6	Våpenforvaltningen	32	9.2	Utvalgets forslag	58

10	Aktsomhetsplikt	60	13.9	Godkjenning fra husstandsfelles-	
10.1	Gjeldende rett	60		skap	92
10.2	Utvalgets forslag	61	13.9.1	Bakgrunn og vurdering	92
11	Hva loven omfatter – saklig		13.9.2	Utvalgets forslag	92
	virkeområde og definisjoner ...	62	13.10	Meldeplikt for leger mv.	93
11.1	Gjeldende rett og internasjonale		13.10.1	Gjeldende rett	93
	forpliktelser	62	13.10.2	Utvalgets vurdering og forslag	93
11.2	Vurdering av gjeldende rett	63	13.11	Andres meldeplikt	94
11.3	Utvalgets forslag til saklig		13.12	Forvaltningens prøving	95
	virkeområde	63	13.12.1	Gjeldende rett	95
11.4	Utvalgets forslag til definisjoner ..	66	13.12.2	Utvalgets forslag	95
			13.13	Obligatorisk ansvarsforsikring	95
13	Hva loven omfatter –		14	Tillatte og forbudte våpen	96
	stedlig virkeområde	68	14.1	Gjeldende rett og internasjonale	
12.1	Gjeldende rett	68		forpliktelser	96
12.2	Vurdering av gjeldende rett	68	14.2	Vurdering av gjeldende regelverk	96
12.3	Utvalgets forslag	68	14.3	Utvalgets forslag	100
13	Vilkår for å erverve skytevåpen,		15	Forbudt ammunisjon	106
	registreringspliktige våpendeler		15.1	Gjeldende rett og internasjonale	
	og ammunisjon	70		forpliktelser	106
13.1	Gjeldende rett og internasjonale		15.2	Vurdering av gjeldende regelverk	106
	forpliktelser	70	15.3	Utvalgets forslag	107
13.2	Krav om tillatelse for å erverve,		16	Oppbevaring	108
	eie og inneha skytevåpen mv.	72	16.1	Gjeldende rett	108
13.2.1	Gjeldende rett	72	16.2	Vurdering av gjeldende rett	108
13.2.2	Tillatelse eller rettighet?	72	16.3	Utvalgets forslag	109
13.2.3	Utvalgets forslag	73	17	Transport og forsendelse	110
13.3	Tidsbegrenset ervervstillatelse		17.1	Gjeldende regelverk	110
	og våpenkort	74	17.2	Vurdering av gjeldende rett	110
13.3.1	Gjeldende rett	74	17.3	Utvalgets forslag	110
13.3.2	Vurdering av gjeldende rett	74	18	Kontroll av sivil oppbevaring	
13.3.3	Utvalgets forslag	75		av våpen	111
13.4	Krav til personlig skikkethet	76	18.1	Gjeldende rett	111
13.4.1	Gjeldende rett	76	18.2	Vurdering av gjeldende rett	111
13.4.2	Vurdering av gjeldende rett	76	18.3	Utvalgets forslag	111
13.4.3	Utvalgets forslag	78	19	Utlån, utleie og annen	
13.5	Alder	80		overlatelse	113
13.5.1	Gjeldende rett	80	19.1	Gjeldende rett og internasjonale	
13.5.2	Vurdering av gjeldende rett	80		forpliktelser	113
13.5.3	Utvalgets forslag	81	19.2	Vurdering av gjeldende regelverk	113
13.6	Behov eller annen rimelig grunn .	81	19.3	Utvalgets forslag	114
13.6.1	Gjeldende rett	81	20	Tilbakekall, inndragning og	
13.6.2	Vurdering av gjeldende rett	82		innlevering	116
13.6.3	Utvalgets forslag	84	20.1	Gjeldende rett og internasjonale	
13.7	Egenerklæring	89		forpliktelser	116
13.7.1	Egenerklæring ved søknad om		20.2	Vurdering av gjeldende rett	116
	ervervstillatelse	89	20.3	Utvalgets forslag	117
13.7.2	Utvalgets forslag	89			
13.8	Legeerklæring	91			
13.8.1	Legeerklæring og annen helseer-				
	klæring	91			
13.8.2	Utvalgets forslag	92			

21	Deaktivering	119	28	Offentlig forvaltning	137
21.1	Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser	119	28.1	Gjeldende rett	137
21.2	Vurdering av gjeldende rett	119	28.2	Vurdering av gjeldende rett	138
21.3	Utvalgets forslag	120	28.3	Utvalgets forslag	139
22	Destruksjon	121	29	Våpenregisteret	141
22.1	Gjeldende rett	121	29.1	Gjeldende rett	141
22.2	Vurdering av gjeldende rett	121	29.2	Vurdering av gjeldende rett	141
22.3	Utvalgets forslag	121	29.3	Utvalgets forslag	142
23	Dødsbo og konkursbo	122	30	Gebyr	144
23.1	Gjeldende rett	122	30.1	Gjeldende rett	144
23.2	Vurdering av gjeldende rett	122	30.2	Vurdering av gjeldende rett	144
23.3	Utvalgets forslag	123	30.3	Utvalgets forslag	144
24	Innførsel og utførsel av våpen, våpendeler og ammunisjon	125	31	Straffebestemmelser	146
24.1	Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser	125	31.1	Gjeldende rett	146
24.2	Vurdering av gjeldende rett	126	31.2	Vurdering av gjeldende rett	146
24.3	Utvalgets forslag	127	31.3	Utvalgets forslag	147
25	Handel og utleie	128	32	Våpenamnesti	148
25.1	Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser	128	32.1	Gjeldende rett	148
25.2	Vurdering av gjeldende rett	129	32.2	Vurdering av gjeldende rett	148
25.3	Utvalgets forslag	129	32.3	Utvalgets forslag	148
26	Tilvirking av skytevåpen, våpendeler og ammunisjon	132	33	Merking av skytevåpen mv.	149
26.1	Gjeldende rett	132	33.1	Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser	149
26.2	Vurdering av gjeldende rett	132	33.2	Vurdering av gjeldende rett	150
26.3	Utvalgets forslag	133	33.3	Utvalgets forslag	150
27	Skytter- og våpensamlerorganisasjoner	134	34	Forskjellige bestemmelser	151
27.1	Gjeldende rett	134	35	Økonomiske og administrative konsekvenser	152
27.2	Vurdering av gjeldende rett	134	36	Merknader til bestemmelsene i lovforslaget	153
27.3	Utvalgets forslag	134	37	Lovforslaget	164
				Litteraturliste	178

Kapittel 1

Sammensetning, mandat, arbeidsmåte og terminologi

I dette kapitlet blir først mandatet for utvalgets arbeid og utvalgets sammensetning presentert. Deretter gis det en oversikt over hvordan utvalget har arbeidet for å oppfylle sitt mandat, og hvilke etater og institusjoner mv. utvalget har hatt kontakt med. Det gis videre en redegjørelse for innholdet i en del begreper slik utvalget har anvendt disse og beskrivelse av forskjellige våpentyper.

1.1 Bakgrunn

Ved kongelig resolusjon oppnevnte regjeringen 18. juni 2010 et offentlig utvalg for å foreta en total gjennomgang av gjeldende våpenlovgivning, og fremme forslag til ny lov om skytevåpen og ammunisjon eller foreta nødvendige endringer i eksisterende våpenlovgivning.

I pressemeldingen fra Justis- og politidepartementet i forbindelse med oppnevningen fremgikk det at regjeringen vil sørge for «en ny våpenlovgivning som tilpasses dagens samfunnssituasjon og framtidige utfordringer». Det fremgikk at utvalget skulle legge stor vekt på forebyggende og trygghetsskapende tiltak.

Gjeldende våpenlov ble vedtatt i 1961, og samfunnet er betydelig endret i løpet av denne tiden. Loven har vært og er supplert av forskrifter. Siste våpenforskrift ble vedtatt i 2009. Regelverket kan oppfattes som noe vanskelig tilgjengelig, også fordi lov og forskrift er supplert av rundskriv. En viktig del av arbeidet vil derfor være å løfte prinsipielle spørsmål fra forskriftsnivå til lovnivå.

1.2 Utvalgets sammensetning

Utvalget har hatt 8 medlemmer:

- Leder: Ingrid Røstad Fløtten, sorenskriver
- Randulf W. Tønnessen, president i Våpenrådet
- Vidar Nilsen, jaktkonsulent i Norges Jeger- og Fiskerforbund
- Astrid E. Nilsen, politiinspektør i Troms politidistrikt

- Steinar Talgø, seksjonssjef i Politidirektoratet
- Solveig Karin Bø Vatnar, psykologspesialist Phd, Oslo Universitetssykehus, Kompetansesenter for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri
- Øvind Fredlund, rådgiver i Justis- og politidepartementet
- Lucien Dedichen, forbundsstyremedlem 2008-2010, Norges Skytterforbund

Tidligere president i Det frivillige skyttervesen, lagdommer Hans O. Kveli, ble opprinnelig utnevnt som medlem av utvalget. Da Hans O. Kveli så seg nødt til å trekke seg fra utvalget, ble i stedet Lucien Dedichen utnevnt av Justis- og politidepartementet ved brev av 7. september 2010.

Utvalgets sekretær har vært advokat Morten Miland Thomsen.

1.3 Mandat

Utvalget har fått følgende mandat av regjeringen:

Utvalget skal foreta en total gjennomgang av gjeldende våpenlovgivning og fremme forslag til ny våpenlov (eller foreta nødvendig endringer i eksisterende våpenlovgivning) med bakgrunn i samfunnsutviklingen og framtidige utfordringer. Forslaget til lov(/lovendringer) skal legge vekt på forebyggende og trygghetsskapende tiltak, herunder tiltak som vil kunne forhindre ulovlig våpenbruk og medvirke til en bedre kontroll med sivile våpen. Den kulturhistoriske betydningen av våpenbruk i Norge skal også vektlegges. Utvalget skal særlig vurdere:

- *Våpenlovens formål og virkeområde, forbud mot visse typer våpen og ammunisjon samt deaktivering av skytevåpen. Det skal blant annet legges vekt på den raske teknologiutviklingen, slik at lovforslagene gjøres mest mulig teknologiavhengige.*
- *Vilkår for å få tillatelse til å erverve og inneha skytevåpen og ammunisjon, herunder for fysiske og juridiske personer. Det skal foretas en særlig*

vurdering av erverv og innehavelse av skytevåpen og ammunisjon til samling i et samfunnsperspektiv. Videre skal det vurderes behovet for å gjøre ervervstillatelsen tidsbegrenset, eventuelt med krav om fornying av tillatelsen til å inneha skytevåpen.

- *Godkjenning av våpenorganisasjoner som gir grunnlag for erverv av skytevåpen og ammunisjon, samt muligheten for å pålegge frivillige organisasjoner plikter med hensyn til kontroll av medlemmenes omgang med skytevåpen, herunder i form av rapportering til myndighetene.*
- *Krav til oppbevaring, utlån, transport og forsending av skytevåpen og ammunisjon.*
- *Våpenforvaltning i forbindelse med dødsfall eller der våpeneier blir innlagt på institusjon og ikke er i stand til å ivareta sine plikter som våpeneier.*
- *Tilbakekall mv. av skytevåpen og ammunisjon.*
- *Kunnskapsformidling mellom politietaten og andre etater, herunder helsevesenet, i forbindelse med blant annet erverv og tilbakekall av skytevåpen.*
- *Betydningen av vold i nære relasjoner (familievold) ved erverv og tilbakekall av skytevåpen, herunder om samlivspartner bør kontaktes.*
- *Handel, tilvirkning og reparasjon av skytevåpen og ammunisjon.*
- *Inn- og utførsel av skytevåpen og ammunisjon.*
- *Regler for sentralt våpenregister samt gebyrer og utgifter i våpensaker.*
- *Politiets kontroll med våpeneiere, våpenhandlere og tilvirkere.*
- *Straffebestemmelser for overtredelse av våpenloven med forskrift. Forholdet til annen lovgivning (straffeloven mv.).*
- *Ved vurdering av ovennevnte bør det ses hen til andre land det er naturlig å sammenligne seg med, samt ta høyde for internasjonale forpliktelser.*
- *Økonomiske, administrative og andre vesentlige konsekvenser av forslagene skal utredes i samsvar med utredningsinstruksens kapittel 2. Minst ett forslag skal baseres på uendret ressursbruk innen vedkommende område.*

Formålet med utredningen er å få en våpenlov tilpasset dagens samfunnssituasjon og fremtidens utfordringer, blant annet i forhold til kriminalitet og teknologiutvikling, samt å løfte viktige prinsipielle spørsmål fra forskriftsnivå til lovnivå.

Utvalget skulle legge frem sitt arbeid for Justis- og politidepartementet innen 1. september 2011. Det ble i mai 2011 nødvendig å be om en fristforlengelse på tre måneder.

1.4 Forståelsen av mandatet

Det er utvalgets oppgave å gjennomgå gjeldende våpenlovgivning og fremme forslag til ny våpenlov eller nødvendige endringer i eksisterende våpenlovgivning. Mandatet nevner en lang rekke konkrete problemstillinger som skal drøftes, i lys av samfunnsutviklingen og fremtidige utfordringer. Utvalget forstår mandatet slik at vektlegging av forebyggende og trygghetsskapende tiltak skal gjennomsyre arbeidet, og at det vil være en hovedoppgave å vurdere slike tiltak. Utvalget oppfatter at tiltak som kan forebygge ulovlig våpenbruk og bidra til en bedre kontroll med sivile våpen vil være vesentlige. Gjeldende våpenlovgivning gjelder kun skytevåpen mv. til sivil bruk. Den gjelder ikke for skytevåpen mv. som er bestemt for eller tilhører Forsvaret eller politiet. Mandatet er i utgangspunktet åpent på dette punkt, men utvalget har funnet å ville begrense arbeidet til bare å omfatte skytevåpen i sivilt eie.

Samtidig skal den kulturhistoriske betydningen av våpenbruk i Norge vektlegges. Utvalget forstår denne vektleggingen slik at det skal skapes gode vilkår for den jeger, skytter eller våpensamler som ivaretar den tradisjonelle norske våpenkulturen. Dette betyr at utvalget må vurdere om nyere former for våpenbruk og samling av for eksempel moderne, utenlandske våpen, ikke har krav på like gode vilkår som de tradisjonelle former for våpenbruk og samling av betydning for norsk kulturhistorie. Utvalget merker seg at samling skal vurderes i et samfunnsperspektiv, og forstår dette slik at området må drøftes spesielt.

Gjeldende våpenlov er 50 år i 2011. Loven er i årenes løp endret flere ganger. Våpenforskriften av 2009 utfyller loven på vesentlige punkter. Det er i tillegg utarbeidet et omfattende rundskriv for behandlingen av våpensaker. Regelverket er til dels uoversiktlig og kan oppfattes som vanskelig tilgjengelig. Utvalget forstår mandatet slik at et viktig formål med gjennomgangen av regelverket er å samle alle viktige prinsipper og bestemmelser i lovs form. Utvalget oppfatter at spørsmål som det er vesentlig at Stortinget tar stilling til, bør formuleres i loven og ikke i forskrift. En utfordring vil være å gjøre loven mest mulig teknologiavhengig, samtidig som loven skal inneholde alle viktige materielle bestemmelser. Den fremtidige teknologiske utvikling kan utvalget ikke forutse, noe som innebærer at det nøye må vurderes hva som hører hjemme i lovs form og hva som skal reguleres i forskrift.

Utvalget er pålagt å vurdere alle spørsmål nevnt under kulepunktene i mandatet, og oppfat-

ter at det i tillegg kan ta opp andre spørsmål som måtte melde seg under gjennomgangen av eksisterende våpenlovgivning. De spørsmål som særskilt er nevnt i mandatet er så vidt omfattende at utvalget ikke umiddelbart kan peke på områder eller problemstillinger som er utelatt.

I mandatet er utvalget anbefalt å se hen til andre lands lovgivning under arbeidet, og utvalget må selv vurdere hvilke land det er naturlig å sammenligne seg med. Det er få land som har en like stor våpentetthet som Norge, men andre lands erfaringer kan gi viktige bidrag til utvalgets drøftelser.

Det er en klar forutsetning at utvalget må forholde seg til Norges internasjonale forpliktelser. Av disse er FN's våpenprotokoll mot ulovlig produksjon og handel med skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon og EUs våpendirektiv de viktigste.

Norsk lovgivning synes i all hovedsak å være i overensstemmelse med EUs direktiv 91/477/EØF om erverv og besittelse av våpen samt endringsdirektivet 2008/51/EF, samt FN's våpenprotokoll som har som formål «å fremme, lette og styrke samarbeidet mellom statspartene for å forhindre, bekjempe og utrydde ulovlig produksjon av og handel med skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon».

Utvalget har merket seg at tidsbegrensning for ervervstillatelse og eventuelt krav om fornying av tillatelse til å inneha skytevåpen skal vurderes. Her må bemerkes at ervervstillatelser allerede er tidsbegrenset etter dagens ordning, men at våpentillatelser, det vil si våpenkort, normalt ikke er det. Utvalget forstår mandatet slik at det skal vurderes tidsbegrensning også på våpenkort.

Utvalget finner ikke grunn til å gå gjennom de enkelte kulepunkter i mandatet i denne sammenheng, men vil bemerke at de synes å danne et godt utgangspunkt for utvalgets arbeid.

Utvalget har merket seg at minst ett forslag skal være budsjettneuttralt og har tatt hensyn til dette, også i sin diskusjon av en eventuell gebyrordning til finansiering av politiets våpenforvaltning, herunder driften av våpenregisteret.

Terroraksjonen i regjeringskvartalet og massedrapene på Utøya skjedde da utvalget i all hovedsak hadde drøftet alle viktige prinsipielle spørsmål og problemstillinger. Utvalget hadde også før 22. juli 2011 lagt til grunn at mandatet forutsatte en drøftelse av hvilke tiltak og regler som kan bidra til å forhindre eller begrense ekstreme hendelser med våpen. Skolemassakre i land som Finland og USA var historiske fakta da mandatet

ble utformet. Massedrapene på Utøya¹, som skjedde ved bruk av lovlige våpen², ble en del av bakgrunnskunnskapen i siste fase av utvalgets arbeid, og har naturlig nok påvirket utvalgets oppfatning av mandatet og dets avsluttende drøftelser.

Utvalgsmedlemmene Dedichen, V. Nilsen og Tønnessen slutter seg til ovenstående, men vil i tillegg bemerke:

Det er fra skytterorganisasjoner, våpenforhandlerbransjen, jurister m.fl. blitt hevdet at det ikke er god sammenheng mellom lov, forskrifter, politidirektoratets rundskriv og politiets/forvaltningens praktisering av gjeldende rett. Herunder kan nevnes to forhold; at det er fremkommet påstander om at forskriftsbestemmelser og innhold i rundskriv skal ha utydelig eller svak hjemmel i loven eller endog være uhjemlet, og at det er påpekt at rundskriv i for stor grad inneholder bestemmelser som må defineres som materielle regler og at slike hører hjemme i forskrift eller lovs form. Som eksempel på materielle regler i rundskriv kan nevnes godkjenningslister over halvautomatiske våpen (bestemmelser som høsten 2011 har blitt fastsatt i forskrift, etter mange år i rundskriv). Disse medlemmer peker på at forskrifter skal gis som bestemmelser som «utfyller», ikke «innskrenker» lovens bokstav. Det er viktig at eierne av lovlige sivile våpen har stor tillit til at regelverket er best mulig utformet, at det er nødvendig å ha nevnte regelverk, at det er godt begrunnet og at det praktiseres på en så rettsikker måte som mulig i tråd med lovgivers intensjoner.

1.5 Utvalgets arbeid

Utvalget begynte sitt arbeid 28. august 2010, og har hatt 14 møter over til sammen 29 dager. Det har i tillegg blitt avholdt arbeidsmøter mellom enkelte medlemmer av utvalget, samt arbeidsmøter mellom leder og sekretær. Utvalget har ikke hatt sekretær på heltid, og de enkelte utvalgsmedlemmer har bidratt med utkast til deler av utredningen.

Det ble ved oppnevningen av utvalget forutsatt at utvalget på egnet måte ville involvere aktuelle

¹ Utvalgsmedlem Øivind Fredlund har tydeliggjort ovenfor utvalget at Justis- og politidepartementet mener at utvalgets mandat også omfatter de spørsmål som hendelsen på Utøya har reist og at departementet forutsetter at utvalget ser på dette.

² Utvalgsmedlem og politiinspektør Astrid Nilsen har fått opplyst fra etterforskningsledelsen ved Oslo politidistrikt at gjerningspersonen benyttet lovlige våpen 22. juli 2011.

etater mv. for eksempel tolletaten og andre etater og organisasjoner i sitt arbeid.³ Det har vært av vesentlig betydning for arbeidet å kunne dra nytte av erfaringer og innspill fra en rekke etater, organisasjoner og andre, og det ble satt av forholdsvis mye tid til møter med disse i arbeidets første fase. I tillegg til dette har utvalgets tre medlemmer som representerer organisasjonene med kompetanse på våpenfeltet innenfor våpenbransjen (våpenhandlere, tilvirkere og børsemakere) og de ulike bruksområdene for skytevåpen (jakt, konkurranseskyting og samling) hatt løpende kontakt og møter med organisasjonene, for å få innspill underveis i arbeidet.

Utvalget har hatt møter med følgende etater, organisasjoner mv:

- Våpenkontorene i Asker og Bærum politidistrikt og Søndre Buskerud politidistrikt
- Norsk Våpenhistorisk Selskap
- Datatilsynet
- Toll- og avgiftsdirektoratet
- Kripos
- Krisesentersekretariatet
- Stiftelsen Alternativ til vold
- Den norske legeforening
- Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress
- Familievoldskoordinator i Gudbrandsdal politidistrikt
- Nasjonalt senter for selvmordsforskning og forebygging
- En representant fra Finlands innenriksministerium
- To representanter fra våpenbransjen

Flere av dem som er nevnt ovenfor har også gitt skriftlige innspill til utvalget. I tillegg har Norsk Krisesenterforbund gitt skriftlig innspill. Utvalget har fått orientering om Løvenskioldbanen i Oslo, dens historie og løpende aktiviteter. De fleste av utvalgsmedlemmene deltok under en jubileumsmiddag for Norsk Våpenhistorisk Selskap, der en representant for FESAC (Foundation for European Societies of Arms Collectors) orienterte om deler av forbundets arbeid.

1.6 Begrepsavklaring

Nedenfor følger en gjennomgang av enkelte begreper, slik de oppfattes av utvalget og legges til grunn i utredningen. Utvalget har også tatt inn en

egen definisjonsbestemmelse i lovforslaget. Forslaget til definisjoner i lovteksten er ikke nødvendigvis sammenfallende med begrepene nedenfor, idet de sistnevnte er mer utfyllende.

1.6.1 Begreper

Å erverve, inneha og eie

Med å erverve skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon menes enhver måte å tilegne seg eller å skaffe seg lovlig tilgang til slike gjenstander. Dette gjelder også ved gave. Med å inneha skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon menes enhver besittelse uavhengig av faktisk eierskap. Med eierskap menes enhver eiendomsbesittelse av skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon.

Våpen

Med våpen menes enhver gjenstand som er bestemt for jakt, skytesport, forsvar eller angrep.

Skytevåpen

Med skytevåpen menes våpen som med ladning av krutt eller annet drivmiddel, eller ved en mekanisk innretning kan skyte ut kuler, hagl, piler eller andre prosjektiler.

Våpendel

Med våpendel menes enhver del, komponent eller erstatningsdel som er spesielt konstruert for et våpen. Begrepet våpendel var tidligere begrenset til låskasser og piper med registreringsplikt. Se definisjon av registreringspliktig våpendel nedenfor.

Registreringspliktig våpendel

Med registreringspliktig våpendel menes låskasser og piper, samt boksmagasiner til tohånds- og enhåndsskytevåpen med magasinkapasitet på henholdsvis mer enn 10 eller mer enn 20 patroner. Registreringspliktig våpendel blir i gjeldende våpenlov kun omtalt som våpendel.

Vital del

Med vital del menes en del som er helt nødvendig for at et skytevåpen kan avfyre skudd.

³ Kgl.res. 18. juni 2010

Ammunisjon

En eller flere komponenter for avfiring og/eller utskyting fra et skytevåpen. Består vanligvis av hylse, tennhette og krutt, samt prosjektil, haglladning, gassladning eller signalsats.⁴

Registreringspliktig

Med registreringspliktig menes at det kreves tillatelse fra politimesteren for å erverve, eie og inneha gjenstanden. I dagens våpenlov er følgende gjenstander registreringspliktige: Skytevåpen, våpendeler og ammunisjon. Etter gjeldende lov kreves det også bevilling for å drive handel eller tilvirking med disse registreringspliktige gjenstander.

Ulovlige og forbudte skytevåpen

Med ulovlige skytevåpen menes skytevåpen som en person innehar uten å ha politimesternes tillatelse til det. Med forbudte skytevåpen menes skytevåpen som er forbudt i medhold av våpenloven, herunder for eksempel krigsvåpen og helautomatiske skytevåpen.

Våpenkort

Med våpenkort menes et dokument som viser at tillatelse til å eie og inneha skytevåpen og registreringspliktig våpendel er gitt.

Våpenlånetillatelse

Med våpenlånetillatelse menes et dokument som viser at tillatelse til å låne skytevåpen og registreringspliktig våpendel er gitt.

Våpenregisteret

Med våpenregisteret menes et nasjonalt elektronisk våpenregister som administreres av politiet, med oversikt over registrerte skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og våpeneiere, samt våpenhandlere og tilvirkere/børsemakere.

Skytevåpenets funksjoneringsmetode⁵

Med skytevåpenets funksjoneringsmetoder menes enkeltskudd, enkeltskudd repeter, halvautomatisk og helautomatisk.

Enkeltskudd defineres som en funksjoneringsmetode på et magasinløst våpen, med ett eller flere løp, hvor patronen(e) legges direkte inn i løpets kammer(e) manuelt før skudd kan avfyrer, og hvor våpenets avfyringsmekanisme må spennes opp med en ekstern kraft på nytt etter ett eller flere skudd. De fleste av disse er brekkvåpen som spenner hanen(e) ved at våpenet brykkes slik at patron(er) kan legges i kammeret(kamrene).

Enkeltskudd repeter defineres som en funksjoneringsmetode på et våpen som har et magasin, hvor våpenet må lades manuelt med en ny patron etter hvert avfyrt skudd, og hvor våpenets avfyringsmekanisme må spennes opp med en ekstern kraft på nytt etter hvert enkelt skudd. De fleste rifler i denne kategori er boltrifler, mens de fleste hagler i denne kategori er pumpehagler. Begge disse består av en låskasse med pipe og et sluttstykke. For boltriflenes vedkommende opereres disse ved at en hevarm festet til sluttstykket løftes (heves) og/eller trekkes bakover slik at tomhylsen kastes ut for så å skyves fremover med ny patron som legges på plass i kammeret. Pumpehaglen fungerer på samme måte, bortsett fra at her er det forskjeftet som er forbundet med sluttstykket som trekkes tilbake og skyves frem igjen.

Halvautomatisk defineres som en funksjoneringsmetode der våpenet lades og spennes automatisk etter hvert skudd ved hjelp av den energi som genereres av våpenets ammunisjon eller annen tilført energi, og hvor man med et enkelt avtrekk kun kan avfyre ett skudd fra våpenet.

Helautomatisk defineres som en funksjoneringsmetode der våpenet lades og spennes automatisk etter hvert skudd ved hjelp av den energi som genereres av våpenets ammunisjon eller annen tilført energi, og hvor man med et enkelt avtrekk kan avfyre flere patroner etter hverandre. Våpen som har en omstiller hvorav helautomatisk ild kan oppnås, regnes som helautomatisk.

Kaliber

Med kaliber i riflet løp menes diameteren eller den omtrentlige diameteren i løpet på skytevåpen. Det angis i millimeter (europeisk) og deler av en tomme (amerikansk). For eksempel er kaliber .30, 30/100 tomme som er 7,62 mm. Hva gjelder patronkaliber angir patronnavnet diameterverdien til løpet/prosjektilet pluss en annen betegnelse som blant annet kan være hylselengden eller konstruktørens navn.⁶

⁴ Jf. Skytevåpenidentifisering, Leif Øren, 2007, s. 446

⁵ Jf. våpenforskriften § 3

⁶ Jf. Skytevåpenidentifisering, Leif Øren, 2007, s. 460

Med kaliber i haglegevær menes diameteren i et haglegeværløp i engelsk angivelse. Måleenheten er basert på antall kuler med samme diameter som en får ut av et pund (0,4536 kg) bly.⁷ Støper man ett pund bly om til 12 kuler, får disse en diameter tilsvarende den et hagleløp kaliber 12 har. Kaliber 16 er mindre og her blir det 16 kuler av ett pund bly. Innvendig diameter i et løp kaliber 12 skal være mellom 18,2 og 18,6 mm.

Håndvåpen, enhånds- og tohåndsskytevåpen

Med håndvåpen menes skytevåpen som er konstruert for å betjenes av én person med bare hendene. Det kan deles inn i enhånds- og tohåndsskytevåpen.

Med enhåndsskytevåpen menes håndskytevåpen som er konstruert for avfiring med én hånd. Dette er i all hovedsak pistoler og revolvere.

Med tohåndsskytevåpen menes skytevåpen som er konstruert for å betjenes med to hender, og normalt i anlegg mot skulderen. Dette er i all hovedsak rifler og hagler.

Pistoler og revolvere

Pistoler og revolvere er enhåndsskytevåpen som benytter patroner med rand- eller sentertenning, jf. våpenforskriften § 2. Patroner med sentertenning har tennheten sentrert i bakkant av patronen, mens patroner med randtenning har tennsatsen integrert i kragen rundt bunnen på patronen. Halvautomatiske pistoler har tradisjonelt bestått av rammestykke, sleide og pipe. Rammen inneholder avtrekkmekanisme, grep (sideplater) og magasin. Sleiden erstatter et tradisjonelt sluttstykke og låser i pipen. Halvautomatiske pistoler i kalibre med lavt kammertrykk (for eksempel .22 lr og .32 S&W long) er vanligvis konstruert med sluttstykke uten låsing. Låsingen er erstattet med vekten på sluttstykket og styrken på rekylfjæren. Revolvere er enkeltskudds skytevåpen som kjennetegnes ved at magasinet er erstattet med en roterende tønne med et antall separate kamre – vanligvis seks. Revolvere er enten single action (SA) eller double action (DA). SA vil si at hanen må spennes manuelt med tommelen før skudd kan avfyrer, mens DA i tillegg har selvspennende hane slik at den kan avfyrer bare ved å trekke i avtrekkeren. Det finnes også skyteprogrammer som benytter enkeltskudds pistoler. De vanligste er fripistol og luftpistol som begge er OL-programmer.

⁷ Jf. Skytevåpenidentifisering, Leif Øren, 2007, s. 460

Rifler

En rifle er et tohåndsskytevåpen med kolbe som vanligvis støttes mot skulderen og er utstyrt med riflet løp. Selv om rifler har vært på markedet i lang tid og fortsatt finnes som brekkvåpen (se funksjoneringsmetode) består langt de fleste av en låskasse med pipe og et sluttstykke. De fleste av disse er boltrifler, men benevnelsen gjelder også for de fleste automatrifler.

Hagler

En hagle er et tohåndsskytevåpen med kolbe som støttes mot skulderen og som vanligvis er utstyrt med glatt løp. Det finnes også haglepiper med riflet løp. Disse benyttes hovedsaklig til en spesiell type fyllingskuler, men det finnes riflete løp som er konstruert for ekstrem hablespredning på meget korte hold. Tradisjonelt er hagler brekkvåpen, enten over/under, sideligger eller enkeltløpet. Etter avfyrt skudd må våpenet «brekkes» for å lades på nytt. Slike hagler har verken låskasse i tradisjonell forstand eller sluttstykke. Begge disse er erstattet med en baskyle som vanligvis bare benevnes som en lås eller haglelås. I tillegg finnes to hovedkategorier til: pumpehagler og halvautomatiske hagler. Sistnevnte kalles vanligvis automat- eller autohagle. Både pumpe og automathagler består av en låskasse og sluttstykke med løs (utskiftbar) pipe. Begge typer har vært på markedet i over hundre år. Det har også vært andre konstruksjoner som for eksempel hagle med boltmekanisme.

Luft- og fjærvåpen

Dette er en- eller tohåndsskytevåpen hvor prosjektilet drives av komprimert luft eller gass eller luft som drives av et fjærdrevet stempel. Air-soft gun og paintball våpen faller inn under denne kategorien.

Kombinasjonsvåpen

Kombinasjonsvåpen benevnes vanligvis som kombivåpen og er tohåndsskytevåpen som er utstyrt med både rifle- og haglepipe(r). Det vanligste er ett av hvert slag, to haglepiper og én riflepipe er heller ikke uvanlig. To riflepiper og én haglepipe finnes også, men er sjeldnere. Disse kalles drilling. Enda sjeldnere er vierling – altså to rifle- og to haglepiper. Selv om det finnes unntak er alle kombivåpen (nesten) utelukkende brekkvåpen.

Antikke skytevåpen

Svartkruttvåpen produsert før 1890 eller skytevåpen produsert senere dersom de av Politidirektoratet er funnet egnet til kun å kunne avfyre ammunisjon som ikke lenger kan skaffes eller tilvirkes. Slike skytevåpen anses som ikke-kontrollpliktige våpen.

Deaktiverte skytevåpen

Skytevåpen som er gjort varig ubrukbart. Deaktiverte våpen anses ikke som skytevåpen etter någjeldende våpenlov. Disse faller dermed utenfor våpenlovgivningens tillatelses- og kontrollsystem, på samme måte som antikke våpen.

Replikavåpen

Replikavåpen er fungerende kopier av ordinære skytevåpen som kan avfyre skudd. Som regel er det kopier av eldre kjente skytevåpen.

Våpenetterligninger

Våpenetterligninger er kopier som kan forveksles med skytevåpen. Disse kan være laget i forskjellige materialer – ofte i plast eller metall, og det kan også på kort hold være meget vanskelig å se forskjell på etterligningen og originalen. Eksempler på våpenetterligninger vil kunne være air-soft våpen og luftvåpen, men det er ikke noen forutsetning at våpenetterligninger kan avfyre prosjektiler.

Organisasjoner

Skytterorganisasjoner og våpensamlerorganisasjoner. Skytterorganisasjoner vil både kunne organisere jegere og skyttere.

Tilvirking

Med tilvirking menes produksjon, tilpasning, og ombygging av skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler og produksjon av ammunisjon.

Reparasjon

Med reparasjon menes enhver utbedring av feil og mangler på skytevåpen og registreringspliktige våpendeler.

Deaktivering

Gjøre et skytevåpen varig ubrukbart ved at alle vesentlige deler av skytevåpenet gjøres permanent ubrukelige, og slik at disse ikke kan fjernes, erstattes eller modifiseres på en måte som vil gjøre det mulig å reaktivere skytevåpenet.

Våpenhandler

Person som har bevilling til å drive handel med skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon.

Våpenutleier

Person som har bevilling til å drive utleie av skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler.

Våpenmegler

Person som har bevilling til å drive megling med skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon.

Våpentilvirker

Person som har bevilling til å drive tilvirking, reparasjon eller deaktivering av skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler for salg, eller drive tilvirking av ammunisjon for salg.

1.6.2 Andre begreper

Lov 9. juni 1961 nr. 1 om skytevåpen og ammunisjon m.v. omtales i utredningen som *våpenloven*.

Forskrift 25. juni 2009 nr. 904 om skytevåpen, våpendeler og ammunisjon m.v. omtales i utredningen som *våpenforskriften*.

Rundskriv 2009/009 fra Politidirektoratet omtales i utredningen som *våpenrundskrivet*.

EUs våpendirektiv 91/477/EØF av 18. juni 1991 om erverv og besittelse av våpen og endringsdirektivet til dette 2008/51/EF av 21. mai 2008, omtales i utredningen som *EUs våpendirektiv*.

FNs protokoll mot ulovlig produksjon av og handel med skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon, som supplerer FNs konvensjon mot grenseoverskridende organisert kriminalitet av 31. mai 2001, omtales i utredningen som *FNs våpenprotokoll*.

Kapittel 2

Sammendrag

2.1 Innledning

Våpenlovutvalget legger med dette frem sin innstilling med forslag til ny våpenlov. Forslaget vil erstatte gjeldende lov om skytevåpen og ammunisjon mv. som i 2011 er 50 år gammel. Samlebetegnelsen våpen omfatter i denne sammenheng skytevåpen, deler av skytevåpen, ammunisjon samt andre gjenstander og produkter av en slik karakter at det anses nødvendig med lovregulering. Utvalget foreslår en ny våpenlov som på mange punkter bygger på eksisterende lov, forskrift og rundskriv, men som også inneholder forslag til nye regler som et samlet utvalg eller et flertall i utvalget anser som nødvendige for at loven skal være tilpasset dagens samfunnssituasjon og framtidige utfordringer.

Det foreslås en formålsparagraf, der det framgår at loven har som overordnet formål å forebygge uønskede hendelser med våpen. Det foreslås videre en aktsomhetsparagraf, som også er ny. Nedenfor redegjøres nærmere for disse, og utvalgets øvrige forslag.

Gjeldende våpenlov, våpenforskriften samt Politidirektoratets våpenrundskriv har vært det nødvendige utgangspunkt for utvalgets arbeid. Utvalget har innehentet informasjon, synspunkter og innspill fra en lang rekke etater, institusjoner, organisasjoner og andre i forbindelse med arbeidet.

Utvalget foreslår å samle alle viktige rettsregler i lov, og at utfyllende bestemmelser gis i forskrift. Dette innebærer at en del regler som i dag følger av forskrift, løftes opp i loven. Samtidig har utvalget ønsket å gi brukeren, den jevne skytter, jeger mv, en bedre samlet oversikt over regelverket. Det har også vært et viktig utgangspunkt å foreslå regler som gir forutsigbare løsninger for den enkelte og samfunnet.

2.2 Bakgrunnen for utvalgets oppnevning

Ved kongelig resolusjon oppnevnte regjeringen 18. juni 2010 et offentlig utvalg for å foreta en total gjennomgang av gjeldende våpenlovgivning, og fremme forslag til ny våpenlov (eller foreta endringer i eksisterende våpenlovgivning). Regjeringen ønsket en ny våpenlovgivning som tilpasses dagens samfunnssituasjon og fremtidige utfordringer og at det i arbeidet skulle legges stor vekt på forebyggende og trygghetsskapende tiltak.

2.3 Hovedkapitler i utredningen

Utredningen består av følgende kapitler: Kapittel 1 redegjør for bakgrunnen for oppnevning av utvalget, mandat og utvalgets forståelse av dette, litt om utvalgets arbeid og en gjennomgang av begreper som brukes i utredningen. Kapittel 3 gir en oversikt over den kulturelle og historiske utviklingen av våpenkulturen i Norge i moderne tid, herunder en kort oversikt over utbredelsen og omfanget av jakt og konkurranseskyting i Norge. Kapitlet omtaler også kort våpenforvaltningen i politiet, samt enkelte negative følger som følge av uønsket bruk av skytevåpen knyttet til kriminalitet, selvdrap mv. Kapittel 4 redegjør for rettsutviklingen når det gjelder skytevåpen og andre våpen frem til i dag. I kapitlene 5-7 omhandles våre internasjonale forpliktelser, annen norsk rett av betydning for utredningen, samt utvalgte lands våpenregulering. Kapittel 8 gir en kort redegjørelse for prinsipper som har dannet et grunnlag for utvalgets vurderinger av sentrale spørsmål i arbeidet med ny våpenlov. Kapitlene 9-34 er en gjennomgang av gjeldende rett, utvalgets vurdering av gjeldende rett og utvalgets forslag på alle de områder som utvalget i henhold til mandatet har funnet det nødvendig å drøfte. Hvert kapittel er forsøkt bygd opp på samme måte for å skape en så god systematikk og oversikt som mulig, ut fra den tid og de ressurser utvalget har hatt til rådighet. I kapittel

35 redegjøres for antatte økonomiske og administrative konsekvenser av lovforslaget. Kapittel 36 har merknader til lovens paragrafer. Lovforslaget presenteres i kapittel 37.

Nedenfor følger en kortfattet gjennomgang av utvalgets forslag. Der ikke annet fremgår, står et enstemmig utvalg bak synspunkter og forslag. Der det er dissens, vil dette fremgå av teksten. I sammendraget redegjøres det ikke nærmere for mindretallets syn eller forslag der det er dissens om forslagene, med unntak av forslaget som gjelder halvautomatiske rifler. Det opplyses om dissens i utredningens kapitler 9-33 ved at det for hvert forslag redegjøres for flertallets og mindretallets syn. Det har ikke vært et fast flertall og mindretall. Ved dissens gjengis i kapitlene 9-33 navnene til mindretallet. Det er også tatt inn noen særmerknader fra utvalgsmedlemmer i teksten for øvrig.

2.4 Utvalgets forslag

2.4.1 Generelt

Ny lov om skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon mv.

Et samlet utvalg forslår en ny lov, og ikke bare en revisjon av eksisterende lovgivning. For å få en framtidsrettet lov som inneholder alle viktige prinsipper og bestemmelser i en struktur med oversikt og tydelighet, fant utvalget det ikke tilstrekkelig å revidere loven av 1961.

Ivareta den norske våpenkulturen

Utvalget ser det som viktig å videreføre den tradisjonelle norske våpenkulturen innenfor rammene av en ny våpenlov. Denne delen av norsk kultur er utvilsomt et berikende element i den enkeltes fritid, og jakt og våpensport skaper aktiviteter som engasjerer svært mange i alle aldre og i alle lag av samfunnet. Utvalget ønsker å legge til rette for at den seriøse og ansvarlige jeger, skytter og samler også i framtiden skal kunne utøve sin aktivitet innenfor rammene av en lovgivning som imøtekommer legitime behov og andre rimelige grunner for å erverve og inneha skytevåpen mv. Det samme gjelder for våpentilvirkere, våpenhandlere med flere.

Samfunnsutvikling og framtidige utfordringer

Utvalget har forsøkt å identifisere de utfordringer vi står overfor i samfunnsutviklingen og møte

disse på en god måte i forslaget til ny våpenlov. Den teknologiske utvikling fører til raske endringer, og loven må i størst mulig grad være teknologiuavhengig. Det innebærer at de deler av regelverket som beskriver tekniske løsninger og spesifikasjoner, må gis i forskrift.

Å foreslå regler som ivaretar samfunnets behov for sikkerhet på en enda bedre måte enn i dag, samtidig som de tiltak som foreslås ikke skal oppleves som for belastende for dem som berøres, har vært en viktig oppgave for utvalget.

Definisjoner må i loven utformes på en måte som tar høyde for fremtidig utvikling. Dagens definisjoner av skytevåpen, våpendeler og ammunisjon foreslås i det alt vesentlige videreført.

Generelle krav til regelverket

Utvalget har forsøkt å ivareta hensynet til at loven skal gi forutsigbare løsninger ved å utforme loven så klart, utvetydig og pedagogisk som mulig. De viktigste prinsipper og bestemmelser skal fremgå av loven, mens utfyllende bestemmelser gis i forskrift. Det har vært viktig for utvalget å gi klare hjemler til kontrollmyndighetene, i første rekke politiet. Stortinget bør ta stilling til alle viktige prinsipper og bestemmelser, og utvalget har i sitt arbeid forsøkt å finne et riktig nivå for å skille mellom lov og forskrift.

Internasjonale forpliktelser

Utvalget har under arbeidet hatt for øye Norges internasjonale forpliktelser og har søkt å utforme lovforslaget slik at dette er i samsvar med FNs våpenprotokoll, EUs våpendirektiv med endringsdirektiv, EUs tjenstedirektiv, samt EØS-avtalen. Dagens våpenlovgivning er i hovedsak i samsvar med forpliktelsene som oppstilles der.

2.4.2 Nærmere om utvalgets forslag

Formålsparagraf

Utvalget foreslår at loven skal ha en formålsparagraf. Utvalget vil med dette synliggjøre lovens overordnede hensyn, og derved danne en bakgrunn for lovens øvrige bestemmelser. Disse vil måtte leses i lys av formålsparagrafen, som naturlig vil måtte være et moment ved tvil om forståelsen av bestemmelser i loven.

Formålsparagrafens tre punkter følger i prioritert rekkefølge, idet utvalget vil understreke at samfunnets behov for sikkerhet er det aller viktigste, og viktigere enn den enkelte våpeneiers

behov der det oppstår konflikt mellom disse behovene. Det er vesentlig først å slå fast at samfunnet må sikres mot uønskede hendelser med våpen.

Det er av stor betydning at offentlig myndighet sikres tilstrekkelig kontroll med våpen i sivilt eie. Samtidig må dette hensyn balanseres mot den enkeltes mulighet til å inneha våpen til lovlige formål, ved at regelverket tilpasses best mulig til den enkeltes behov for å kunne utøve sin aktivitet på en så enkel og smidig måte som mulig.

Betydningen av å opprettholde og videreutvikle en god våpenkultur nevnes også spesielt, idet utvalget ser de verdifulle kvalitetene ved den tradisjonelle norske våpenkulturen og ønsker at loven skal bidra til å ta vare på disse. Det er ønskelig å legge til rette for gode samarbeidsrelasjoner mellom våpeninnehavere og organisasjoner på den ene siden og våpenmyndighetene på den andre. Dette vil kunne lette arbeidet med å finne fram til gode løsninger både i enkeltsaker og på det overordnede plan. Utvalget foreslår at dette samarbeidet særskilt nevnes i formålsparagrafen.

Aktsomhetsbestemmelse

Utvalget foreslår at det tas inn en aktsomhetsparagraf i lovens første kapittel. Omgang med skytevåpen er potensielt farlig, og aktsomhetsplikten fremgår allerede av straffeloven. Det anses ønskelig at aktsomhetsplikten også forankres i våpenloven, og det vises til at andre lover som vegtrafikkloven, naturmangfoldloven og hundeloven har aktsomhetsbestemmelser. Aktsomhet og strenge krav til sikkerhet er et gjennomgående tema i norske våpenorganisasjoner. En lovbestemmelse som uttaler dette vil understreke det ansvaret den enkelte har.

Definisjoner

Definisjonene i dagens lov videreføres i det vesentlige, med enkelte presiseringer og tillegg. En vesentlig endring er at deaktiverte skytevåpen foreslås definert som skytevåpen, noe som vil medføre registreringsplikt for deaktiverte skytevåpen. Det som i dag regnes som våpendel foreslås å bytte navn til «registreringspliktig våpendel». Definisjonen foreslås også å omfatte boksmagasiner for tohåndsskytevåpen med magasinkapasitet over ti skudd og boksmagasiner for enhåndsskytevåpen med magasinkapasitet over tyve skudd. Utvalget har også sett behovet for å gi våpendeler en ny definisjon ved at enhver del, komponent eller erstatningsdel som er spesielt konstruert for

et skytevåpen defineres som «våpendel». I tillegg er også begrepet «vital del» definert.

Saklig virkeområde

Dagens regler for saklig virkeområde foreslås videreført ved at loven skal gjelde for våpen, våpendeler og ammunisjon i sivilt eie, ikke for skytevåpen bestemt for eller tilhørende forsvaret eller politiet.

Stedlig virkeområde

Dagens regler sier ikke noe om stedlig virkeområde ut over at loven også gjelder for Svalbard med de endringer Kongen bestemmer av hensyn til de stedlige forhold. Utvalget foreslår en ny bestemmelse om stedlig virkeområde som i hovedtrekk er basert på tilsvarende bestemmelse i straffeloven av 2005.

Tillatte og forbudte våpen

Et flertall i utvalget foreslår en ny lovbestemmelse som presiserer at det bare er tillatt å erverve, eie, inneha mv. våpen, våpendeler og ammunisjon som ikke er forbudt etter eller i medhold av lovens bestemmelser, og på de vilkår som følger av loven. Det samme prinsipp kommer til uttrykk ved at det i lovens forskjellige paragrafer sies at tillatelse *kan* gis når visse vilkår er oppfylt. Det kan dispenseres fra forbud dersom hensynet til den offentlige sikkerhet og orden ikke er til hinder for det.

Forbudte skytevåpen og ammunisjon

Utvalget foreslår å videreføre dagens forbud mot visse våpentyper, våpendeler og ammunisjon, og at deler av reglene løftes fra forskrift til lov. Skytevåpen som vanligvis brukes som krigsvåpen, halvautomatiske skytevåpen og skytevåpen kamuflert som annen gjenstand skal fortsatt være forbudt. Det samme gjelder panserbrytende, brannstiftende og eksplosiv ammunisjon og ammunisjon og prosjektiler med ekspanderende effekt til pistol og revolver med sentertemming, med unntak for bruk til konkurranseskyting.

Halvautomatiske skytevåpen

Et svært vanskelig tema i utvalgets drøftelser har vært halvautomatiske skytevåpen, som i dag er forbudt dersom de ikke spesielt er godkjent i forskrift. Faren for misbruk av særlig halvautomatiske rifler er til stede, og skadepotensialet er

atskillig større enn for boltrifler, ved at magasin med 30 skudd eller mer enkelt kan påmonteres de riflene som ikke har fast eller hengslet magasin.

Som det redegjøres for i kapittel 14 er det store forskjeller mellom de ulike typer halvautomatiske skytevåpen, og utvalget mener at det er grunnlag for å differensiere mellom pistoler, hagler og rifler. Et samlet utvalg foreslår at regler for halvautomatiske skytevåpen tas inn i en egen lovparagraf. Utvalget foreslår videre at halvautomatiske pistoler og hagler som utgangspunkt skal være tillatt for erverv dersom de ikke er forbudt ved forskrift. Det foreslås at det i forskrift kan forbys pistoler og hagler som enkelt kan omgjøres til å avgi helautomatisk ild, eller som gjennom sin utforming eller virkemåte fremstår som særlig farlig eller uten aktverdig anvendelsesområde.

Et samlet utvalg foreslår å videreføre dagens regler om at halvautomatiske rifler skal være forbudt dersom de ikke er godkjent i forskrift. Utvalget har delt seg i spørsmålet om hvordan dette forbudet skal formuleres i loven. Et flertall på seks medlemmer foreslår at det i loven gis hjemmel for at det i forskrift kan tillates halvautomatiske rifler som ikke enkelt kan omgjøres til å avgi helautomatisk ild, og som gjennom sin utforming eller virkemåte ikke fremstår som særlig farlig og som har et aktverdig anvendelsesområde. Mindretallet foreslår at bare halvautomatiske rifler med fast eller hengslet magasin med 3-5 skudd skal kunne godkjennes i forskrift.

Forbudte våpendeler

Det er i dag hjemmel i våpenloven § 6a til å forby enkelte typer våpen og ammunisjon, men ikke noe forbud i loven mot uønskede våpendeler. Utvalget foreslår at det tas inn en bestemmelse om at våpendeler som endrer skytevåpenet slik at dets virkeområde fremstår som særlig farlig eller uten aktverdig anvendelsesområde, skal være forbudt.

Forbud mot våpen som ikke anses som skytevåpen

Det er i dag en lang rekke voldsprodukter og andre farlige gjenstander som er forbudt etter våpenforskriften § 9. I denne listes opp en rekke våpen og lignende som elektroshokkvåpen, pepperspray, springkniver, slåsshansker, batonger med mer. Utvalget foreslår at det i loven fortsatt skal være forskriftshjemmel til å nedlegge forbud mot slike gjenstander, og at dette synliggjøres ved at hjemmelen gis en egen lovparagraf.

Tillatelse til å erverve, eie og inneha skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon

Dagens regel om at den som vil erverve skytevåpen mv. må ha tillatelse fra politimesteren, foreslås videreført, og utvalget foreslår at alle krav og vilkår som skal gjelde, kommer frem i loven på en enda tydeligere måte enn i dag.

Utvalget foreslår egne lovparagrafer for hver hovedgruppe av vilkår, slik at kravet om ervervstillatelse fra politimesteren fremgår av en paragraf når det gjelder skytevåpen og registreringspliktige våpendeler, en tilsvarende paragraf for ammunisjon, en paragraf for krav til personlig skikkethet, en for krav om behov eller annen rimelig grunn og en for krav til alder.

Utvalget foreslår at det innføres et krav om egenerklæring ved første gangs søknad om tillatelse til å erverve skytevåpen mv. Det foreslås også at legeerklæring skal kreves fremlagt ved første gangs søknad, og at slik erklæring også skal kunne kreves fremlagt ved senere søknader.

Egenerklæring – regelmessig oppfølging av den enkelte våpeninnehaver

Et flertall i utvalget har merket seg at det i dag ikke skjer noen regelmessig oppfølging fra våpenmyndigheten av om våpeninnehavere fortsatt oppfyller lovens krav for å inneha våpen. Flertallet foreslår å innføre en ordning der den enkelte med visse mellomrom må sende inn en egenerklæring med redegjørelse for status i forhold til edruelighet, pålitelighet, helse og skikkethet, samt om behov eller annen rimelig grunn for å inneha skytevåpen mv. fortsatt foreligger. Dette bør av praktiske hensyn skje ved bruk av et elektronisk skjema med avkryssingsalternativer. Det store antall skjemaer vil være avkrysset på en måte som bekrefter at alt er som tidligere, mens et mindre antall automatisk kan siles ut for oppfølging fra våpenmyndigheten. Det kan tenkes at det for noen våpentyper, helsetilstander, aldersgrupper etc. vil kreves egenerklæring med korte intervaller, mens det for den jevne våpeninnehaver vil være tilstrekkelig med egenerklæring for eksempel hvert femte år. De nærmere detaljer må utformes i forskrift.

Denne løsningen vil måtte suppleres med en bestemmelse om at politiet kan trekke tilbake våpenkortet midlertidig der det er tvil om vilkårene er oppfylt. Det vil være opp til den enkelte våpeninnehaver å godtgjøre at vilkårene er oppfylt.

Tidsbegrenset våpenkort

Utvalget har drøftet om våpenkortet skal gjøres tidsbegrenset for alle eller enkelte våpentyper, men et flertall har kommet til at de foreslåtte nye regler om regelmessig egenerklæring fra våpeninnehaverne vil gi mulighet for god oppfølging av den enkelte våpeninnehaver. En tidsbegrensning på våpenkort vil da være overflødig og føre til unødvendig ekstraarbeid for politiet, fordi det må antas de fleste våpeninnehavere fortsatt vil fylle vilkårene.

Erverv av skytevåpen mv. – krav til person

Utvalgets ser det som vesentlig at det fremgår av loven, på en så tydelig måte som mulig, hvilke krav som stilles til den enkelte for å erverve, eie og inneha skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon.

Det følger av våpenloven § 7 tredje ledd at tillatelse til erverv av skytevåpen mv. «bare kan gis edruelige og pålitelige personer som har behov eller annen rimelig grunn for å ha skytevåpen, og som ikke av særlige grunner kan anses uskikket til det». Utvalget foreslår å videreføre kravene om at erververen må være edruelig og pålitelig. I tillegg foreslås tatt inn krav til helse. Innholdet i disse tre kravene må nærmere bestemmes i forskrift.

Når det gjelder krav til helse, vil det være nærliggende å se hen til de helsekrav som stilles til innehavere av førerkort for motorvogn ved utforming av forskriften, idet det er mange likheter mellom disse to områdene. Både biler og våpen er svært farlige i hendene på personer som ikke tilfredsstillende nødvendige helsekrav.

Utvalget foreslår å beholde adgangen til å hindre at den som «av særlige grunner anses uskikket til det» får ervervstillatelse. Det er helt nødvendig med en «sikkerhetsventil» som fanger opp tilfeller der det er grunn til å tro at en person ikke er skikket til å ha våpen. Det vil da måtte redegjøres for hvilke særlige grunner våpenmyndigheten mener foreligger. Et flertall i utvalget understreker at dagens praksis med å nekte å gi tillatelse dersom det foreligger en begrunnet tvil om en søkers skikkethet, ikke foreslås endret.

Aldersgrenser

Dagens aldersgrenser for erverv av skytevåpen mv. foreslås i hovedsak videreført. Det er i dag 21 års aldersgrense for å erverve og inneha pistol og revolver. Utvalget foreslår å videreføre en hjem-

mel i loven til å fastsette høyere aldersgrense for andre arter skytevåpen og registreringspliktige våpendeler, likevel ikke over 21 år. Det vil da kunne fastsettes en aldersgrense på 21 år for å erverve og inneha halvautomatiske rifler, dersom slike tillates i forskrift.

Krav til behov eller annen rimelig grunn

I dag fremgår av våpenloven § 7 at det for tillatelse til å erverve skytevåpen mv. kreves behov eller annen rimelig grunn for å ha skytevåpen. Det sies ikke noe nærmere i loven om hvilke behov for skytevåpen mv. som kan godtas. Det foreslås som nevnt ovenfor en ny paragraf som lister opp de vanligste behovene, i hovedsak slik de i dag fremgår av våpenforskriften kapittel 3. Det fremgår av forslaget at oppregningen ikke er uttømmende, idet det må tas høyde for at det kan foreligge andre behov i tillegg til annen rimelig grunn.

De to viktigste behovsgrunnlagene, jakt og konkurranseskyting, foreslås tatt inn i hver sin lovparagraf. Det samme gjelder den i størrelse viktigste «annen grunn» til våpenerverv, nemlig samling. Å løfte disse tre grunnlagene for ervervstillatelse opp i loven, vil lette tilgjengeligheten av regelverket for dem som søker om tillatelse.

Oppbevaring, transport og forsendelse

De gjeldende regler om oppbevaring, transport og forsendelse av skytevåpen er gode og tilstrekkelige, og utvalget forslår at disse i all hovedsak videreføres, men at deler av forskriftsbestemmelsene tas inn i loven for å gjøre reglene mer synlige.

Meldeplikt for helsepersonell

I tillegg til en regelmessig oppfølging av den enkelte våpeninnehaver, foreslår et flertall i utvalget at leger, psykologer og optikere pålegges meldeplikt når det foreligger helsemessige forhold som må anses uforenlig med å inneha skytevåpen. Dette vil være samme type plikt som allerede er pålagt de samme grupper helsepersonell i forbindelse med førerkortsaker. Plikten foreslås tatt i helsepersonelloven, og at det i våpenloven henvises til denne plikten som fremgår der. Denne plikten må ses i sammenheng med forslaget om at helsepersonell skal ha adgang til våpenregisterets opplysninger om hvem som har våpen, slik at det ikke er nødvendig å melde fra om personer som ikke fremgår av registeret. Dette vil hindre at helsepersonell gir fra seg opplysninger som i

utgangspunktet er taushetsbelagte i saker der pasienten ikke står oppført i våpenregisteret.

Kontroll og forvaltning

Behovet for klare hjemler for kontroll og annen oppfølging av alle typer våpensaker er allerede nevnt. Utvalget mener at politiet fortsatt skal ha ansvaret for forvaltningen av våpensaker, herunder kontroll med organisasjonene. Det foreslås imidlertid at saksbehandlingen sentraliseres innen hvert politidistrikt, for å sikre best mulig kompetanse og lik behandling. Et flertall i utvalget foreslår at alle saker som gjelder godkjenning av samleområde for våpensamlere behandles ved ett politidistrikt som spesielt bygger opp tilstrekkelig kompetanse. Flertallet vil understreke behovet for å se søknadene om godkjenning av samlerområde i sammenheng, idet det blant annet må vurderes om det er behov for den enkelte samling sett i et samfunnsperspektiv.

Utlån

Utvalget foreslår nye regler for utlån av skytevåpen og registreringspliktige våpendeler. Den som ikke allerede har våpenkort for tilsvarende våpen eller våpendel, må etter forslaget søke om tillatelse fra politiet for å låne våpen. I tillegg kreves utlånserklæring fra den som låner bort sitt våpen, som etter dagens regler. De samme krav til personlig skikkethet og behov eller annen rimelig grunn som gjelder ved ordinær tillatelse til erverv, skal gjelde også ved utlån. Det foreslås at utlånsperioden forlenges fra dagens fire uker til seks måneder. Ved utlån utover fire uker skal politiet underrettes.

Utleie

Utvalget foreslår at det åpnes adgang til ervervsmessig utleie av skytevåpen for den som har bevilling til dette. For den som vil låne slike våpen stilles de samme krav til personlig skikkethet og behov eller annen rimelig grunn som ved erverv og utlån.

Tilbakekall

Utvalget foreslår å videreføre dagens regler om at våpenkort skal tilbakekalles når de personlige vilkår ikke lenger er oppfylt. Et flertall i utvalget foreslår at dagens bestemmelse om at våpenkort *kan* tilbakekalles hvis innehaveren ikke lenger

har behov eller annen rimelig grunn til å ha skytevåpen, endres til at våpenkort da *skal* tilbakekalles. For bevillingshavere foreslår utvalget at bevillingen *skal* tilbakekalles dersom kravene til personlig skikkethet ikke lenger er oppfylt, men at det for øvrige krav gjelder at bevillingen *kan* tilbakekalles, videreføres.

Dødsbo og konkursbo

Utvalget ønsker å minske risikoen for at skytevåpen fra dødsbo og konkursbo kommer på avveie, og foreslår å ta inn bestemmelser om arvingers, tingrettens og bostyrers plikter ved dødsfall og konkurs. Disse pliktene foreslås også presisert i skifteloven og i lov om gjeldsforhandling og konkurs. Det foreslås at tingretten skal pålegges å undersøke om avdøde er registrert som våpeneier, og i tilfelle melde fra til politiet og til arvingene. Arvingene kan på vegne av boet oppbevare skytevåpen i inntil fire uker etter et dødsfall, men må etter dette enten ha fått politiets tillatelse til fortsatt oppbevaring, overdra våpenet til person med ervervstillatelse eller overlate våpenet til politiet, som plikter å oppbevare dette.

Bostyrer ved konkurs foreslås gitt samme plikt som tingretten til å undersøke om konkursboet er oppført i våpenregisteret, og samme frist som arvinger i dødsbo til enten å få politiets tillatelse til fortsatt oppbevaring, overdra eller overlate slike skytevåpen mv. til politiet for oppbevaring.

Innførsel og utførsel

Dagens regler anses i all hovedsak å fungere tilfredsstillende og utvalget foreslår at disse videreføres.

Handel, utleie og megling med skytevåpen mv.

Utvalget foreslår at dagens regler om bevilling til handel med skytevåpen mv. i hovedtrekk videreføres, og det åpnes for bevilling til å drive utleie. For både handel og utleie foreslås at det skal kreves at bevillingshaver driver næringsvirksomhet og at aldersgrensen skal være 21 år. Utvalget foreslår at det innføres en bestemmelse om at de som skal ansettes skal pålegges å legge fram politiattest.

Det gjelder i dag ingen regler for megling med skytevåpen mv. Utvalget foreslår at det innføres krav om bevilling for slik megling.

Tilvirking

Utvalget foreslår å videreføre de fleste regler om tilvirking, med en presisering om at disse også gjelder reparasjon og deaktivering. Reglene om tilvirking til eget bruk foreslås løftet fra forskrift til lov. Børsemakere med mesterbrev er i dag fritatt fra å søke bevilling. Utvalget foreslår at krav om bevilling innføres også for denne gruppen.

Deaktiverte våpen

Deaktiverte skytevåpen defineres i dag ikke som skytevåpen. Det kan være enkelt å reaktivere slike skytevåpen, som derved lett kan komme i hendene på kriminelle og andre uskikkede personer. Det er i dag ingen som har oversikt over antallet deaktiverte skytevåpen i Norge. Det er i tillegg bekymringsfullt at deaktiverte våpen fritt kan importeres.

Utvalget foreslår at deaktiverte våpen skal defineres som skytevåpen. Dette medfører at deaktiverte våpen faller innenfor lovens kontroll- og tillatelsessystem og dermed registreres i våpenregisteret. Det foreslås at det i forskrift skal fastsettes hvilke regler som skal gjelde for deaktiverte skytevåpen. Det forutsettes ikke å være behov for like strenge regler som for aktive skytevåpen. Utvalget foreslår videre at det i forskrift gis klarere regler for hva som skal kreves for at et skytevåpen anses som deaktivert, hvem som kan foreta deaktivering og kontroll med utførelsen av deaktiveringen.

Våpenregisteret

Utvalget ser det som svært viktig at Norge får et våpenregister som oppfyller dagens krav til offentlige registre. Det eksisterende våpenregisteret er langt fra å tilfredsstillende slike krav. Et pålitelig register som inneholder korrekte og utfyllende opplysninger om den enkelte våpeninnehaver og det enkelte skytevåpen mv. er helt nødvendig for å sikre god kontroll.

Innsyn i våpenregisteret

Et flertall i utvalget foreslår at oppføring i våpenregisteret ikke skal være allment tilgjengelig, og viser til faren for at kriminelle vil kunne bruke opplysningene til våpentyveri.

Et samlet utvalg foreslår at helsepersonell skal gis elektronisk tilgang til opplysninger om en pasient er registrert som våpeninnehaver. Dette forslaget må ses i sammenheng med forslaget om

helsepersonells meldeplikt, og vil være en forutsetning for meldeplikt for å unngå brudd på taushetsplikten.

Tingrettene foreslås også gitt tilgang til registret, herunder også opplysninger om antall skytevåpen og type våpen.

Våpenforvaltningens adgang til opplysninger innad i politiet

Det er viktig at opplysninger om en som søker om ervervstillatelse for skytevåpen eller er våpeninnehaver, som er kjent for politiet, også gjøres tilgjengelig for politiets våpenforvaltning. Dette vil kun gjelde opplysninger som kan brukes for å begrunne et avslag eller et tilbakekall. Utvalgets foreslår at våpenforvaltningen kan gis tilgang til opplysninger, eller opplysninger kan utleveres i den utstrekning det er et tjenestemessig behov, og det er til bruk for kontroll med skytevåpen mv.

Gebyr

Det er i dag gebyr for behandling av søknader om tillatelse til erverv av våpen når søknad innvilges, og dette dekker en del av utgiftene ved saksbehandlingen. Det er også gebyrer for blant annet bevilling til å drive handel med skytevåpen mv. og for tillatelse til inn- og utførsel. Et flertall i utvalget foreslår at det i tillegg kan innføres et årlig gebyr for å inneha skytevåpen, for derved å finansiere forvaltning av våpensaker og politiets kontroll, samt drift av våpenregisteret. Det forutsettes at avgiften ikke settes høyere enn de reelle kostnadene ved forvaltningen og etablering og føring av våpenregisteret.

Organisasjoner

Våpenorganisasjonene er viktige samarbeidspartener for våpenmyndighetene i arbeidet for å skape en god våpenkultur og best mulig våpensikkerhet. Det vil fortsatt være nødvendig med godkjenning av organisasjoner når medlemskap i organisasjonen kan danne grunnlag for å erverve og inneha skytevåpen. Det foreslås å løfte hjemmelen for godkjenning opp i loven. Hjemmel for å kreve godkjenning av nye skytevåpentyper til bruk i skyteprogram som gir grunnlag for erverv av andre typer skytevåpen enn det organisasjonen allerede har skyteprogram for, foreslås tatt inn i loven.

Utvalget har drøftet om organisasjonene skal pålegges meldeplikt om forhold som gjelder medlemmene. Et flertall i utvalget foreslår at det pålegges en plikt til å melde fra om forhold knyttet

til den enkelte våpeninnehaver som må anses uforenlig med å erverve og inneha våpen. Meldeplikten gjelder bare kunnskap om handlinger som finner sted i forbindelse med organisasjonenes aktiviteter. Det foreslås også en plikt til å gi politiet adgang til opplysninger om hvem som er registrert som medlemmer i organisasjonen.

2.5 Økonomiske og administrative konsekvenser

I kapittel 35 omhandles de økonomiske og administrative konsekvensene. I følge utvalgets mandat skal utvalget levere minst ett forslag som ikke medfører økte kostnader.

En rekke bestemmelser foreslås videreført i den nye loven uten rettslige endringer, mens andre kun er undergitt lovmessig redigering.

Lovforslaget vil føre til en mer grundig kontroll ved søknad om tillatelse til erverv av skytevåpen. Forslag om innføring av regelmessige egenerklæringer vil medføre kontroll av langt flere våpeninnehavere enn i dag. Søknader om lånetillatelse er en ny oppgave som vil medføre en del arbeid. De foreslåtte regler for deaktiverte våpen fører til at flere våpen skal registreres og øker antallet våpeninnehavere, noe som medfører merarbeid ved kontroll mv. Forslag om meldeplikt for helsepersonell og organisasjonene vil medføre arbeid med oppfølging av de saker som meldes.

Forslag om at destruering av våpen skal utføres og betales av politiet vil medføre kostnader. Forslaget om plikt for politiet til å oppbevare våpen for bl.a. dødsbo vil medføre behov for lagerplass. Krav om bevilling for våpenmegling og våpenutleie, samt at det foreslås at børsemakere må ha bevilling, vil medføre noe ekstra arbeid. Til sist nevnes at et nytt våpenregister vil kreve store investeringer, men det antas at driften av det ikke vil kreve mer arbeid enn i dag.

Utvalget har skjønnsmessig anslått at økt arbeidsmengde for politiet ved innføring av alle bestemmelser i lovforslaget vil kreve ca. 120 flere årsverk enn i dag, til en samlet kostnad på ca. kr 84 mill. Nytt våpenregister vil anslagsvis koste ca. kr 20 mill. Utvidelse og bygging av ny lagerplass for skytevåpen anslås å koste ca. kr 20 mill.

Et flertall i utvalget foreslår innført et årlig gebyr for å eie eller inneha våpen. Gebyret skal fastsettes slik at det dekker alle kostnader ved behandling av søknader om ervervstillatelse, oppfølging av våpeneiere, drift av våpenregisteret, samt politiets kontroll av våpeneiere og bevillingshavere.

Dersom ressursbruken skal være uendret, kan likevel en del av paragrafene i lovforslaget innføres. Dette gjelder formålsparagrafen, akt-somhetsbestemmelsen og alle paragrafer som bare innebærer at dagens lov og forskrifter videreføres i lovs form, med noen justeringer som ikke vil medføre økt ressursbruk.

Kapittel 3

Bakgrunn, samfunnsutvikling og utbredelse

3.1 Kulturhistorisk betydning

3.1.1 Innledning

Norge har historisk hatt en levende og rik våpenkultur knyttet både til jakt, forsvar og personlig beskyttelse mot rovdyr m.v. Særlig jakttradisjonen går flere tusen år tilbake, kanskje helt tilbake til den siste istid. Fremveksten av de moderne skytevåpen er imidlertid av nyere tid, og har vært det naturlige utgangspunkt for utvalgets arbeid med ny våpenlovgivning.

I følge tall fra Politidirektoratet fantes det pr. 24. november 2011 i alt 1 238 508 registrerte private skytevåpen i Norge, fordelt på 486 082 våpeniere. Antallet døde personer som fortsatt sto oppført med skytevåpen var 42 439, mens det var registrert i alt 70 353 private skytevåpen i dødsbo. Det er videre registret om lag 500 000 jegere i jegerregisteret, hvorav om lag 200 000 anses som aktive¹.

Utvalget vil peke på betydningen av det å erverve og inneha skytevåpen i Norge tradisjonelt har vært knyttet opp mot et nærmere definert behov; som for eksempel jakt, øvelses- og konkurranseskyting, samling eller affeksjon. Til forskjell fra enkelte andre land er det derimot ingen tradisjon for å gi tillatelse til å erverve og inneha skytevåpen for den enkeltes personlig beskyttelse.²

3.1.2 Utbredelse, mangfold generelt

*Gi og ta
Klær og våpen
er vennegaver,
slikt gjør vennskapet synlig;
det varer lengst,
om lykken er god,
når vennene veksler gaver.*

¹ Jegerregisteret.no og SSB.

² Våpenforskriften § 19 om erverv av skytevåpen til beskyttelse mot farlige dyr (isbjørn) er en spesialbestemmelse med begrenset betydning utenfor Svalbard.

Dette diktet er over tusen år gammelt og hentet fra Håvamål. Det illustrerer godt vikingenes naturlige forhold til våpen. Dette fortsatte også etter at landet ble kristnet. Selv i dag er våpenrommet det første rommet menigheten entrer i en kirke. Det var i våpenrommet man la fra seg våpene før man gikk inn i kirkerommet.

Bruk av pil og bue, spyd og andre stikkvåpen kan spores helt tilbake til slutten av siste istid. Fra 1100-tallet ble armbrøsten tatt i bruk i Norge. De første kruttvåpnene ble utviklet på 1300-tallet. Fra siste halvdel av 1500-tallet økte bruken av skytevåpen med krutt ved jakt, og Christian IV's lov fra 1604 påla alle bønder å holde kruttskytevåpen.

Fra begynnelsen av 1700-tallet ble de første låstypene, luntelåsen og snapplåsen, avløst av flintlåsen. Denne ble 100 år senere avløst av perkusjonslåsen. Flint og tennstål ble avløst av en perkusjonshette med en liten eksplosiv sats som antente kruttet. Fra ca. 1870 kom «Remington-gevær» med hylsepatroner som overtok for alle eldre geværmekanismer, både militært og til jaktbruk.

Frem til introduksjonen av hylsepatronen var alle ett- og tohåndsskytevåpen hovedsaklig enkelt- eller dobbeltløpete. Unntaket var revolvere som fantes med perkusjonsmekanisme. Etter at hylsepatronene overtok, utviklet hagler, rifler og pistoler seg i forskjellige retninger.

På slutten av det nittende århundre ble bolt-rifla med magasin konstruert, og de mest kjente mekanismene er kjent som «Krag Jørgensen» og «Mauser». Krag Jørgensen-geværet ble mye brukt både militært og sivilt. Som konkurransevåpen var Krag Jørgensen-geværet det mest benyttede våpenet helt fram til 1990. Mausermekanismen ble utbredt i Norge først etter krigen, og mange gamle militærmausere har blitt ombygd til jakt-rifler. De fleste jaktrifler i dagens marked er basert på en boltmekanisme med boksmagasin, men det finnes også en god del halvautomatiske jaktrifler tilgjengelig. I tillegg kommer også enkelt- og dobbeltløpete brekkvåpen.

Haglgeværene har utviklet seg i en annen retning enn riflene og de finnes i tre hovedgrupper. De som brukes mest i Norge er dobbeltløpete brekkvåpen. Nummer to er halvautomatiske hagler med magasin og nummer tre er pumpehagler med magasin. På verdensmarkedet er situasjonen helt motsatt. Ca. 60 % av alle hagler som selges er pumpehagler, ca. 30 % er halvautomater og bare ca. 10 % er dobbeltløpete hagler.

Når det gjelder enhåndsskytevåpen er det i dag to hovedgrupper: Revolvere og halvautomatiske pistoler (se definisjonen pkt. 1.6.1). I tillegg finnes en del nisjeprodukter som for eksempel enkeltskudds pistoler til metallsilhuett og fripistol.

3.1.3 Forsvarstanken

Etter andre verdenskrig ble det igangsatt en okkupasjonsberedskap, også kjent som «Stay Behind». Forløperne til det offisielle «Stay Behind»-systemet, som ble initiert av forsvarssjef Jens Chr. Hauge i 1948, var private etterretningsgrupper med politisk overvåkning og motstand mot sovjetisk okkupasjon som formål. Stay Behind-systemet ble underlagt Forsvarets Etterretnings-tjeneste.

En del av «Stay Behind»-systemet ble kalt Rocambole (ROC). Dette var mindre grupper som foruten å skulle drive med sabotasje og objektsikring, også hadde hemmelige lagre med våpen og annet utstyr. I 1978 ble det allment kjent at det fantes slike våpenlagre i private hjem i forbindelse med avsløringen av våpenlageret hos skipsreder (og etterretningsagent) Hans Otto Meyer i 1978. Noen år senere, i 1983, ble denne delen av «Stay Behind» nedlagt, og lagrene med våpen og utstyr ble i løpet av de nærmeste årene avvirket³.

Heimevernet (HV) ble etablert i 1946⁴. HVs fremste formål skulle være å beskytte mot kupp og overraskelsesangrep. Det har også vært grupper innen HV som har vært trent til mer offensive oppdrag, både i tiden rett etter krigen, og i nyere tid med «HV's Utrykningsstyrker» som eksempel fra tidlig 90-tallet og «HV's Innsatsstyrker» fra 2005/2006. Ved oppstarten av HV i 1946 bestod den totale styrken av ca. 100 000 mann, hvorav ca. 40 000 vernepliktige⁵.

Heimevernet var fra starten av utstyrt med ca. 50 000 rifler av typen Krag Jørgensen. Etter hvert ble disse erstattet med andre våpentyper, med «Mauser 98» som den vanligste riflen. Mauser-riflene var rifler som ble liggende igjen etter krigen, og de aller fleste ble ombygd fra originalkaliberet 7,92X57Mauser til kaliber 7,62X63. En slik ombygd Mauser kalles den dag i dag for «HV-mauser», og et stort antall av disse våpnene er i dag i bruk som jakt- og konkurransevåpen, etter at forsvaret solgte disse våpnene til private. Andre våpentyper, blant annet maskinpistoler, både av tysk og alliert opprinnelse, har vært i bruk i HV. På 1970-tallet kom AG-3 inn som nytt våpen, og i nyere tid er det dette våpenet de fleste HV-soldater har vært utstyrt med. Det har vært anslått at ca. 80 000 AG-3 geværer har blitt oppbevart i HV-soldaters private hjem. Etter flere skyteepisoder med bruk av HVs AG-3 geværer opp gjennom årene, ble det i 2002 besluttet av Stortinget at HV-soldatene måtte levere inn tennålene til sine geværer. De siste årene har forsvaret startet utskifting av AG-3 geværene med det mer moderne HK-416 geværet. Enkelte HV-avdelinger er nå utstyrt med mer moderne våpen, men AG-3 er fremdeles det mest utbredte våpenet i HV.

Det er ukjent for utvalget hvor mange forsvarsvåpen og heimevernsvåpen som gjennom tidene har kommet på avveie, men at det er et større antall bekreftes blant annet av de våpenbeslag politiet har gjort av militære våpen i forbindelse med kriminelle handlinger⁶.

Våpen tilhørende forsvaret og politiet omfattes ikke av våpenloven så lenge de er i forsvarets eller politiets besittelse. Bestemmelsene i våpenloven vil likevel kunne komme til anvendelse i de tilfeller sivile personer er i besittelse av forsvarets eller politiets våpen, da det i mange tilfeller vil dreie seg om ulovlig våpenbesittelse som rammes av våpenlovens straffebestemmelser. Våpenloven vil også få anvendelse der forsvarsvåpen går over i sivilt eie.

Militære våpen benyttes til en viss grad ved sivile arrangementer i regi av for eksempel Det Frivillige Skyttervesen (DFS) og Norske Reserveoffiserers forbund (NROF). Dette er skytterorganisasjoner med tilknytning til forsvaret, og de som benytter militære våpen i slik sammenheng er personer med tjenestevåpen fra forsvaret.

³ Kilde: «Lund Rapporten» (Dokument nr. 15 (1995-1996)) kap.13.

⁴ Stortingsmelding 32

⁵ Kilde: Forsvaret: <http://forsvaret.no/om-forsvaret/avdelinger-i-forsvaret/heimevernet/om-heimevernet/sider/hv-historie.aspx>

⁶ I følge oppslag i Aftenposten av 19. september 2011 går det frem av tapsregisteret til Forsvaret at til sammen 1265 AG-3-geværer har forsvunnet siden 1968.

3.2 Jakt og viltforvaltning

3.2.1 En levende jaktkultur

Den norske våpenkulturen er i stor grad preget av landets store antall jegere. Fra begynnelsen av 1970-tallet og til 2010 er antallet jegere som løser jegeravgift, fordoblet, og hvert år tar rundt 10-14 000 personer jegerprøven. Det var i 2010 registrert 439 000 jegere i jegerregisteret, og av disse var det 197 000 som betalte jegeravgift for jaktåret 2009/2010. Andelen kvinnelige jegere har også økt, og utgjør nå ca. 7 prosent av de aktive jegerne. Blant de nye jegerne som avlegger jegerprøven, er andelen kvinner i overkant av 20 prosent.

Den tidligste jaktkulturen i Norge kjenner vi gjennom blant annet funn av helleristninger, dyregraver og primitive våpen. Bruk av dyregraver fant sted selv etter at kruktskytevåpen begynte å bli utbredt, og til en viss grad helt fram til det ble forbudt på 1800-tallet.

Jaktkulturen har endret seg vesentlig de siste 100 årene. Selv om jakt ikke lenger er nødvendig for å overleve, er det en stor matressurs som forvaltes og høstes gjennom jakt. Kjøttverdien av alt vilt som blir felt i løpet av ett år anslås til ca. en halv milliard kroner, og grunneierne selger jaktrettigheter for ca. 200 millioner kroner.⁷

Den moderne jegeren kan ikke knyttes til en bestemt gruppe i samfunnet, og alle som ønsker å bli jeger kan i praksis bli det. Tidligere tiders praksis med opplæring i jakt og våpenbruk fra én generasjon til den neste har i stor grad forsvunnet, og i stedet kreves det nå obligatorisk jegerprøve i Norge. Jegerprøveopplæringen tar for seg de ulike aspektene ved jakt, og gir også opplæring i bruk og håndtering av våpen.

3.2.2 Forvaltning av naturressurser

Jegerne er en viktig faktor i forvaltningen av viltressursene. Selv om myndighetene, jegerorganisasjonene, grunneiere og andre interessegrupper kan ha ulike oppfatninger av hva som er god viltforvaltning, kan det slås fast at både jegere og grunneiere som den store hovedregel viser en ansvarlig holdning. Viltmyndighetene er avhengige av ansvarlige jegere og grunneiere blant annet for å nå vedtatte bestandsmål for ulike arter.

⁷ Kilde SSB, 2007

Jakt og viltforvaltning i Norge har gjennomgått store endringer de siste 50-60 år⁸. Dette viser statistikkene over felt vilt.

Elgjakt: I 1960⁹ ble det felt ca. 6 900 elg, i 2010/11¹⁰ ble det felt ca. 36 400 elg.

- Hjortejakt: I 1960 ble det felt ca. 1 500 hjort, i 2010/11 ble det felt ca. 39 100 hjort.
- Rein: I 1960 ble det felt ca. 2 000 rein, i 2010/11 ble det felt ca. 5 450 rein.
- Rådyr: I 1960 ble det felt 6083 rådyr, i 2010/2011 ble det felt 28900 rådyr.
- Harejakt: I 1991 ble det felt ca. 115 000 harer, i 2010/11 ble det felt ca. 19 900 harer.

Nordisk Jegersamvirke, som består av de nordiske jegerorganisasjonene, har utarbeidet et sett med jaktbarhetskriterier¹¹ som også Norges Jeger- og Fiskerforbund har sluttet seg til:

- For at en art skal defineres som jaktbar, må den forekomme i en bestand som produserer et overskudd i det aktuelle området.
- Arten må representere en ressurs i form av mat eller pelsverk.
- Arten ønskes redusert av hygieniske grunner eller fordi den volder skade på andre viltarter, husdyr eller eiendom, herunder skog, åker eller hage.
- Ved fastsetting av jakttid skal det tas hensyn til jakt- og fangsttradisjonene i området.
- Jakttiden legges fortrinnsvis til den tiden viltet har størst matnyttig verdi og bestanden er mest tallrik. For de fleste arter vil dette være om høsten når årets unger er fullverdig bytte. For pelsvilt legges jakttiden til tidsrommet når pelsen er mest verdifull.
- Jakt på utsatt vilt må ikke skje før se utsatte individer har tilpasset seg miljøet og oppfører seg tilnærmet slik de ville individer av samme art gjør. For småvilt må ikke jakt finne sted før det er gått minst fire uker etter utsettingen.

3.2.3 Organisasjoner

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) er den eneste landsdekkende organisasjonen for jegere og fiskere i Norge. NJFF har rundt 123.000 medlemmer. NJFF har en stor del av ansvaret for

⁸ Jegerstatistikk <http://www.ssb.no/emner/10/04/10/jeja/index.html> (2011) «Hver femte mann er jeger» <http://www.ssb.no/vis/samfunnsspeilet/utg/200904/01/art-2009-10-05-01.html>

⁹ <http://www.ssb.no/histstat/tabeller/14-29.html> (2011)

¹⁰ <http://www.ssb.no/emner/10/04/10/elgjakt/index.html> (2011)

¹¹ Se www.nordichunters.org (2011)

jegerprøveutdanning og ettersøkshundarbeid, og er ellers sterkt involvert i jaktlederopplæring, skoleringsjakt for nybegynnere, jaktfadderordninger og skytebaneaktiviteter. I hvert fylke har NJFF heltidsansatte som hjelper og veileder medlemmene.

3.2.4 Fremtidige utfordringer

Det blir stadig flere jegere i Norge, og inntil videre er det god plass til alle som ønsker å jakte. Tilgangen til rimelig jakt for dem som ikke selv har grunneierrettigheter er også god. Dagens jegere kommer fra alle samfunnslag, og mange av de yngre jegerne kommer ikke fra miljø hvor jakt har vært vanlig. Det stilles stadig høyere krav fra myndighetene til den som skal være jeger. Det kreves kunnskap om kultur, natur, vilt, viltforvaltning, våpen, skyting, lovverk med mer. Det store antall jegere medfører at antallet våpen i norske hjem blir relativt høyt, og god jegeropplæring vil fortsatt være viktig og nødvendig.

Viltbestandene vil også i fremtiden måtte reguleres gjennom jakt. Dette er en oppgave som må ivaretas av landets jegere. Det er derfor viktig at det skapes gode vilkår for jegerne slik at jegerstanden kan opprettholde og videreføre sine aktiviteter, og slik at jegerstandens fornyelse sikres for fremtiden.

For våpenmyndighetene vil det være viktig å påse at vilkårene for å få erverve våpen for jegere praktiseres slik at bare skikkede jegere får erverve og eie våpen. Det store antallet jegere medfører bruk av mye ressurser dersom alle saker skal behandles tilstrekkelig grundig, både ved første gangs søknad og ved regelmessig oppfølging.

3.3 Skytermiljøet i Norge

3.3.1 Levende skytterkultur

Våpenkulturen i Norge kan spores tilbake til 1769, da Det Bergenske Skydeselskab ble stiftet. På begynnelsen av 1800-tallet kom flere skytterlag til, men det var først mot slutten av 1850-tallet at det begynte å bli en økning av skytterlag. Skytterlagene dannet mye av grunnlaget for opprettelsen av «Centralforeningen for Udbredelse av legemsøvelser og vaabenbrug». Forlengeren av denne organisasjonen er Norges Idrettsforbund som feiret 150 års jubileum i 2011. Men det er viktig å få slått fast at selv om Norges Idrettsforbund stammer fra Centralforeningen, var Centralforeningen

først og fremst en organisasjon som drev mest med våpenbruk.

Centralforeningens skyttere var mest opptatt av skyting som sport og hobby, og mange sympatiserte med den politiske høyresiden. Men etter hvert som venstresiden mobiliserte i kampen mot svenskene, ble tanken om forsvar av landet viktig for dem som trente med gevær. Ola Five fra Nord-Trøndelag organiserte allerede i 1881, før verken Høyre eller Venstre var stiftet som politiske partier, «Inntrøndelag og Namdalens Folkevæbnings-samlag». Denne foreningen hadde blant annet som mål å trene skyttere for en eventuell krigssituasjon mot svenskene. Utover 1880-tallet ble flere skyttersamlag organisert over hele landet, og Stortinget opprettet i 1893 Det frivillige Skyttervesen med formål «å fremme praktisk skyteferdighet innen det norske folk og derved dyktiggjøre det for landets forsvar».

Forsvarsinteressen var stor, og DFS vokste stadig ettersom flere skytterlag ble stiftet og Krag Jørgensen-geværet gjorde sitt inntog i organisasjonen. Etter at unionsspørsmålet var avklart i 1905, var det spørsmål om DFS' skyttere også skulle uniformeres. Det kan sies at DFS på den tiden var datidens Heimevern. Utover 1900-tallet fikk DFS likevel en stor rolle i skyteopplæringen for Forsvaret, en oppgave som er like aktuell i dag. DFS opprettet Landsskytterstevnet og Skytterkongetittelen allerede i 1893, og den er holdt ved like helt fram til i dag hvor Landsskytterstevnet har opp til 7 000 deltakere årlig.

I 1925 ble den Norske Avdeling for den Internasjonale Skytterunion stiftet. Behovet meldte seg da for en organisasjon som kunne ta seg av skyteøvelsene internasjonalt. Organisasjonen ble i 1946 til dagens Norges Skytterforbund, som har alle skyteøvelser for internasjonal skyting og OL-disiplinene.

I DFS skyter man om sommeren med grovkalibrede gevær i baneskyting mot 10-delte skiver på 200/300 meter og om vinteren skytes feltskyting på figurer med avstand fra 100 til 600 meter. Fra 1990 overtok et tyskprodusert våpen Sauer 200 STR som nytt våpen i DFS etter Krag Jørgensen, og finnes både i 6,5 og 7,62 kaliber.

DFS organiserte skiskytingen fra den spede begynnelsen på 1950-tallet fram til 1984, da Norges Skiskytterforbund ble opprettet. DFS har også en stor oppgave med å avvikle skyteprøven for ca. 70 000 storviltjegere årlig. I 2010 har DFS hele 150 000 aktive skyttere fordelt på ca. 850 skytterlag. Det er ca. 800 utendørs skytebaner, hvor av ca. 200 anlegg blir benyttet av forsvaret og politiet til skytetrening.

Skytterlagene i Norge er organisert i 48 såkalte skyttersamlag. Lederne i skyttersamlagene utgjør sammen med det sentrale styret det årlige Skyttertinget som foregår samtidig med Landskytterstevnet.

Det kan anslås at ca. 300 000 nordmenn er aktive i en av de frivillige organisasjonene som driver med skyting som hobby, sport eller ved utøvelse av jakt.

3.3.2 Organisasjoner

Tillatelse til å erverve og inneha skytevåpen til øvelses- og konkurranseskyting gis bare søkere som kan dokumentere medlemskap og aktivitet i forening tilsluttet skytterorganisasjon godkjent av Politidirektoratet, jf. våpenforskriften § 13 jf. § 24. Godkjente skytterorganisasjoner er for tiden¹²:

- *Det frivillige Skyttervesen* (DFS, ca. 160 000 medlemmer)

Det frivillige Skyttervesen ble opprettet i 1893, og er den eneste frivillige organisasjon opprettet av det offentlige. DFS grunnregler er vedtatt og revideres av Stortinget.

DFS består av ca. 850 skytterlag spredt over hele landet, og arrangerer hvert år Landsskytterstevnet med mellom 4000 og 7000 deltagere.

- *Norges Skytterforbund* (NSF, ca. 30 000 medlemmer)

Norges Skytterforbund er et særforbund under Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité (NIF). Skytterforbundet er tilsluttet flere internasjonale sammenslutninger og organiserer de fleste sportsskytingsgrener innenfor rifle-, hagle-, og pistolskyting, deriblant de olympiske grenene.

- *Norges Jeger- og Fiskerforbund* (NJFF, ca. 123 000 medlemmer)

Norges Jeger- og Fiskerforbund er den eneste landsdekkende interesseorganisasjon for jegere og sportsfiskere i Norge. I tillegg til å drive jegeropplæring og tilby skytetrening for jegere, organiserer NJFF forskjellige konkurransegrener innen jaktskyting med rifle og hagle. Forbundet er tilsluttet nordiske og internasjonale organisasjoner og organiserer også konkurranseskyting etter fellesnordiske og internasjonale regler.

- *Norges Metallsilhuett Forbund* (NMF, ca. 700 medlemmer)

Norges Metallsilhuettforbund organiserer konkurranseskyting på metallsilhuettfigurer. Det skytes etter internasjonalt regelverk i en rekke forskjellige grener med pistol, revolver og rifle.

- *Norsk Svartkruttunion* (NSU, ca. 1200 medlemmer)

Norsk Svartkruttunion arrangerer konkurranser med originale og kopier av antikke våpen fra svartkruttperioden som varte fra senmiddelalderen til slutten av 1800-tallet. Norsk Svartkruttunion er tilsluttet det internasjonale svartkruttforbundet Muzzle Loaders Associations International Committee (MLAIC).

- *Norske Reserveoffiserers Forbund* (NROF, ca. 7000 medlemmer)

Norske Reserveoffiserers Forbund er en organisasjon for alt befall fra alle forsvarsgrenene. Forbundet organiserer konkurranseskyting i en rekke skytegrener med rifle (halvautomatiske- og boltrepeter-rifler) og pistol.

- *Norges Forbund for Praktisk Skyting* (NFPS, ca. 2000 medlemmer)

Norges Forbund for Praktisk Skyting organiserer konkurranseskyting etter internasjonalt (IPSC, International Practical Shooting Confederation) regelverk. Det skytes en rekke forskjellige konkurransegrener med pistol og rifle (det benyttes i all hovedsak halvautomatiske rifler i IPSC-grenene).

- *Norges Skiskytterforbund* (NSSF, ca. 10 000 medlemmer)

Norges Skiskytterforbund er et særforbund under Norges Idrettsforbund, og organiserer skiskytteridretten i Norge. Forbundet har medlemmer i alle aldre, og satser på idretten både som bredde- og eliteidrett.

- *Norges Bedriftsidrettsforbund* (NBF, ca. 172 000 medlemmer)

Skyting innen bedriftsidretten foregår med luft- og miniatyrvåpen. Det arrangeres konkurranser etter en rekke forskjellige skyteprogrammer, og aktiviteten er godt spredt over hele landet.

- *Scandinavian Western Shooters* (SWS, 18 klubber)

Scandinavian Western Shooters organiserer konkurranseskyting med i hovedsak eldre våpen og kopier av slike. Forbundets konkurranser skytes etter internasjonalt regelverk (SASS, Single Action Shooting Society).

- *Norges Benkeskytterforbund* (NBSF, 9 klubber)

Benkeskyting dreier seg om presisjonsskyting med rifle. Det skytes konkurranser med rifler i ulike våpenklasser etter norsk, euro-

¹² Krav som stilles for at en organisasjon kan godkjennes, samt krav for erverv av skytevåpen til konkurransebruk, er nærmere omtalt i de over nevnte forskriftsbestemmelser.

peisk og internasjonalt regelverk. Forbundet er medlem i den internasjonale benkeskytterorganisasjonen WBSF (World Benchrest Shooting Federation).

Dette er de skytterorganisasjonene som organiserer mesteparten av konkurranseskytingen i Norge. Medlemstallene reflekterer ikke det helt nøyaktige antallet konkurranseskyttere, da enkelte av organisasjonene (for eksempel NBF) også organiserer andre grupper utøvere.

Våpensamlere er organisert gjennom en egen organisasjon, Norsk Våpenhistorisk Selskap. Våpensamlerne bidrar til å ivareta og dokumentere norsk våpenhistorie og våpenkultur.

Skytterorganisasjonene organiserer også treningsskytingen til landets ca. 440 000 registrerte jegere,¹³ og hvert år avlegger drøyt 100 000 storviltjegere sine obligatoriske treningsskudd og storviltprøve på landets riflebaner. Småviltjegerne er minst like aktive på haglebanene. De fleste skytebaner driftes av foreninger og lag tilsluttet DFS, NJFF og NSF.

Det finnes flere interesseorganisasjoner som favner bransjer (forhandlere/børsemakere), jegere, skyttere og samlere, i tillegg til de organisasjonene som er nevnt.

3.3.3 Våpensamling

Våpensamlere må i tillegg til å tilfredsstille de vanlige krav til våpeneiere, også være medlem av godkjent våpensamlerorganisasjon. Norsk Våpenhistorisk Selskap (NVS) er den eneste godkjente våpensamlerorganisasjon i Norge og har om lag 850 medlemmer, hvorav vel 750 er godkjente samlere av skytevåpen. Vilårene for å bli medlem i NVS er strenge.¹⁴

¹³ Jegerregisteret driftes av Brønnøysundregistrene. Jegerregisteret er et register over personer som har kvalifisert seg til å drive jakt i Norge, og gir samtidig en oversikt over hvilke av de registrerte jegerne som har betalt jegeravgift. Jegerregisteret inneholder også opplysninger om personer som er fradømt jaktrett for kortere eller lengre tid. Kilde: www.jegerregisteret.no (30.11.2011 kl. 1930).

¹⁴ Fra NVS hjemmeside: Kun gjester invitert av et medlem (vert) av Selskapet kan søke om medlemskap, etter at gjesten har deltatt på minimum 6 møter over en periode på 12 måneder. I gjesteperioden vil selskapet og gjesten få et inntrykk av om et eventuelt medlemskap gir gjensidig utbytte. I gjesteperioden skal gjesten bli kjent med to faddere som skal attestere medlemsøknaden. Fadderne signerer og attesterer søknaden som tegn på at de anbefaler og anerkjenner søkerens egnethet til å bli medlem i NVS. En medlemskapskomité med to medlemmer valgt på Generalforsamlingen vurderer innkommende søknader og avgir en innstilling til Styret for beslutning. Søkeren vil enten bli tilbudt medlemskap i NVS eller få sin søknad avvist.

Våpensamlerne utgjør en ikke ubetydelig del av det norske våpenmiljøet. Det finnes ingen oversikt over hvor mange samlervåpen som finnes i landet. Våpensamlermiljøet bidrar til å ivareta og dokumentere norsk våpenhistorie og våpenkultur, og er et supplement til de offentlige museale institusjoner. Deres samlinger vil på enkeltområder til dels kunne være mer omfattende, variert og spesialisert enn museenes samlinger.

I våpenforskriften ble det gitt en rekke nye materielle regler som til dels erstattet tidligere ulovfestede regler utviklet gjennom forvaltningspraksis. Reglene framgår av forskriften § 16, som blant annet oppstiller vilkår om spesifisering av samleområde ved søknad om samletillatelse, begrensning av samlingens størrelse, samt begrensninger i bruken av samlervåpen til test- og demonstrasjonsskyting.

3.3.4 Fremtidige utfordringer

For skytermiljøene vil det være av helt sentral betydning for et levende og aktivt skytermiljø for fremtiden å opprettholde rekrutteringen og satsningen på utvikling av juniorene. Våpenmyndighetenes utfordring er blant annet å ta stilling til hva som skal anses som organisasjoner med aktverdige formål, og hva som er akseptable skyteprogram i den enkelte organisasjon.

For både skyttere og våpenmyndigheter vil det være viktig at nasjonale regler tilpasses internasjonale regler, for å lette inn- og uttransport av skytevåpen, våpendeler og ammunisjon i forbindelse med reiser mellom Norge og utlandet.

For samlerne vil det være av stor betydning å få en vid adgang til å bygge opp samlingene med det innhold den enkelte har størst interesse av, mens det for våpenmyndighetene vil være vesentlig å påse at samling skjer i samsvar med det samlersområde som er godkjent. Det krever stor kompetanse for å avgjøre enkelte søknader, kompetanse som våpenmyndighetene i dag ikke besitter i tilstrekkelig grad.

3.4 Våpentilvirking og handel med skytevåpen i Norge

3.4.1 Børsemakere og andre tilvirkere

Våpenlovens begrep «tilvirking» omfatter både produksjon, reparasjon og ombygging av skytevåpen, jf. § 20. Begrepet omfatter både industriell masseproduksjon og børsemakerens produksjon

av for eksempel en enkelt unik hagle. Også reparasjoner av brukte skytevåpen og ombygging av nye eller brukte skytevåpen omfattes, samt den ufaglærte jegers modifisering av eget skytevåpen, som kan skje med politimesterens tillatelse, jf. våpenforskriften § 44 tredje ledd.

Kongsberg Small Arms AS er en av Norges få produsenter av sivile våpen. Landets ca. 50 børsemakere driver hovedsaklig med reparasjon av skytevåpen. En håndfull av disse driver også med ombygging av skytevåpen. Det er da først og fremst tale om større ombygginger av skytevåpen, utover ordinære kolbe- og pipeskift.

3.4.2 Våpenhandlere

Enhver som skal drive handel med skytevåpen og/eller ammunisjon må ha bevilling utstedt av politimesteren. Dette gjelder både for rene detaljister (forhandlere) og importører/grossister. Det stilles krav til personlig skikkethet til alle som søker om bevilling. I tillegg stilles det krav til faglige kvalifikasjoner for de som søker om «full» bevilling, mens det ikke stilles slikt krav til de som for eksempel bare søker om begrenset bevilling til handel med luft- og fjærvåpen. De som har full bevilling er pålagt å føre en ammunisjonsprotokoll, dvs. en fortløpende fortegnelse over alt kjøp og salg av ammunisjon. I tillegg skal det føres en «kvartalsrapport», dvs. en komplett fortegnelse over alt kjøp og salg av registreringspliktige våpen og våpendeler. Denne skal leveres politiet innen 10 dager etter utløpet av hvert kvartal sammen med en komplett lageroversikt.

3.4.3 Fremtidige utfordringer

Børsemakerfaget regnes som ett av de «små håndverksfag», fag som har få utøvere og som ivaretar tradisjonelle håndverkskunnskaper. Disse fagene er berettiget til ekstra støtte for å kunne videreføre gamle håndverksfag både ut fra næringspolitiske og kulturelle begrunnelser.¹⁵

Det er som nevnt i dag kun én utdanningsinstitusjon i Norge som utdanner børsemakere. Læreplanen omfatter i dag ikke tilvirking av skytevåpen fra grunnen av, men slik undervisning kan også gis ved børsemakerlinjen på denne skolen. For børsemakerfaget er det viktig at børsemakerlinjen opprettholdes som et faglig tilbud til dem som ønsker å bli børsemakere, slik at våre norske tradisjoner innen faget kan bestå og utvikles videre.

Samtidig pekes det på at de faglige krav til kvalifikasjon for tilvirkere ikke bør låses fast til bare en utdanningsinstitusjon.

3.5 Samfunnets behov for sikkerhet

3.5.1 Innledning

De fleste våpen, herunder skytevåpen, er i utgangspunktet utviklet for å dekke legitime formål. Samtidig vil våpen alltid være potensielt særlig farlige gjenstander, med stort misbrukspotensial i feil hender. Samfunnet har et reelt behov for å beskytte seg mot skadevirkninger fra våpen.

Nedenfor følger en kortfattet gjennomgang av områder der konsekvensene av misbruk av skytevåpen er svært synlige.

3.5.2 Drap

I henhold til Kripos nasjonale oversikt over drap¹⁶ ble det registrert 29 drap, fordelt på 26 saker begått i 2010. Dette er det laveste antall drapssaker på over 20 år (Kripos 2010). Sammen med årene 2005 og 1994, hadde 2010 også det laveste antall drapsofre. Forskjellene fra år til år er marginale. I perioden 1991-2010 ble det begått 723 drap, hvorav 23 fortsatt er uopklarte. For tjuårsperioden 1991-2010 var gjennomsnittet pr. år 36,2 drap fordelt på 33,4 saker.

Statistikk for tjuårsperioden 1991-2010 viser at av samlet 723 drap ble 171 drap begått helt eller delvis med skytevåpen, det vil si 23,7 % av drapene (Kripos 2010). En nærmere differensiering viser:

- 58 saker hvor drap ble begått med hagle
- 53 saker hvor drap ble begått med pistol
- 27 saker hvor drap ble begått med revolver
- 23 saker hvor drap ble begått med rifle
- 10 saker hvor drap ble begått med maskingevær/-pistol

Drapoversikten fra Kripos beskriver drap fordelt etter året ugjerningen ble utført. Oversikten gjelder kun forsettlig og overlatt drap (straffeloven § 233). Uaktsomt drap, forsøk på drap eller legemsbeskadigelse med døden til følge inngår ikke i denne statistikken. Statistikken er oppdatert i forhold til rettskraftige dommer. Det framgår ikke av oversikten om det er lovlig registrerte eller ulovlige våpen som er benyttet. Statistisk sentralbyrå (SSB) utarbeider også kriminalsta-

¹⁵ www.maihaugen.no/no/Norsk-handverksutvikling/Sma-handverksfag/Fagene

¹⁶ Kripos: «Drapoversikt 2010»

tistikker, men har andre kriterier for hvilke saker som inkluderes.

Statistikken for 2011 vil vesentlig avvike fra tidligere år som følge av massedrapene på Utøya sommeren 2011. Også inntatt i gjennomsnittsberegninger vil disse drapene vesentlig påvirke de tallene som kommer frem. I alt ble 69 personer skutt og drept på Utøya, mens 66 personer ble skadet. Til sammenligning var kun 3 av totalt 29 drap i Norge begått helt eller delvis med skytevåpen i 2010. Dette er en meget lav andel sammenlignet med USA, der 2 av 3 drap begås med skytevåpen.¹⁷

3.5.3 Selvdrap

I henhold til Statistisk Sentralbyrås oversikt¹⁸ har forekomsten av selvdrap i Norge vist en moderat nedgang siden midten av 1990-tallet. Femårsperioden 1986-1990 utgjorde en statistisk topp i perioden, med et årsgjennomsnitt på 651 selvdrap. Til sammenligning forekom det 573 selvdrap i 2009, hvorav 97 selvdrap ble utført ved skyting.

Forekomsten av selvdrap ved skyting har hatt en markant nedgang siden midten av 90-tallet. Det årlige gjennomsnittet for femårsperioden 2004-2009 var henholdsvis 83 selvdrap, mot tilsvarende gjennomsnittlig 183 selvdrap ved skyting årlig i perioden 1986-1990, og gjennomsnittlig 161 selvdrap ved skyting årlig i perioden 1991-1995. Selvdrap ved skytevåpen foretas i all hovedsak av menn.

3.5.4 Drap-selvdrap

Over 90 % av gjerningspersonene i saker som gjelder drap-selvdrap er menn, og over 80 % av dem som blir drept er kvinner.¹⁹ Majoriteten av drap-selvdrap skjer i nære relasjoner. Hovedgruppen relasjoner er parforhold; gift, samboer, forhenværende samboer, separert og skilt. Kvinnen i parforholdet har i forkant av drapet ofte tatt initiativ til samlivsbrudd. Sammenlignet med andre drap har både gjerningsperson og offer høyere alder ved drap-selvdrap. De fleste drap-selvdrap skjer med skytevåpen.²⁰ Gjerningspersonene ved drap-selvdrap er i mindre grad enn andre drapsmenn sosialt marginalisert. Psykisk ustabilitet er ofte en faktor, som også må sees i sammenheng med vedvarende samlivskonflikt og frykten for tap av fami-

lie, arbeid og sosial posisjon.²¹ SSBs statistikk viser at 1 av 4 som har drept en de hadde en nær relasjon til, også tar selvmord.

3.5.5 Ulykker

I henhold til Statistisk Sentralbyrås oversikt «Tabell 15, Dødsfall av ulykker 2008», var det ingen registrerte dødsfall med skytevåpen som følge av ulykker i 2008, og kun ett registrert dødsfall med skytevåpen i 2009 (sist tilgjengelige år).²²

3.5.6 Våpenbruk i kriminelle miljøer

Det har vært av interesse for utvalget å se nærmere på tilgjengelige opplysninger om ulovlig våpenbruk i kriminelle miljøer. Våpenlovgivningen vil i utgangspunktet bare kunne regulere direkte de lovlige våpen i samfunnet. På den annen side vil våpenlovgivningen utvilsomt kunne påvirke omfanget av misbruk av i utgangspunktet lovlige våpen, gjennom å sette klare krav til hvem som skal kunne erverve og inneha våpen, krav til våpenoppbevaring for å hindre tyveri, mv.

I utvalgets møte med representanter fra Kripos, ble Kripos' interne statistikk for straffesaker som involverer skytevåpen gjennomgått. Statistikken er utarbeidet fra tallmateriale hentet fra anmodninger om laboratorieundersøkelse som er sendt fra de ulike politidistriktene til Kripos. Under møtet opplyste representantene fra Kripos at det fortrinnsvis er ulovlige skytevåpen som er benyttet i straffesakene. I mange tilfelle er skytevåpnene verken registrert i våpenregisteret, eller registrert som stjalne, når de registreres i straffesaker, men i noen tilfelle kan dette ha sin årsak i at våpennummeret er slipt vekk. Ut fra dette kan det synes å gå skillelinjer mellom de lovlige skytevåpen registrert i våpenregisteret, og ulovlige skytevåpen i kriminelle miljøer.

Gjengkriminalitet

Med gjengkriminalitet menes en av flere forskjellige typer av kriminelle nettverk. Det finnes mange ulike typer gjenger med forskjellig fokus; narkogjenger, taggergjenger, MC-gjenger, gategjenger, etniske gjenger, skinheads osv.²³ Politidirektoratets handlingsplan for bekjempelse av

¹⁷ Miller, Hemenway & Azrael, 2007

¹⁸ SSB: Tabell 9, Selvmord, etter dødsårsak 1976-2009.

¹⁹ Galta, Lerstøl & Wik 2010

²⁰ Galta, Lerstøl & Wik 2010

²¹ Galta, Lerstøl & Wik 2010

²² Statistikk for andre kategorier, herunder for eksempel trussel med skytevåpen, ran med skytevåpen, legemskrenkelse med skytevåpen som ikke medfører død osv. har vært vanskelig tilgjengelig. Utvalget har ikke funnet sikre tall som kan legges inn som grunnlaget for utvalgets arbeid.

kriminelle gjenger fra 2006 definerte en gjeng som:

«En gruppe (ofte aldersavgrenset) som holder sammen over tid, utøver straffbare handlinger og/eller ordensforstyrrende og aggressiv adferd i det offentlige rom. Gjengen har et eller annet symbolsk uttrykk for gruppetilhørighet som for eksempel navn, symboler, klesstil språk osv».

Politiets innsats mot kriminelle har vært og er fortsatt prioritert.²⁴ Et betydelig antall skyte-, stikk- og slagvåpen er beslaglagt og store verdier i kontanter, gods og eiendommer er inndratt. Bevisførsel om gjengtilknytning vil normalt medføre skjerpet straff for medlemmene.

Gjengdannelser medfører at medlemmene helt eller delvis samarbeider om kriminaliteten. Gjengmedlemmet har et nettverk rundt seg som vedkommende kan spille på. Svært viktig er gjengens ytre nettverk av familie, venner og bekjente som kan mobiliseres om situasjonen skulle kreve det. Nettverket øker sannsynligheten for at kriminelle handlinger begås, at kriminaliteten lykkes og at gjengmedlemmet unndrar seg strafforfølgning. Derfor er også organisert kriminalitet gjennomgående mer alvorlig enn kriminalitet som ikke er det. Videre medfører gjengdannelser at det enkelte medlem er mer risikovillig enn som enkeltperson. Som medlem av en gjeng kan man innlate seg på oppgjør med andre gjenger, torpedovirksomhet, trusler mot rettsaktører osv. Organiseringen og den kriminaliteten som springer ut av organiseringen medfører at gjengdannelser er alvorlige.

Det har vært en rekke offentlige hendelser hvor skytevåpen har vært benyttet av gjengmedlemmer, til dels med fare for det øvrige publikum. Senest sommeren 2006 ble det åpnet ild mot antatte gjengmedlemmer midt i folkemengden på Aker Brygge i Oslo.

Som følge av kriminalitetsutviklingen på dette området initierte Politidirektoratet en satsning mot gjengproblematikken, og et eget gjengprosjekt ble opprettet. I perioden 2006 – 2009 gjennomførte politiet betydelig beslag, blant annet over hundre skytevåpen og i overkant av 32 millioner kroner i kontanter.

²³ Politidirektoratet. Politiets bekjempelse av kriminelle gjenger i perioden 2011 til 2015

²⁴ Politidirektoratet. Politiets bekjempelse av kriminelle gjenger i perioden 2011 til 2015

Gjenger er i dag et økende problem i stadig flere politidistrikter, særlig i byer og tettsteder. Det er grunn til å forvente at denne utviklingen vil fortsette og at de etablerte gjengene inngår allianser med lokale kriminelle grupper og at nye gjengdannelser vil oppstå i distriktene.

Oslo politidistrikt har i samarbeid med Oslo kommune avdekket at flere unge gjengangere opererer sammen i urogrupper. Dette er svært belastende ungdomsmiljøer som uten oppfølging kan utvikle seg til å bli, eller bli rekruttert inn i, etablerte gjenger. Et kjennetegn ved disse nye urogruppene er hyppigheten av straffbare handlinger, spesielt vold og ran. Flere gjengmedlemmer er involvert i organisert kriminalitet, hovedsaklig innførsel og omsetning av narkotika. De minoritetsetniske gjengene er samtidig de kriminelle aktørene i Norge som har størst tilgang på skytevåpen, og de har demonstrert både en evne og vilje til å bruke våpnene.²⁵

Det har ikke latt seg gjøre å fremskaffe en oversikt over andre områder der skytevåpen brukes av kriminelle. Dette skyldes at straffesakene ikke registreres slik at opplysninger om bruk av skytevåpen er tilgjengelige på en enkel måte. Utvalget ønsket å se nærmere på blant annet kriminelles bruk av deaktiverte våpen, trusler med skytevåpen, ran med skytevåpen og legemsbeskadigelse med skytevåpen, men har ikke kunnet gjøre det.

3.6 Våpenforvaltningen

Gjeldende våpenlov av 1961 legger ansvaret for den forvaltningsmessige kontroll av sivile våpen til politiet. Etter § 7 første ledd er det politimesteren eller den han bemyndiger som skal gi tillatelse til å erverve skytevåpen. Det samme gjelder myndigheten til dispensere fra alderskravet (§ 7 fjerde ledd), utstede våpenkort (§ 8), gi tillatelse til å endre et skytevåpens karakter (§ 8 tredje ledd), tilbakekalle våpenkort (§ 10), beslutte innlevering av våpen og ammunisjon i forbindelse med tilbakekall av våpenkort (§10 fjerde ledd), gi handels- og tilvirkingsbevilling for skytevåpen (§§ 16 og 20, jf. våpenforskriften), kontroll med sivil oppbevaring (§ 27a annet ledd), kontroll med våpenhandlere (våpenforskriften kap.25), kontroll med sivile skytebaner (forskrift av 1. juli 1988) mv. Politiets ansvar for våpenforvaltningen er ytterligere spesifisert i våpenforskriften.

²⁵ Politidirektoratet. Politiets bekjempelse av kriminelle gjenger i perioden 2011 til 2015

3.6.1 Historisk våpenforvaltning

Ot.prp. nr. 56 (1926) «Om utferdigelse av en lov om innførsel, utførsel og salg av våben og ammunisjon samt deler derav», fremmet av Forsvarsdepartementet 25. juni 1926, ledet frem til våpenloven av 28. juni 1927, som trådte i kraft 1. april 1928. Loven var gjeldende frem til den i 1961 ble avløst av nåværende våpenlov. I de innledende bemerkningene til motivene heter det blant annet følgende i nevnte Ot.prp.:

«Lovens hensikt er at der ved dens hjælp skal kunne øves fornøden kontroll med våben og ammunisjon for å hindre at disse saker kommer på urette hender og kan anvendes i forbrydersk hensikt.»

Videre heter det i lovproposisjonen:

«De nugjeldende regler om opbevaring og salg av våben og ammunisjon er utferdiget med hjemmel dels i § 6 i ildfarlighetsloven av 3. mai 1874 med senere tilleggslover dels i forannevnte kongelige resolusjon av 5. april 1918 (kfr. bl.a. kongelig resolusjon av 5. juni 1915, 13. august 1915, 1. februar 1918, 22. februar 1918, 29. oktober 1925, plakat av 11. juni 1915, Socialdepartementets rundskrivelse av 27. mai 1918 og 10. mars 1920, Justisdepartements rundskrivelse av 17. april 1920, 13. november 1922 og 8. desember 1925.»

.....
«Lovutkastet er formet således, at det stort sett omfatter de regler som hittil har vært gjeldende for innførsel, utførsel og handel. Disse regler har nemlig i alt vesentlig vært tilstrekkelige for en effektiv kontroll, liksom de nu er så vel innarbeidet at også gjennomførelsen av den nye lovs bestemmelser, herved antas å ville medføre liten friksjon. Under hensyntagen hertil, og da kun militærvesenet ved sine magasiner kan overta en betryggende opbevaring av våben og ammunisjon i den utstrekning som praksis har vist er nødvendig av hensyn til kontrollen, bør denne sak også fremtidig inntil videre henhøre under Forsvarsdepartementet.

Den vesentligste forandring av de nugjeldende regler, som foreslås i lovutkastet, er bestemmelsen i § 15 om at handel m.v. med våben og ammunisjon skal være gjenstand for bevilling av vedkommende departement eller av den myndighet dette måtte bestemme.»

Ut av dette kan leses at lovgivningen forut for våpenloven av 28. juni 1927 var relativt fragmentarisk, og at loven i første rekke var en kodifisering av gjeldende rett. Det nye var i første rekke kravet om bevilling for handel med skytevåpen og ammunisjon.

Loven lå under Forsvarsdepartementet som ønsket kontroll med innførsel og utførsel av skytevåpen. Av beredskapsmessige hensyn ønsket man kontroll med produksjon av ammunisjon i den forstand at ammunisjonsproduksjonen ble opprettholdt. Av denne grunn skulle blant annet all produksjon av ammunisjon til statens våpen skje i Norge.

Selv om Forsvaret hadde betydelige interesser i sivile våpen, hadde politiet likevel en sentral rolle i den sivile våpenforvaltning. Politiet hadde allerede på denne tiden en lang tradisjon for å ha en betydelig rolle som et offentlig forvaltningsorgan. Selv om søknad om erverv av skytevåpen etter loven av 1927 skulle avgjøres av Justisdepartementet ved Den Sivile Våpenkontroll, skulle alle søknader «være anbefalt av politimyndigheten (politimester, lensmann) i det distrikt hvori kjøperen er bosatt». Søknaden skulle inneholde «oppgave over kjøperens navn, stilling og bopel, våbenets art og hensikten med anskaffelsen. Gjelder anskaffelsen revolver (pistol) med en total lengde ikke over 20 cm, må politiattesten uttrykkelig angi om anskaffelsen er nødvendig til selvforsvar.»

I motivene til loven av 1927 fremgår det bl.a.

«Disse paragrafer bør uttrykke den nuværende, gjennomprøvede ordning med salgskontroll, der er delt mellom politiet og den i § 7 nevnte myndighet (som foran nevnt for den generalfelttøimesteren), nemlig at politiet har all kontroll med ammunisjon (salg, opbevaring hos kjøpmenn m.v.), mens kontrollen med våbenhandlen ligger hos den dispenserende myndighet.

Det må altså bli politiet, der utsteder salgstillatelse for ammunisjon, og som kontrollerer kjøpmenns lagre og sprengstoffprotokoller (jfd. § 22). ved anskaffelse av våben trenges alene en anbefaling (pålidelighetsattest) fra politiets side.»

Under henvisning til dette og at bestemmelsene langt på vei var en kodifisering av gjeldende rett, må det legges til grunn at politiet også forut for loven av 1927 hadde en sentral rolle i den sivile våpenforvaltning.

Som det fremgår foran, var det vesentligste i den nye loven kravet om handelsbevilling for salg av skytevåpen. Av § 15 fremgikk det:

«Andragende om bevilling til å drive handel (agentvirksomhet) innsendes gjennom politimyndigheten (politimester, lensmann) i det distrikt hvor søkeren er bosittende (det stedlige politi). I tilfelle anbefaling må andragendet ledsages av en erklæring fra politimesteren i nevnte distrikt om at det fra politiets side intet vites iverien for at søkeren driver sådan virksomhet.»

Politiets kontroll på dette området var likevel langt mindre omfattende enn i dag. Av forarbeidende til loven fremgår det bl.a. at ved «salg av våben til skytterlagsmedlemmer gjelder nu den regel, at 6,5 mm. geværer kan fås kjøpt uten politiattest ved innsendelse av rekvisisjon gjennom Skytterkontoret til Kongsberg våbenfabrikk. Heri hverken kan eller bør nogen forandring skje». Videre hadde salonggevær på denne tiden samme rettslige stilling som haglgeværer. Sistnevnte våpen var ved nyerverv ikke underlagt registreringsplikt frem til 1. oktober 1990.

3.6.2 Dagens våpenforvaltning

Behandling av søknader om ervervstillatelse

Politiet som forvaltningsorgan er i dag tillagt ansvaret som kontrollmyndighet for sivile skytevåpen. Dette omfatter en rekke oppgaver. Årlig behandler politiet 40-50.000 søknader om våpenerverv. I tillegg til undersøkelse av søkerens skikkethet, må politiet for hvert enkelt våpen kontrollere søkerens behov, fortrinnsvis jakt og øvelses- og konkurranseskyting. Innføringen av såkalt jaktvåpengarderobe²⁶ i 2009 har gjort denne delen av saksbehandlingen noe enklere, ved at hver jeger kan erverve og inneha inntil seks jaktvåpen uten å måtte dokumentere et særskilt behov. Ved erverv til øvelses- og konkurranseskyting må saksbehandleren få dokumentert at våpenet er egnet til det aktuelle program og at søkeren er tilknyttet ikke bare sitt lokale skytterlag, men også det forbundet som administrerer det programmet som våpenet skal brukes til. Dette fordrer ikke bare våpenkunnskap, men også inngående kunnskap til gjeldende regler og gjeldende retningslinjer.

²⁶ Våpenforskriften § 12 annet ledd: Søker kan erverve og inneha inntil 6 komplette jaktvåpen. Tillatelse til å erverve og inneha mer enn 6 jaktvåpen kan bare gis til søker som kan dokumentere et meget kvalifisert behov. Fra 1. juli 2009.

Søknader om våpen til samling

Erverv av skytevåpen til samling skaper spesielle utfordringer for politiet. Dette gjelder bl.a. godkjenning av det enkelte samleområde som forutsettes å være klart definert og innenfor et våpenhistorisk begrunnet samleområde. I tillegg vil slike søknader ofte være vedlagt en liste over våpen som ønskes tatt inn i samlingen. Det må da for hvert enkelt våpen vurderes hvorvidt dette faller innenfor samleområdet eller ikke. Dette krever helt spesielle våpenhistoriske kunnskaper som politiet ikke er i besittelse av. Søknader om å få godkjent et samleområde har derfor regelmessig vært forelagt Politidirektoratet som frem til sommeren 2011 har benyttet Forsvarsmuseet som våpenhistorisk konsulent. Forsvarsmuseet har imidlertid i brev av 22. juli 2011 meddelt at de grunnet ressursituasjonen ikke ser seg i stand til å bistå med uttalelser i saker tilknyttet våpensamlinger. Bistanden er derfor terminert, foreløpig frem til sommeren 2012. Dette har ledet til at Politidirektoratet har besluttet at søknader om å få godkjent et samleområde foreløpig må legges i bero.

Oppfølging av den enkelte våpeneier

Oppfølging av den enkelte våpeneier kan dels være kontroll av sivil oppbevaring av skytevåpen og ammunisjon, men ikke minst oppfølging med sikte på mulig tilbakekall fordi våpeneieren ikke lenger fyller vilkårene for å inneha skytevåpen. Dels vil dette kunne skje på grunn av straffbare handlinger våpeneieren er domfelt for eller under etterforskning for, dels på bakgrunn av opplysninger som politiet ellers måtte ha om vedkommende. Dette kan for eksempel være opplysninger som fremkommer i politiets operasjonslogg om bistand grunnet vedkommendes utagerende adferd enten dette har sin årsak i beruselse eller ikke, eller bistand til å få vedkommende overbrakt til det psykiatriske helsevesen.

I andre tilfelle kan signalene om at skikketheten ikke lenger er tilfredsstillende være langt mer uklare. Det ligger en betydelig utfordring i å fange opp slike signaler som kan indikere behov for tilbakekall av våpenkort. Det ligger en enda større utfordring i å tolke disse signalene korrekt. Når det foreligger grunnlag for å vurdere tilbakekall av våpenkort grunnet manglende skikkethet, er det av største viktighet at det blir handlet tilstrekkelig raskt. Samtidig kan det være vanskelig å avgjøre hva som er et riktig resultat uten en grundig og mer tidkrevende vurdering.

En annen sentral del av politiets oppfølging av den enkelte våpeneier, er kontrollen med at våpeneieren fortsatt har behov for hvert enkelt våpen vedkommende har. Dette er en kontroll som i dag er vanskelig å gjennomføre systematisk, og som oftest blir gjort når våpeneieren av en eller annen grunn har kommet i politiets søkelys. I mange tilfelle vil dette skje i forbindelse med at våpeneieren søker om ytterligere våpen.

Skytevåpen i dødsbo

Mange skytevåpen kommer på avveie når eieren dør. En betydelig utfordring for politiet er å følge opp skytevåpen i dødsbo. Politiet har i dag ikke tilstrekkelige ressurser til å følge opp saker som gjelder våpen i dødsbo, og innsatsen varierer fra distrikt til distrikt. Det vil kunne være vanskelig å komme i kontakt med rette vedkommende med ansvar for bobehandlingen, og det kan også være tilfeller der arvingene ikke kjenner til at det er skytevåpen i boet. Skytevåpen i dødsbo representerer en ikke ubetydelig fare for lekkasjer av våpen til kriminelle miljøer.

Kontroll av skytterorganisasjoner

Etter våpenforskriften kan tillatelse til å erverve og inneha skytevåpen til øvelses- og konkurranseskyting gis til søker som kan dokumentere medlemskap og aktivitet i forening tilsluttet godkjent skytterorganisasjon.

Skytterorganisasjonen må være godkjent av Politidirektoratet for at medlemskap skal berettige et behov for skytevåpen. Det kreves at organisasjonen arrangerer årlige, terminfestede og organiserte skytinger med den våpentype som det søkes tillatelse for og som det er utarbeidet program for.

Når programmene kan gi grunnlag for erverv av nye typer skytevåpen, skal programmet godkjennes av Politidirektoratet. Politidirektoratet vil ved vurderingen se hen til om programmet krever skytevåpen som anses uønsket i sivilt eie.

For godkjenning kreves det at organisasjonen har et aktverdig formål, og det bør kunne forutsettes at formålet er i samsvar med norsk våpenkultur.

Kontroll av våpenhandlere

Politiet er pålagt kontroll av våpenhandlere. Denne består blant annet i å kontrollere at våpenhandlernes kvartalslister stemmer med fortegnelser over den enkeltes salg av våpen sammenholdt

med lister over de våpen som kommer inn til den enkeltes våpenlager. Videre skal politiet kontrollere forhandlernes ammunisjonsprotokoll, i tillegg til kontroll av at forretnings- og lagerlokalene til enhver tid tilfredsstillende gjeldende bestemmelser. I dette ligger også kontroll av at våpen og ammunisjon oppbevares i henhold til regelverket.

Kontroll med sivile skytebaner

Etter forskrift om anlegg og kontroll og godkjenning av sivile skytebaner av 1. juli 1988 gitt i medhold av våpenloven § 28, skal politiet godkjenne og føre løpende kontroll med sivile skytebaner. Ved nyanlegg, ombygging eller utvidelse av skytebaner forutsetter forskriftene så vel sikkerhetsmessig vurdering før prosjektet tillates igangsatt som etterfølgende godkjenning før banen tas i bruk.²⁷

3.6.3 Fremtidige utfordringer

Tilstrekkelig kontroll på våpenforvaltningen

En av dagens og fremtidens viktigste utfordringer er å skaffe tilstrekkelige ressurser til arbeidet med våpensaker, og god kvalitet på våpenforvaltningen i alle ledd.

Dagens våpenforvaltning er fordelt på 27 politidistrikter. Mange distrikter har delegert våpenforvaltningen til de enkelte tjenestesteder, noe som skaper utfordringer med å ha en enhetlig og felles våpenforvaltning der utfallet av den enkelte sak er uavhengig av hvilket distrikt som har behandlet saken. Dette gjelder all saksbehandling, enten det er tale om tillatelse til erverv av våpen, oppfølging av om den enkelte våpeneier fortsatt tilfredsstillende kravene og har et reelt behov for våpenet, kontroll med våpenorganisasjoner, våpenhandlere, tilvirkere mv.

Våpen med særskilt skadepotensiale

Den dramatiske og særdeles tragiske hendelsen på Utøya 22. juli 2011 synliggjorde et behov for en ekstra nøye gjennomgang av hvilke typer skytevåpen som skal kunne erverves til sivilt bruk.

En vesentlig del av denne problemstillingen vil omfatte spørsmålet om og i tilfelle hvilke halvautomatiske rifler som fortsatt skal kunne erverves til sivile formål, eventuelt hvem som kan erverve slike skytevåpen. Problemstillingen er likevel

²⁷ Jf. rundskriv av 1. juli 1988 fra Justis- og politidepartementet

også aktuell for andre typer skytevåpen, jf. at det i dag ikke gis tillatelse å erverve rifle i kal. 50 bmg, selv om dette våpenet ikke kan avfyre halvautomatisk ild. Myndighetene må derfor kunne evne å fange opp når det kommer nye våpen på markedet og disse representerer en særskilt og uakseptabel risiko.

Antall skytevåpen i sivilt eie

Skytevåpen kan i dag ikke erverves uten at erververen tilfredsstiller personlige krav til skikkethet og det foreligger et behov eller annen rimelig grunn. Tanken bak dette er at det ikke skal være flere skytevåpen i sivilt eie enn det som kan begrunnes i et legitimt behov, noe som ble lagt til grunn allerede ved våpenloven av 1927.

Det er en betydelig utfordring å ha en løpende kontroll av at denne forutsetning er til stede for den enkelte våpeneier, ikke bare ved erverv, men så lenge våpenet eies av den enkelte. Det er tidkrevende å gjennomføre en god kontroll av om den enkelte våpeninnehaver fortsatt fyller vilkårene for å inneha skytevåpen, for eksempel om vedkommende er aktiv i en skytterorganisasjon eller fortsatt driver med jakt.

En slik oppfølging vil kreve betydelig mer ressurser enn det som i dag brukes i politidistriktene.

Våpen til samling utgjør samlet sett ikke en betydelig del av de sivile skytevåpen, men den gjennomsnittlige samler har et adskillig større antall våpen enn den gjennomsnittlige jeger og konkurranseskytter. Det synes å være en vanlig oppfatning blant våpensamlerne at skytevåpen til samling må være fullt operative skytevåpen. I dette ligger en oppfatning om at et deaktivert skytevåpen ikke lenger har interesse som samleobjekt.

Dersom man har et restriktivt syn på samling, vil man kunne peke på at enkelte våpensamlere disponerer over et til dels betydelig antall våpen, og at det kan reises spørsmål om det fortsatt bør være våpensamlerne som skal sette premissene for hvilke våpen som skal kunne erverves til samling, eller om slike våpen av hensyn til samfunnets sikkerhet bør være deaktiverte. Videre kan en stille spørsmål om dette er en oppgave i det hele som bør tilligge sivile. Det kan tenkes at museene bør overta denne oppgaven i større grad enn det som er tilfellet i dag.

På den annen side er det en kjensgjerning at de aller fleste våpensamlere er seriøse og svært

opptatt av å oppfylle alle krav til sikkerhet. Det er ikke grunn til å tro at det er noen stor fare for lekkasje fra våpensamlere til kriminelle. Mange våpensamlere har verdifulle samlinger som kompletterer offentlige samlinger, og av den grunn bør oppmuntres.

Våpeneiere med ekstreme holdninger

Det er knyttet spesielle utfordringer til personer som gir uttrykk for ekstreme holdninger, særlig der dette gjøres i diskusjonsfora på internett, som oftest under et dekknavn. Selv om utgangspunktet er at synspunkter og meninger som er ytret i henhold til vanlige demokratiske spilleregler og som ikke er i strid med norsk lov må aksepteres, er det likevel grunn til å frykte at holdninger som støtter eller unnskylder kriminalitet utgjør en økt risiko for å utøve kriminelle handlinger. Personer som gir uttrykk for sosiopolitiske, religiøse, (sub-) kulturelle eller personlige holdninger som støtter eller unnskylder kriminalitet har en forhøyet risiko for å gjennomføre denne type handlinger.²⁸ Det er derfor av vesentlig betydning at politiet klarer å fange opp og identifisere personer som offentlig gir uttrykk for ekstreme holdninger, ikke minst på nettsteder, med sikte på vurdering av tilbakekall av våpenkortet.

Kontakt mellom politiet og helsevesenet og andre

Det er sjelden politiet via helsevesenet eller forsvaret får kjennskap til saker der vilkårene for fortsatt å inneha skytevåpen ikke er eller ikke lenger er til stede. Det er en utfordring å etablere kontakt mellom helsepersonell og politi uten at regler om taushetsplikt er til hinder.

Endring av et skytevåpens karakter

Det er og vil fortsatt være en utfordring at det er enkelt å skaffe deler til skytevåpen som vesentlig kan endre et skytevåpens karakter. På internett foregår også diskusjonsgrupper hvor det diskuteres hvordan man lettest kan få tak i slike deler.

I EUs våpendirektiv artikkel 6 gis blant annet regler om krav til kontroll ved ervervelse av skytevåpen på internett.

²⁸ Belfrage, H and S Strand. «Structured Spousal Violence Risk Assessment: Combining Risk Factors and Victim Vulnerability Factors». *International Journal of Forensic Mental Health* 7 (2008): 39-46.

Et sentralt og funksjonelt våpenregister

Dagens sentrale våpenregister ble innført på landsbasis kort tid før det første nasjonale våpenamnestiet ble gjennomført i 2003/2004. Grunnlagsmaterialet for det sentrale registeret var de lokale edb-baserte registrene som ble slått sammen til ett register. Dataene til de enkelte lokale edb-baserte våpenregistrene var igjen lagt inn på bakgrunn av de tidligere manuelle registrene som hadde svært varierende kvalitet.

Datakvaliteten på dagens sentrale våpenregister er derfor av svært vekslende karakter og mange våpen er lagt inn på en slik måte at de ikke lett kan gjenfinnes ved søk på våpentyper eller kaliber. Registerets troverdighet og muligheter til å gi ut pålitelig statistikk er derfor begrenset.

Et nytt sentralt våpenregister der alle data er korrekt lagt inn og lett kan gjenfinnes, og med mulighet til å hente ut tilstrekkelig og pålitelig statistikk er derfor en forutsetning for en fremtidig tilfredsstillende våpenforvaltning.

Kapittel 4

Rettsutviklingen frem til i dag

4.1 Tilstanden før våpenloven av 1961¹

Før 1927 hadde man ikke noen lov som samlet ga hjemmel for regulering av inn- og utførsel samt omsetning av våpen, ammunisjon eller sprengstoff. De bestemmelser som gjaldt, var gitt til forskjellig tid og med forskjellig hjemmel etter hvert som behovet oppsto. Bestemmelsene ble gitt i form av kongelige resolusjoner og forskrifter.

I skriv av 3. mars 1925 fra Justis- og politidepartementet til Forsvarsdepartementet ble det reist spørsmål om å søke utvirket en særskilt lov som skulle omfatte innførsel og salg m.v. av våpen og ammunisjon. Etter oppdrag fra Forsvarsdepartementet utarbeidet Generalfelttøymesteren et utkast til lov med motiver, og utkastet ble i det vesentligste lagt til grunn for Ot. prp. nr. 56 (1926). Lov av 28. juni 1927 inneholdt bestemmelser om innførsel, utførsel, fremstilling og salg av våpen og ammunisjon samt deler derav.

En søknad om tillatelse til kjøp av våpen skulle være anbefalt av politimyndigheten i det distrikt hvor kjøperen var bosatt. Søknaden ble avgjort av Justisdepartementet ved Den Sivile Våpenkontroll. Dersom søknaden ble innvilget, ble det utstedt en kjøpetillatelse. Verken loven eller forskriftene ga noen rettledning om hvilke krav som kunne stilles til den som søkte om ervervstillatelse. De vilkår som forskriftene satte var bare at ingen skulle få tillatelse til kjøp av mer enn ett våpen av samme art, med mindre det forelå tilstrekkelig begrunnelse for at vedkommende hadde behov for flere. For å få ervervstillatelse for pistol måtte det foreligge en bevitnelse for at vedkommende var medlem av godkjent pistolklubb.

4.2 Våpenloven av 1961²

I motsetning til våpenloven av 1927 omfattet loven av 1961 enhver form for overdragelse og erverv

av skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon enten overdrageren var en privatperson eller en godkjent forhandler. Myndighet til å gi kjøpetillatelse ble overført fra Justisdepartementet til den stedlige politimester. Det ble i loven fastsatt visse generelle vilkår for å kunne erverve og inneha våpen.

Med den nye loven ble det innført regler om våpenkort. Det ble ansett at ordningen med våpenkort gjorde det mulig å skaffe en oversikt over de våpen som allerede befant seg på private hender, samt at det ville gi muligheter for kontroll med den omsetningen av skytevåpen som foregikk uten mellomkomst av autoriserte forhandlere. Videre anså man at innføringen av våpenkort ville gjøre det lettere for eier eller besitter av våpen å legitimere sin rett til dette og til å kjøpe ammunisjon. Endelig ville ordningen danne grunnlag for en enkel løsning i tilfelle hvor en innehaver av våpen ikke lenger kunne anses skikket. Det ble lagt vekt på at den praktiske gjennomføringen av ordningen med våpenkort skulle skje på en slik måte at ulempene for den alminnelige borger ble så små som mulig. Videre innførte den nye loven regler om utlån og tilbakekalling av våpenkort.

Loven trekker i det vesentlige bare opp retningslinjene for kontrollen, mens detaljbestemmelsene i stor utstrekning ble lagt til forskrift. I loven ble det utformet legaldefinisjoner, blant annet fremgår det av § 1 hva som skal anses som skytevåpen. I § 5 er det gjort unntak fra lovens regler for visse våpentyper. I tillegg til de våpen som er unntatt etter dagens ordlyd, var opprinnelig også haglegevær med bare glattborede løp samt luft- og fjærggevær og luft- og fjærpistoler unntatt.

Med hjemmel i lovens § 36 ble det for våpeninnehaver satt en frist på 9 måneder fra lovens ikrafttredelse til å søke om våpenkort. Dette gjaldt også våpeneiere som tidligere hadde fått kjøpetillatelse fra Den sivile våpenkontroll. Det ble senere gjennomført våpenamnesti for å få

¹ Utdrag fra Ot.prp. nr. 74 (1996-97) 3.1.1.

² Utdrag fra Ot.prp. nr. 74 (1996-97) 3.1.2.

etterregistrert våpen blant annet fra andre verdenskrig.

4.3 Utviklingen etter vedtagelsen av 1961-loven³

Ved lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer ble enkelte paragrafer i våpenloven harmonisert med nevnte lov.

Ved lov 23. juni 1978 nr. 69 ble det foretatt en del endringer i våpenloven, jf. Ot.prp. nr. 3 (1977-78) og Innst. O. nr. 19 (1977-78). Det ble blant annet innført hjemmel til å forby visse typer våpen som ikke anses som skytevåpen, jf. daværende våpenforskrift del I, bokstav A, pkt 1. Videre ble den generelle aldersgrensen for erverv og besittelse av våpen hevet fra 16 til 18 år. I den forbindelse vurderte Justisdepartementet å innføre registreringsplikt for hagler samt luft- og fjærvåpen, jf. Ot.prp. nr. 3 (1977-78). Vurderingen ble foretatt på bakgrunn av den store økningen av antall alvorlige forbrytelser hvor våpen var involvert. Forslaget falt i Stortinget, under henvisning til at man burde se tiden an. Det ble likevel besluttet å innføre registreringsplikt for magasin- og automathagler, herunder også plikt til å etterregistrere slike våpen som allerede var ervervet.

Ved lovendring av 21. desember 1984 nr. 98, jf. Ot.prp. nr. 15 (1984-85) og Innst. O. nr. 6 (1984-85), ble § 31 endret ved at det ble gitt hjemmel til å innføre gebyr når det gis tillatelse til erverv av skytevåpen.

Ved lov 20. juni 1986 nr. 35 om mesterbrev i håndverk og annen næring § 10 (i kraft 4. august 1986) ble det innført et nytt annet ledd i § 20 som omhandler tilvirking av skytevåpen mv.

Ved lovendring av 9. mars 1990, jf. Ot.prp. nr. 13 (1989-90), Innst. O. nr. 19 (1989-90) og kgl. res. av 24. august 1990 nr. 688, ble det innført registreringsplikt for hagler. Videre fikk Justisdepartementet hjemmel til å regulere i hvilken grad våpenloven skal gjelde for luft- og fjærvåpen. Regelen om registreringsplikt for hagler trådte i kraft fra 1. oktober 1990, men ble ikke gjennomført for hagler ervervet før dette tidspunkt.

Ved lovendring av 5. juni 1998 nr. 35, jf. Ot.prp. nr. 74 (1996-97) ble våpenloven endret på en rekke punkter. Dette gjaldt blant annet straffebestemmelsen for ulovlig besittelse og bruk av skytevåpen. Også våpenlovens kontrollregler ble oppgradert, blant annet reglene for transport av våpen på offentlig sted, samt oppbevaring av

skytevåpen, herunder hjemmel for politiet til å foreta forhåndsvarslet kontroll av privat oppbevaring av skytevåpen og ammunisjon. Det ble videre vedtatt fullmaktsbestemmelser om at Kongen kan forby visse typer skytevåpen og ammunisjon til sivil bruk, og tilsvarende fullmaktsbestemmelser om at våpendeler til skytevåpen, som tidligere falt utenfor våpenlovens virkeområde, helt eller delvis kan omfattes av våpenlovens kontrollbestemmelser.

Ved lov 22. desember 1999 nr. 105 om handelsverksemd med brukte og kasserte ting (brukthandelova) § 7 første ledd nr. 2 (i kraft 1. januar 2000) ble § 17 endret. Endringen er en konsekvens av at reglene om handelsrett ble opphevet.

Ved lovendring 1. juni 2001 nr. 27, jf. Ot.prp. nr. 21 (2000-2001), ble våpenloven på ny endret på flere punkter. Blant annet ble det foretatt en justering av forbudet mot uten aktverdig grunn å bære skytevåpen på offentlig sted, samt innført hjemmel for gjennomføring av et tidsbegrenset nasjonalt våpenamnesti, og hjemmel til etablering av sentralt våpenregister.

Ved lov 19. juni 2009 nr. 103 om tjenestevirkosomhet (tjenesteloven) § 29 første ledd nr. 5 (i kraft 28. desember 2009) ble det i våpenloven § 31 første ledd innført en forskriftshjemmel til å gi saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven.

Ved kgl. res. av 25. januar 1963 med senere endringer, ble Kongens myndighet til å gi utfyllende regler etter en rekke paragrafer delegert til Justisdepartementet. I medhold av denne delegasjonsfullmakten har Justisdepartementet gitt forskrift om skytevåpen, våpendeler og ammunisjon (våpenforskriften). Nåværende forskrift FOR 2009-06-25 nr. 904 ble fastsatt 25. juni 2009 og trådte i kraft 1. juli 2009. Den nye forskriften innførte blant annet et generelt krav om oppbevaring av skytevåpen i godkjent våpenskap, bestemmelser for samling av våpen og om jaktvåpengarderobe for jegere.⁴ På bakgrunn av den nye forskriften utarbeidet Politidirektoratet nye retningslinjer i rundskriv 2009/009 som erstattet tidligere rundskriv i våpensaker.

Våpenforskriften § 7 regulerer godkjenning av halvautomatiske skytevåpen, og inneholder en hjemmel for Politidirektoratet til i forskrift å godkjenne halvautomatiske skytevåpen dersom skytevåpenet ikke enkelt kan omgjøres til å avgi hel-

³ Utdrag fra Ot.prp. nr. 74 (1996-97) 3.1.3.

⁴ En «jaktvåpengarderobe» er et visst antall jaktvåpen (for tiden 6) som jegere kan anskaffe uten å måtte dokumentere et særskilt behov.

automatisk ild. Våpenforskriften har innført krav om forhåndsgodkjenning av halvautomatiske skytevåpen generelt, herunder halvautomatiske rifler til jakt- og øvelses og konkurranseskyting. Slik forskrift er gitt i forskrift 9. september 2011 nr. 930 om forbudte skytevåpen og godkjente halvautomatiske skytevåpen, men deler av forskriften er ennå ikke trådt i kraft. Forskriften oppstiller forbud mot enkelte skytevåpen, herunder blant annet rifler i kaliber 50 BMG (kaliber 12,7 x 99 mm), pistoler og revolvere hvor kulediameteren er større enn kaliber .455, samt enkelte repeter- og pumpehagler. Hjemmelen for å nedlegge disse forbud fremgår av våpenforskriften § 6.

4.4 Bruk av væpnede vakter på norskregistrerte skip i Adenbukta mv.

Skipsfarten er hardt rammet av den stadig økende og svært voldelige piratvirksomheten utenfor kysten av Somalia og i Det indiske hav. I gjennomsnitt er hvert 20. skip som passerer gjennom Adenbukta norskkontrollert. I 2010 gjennomførte piratene rekordhøye 61 «vellykkede» angrep. Dette skjer til tross for bedre sikkerhetstiltak fra næringen selv, herunder bruk av konvoier, og nærværet av militære styrker. Piratene angriper i hele Det indiske hav og marinestyrkene har begrenset mulighet til å beskytte handelsskipene i et så stort geografisk område. Piratene er bedre organisert, bedre utstyrt og tyngre bevæpnet enn tidligere. Det er blitt vanlig at piratene skyter mot skipene for å få dem til å overgi seg. Det er rapportert om en markert økning i voldsbruken fra piratene, både under angrepene, men også mot tilfangetatte sjøfolk. Et fåtall skip med norsk tilknytning har vært kapret. Ingen norskregistrerte skip er hittil kapret, men flere har blitt angrepet. Ingen skip med bevæpnede vakter om bord er hittil kapret, idet piratene har avbrutt angrepene når det er skutt varselskudd fra skipene.⁵

På denne bakgrunn mottok norske myndigheter anmodninger fra rederiene om å klargjøre muligheten til å ta i bruk bevæpnede vakter om bord på norskregistrerte skip.

Bruk av væpnede vakter om bord på norskregistrerte ISPS-skip (skip i utenlandsfart) reguleres av skipssikkerhetsloven og våpenloven. De nevnte lovene, som annen lovgivning, gjelder på norske skip også i tilfeller hvor det befinner seg

utenfor norsk territorium, med mindre annet er uttrykkelig uttalt.

Etter gjeldende våpenlov kreves det også på norske skip tillatelse fra politiet for den som vil erverve, eie eller inneha skytevåpen. Søknad om tillatelse avgjøres av det stedlige politiet. Våpenlovens tillatelsessystem og søknadsregime synes imidlertid lite hensiktsmessig og lite tilpasset forhold som faller inn under skipssikkerhetsloven som regulerer det aktuelle forholdet hva gjelder bruk av væpnede vakter om bord på norskregistrerte skip. I tillegg vil tidsaspektet kunne vanskeliggjøre en individuell søknad hver gang. For å legge til rette for anvendelse av skipssikkerhetsloven ble det derav foreslått å regulere forholdet til påkrevd våpentillatelse etter våpenloven. På bakgrunn av dette sendte Justisdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet forslag til endringer i våpenforskriften og forskrift under skipssikkerhetsloven ut på høring våren 2011.

I Justisdepartementets høringsforslaget ble det foreslått å gi en generell tillatelse til midlertidig å inneha skytevåpen om bord på norskregistrerte ISPS⁶-skip på vegne av innleide vaktsselskaper for beskyttelse mot piratvirksomhet og terrorhandlinger i Adenbukta og de piratutsatte områdene i Det indiske hav. Det ble videre foreslått å gi en vid dispensasjon fra forbudte skytevåpen og ammunisjon. Det innkom en rekke høringsuttalelser til både Nærings- og handelsdepartementets og Justisdepartementets høringsforslag. De aller fleste høringsinstanser erkjenner at det er behov for å tillate bruk av væpnede vakter på norske skip. Til Justisdepartementets forslag var det blant annet flere høringsinstanser som stilte spørsmål ved om forskriftsforslaget har tilstrekkelig hjemmel i lov og om det samsvarer med våre internasjonale forpliktelser. Det siktes her blant annet til forslaget om en generell tillatelse for rederiene til å inneha skytevåpen på vegne av innleid vaktsselskaper. Den foreslåtte generelle tillatelsen knyttet seg ikke til det enkelte skytevåpen slik våpenlovens system legger opp til med et individuelt tillatelsessystem. Videre viste flere til at forslaget medfører manglende kontroll med skytevåpen og at man også av denne grunn burde følge våpenlovens individuelle tillatelsessystem og søknadsregime. Det ble også påpekt at dispensasjonen for forbudte skytevåpen og ammunisjon var for vid.

⁵ Beskrivelsen er skrevet i juni 2011.

⁶ ISPS: The International Ship and Port facility Security Code - ISPS-koden skal implementeres på skip i internasjonal fart samt hos terminaler som betjener slike skip. ISPS kodens hensikt er å forebygge kriminelle hendelser mot maritim transportsektor.

Den 1. juli 2011 satte Justisdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet i kraft endringer i henholdsvis våpenforskriften § 23 a og sikkerhetsforskriften. I medhold av våpenforskriften § 23 a kan stedlig politimester etter søknad gi rederier en generell tidsbegrenset tillatelse til midlertidig å inneha skytevåpen om bord på norskregistrerte ISPS-skip på vegne av innleid vaktsselskap. Tillatelse som gis vil bare gjelde i de tilfeller skytevåpen er tatt om bord for beskyttelse mot terrorhandlinger og piratvirksomhet som nevnt i skipssikkerhetsloven kapittel 6. Rederiene kan gis en generell tillatelse til å inneha skytevåpen. Tillatelsen vil dermed ikke knytte seg til det enkelte skytevåpen. Bakgrunnen for at tillatelsen ikke knyttes til det enkelte skytevåpen er som nevnt at våpenlovens tillatelsessystem og søknadsregime synes lite hensiktsmessig og lite tilpasset forhold som faller inn under skipssikkerhetsloven som regulerer bruk av bevæpnede vakter om bord på norskregistrerte ISPS-skip. I tillegg vil tidsaspektet vanskeliggjøre en individuell

søknad hver gang. Tillatelsen vil heller ikke gjelde for et konkret oppdrag eller for et konkret vaktsselskap, men den vil ikke gjelde for vaktsselskap som forbys i medhold av sikkerhetsforskriften. Videre vil tillatelse som gis bare gjelde for seiling i, til eller fra et nærmere angitt område, dvs. beredskapsområde 2 og 3 som fastsettes av Sjøfartsdirektoratet. Tillatelsen begrenses imidlertid bare å gjelde seiling i, til eller fra et område sør for 30 grader nordlig bredde. Den vil derfor ikke gjelde for seiling i, til eller fra for eksempel Europa.

Etter bestemmelsens annet ledd kan politimesteren gi rederiene dispensasjon til å inneha nærmere positivt angitte skytevåpen som er forbudt etter eller i medhold av våpenforskriften §§ 5 til 7. Dispensasjonsadgangen gis for å åpne opp for adekvat bevæpning i den aktuelle situasjonen. Av siste ledd fremgår det at tillatelse som rederiene gis i medhold av paragrafen gjelder som våpenkort. Tillatelsen vil kunne tilbakekalles i medhold av våpenloven § 10. Det er gitt slik tillatelse i flere saker.

Kapittel 5

Internasjonale forpliktelser

5.1 Innledning

Norge er forpliktet etter flere internasjonale regelverk som relaterer seg til skytevåpen og ammunisjon. I første rekke gjelder dette EUs våpendirektiv 91/477/EØF av 18. juni 1991 om erverv og besittelse av våpen og endringsdirektivet til dette 2008/51/EF av 21. mai 2008 (EUs våpendirektiv) samt FNs protokoll mot ulovlig produksjon av og handel med skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon (FNs våpenprotokoll), som supplerer FNs konvensjon mot grenseoverskridende organisert kriminalitet av 15. nov 2000. Videre faller våpen og ammunisjon samt deler og tilbehør dertil innenfor EØS-avtalens virkeområde, jf. EØS-loven artikkel 8 nr. 3 bokstav a, jf. kapittel 93 i det harmoniserte system for beskrivelse og koding av varer. EUs tjenstedirektiv 2006/123/EF av 12. desember 2006 (tjenstedirektivet) får også anvendelse for enkelte av tillatelsesordningene i våpenlovgivningen, jf. Ot.prp. nr. 70 (2008-2009) om lov om tjenestevirksomhet (tjenesteloven) vedlegg 3. Endelig kan det vises til EU direktiv 93/15/EØF av 5. april 2003 om harmonisering av bestemmelsene om markedsføring av og kontroll med eksplosivstoffer til sivil bruk som får anvendelse for inn- og utførsel av ammunisjon fra medlemsstatene omfattet av EØS-avtalen.

Norsk regelverk er i hovedsak i samsvar med forpliktelsene som oppstilles der.

I de følgende kapitlene redegjøres kort for de enkelte forpliktelsene. Våre internasjonale forpliktelser vil også omtales under hvert enkelt aktuelt tema som behandles i de forskjellige kapitlene.

5.2 EUs våpendirektiv

EUs våpendirektiv av 18. juni 1991 om erverv og besittelse av våpen er en del av EU-regelverket. Direktivet er en Schengenrelevant rettsakt og anses ikke som EØS-relevant. Våpendirektivet erstatter Schengen-konvensjonen kapittel 7 om regler om skytevåpen og ammunisjon, jf. St. meld.

nr. 33 (1998-99) kapittel 3. Ved EUs tiltredelse av FNs våpenprotokoll ble det nødvendig å endre visse bestemmelser i våpendirektivet. Endringsdirektivet 2008/51/EF av 21. mai 2008 implementerer protokollen. I tillegg ble det også foretatt enkelte andre endringer.

I *kapittel 1* fastsettes direktivets anvendelsesområde. I *artikkel 1* defineres hva som forstås med skytevåpen, deler, vesentlig deler, ammunisjon, sporing, våpenmekler, våpenhandler, ulovlig fremstilling, ulovlig handel og europeisk våpenpass. Skytevåpen er nærmere klassifisert i vedlegg 1 II. Av *artikkel 2* reguleres virkeområde nærmere. Direktivet gjelder ikke erverv og besittelse av våpen og ammunisjon for følgende: de væpnede styrker (Forsvaret), politiet eller offentlig tjenester eller samlere og institusjoner med kulturelt eller historisk tilsnitt til våpenområdet, som er anerkjent som sådanne av medlemslandet hvor de er etablert. Direktivet gjelder heller ikke for ervervsmessig overførsel av krigsvåpen og ammunisjon. I medhold av *artikkel 3* kan medlemslandene i nasjonal lovgivning fastsette strengere regler enn det som fremgår av direktivet.

Kapittel 2 harmoniserer lovgivningen om skytevåpen mv. I *artikkel 4 nr. 1 og 2* oppstilles regler for merking av skytevåpen deler og ammunisjon. Av *nr. 3* følger det at våpenhandler (etter definisjonen omfatter dette blant annet både våpenhandlere og tilvirkere) skal undergis en autorisasjonsordning. *Nr. 4 og 5* gir regler om krav til sentralt elektronisk våpenregister hvor det skal registreres opplysninger om hvert skytevåpen samt krav om at våpenhandlere skal føre register. I *artikkel 4a* oppstilles det krav til tillatelse for personer som skal erverve og besitte skytevåpen, mens *artikkel 4b* angir at medlemslandene skal undersøke muligheten for å etablere et system for å regulere våpenmeklervirksomhet. *Artikkel 5* oppstiller hvilke personlige kvalifikasjoner, herunder blant annet krav til alder, en person må ha for å få tillatelse til å erverve og besitte skytevåpen. I *artikkel 6* reguleres forbudte skytevåpen samt krav til kontroll ved ervervelse av skytevåpen på internett mv.

Artikkel 7 og 8 oppstiller regler for erverv og besittelse av skytevåpen som faller inn under kategorien B og C, mens *artikkel 9* regulerer overdragelse av skytevåpen til person som ikke er bosatt i det angjeldende medlemsland. Av *artikkel 10* følger det at reglene for erverv og besittelse av ammunisjon er de samme som for de skytevåpen ammunisjonen skal brukes til.

I *kapittel 3* fastsettes regler vedrørende forsendelse av skytevåpen innenfor EU, herunder forsendelse og transport av skytevåpen samt utveksling av opplysninger, jf. *artikkel 11 til 13*. *Artikkel 14* angir at medlemslandene skal forby innførsel av blant annet skytevåpen som ikke innføres i henhold til *artikkel 11 og 12*.

Enkelte avsluttende bestemmelser oppstilles i *kapittel 4*. Den mest sentrale bestemmelsen er *artikkel 16* som fastsetter at medlemslandene må sanksjonere overtredelse av nasjonale bestemmelser som implementerer direktivet.

I *vedlegg 1* til direktivet klassifiseres skytevåpen i *II bokstav a*. Skytevåpen klassifiseres i 4 kategorier, herunder forbudte skytevåpen (kategori A), skytevåpen det kreves tillatelse til (kategori B), skytevåpen det kreves rapportering om (kategori C) og andre skytevåpen (kategori D). I *III* angis gjenstander som ikke anses som skytevåpen. Dette gjelder deaktiverte våpen, visse apparater for slaktning, signalisering mv. og antikke våpen og kopier av disse, såfremt disse ikke inngår i ovennevnte kategorier og er underlagt nasjonal lovgivning. Hva gjelder deaktiverte våpen angis det hva som er deaktiverte våpen, hvordan de skal kontrolleres og hvordan man skal dokumentere eller merke at våpenet er deaktivert. Det fremgår at Kommisjonen skal, etter prosedyrer oppstilt i *artikkel 13a*, utarbeide felles retningslinjer for deaktiveringsstandarder og -teknikker for å sikre at deaktiverte våpen er definitivt ubrukelig.¹ I *IV* oppstilles det enkelte definisjoner.

Vedlegg 2 angir hva et europeisk våpenpass skal inneholde.

Norsk våpenlovgivning er i hovedsak i samsvar med direktivet. Direktivets bestemmelser omtales nærmere under de aktuelle kapitlene fra *kapittel 9 ff*.

5.3 FNs våpenprotokoll

FNs våpenprotokoll er som nevnt en del av FNs konvensjon mot grenseoverskridende kriminali-

tet. I *kapittel 1* oppstilles det enkelte alminnelige bestemmelser. *Artikkel 1 til 3* omhandler henholdsvis forholdet til konvensjonen for øvrig, formål og definisjoner. Av *artikkel 4* som gjelder virkeområde fremgår det blant annet at protokollen gjelder for forebygging av ulovlig produksjon av og handel med skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon, og for etterforskning og rettsforfølging av straffbare handlinger som kriminaliseres i *artikkel 5* når slike straffbare handlinger er av grenseoverskridende karakter og en organisert kriminell gruppe er involvert. *Artikkel 6* regulerer inndragning, beslag og destruksjon.

Kapittel 2 omhandler forebyggende tiltak. I *artikkel 7* oppstilles det krav om registerføring av opplysninger om skytevåpen, og i den utstrekning det er tjenlig og mulig for deres deler, komponenter og ammunisjon. Dette gjelder opplysninger som er nødvendig for å kunne spore og identifisere disse skytevåpnene, og i den utstrekning det er tjenlig og mulig, deres deler, komponenter og ammunisjon, som er ulovlig produsert eller omsatt, og for å hindre og avdekke slik virksomhet. *Artikkel 8* oppstiller regler for merking av skytevåpen slik at disse kan identifiseres og spores. Merkingsskravet gjelder blant annet ved produksjon og import. Av *artikkel 9* følger det regler om deaktivering av skytevåpen. I *artikkel 10* oppstilles det generelle krav til lisensiering- eller autorisasjonssystemer ved eksport, import og transitt av skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon. Bestemmelser om sikkerhet og forebyggende tiltak, informasjonsutveksling, internasjonalt samarbeid, opplæring og teknisk bistand fremgår av *artikkel 11 til 14*. I medhold av *artikkel 15* skal medlemslandene vurdere å opprette et system for å regulere virksomheten til dem som driver meklervirksomhet.

I *kapittel 3* oppstilles enkelte sluttbestemmelser.

Norsk våpenlovgivning er i hovedsak i samsvar med protokollen. Protokollens bestemmelser omtales nærmere under de aktuelle kapitlene i fra *kapittel 9*.

5.4 EØS-avtalen

Våpen og ammunisjon samt deler og tilbehør der til faller inn under EØS-avtalens virkeområde. I følge EØS-avtalen *artikkel 8 nr. 3 bokstav a* får EØS-avtalens regler, med mindre annet er særskilt angitt, bare anvendelse på «varer som hører inne under *kapittel 25 til 97* i det harmoniserte system for beskrivelse og koding av varer, med

¹ Utvalget er ikke kjent med om Kommisjonen har utarbeidet slike deaktiveringsstandarder og -teknikker.

unntak av varer oppført i protokoll 2». Våpen og ammunisjon samt deler og tilbehør dertil er oppstilt i kapittel 93 i det nevnte system. En viktig begrensning fra dette utgangspunktet er reglene som følger av EØS-avtalen *artikkel 8 nr. 2* hvor det fremgår at, med mindre annet er særlig angitt, får blant annet artikkel 10 til 15 bare anvendelse på produkter med opprinnelse i EØS. I praksis betyr dette at samtlige hovedprinsipper om varers frie bevegelighet, med unntak av særregelen om statlige handelsmonopoler i EØS-avtalen artikkel 16, ikke får anvendelse på varer med opprinnelse utenfor EØS. Etter EØS-avtalen *artikkel 9* fremgår det at opprinnelsesreglene er inntatt i protokoll 4. Våpen og ammunisjon samt deler og tilbehør dertil er oppstilt i vedlegg 2 til protokollen kapittel 93.

Reglene om det frie varebytte består for det første av hovedprinsippene om forbud mot diverse former for handelshindringer innenfor varesektoren som er inntatt i avtalens del II kapittel 1. *Artikkel 10 og 14* forbyr forskjellige former for avgifter som hindrer den frie bevegelighet av varer, mens *artikkel 15* angår avgiftsrefusjon. Andre handelshindre reguleres generelt sett av *artikkel 11 og 12*, som forbyr kvantitative import- og eksportrestriksjoner og tiltak med tilsvarende virkning, samt den tilhørende unntaksregelen i *artikkel 13*. I *artikkel 16* er det inntatt en særregel om tilpassing av statlige handelsmonopoler.²

Våpenlovgivningen synes å være i overensstemmelse med EØS-avtalens ovennevnte bestemmelser.

5.5 EUs tjenstedirektiv

EUs tjenstedirektiv 2006/123/EF av 12. desember 2006 får også anvendelse for enkelte av tillatelsesordningene i våpenlovgivningen, jf. Ot.prp. nr. 70 (2008-2009) om lov om tjenestevirksomhet (tjenesteloven) vedlegg 3. For tillatelsesordninger etter artikkel 9 er følgende ordninger i våpenlovgivningen kartlagt, jf. vedlegget nr. 20 til 23:

- Tillatelse til erverv og innehav av skytevåpen til slakting (våpenloven §§ 7 og 8 og våpenforskriften § 17).
- Tillatelse til erverv og innehav av skytevåpen til utryddelse av skadedyr (våpenloven §§ 7 og 8 og våpenforskriften § 18).

- Bevilling til å drive handel med skytevåpen, våpendeler og ammunisjon (våpenloven §§ 16 og 17 og våpenforskriften §§ 34 og 35).
- Bevilling til å tilvirke, utføre reparasjon, deaktivering av skytevåpen/våpendeler og tilvirking av ammunisjon (børsemakerbevilling) (våpenloven § 20 og våpenforskriften §§ 44 og 45).

Av *artikkel 9* fremgår det at medlemsstatene ikke skal gjøre adgangen til eller utøvelsen av tjenestevirksomhet avhengig av en tillatelsesordning, med mindre følgende vilkår er oppfylt: Tillatelsesordningen skal ikke innebære forskjellsbehandling av vedkommende tjenesteyter, behovet for en tillatelsesordning skal være begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn og det ønskede mål kan ikke nås ved hjelp av et mindre restriktivt tiltak, særlig fordi en etterfølgende kontroll ville finne sted for sent til å ha noen faktisk virkning.

Dersom tillatelsesordningen kan opprettholdes etter direktivet oppstiller *artikkel 10 nr. 1 og 2* regler om at tillatelsesordninger skal bygge på vilkår som utelukker at vedkommende myndigheter utøver sin vurderingsmyndighet på en vilkårlig måte. *Nr. 3 og 4* oppstiller hhv. et dupliseringsforbud og krav om at en tillatelse normalt skal gis adgang til hele nasjonens territorium. Av *artikkel 11 og 12* angis det regler om tillatelsens varighet og begrenset antall tillatelser.

Videre oppstilles det blant annet begrensninger i adgangen til å kreve saksbehandlingsgebyr, regler om krav til saksbehandlingstid og automatisk innvilgelse i hhv. *artikkel 13 nr. 2, 3 og 4*.

Hva gjelder implementering av dette direktivet er den delvis implementert i tjenesteloven og skal delvis implementeres i særlovgivningen. *Artikkel 9 og 10 nr. 2* er implementert i tjenesteloven § 10 første ledd. Våpenlovens ovennevnte tillatelsesordninger synes å kunne opprettholdes da vilkårene i tjenesteloven § 10 første ledd anses oppfylt. Direktivets artikkel 11 og 12 om tillatelsens varighet og begrenset antall tillatelser er i hovedsak implementert i tjenesteloven §§ 13, 14 og 15. *Artikkel 13 nr. 2 til 4* om begrensninger i adgangen til å kreve saksbehandlingsgebyr, regler om krav til saksbehandlingstid og automatisk innvilgelse er implementert i hovedsak i tjenesteloven § 11. I tillegg er det gitt en forskriftshjemmel i våpenloven § 31 første ledd annet og tredje punktum. Det er ikke gitt forskrifter til denne bestemmelsen.

² Jf. EØS-rett 2. utgave (2003) punkt 17.1.2. Forfattere: Fredrik Sejersted, Finn Arnesen, Ole-Andreas Rognstad, Sten Foyen og Olav Kolstad.

5.6 EU direktiv 93/15/EØF

EU direktiv 91/15/EØF av 5. april 1993 om harmonisering av bestemmelsene om markedsføring

av og kontroll med eksplosiver til sivil bruk som får anvendelse for inn- og utførsel av ammunisjon fra medlemsstatene omfattet av EØS-avtalen er implementert i våpenforskriften § 63.

Kapittel 6

Annen norsk rett

I dette kapittelet beskrives kort noen lover som direkte eller indirekte vil kunne ha betydning for forståelsen og praktiseringen av bestemmelser i våpenloven.

6.1 Viltloven og naturmangfoldsloven

Alle som driver jakt må følge viltlovens regler. Viltlovens¹ formål er at viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven, slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares. Innenfor denne rammen kan viltproduksjonen høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv.

Naturmangfoldloven² trekker opp generelle rammer og prinsipper for praktiseringen av viltlovens bestemmelser. Dette innebærer at bestemmelsene for når, hvor og hvordan det skal høstes reguleres i viltloven, mens både vilkårene og de hensyn som skal vektlegges ved avgjørelsen om det kan høstes, er regulert i naturmangfoldloven.

Viltloven inneholder også regler om utøvelsen av jakt og fangst, retten til jakt og fangst, samt regler om forfølgingsrett etter skadet vilt. Det er også gitt bestemmelser om organisering av jaktområder og om jegerprøve, jegeravgift, fellingsavgift og Viltfondet³.

Med hjemmel i viltloven er det i forskrift av 22. mars 2002 nr. 313 om utøvelse av jakt, felling og fangst § 15 oppstilt begrensninger til hvilke skytevåpen som kan benyttes til forskjellige typer jakt. Videre er det inntatt begrensninger for antall skudd i magasin og kammer til halvautomatisk rifle.

Det er ikke behov for å foreslå endringer i viltlovgivningen i forbindelse med utvalgets arbeid med forslag til ny våpenlov, men utvalget har fremmet forslag om at det ses nærmere på reglene for jegerprøve. Det vil også kunne være

behov for å harmonisere forståelsen av begrepet militær karakter i forhold til reglene for skytevåpen tillatt ervervet til jakt og til konkurranseskyting.

6.2 Forvaltningsloven

Forvaltningsloven⁴ er den sentrale lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker. Loven gjelder for all virksomhet som drives av stat og kommune, med mindre annet er bestemt.

Loven gir alminnelige regler for saksbehandling i offentlig forvaltningen, herunder regler for habilitet, enkeltvedtak og forskrift. Loven gir omfattende regler om partenes rettigheter under saksbehandlingen. Avgjørelser truffet med hjemmel i våpenloven vil normalt være enkeltvedtak.

Kapittel IV gir omfattende regler om saksforberedelse ved enkeltvedtak, herunder om forvaltningens utrednings- og informasjonsplikt. Kapittel V angir vedtakets former, når enkeltvedtak skal grunngis, begrunnelsens innhold mv. Kapittel VI gir regler for klage og omgjøring, herunder om klageinstans og klageinstansens kompetanse.

6.3 Helsepersonelloven

Helsepersonelloven⁵ har bestemmelser om legers og annet helsepersonells taushetsplikt, opplysningsrett og opplysningsplikt.

Som hovedregel gjelder at helsepersonell skal hindre at andre får adgang eller kjennskap til opplysninger om folks legems- eller sykdomsforhold eller andre personlige forhold som de får vite om i egenskap av å være helsepersonell, jf. lovens § 21. Pasienten kan løse helsepersonellet fra taushetsplikten og opplysninger kan da gis til andre i den utstrekning fritaket gjelder.

¹ Lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt

² Lov 19. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold

³ Direktoratet for naturforvaltning, www.dirnat.no

⁴ Lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker

⁵ Lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell mv.

Loven har også bestemmelser om at opplysninger i visse tilfeller kan gis videre uten hinder av taushetsplikt. Opplysninger kan gis videre når tungtveiende private eller offentlige interesser gjør det rettmessig å gi opplysningene videre, jf. lovens § 23 nr. 4. Opplysninger kan også gis videre etter regler fastsatt i lov eller i medhold av lov når det er uttrykkelig fastsatt eller klart forutsett at taushetsplikt ikke skal gjelde, jf. § 23 nr. 6.

Helsepersonelloven har også bestemmelser om opplysningsplikt i visse tilfeller, jf. lovens kapittel 6. Taushetsplikten hindrer ikke at opplysninger gis når vilkårene er oppfylt. Etter lovens § 34 vil lege, psykolog og optiker ha meldeplikt til offentlige myndigheter dersom en pasient med førerkort for motorvogn eller sertifikat for luftfartøy ikke anses å oppfylle de helsemessige krav som stilles for førerkort og sertifikat, og tilstanden antas ikke å være kortvarig.

Helsepersonell har dessuten en plikt til å varsle politi og brannvesen dersom dette er nødvendig for å avverge alvorlig skade på person eller eiendom, jf. lovens § 31.

Det er i denne sammenheng blant annet utarbeidet et rundskriv i samarbeid mellom Politidirektoratet og Sosial- og helsedirektoratet som omhandler helsetjenestens og politiets ansvar for psykisk syke.⁶ Det er fremhevet i rundskrivet at hensynet til å avverge en alvorlig skade på person eller eiendom går foran hensynet til den enkeltes krav på konfidensialitet i helsetjenesten. Helsepersonells taushetsplikt vil derfor ikke være til hinder for at politiet varsles for å sikre nødvendig oppfølging i disse situasjonene.⁷ Sosial- og helsedirektoratet har også utarbeidet rundskriv⁸ om pasienter som innehar våpen. Rundskrivet er spesielt ment å presisere helsepersonells muligheter for å gi opplysninger til politi eller militære myndigheter når de får kjennskap til psykisk ustabile heimevernssoldater som er i besittelse av militære og eventuelt sivile våpen, eller andre psykisk ustabile personer som er i besittelse av sivile våpen.

Utvalget foreslår en endring i helsepersonelloven § 34, slik at lege, psykolog og optiker pålegges meldeplikt også dersom en pasient med

våpenkort lider av tilstander som ikke anses forenlig med å inneha våpen.

6.4 Vegtrafikkloven

Vegtrafikkloven⁹ § 3 oppstiller en generell aktsomhetsnorm for alle som ferdes i trafikken. Bestemmelsen er den prinsipielle grunnregelen for trafikk, og vil være overordnet førende for alle øvrige bestemmelser i loven som pålegger plikter og rettigheter.

Av vegtrafikkloven § 24 følger de alminnelige regler om førerrett, førerkort, førerprøve og kompetansebevis. I bestemmelsens fjerde ledd oppstilles krav om at «den som skal ha førerkort må være edruelig, og det må ikke være noe å si på hans vandel ellers. Han må ha tilstrekkelig syn og førighet, nødvendig åndelig og legemlig helse og ha bestått førerprøve». Mer utførlige regler om alderskrav for ulike kjøretøyklasser, krav til helse mv. er gitt i førerkortforskriften eller vedlegg til denne.¹⁰

Vegtrafikkloven § 34 gir politiet blant annet adgang til å tilbakekalle retten til å føre motorvogn dersom det er skjellig grunn til å tro at innehaveren av slik rett ikke lenger fyller de krav som stilles til syn, helse og førighet, eller at innehaveren ikke har de kunnskaper eller den kjøreferdighet som hensynet til trafikksikkerheten krever, herunder at innehaveren ikke må misbruke alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel. Det samme gjelder dersom innehaveren av førerretten ikke er edruelig eller hans vandel for øvrig er slik at han ikke anses skikket til å føre motorvogn.

Det er mange likhetstrekk mellom motorvogn og våpen, idet begge er farlige ved uaktsom bruk eller i hendene på uskikkede personer. Prinsipper i vegtrafikkloven kan derfor være av interesse i arbeidet med ny våpenlov.

6.5 Personopplysningsloven

Personopplysningsloven¹¹ er den sentrale loven for behandling av personopplysninger. Loven gjelder behandling av personopplysninger som helt eller delvis skjer med elektroniske hjelpemidler, og annen behandling av personopplysninger når

⁶ Politidirektoratet, Sosial- og helsedirektoratet: Rundskriv 2006/011 Helsetjenestens og politiets ansvar for psykisk syke – oppgaver og samarbeid

⁷ Politidirektoratet, Sosial- og helsedirektoratet: Rundskriv 2006/011 Helsetjenestens og politiets ansvar for psykisk syke – oppgaver og samarbeid side 1.

⁸ Sosial- og helsedirektoratets rundskriv IS-7/2003 Pasienter som innehar våpen

⁹ Lov 18. juni 1965 nr 4 vegtrafikklov

¹⁰ Forskrift 19. januar 2004 nr. 298 om førerkort m.m.

¹¹ Lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger

disse inngår eller skal inngå i et personregister, jf. personopplysningsloven § 3 første ledd. Opplysninger som behandles i politiets våpenforvaltning reguleres av denne loven.

I medhold av lovens formålsparagraf i § 1, skal loven «bidra til at personopplysninger blir behandlet i samsvar med grunnleggende personvernhen-syn, herunder behovet for personlig integritet, pri-vatlivets fred og tilstrekkelig kvalitet på person-opplysninger».

Personopplysningsloven sier at personopplysninger¹² bare kan behandles dersom «det er fast-satt i lov» jf. § 8 første ledd, og at sensitive person-opplysninger¹³ bare kan behandles dersom det oppfyller ett av vilkårene i § 8 og «det er fastsatt i lov at det er adgang til slik behandling», jf. § 9 første ledd bokstav b. Slik hjemmel er fastsatt i våpenloven § 31 fjerde ledd.

6.6 Politiregisterloven

I dag er den interne informasjonsflyten i politiet regulert i politiloven¹⁴ § 24 fjerde ledd nr. 1, straffeprosessloven¹⁵ § 61c nr. 3, forvaltningsloven og sikkerhetsloven¹⁶. Bestemmelsene gjen-speiler prinsippet om at det ikke finnes begrensninger i adgangen til å utveksle opplysninger innad i politiet og det slås fast at taushetsplikten ikke er til hinder for at opplysninger blir gjort kjent for andre tjenestemenn i politiet dersom tje-nestemessig behov tilsier det. Det skilles ikke mellom politiets ulike oppgaver. Dette innebærer at opplysninger som er innhentet i forbindelse med politiets kriminalitetsbekjempende virksomhet kan gjøres tilgjengelig for politiets våpenforvaltning.

Stortinget vedtok den nye politiregisterloven våren 2010. Loven har ikke trådt i kraft ennå, men det ventes at loven vil tre i kraft senest 1. juli 2012, jf. Justis- og politidepartementets Prop. 1 S (2011-2012) punkt 3.2.2. Politiregisterloven¹⁷ regulerer politiets og påtalemyndighetens behandling av opplysninger. Loven gjelder imidlertid ikke behandling av opplysninger som er en del av poli-tiets forvaltningsvirksomhet, jf. politiregisterloven

§ 3 første ledd nr. 2. Opplysninger som behandles i politiets våpenforvaltning vil som nevnt regule-res av personopplysningsloven. Politiregister-loven oppstiller imidlertid regler om i hvilken utstrekning politiets forvaltningsmyndighet kan få utlevert opplysninger som er innhentet til politi-messig formål. Med politimessige formål menes politiets kriminalitetsbekjempende virksomhet, herunder etterforskning, forebyggende arbeid og ordenstjeneste, politiets service- og bistandsfunk-sjon samt føring av vaktjournaler, jf. politiregister-loven § 2 nr. 13.

Politiregisterlovens regler om informasjonsflyt innad i politiet oppstiller et skille mellom bruk av opplysninger til formål som omfattes av loven, herunder i hovedsak politimessige formål, på den ene siden og til politiets forvaltningsoppgaver på den andre siden. Etter politiregisterloven § 19 kan politiet og påtalemyndigheten «utlevere opplysninger dersom det er adgang til dette etter reglene om taushetsplikt i kapittel 6, og vilkårene for utlevering i § 8 annet ledd og § 20 er oppfylt for opplysninger som der nevnt.» I følge politiregis-terloven § 29 er ikke taushetsplikten til hinder for at «opplysninger gjøres kjent for andre tjeneste-menn i politiet og påtalemyndigheten i den utstrekning det er nødvendig for utøvelsen av poli-tiets forvaltningsvirksomhet og sivile gjøremål.» Politiets våpenforvaltning kan dermed få utlevert opplysninger fra politiets registre til politimessige formål til bruk i en forvaltningssak.

Videre fremgår det av politiregisterloven § 21 at tjenestemenn i politiet og påtalemyndigheten kan gis «tilgang (rett til direkte søk) til opplysninger, eller opplysninger kan på annen måte gjøres tilgjengelig for dem, i den utstrekning det er et tje-nestemessig behov, og det er til formål som omfat-tes av denne loven.» Formål som omfattes av loven er politimessige formål og vandelskontroll. Skikkethetsvurdering anses ikke som en form for vandelskontroll, jf. politiregisterloven § 36 første ledd. Justisdepartementet sluttet seg ikke til utval-gets forslag om å videreføre den form for skikkethetsvurdering der det utleveres opplysninger til andre og i mottakerens interesse. Departementet presiserte imidlertid at dette ikke medfører end-ringer i forhold til den skikkethetsvurderingen politiet selv foretar, som for eksempel i forbin-delse med våpen- og førerkortsaker, jf. Ot.prp. nr. 108 (2008-2009) punkt 12.11.4. Stortinget sluttet seg til dette. Bestemmelsen synes på denne bak-grunn imidlertid ikke å gi en klar hjemmel for at politiets våpenforvaltning har direkte tilgang til politiets registre. Det vises her til kapittel 28 hvor utvalget foreslår en egen hjemmel i våpenloven

¹² Jf. personopplysningsloven § 2 nr. 1

¹³ Jf. personopplysningsloven § 2 nr. 8

¹⁴ Lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet

¹⁵ Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker

¹⁶ Lov 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstje-neste

¹⁷ Lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven)

som åpner for at politiets våpenforvaltning kan få tilgang (rett til direkte søk) til opplysninger i politiets register til politimessige formål.

Informasjonsflyten i politiet er også omfattet av sikkerhetsloven¹⁸ § 12 hvor det heter at «[e]nhver som får tilgang til sikkerhetsgradert informasjon som ledd i arbeid, oppdrag eller verv for en virksomhet, plikter å hindre at uvedkommende får kjennskap til informasjonen. Taushetsplikten gjelder også etter at vedkommende har avsluttet arbeidet, oppdraget eller vervet. Sikkerhetsgradert informasjon skal bare overlates til personer som har tjenestelig behov for tilgang til den».

6.7 Straffeloven

Straffeloven¹⁹ av 2005 vil erstatte gjeldende straffelov av 1902,²⁰ men er med unntak av kapittel 16 ennå ikke trådt i kraft. I lovens § 412 nr. 58 er det vedtatt flere endringer med betydning for gjeldende våpenlov. Våpenloven § 27 b annet og tredje ledd er vedtatt opphevet, idet forbudet mot å medbringe skytevåpen, luft- og fjærvåpen, våpenetterligninger og deaktiverte skytevåpen på offentlig sted er inntatt i den nye straffeloven § 189. Videre erstattes gjeldende våpenlov § 33 første ledd annet punktum og annet ledd av ny straffelov §§ 190 og 191, hvor strafferammen er økt til bøter eller fengsel inntil 6 år for ulovlig innføring, avhendelse, erverv eller besittelse av våpen i våpenloven.

Det er også i dagens straffelov bestemmelser som omhandler skytevåpen. Bruk av skytevåpen ved en straffbar handling vil for det første kunne ha betydning for subsumsjon for eksempel ved ran. Videre har straffeloven i dag også bestemmelser om blant annet uforsiktig omgang med skytevåpen, jf. straffeloven § 352.

Det er ikke er kjent når de aktuelle bestemmelser i den nye straffeloven vil tre i kraft. Utval-

get velger å legge frem et forslag til straffebestemmelse der det forutsettes at våpenloven trer i kraft etter bestemmelsene i straffeloven av 2005.

6.8 Brann- og eksplosjonsvernloven

Brann og eksplosjonsvernloven²¹ avløste tidligere lov av 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer. Med hjemmel i brann og eksplosjonsvernloven er det gitt forskrift om håndtering av eksplosjonsfarlig stoff av 26. juni 2002 nr. 922. Regelverket oppstiller krav til innførsel, tilvirking og oppbevaring av eksplosiv vare, herunder krutt, svartkrutt og oppladet ammunisjon. Etter forskriften § 7-1 må enhver som vil oppbevare eksplosiv vare ha tillatelse. I henhold til tredje ledd kan det likevel oppbevares uten særskilt tillatelse inntil 5 kg røyksvakt krutt (bokstav a), inntil 5 kg eksplosiv vare oppladet som ammunisjon (bokstav b), og inntil 3 kg svartkrutt fordelt i separerte enheter på en kilo. Svartkrutt skal ikke oppbevares i boenhet (bokstav d). Bestemmelsene må ses i sammenheng med våpenforskriftens regler om oppbevaring av ammunisjon, der det i § 80 framgår at krutt og tennhetter skal oppbevares i henhold til forskrifter fastsatt i medhold av brann og eksplosjonsvernloven eller lov av 14. juli 1974 som bare gjelder for Svalbard.

Oppbevaring av større mengder eksplosiv vare enn det som er nevnt ovenfor, krever etter forskriften § 7-1 tillatelse fra kommunen eller Direktoratet for brann og eksplosjonsvern.

Det framgår av forskriften § 7-1 fjerde ledd at ammunisjon som den som har tillatelse til å inneha skytevåpen etter våpenloven, selv lader opp til våpenet, og ammunisjon som erverves eller overlates etter reglene i våpenlovgivingen er unntatt fra kravet om tillatelse til oppbevaring.

Utvalget har ikke sett noe behov for å foreslå endringer i de regler som gjelder på dette området.

¹⁸ Lov 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste

¹⁹ Lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff

²⁰ Lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov

²¹ Lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff mv.

Kapittel 7

Utenlandsk rett

7.1 Finland

«Skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler» er i Finland regulert i lov 9.1.1998/1, samt i «Skjutvapenförordning» 27.2.1998/145. I proposisjon RP 106/2009 rd fremmet den finske regjeringen forslag om en rekke endringer i våpenlovgivningen. Forslagene ble fremmet for å tilpasse finsk våpenlovgivning til Finlands internasjonale forpliktelser, herunder EUs våpendirektiv med senere endringsdirektiv. Endringene i våpenlovgivningen var også foranlediget av nasjonale endringsbehov, blant annet som en følge av skolemassakrene i Jokela i november 2007 og i Kauhajoki i september 2008. Første fase av revisjonen ble godkjent i Riksdagen den 27. november 2010, med ikrafttredelse 13. juni 2011. Andre fase som blant annet inneholder nye bestemmelser om «husransakan» jf. våpenloven § 97, «polisundersökning» jf. våpenloven § 98, og «uppvisande av dokument och vapen» jf. våpenloven § 117, vil først tre i kraft 1. januar 2014, jf. våpenloven § 131 om ikrafttredelse.

I utvalgets møte med finske myndigheter¹ ble det opplyst at det er registrert om lag 1,6 millioner skytevåpen fordelt på noe over 670 000 lisenshavere i det finske våpenregisteret. Om lag 45 000 nye lisenshavere registreres årlig. Antallet illegale skytevåpen anslås av finske myndigheter til mellom 20 000 – 50 000. Både praktisk skyting og siluettskyting er tillatte grener innen øvelses- og konkurranseskyting. Innen jakt er det om lag 300 000 betalende jegere. Enhåndsskytevåpen er tillatt brukt til avlivning av fanget vilt og til hi-jakt. Videre er det registrert om lag 1440 våpensamlere som er godkjent av Polisstyrelsen, jf. våpenloven § 57. Samlerne må oppgi et historisk eller teknisk samleområde. Samling av automatvåpen er kun tillatt for erfarne samlere, og det er svært strenge vilkår for å få tillatelse til å samle på automatvåpen produsert etter andre verdenskrig. Det er ingen

begrensning av antall våpen til samling. Gjennomsnittlig størrelse på samling er om lag 230 våpen.

Tillatelsene gis i tre varianter, «förvärvstillstånd» jf. våpenloven § 42, «innehavstillstånd» jf. våpenloven § 52, og «parallelltillstånd» jf. våpenloven § 54. Tillatelse kan gis til fysisk person, sammenslutning og stiftelse. Tillatelsene gis av 24 politidistrikter for ordinære skytevåpen, og av den sentrale Polisstyrelsen for næringsvirksomhet og «særlig farlige våpen».

Godtatte behovsgrunner eller «användnings-syften» jf. våpenloven § 43 er jakt, sports- og hobbyskyting, arbeid der våpen er nødvendig, oppvisning/filminnspilling eller annen tilsvarende forestilling, museum eller samlergrunn, på grunnlag av affeksjon, og signalering. I teorien kan alle skytevåpen erverves lovlig. Våpenloven § 44 setter imidlertid klare begrensninger, ved at det bare kan gis tillatelse til å erverve skytevåpen som på bakgrunn av antallet patroner i magasinet, kaliber eller andre egenskaper ikke er for kraftig eller effektivt i forhold til formålet. Videre må skytevåpenet egne seg godt til formålet. Det er ingen generelle regler for hvordan ulike våpen skal vurderes i forhold til konkrete formål. Det er også en begrensning på «fickvapen» og særlig farlige skytevåpen, jf. samme bestemmelse.

Søkeren må i utgangspunktet ha fylt 18 år, jf. våpenloven § 45, men søkere som har fylt 15 år kan med foreldrenes samtykke også søke om tillatelse til sportskyting og jakt. Det stilles krav til søkerens helse og vandél, og søkeren må ut fra en samlet vurdering fremstå som «lämplig» for å kunne inneha skytevåpen og vapendeler. Ved lovrevisjonen ble det inntatt nye bestemmelser om at enhåndsskytevåpen som pistol og revolver bare kan erverves av person over 20 år, som har vært aktiv skytter i minst 2 år. Søkeren må også fremvise en uttalelse/attest over sin aktivitet fra en skyteinstruktør fra en skytterorganisasjon. Forslag om obligatorisk medlemskap i slik organisasjon ble avvist av Riksdagen, idet det ble ansett å være i strid med grunnloven. Tillatelse for enhåndsskytevåpen som første våpen gis kun mid-

¹ Prosjektchef Mika Lehtonen, Inrikesministeriet, Finland. Møte med lovutvalget 12. januar 2011.

lertidig for inntil 5 år. Etter perioden vil søkeren kunne søke om permanent tillatelse, men vil måtte fremvise uttalelse/attest fra skyteinstruktør hvert 5. år om aktivitet.

Ervervstillatelse for jaktvåpen kan bare gis søkere som har fylt 18 år. En person som har fylt 15 år kan likevel med foreldrenes eller vergenes samtykke gis såkalt «parallelltilstand» for et haglegevær, kombinasjonsvåpen, gevær eller miniatyrgevær for utøvelse av jakt, sportskyting eller hobbyskyting jf. våpenloven § 54 annet ledd. En forelder eller verge kan på sin side gis tillatelse for erverv av skytevåpen om det har omsorg for et barn under 18 år som utøver jakt eller skyting. Tillatelsen gjelder frem til innehaveren av «parallelltilstanden» fyller 19 år. Både foreldren/vergen og personen under 18 år gis et eget fysisk våpenkort.

Politiet er gitt tillatelse til selv å kunne innhente helserelaterte opplysninger fra lege, jf. våpenloven § 45. Leger er pålagt å utlevere relevante opplysninger selv uten søkerens samtykke. Politiet må imidlertid ha en rimelig grunn til å etterspørre helseopplysningene. Leger har videre en plikt til å orientere politiet om personer som ikke er egnet til å inneha skytevåpen, mens øvrig helsepersonell har rett til å melde til politiet uavhengig av taushetsplikt, jf. våpenloven § 114. Politiet er gitt tillatelse til å innhente nødvendig informasjon om søkeren eller innehaveren for å kunne vurdere personens egnethet. Dette kan være informasjon om søkerens verneplikt, tjenestedyktighet, og opplysninger som gjelder personens bruk av rusmiddel og vandel. Innehaveren av en ervervstillatelse må gjennomgå en «læmplighetstest» utformet av politiet for å bedømme personens egnethet til å inneha våpen, jf. våpenloven § 45 c). Testen vil ikke alene være avgjørende for søknaden, men vil være en del av beslutningsgrunnlaget til politiet.

Den finske våpenloven inneholder en særskilt bestemmelse om «aktsamhetsplikt» i våpenloven § 105.

Finland planlegger å ta i bruk et nytt våpenregister sommeren 2012. Det er opplyst at det eksisterende registeret ikke fungerer tilfredsstillende.

I lovrevisjonens andre fase er det opplyst at det finske Inrikesministeriet vil se nærmere på muligheten for å kunne forby enkelte modeller av halvautomatiske håndvåpen eller grovkalibrede revolvere som ikke egner seg for sportskyting. Videre skal det ses nærmere på muligheten for å vurdere eksisterende tillatelser på nytt. Det er også ønskelig med en revisjon av gjeldende regler for oppbevaring av våpen, innretning av skytebaner, og bestemmelsene for luft- og fjærvåpen.

Det vil også ses nærmere på andre spørsmål, som for eksempel gassprayer.

7.2 Sverige

Den svenske «vapenlag» (1996:67) av 8. februar 1996 omhandler «skjutvapen och ammunition samt vissa föremål som i lagen jämföras med skjutvapen», jf. kapittel 1 § 1. Det er videre gitt forskrift i form av «Vapenförordning» (1996:70) av 8. februar 1996.

For å få tillatelse til å erverve skytevåpen må søkeren ha behov for skytevåpenet, jf. våpenloven kapittel 2 § 4. Videre må søkeren som hovedregel ha fylt 18 år, med unntak for automatvåpen hvor søkeren må ha fylt 20 år, jf. våpenforskriften kapittel 2 § 3. Søkeren må også være straffet og «sköt-sam» (ansvarsbevisst), og det må være skjellig grunn til å tro at skytevåpenet ikke kommer til å misbrukes, jf. våpenloven § 5. For å kunne erverve våpen til jakt kreves det avlagt jegerprøve, jf. våpenforskriften kapittel 2 § 3 pkt. 1. Erverv av skytevåpen til øvelses- og konkurranseskyting forutsetter aktivt medlemskap i godkjent skytterklubb, jf. våpenforskriften kapittel 2 § 3 pkt. 4. Tillatelse til å inneha automatvåpen eller flerskudds enhåndsskytevåpen krever et særskilt behov og gis som hovedregel for en begrenset periode, og høyst fem år, jf. våpenloven kapittel 2 § 6 andre ledd.

For jakt er det tillatt å erverve inntil fire skytevåpen, jf. våpenforskriften kapittel 2 § 4 femte ledd. Ut over dette antall må det dokumenteres et særskilt behov. For sportsskyting er det tillatt å inneha inntil ti håndvåpen, eller åtte våpen av annen type, jf. våpenforskriften kapittel 2 § 4a. Erverv utover dette forutsetter et svært kvalifisert behov.

En lege som får kunnskap om at en pasient av medisinske grunner er uegnet til å inneha skytevåpen, har plikt til å varsle politiet umiddelbart om forholdet, jf. våpenloven kapittel 6 § 6. Dette gjelder imidlertid ikke dersom det fremstår som klart at personen ikke har tillatelse til å inneha skytevåpen. Bestemmelsen gjaldt tidligere kun ved psykiske sykdommer, men ble ved en lovendring i 2006 utvidet til også å omfatte fysiske sykdommer. I en utredning² som for tiden er til behandling i Justitiedepartementet er det foreslått at legers varslingsplikt også skal gjelde personer som gjennomgår rettspsykiatrisk behandling og personer

² Ds 2010:6 Visse frågor om vapenlagen

som er undergitt personundersøkelse i anledning straffesak.

Tillatelse til å inneha skytevåpen kan tilbakekalles dersom det skjer vesentlige forandringer i innehaverens forhold etter at tillatelsen ble gitt, jf. våpenloven kapittel 6 § 1. Slike forhold kan for eksempel være at innehaveren ikke lenger har behov for skytevåpenet, at innehaveren ikke lenger er egnet til å inneha skytevåpen mv. Våpenloven kapittel 7 oppstiller regler for statens innløsning av våpen og ammunisjon. I henhold til § 4 skal våpen eller ammunisjon som løses inn erstattes med et beløp som tilsvarer markedsverdien.

Skytevåpen skal oppbevares i sikkerhetsskap, eller i tilsvarende sikkert våpenrom, jf. våpenloven kapittel 5 § 2. Politiet har rett til å kontrollere hvordan våpeninnehaverne oppbevarer sine skytevåpen, jf. våpenloven kapittel 5 § 7. Tillatelsen til å inneha skytevåpen kan tilbakekalles dersom innehaveren ikke samtykker til kontroll, jf. våpenloven kapittel 6 § 1.

Skytevåpen som er gjort varig ubrukbare (deaktiverte) er i Sverige fortsatt registreringspliktige, jf. våpenloven kapittel 1 § 3 litra b.

7.3 Danmark

Våpen, ammunisjon samt deler til disse reguleres av våpenloven³, våpenbekjentgjørelsen (våpenforskriften)⁴ og våpensirkulæret (rundskriv)⁵.

Det krever en tillatelse fra enten Justitsministeriet eller politiet, avhengig av våpentypen, for å innføre, fremstille, samle, erverve, inneha, bære og/eller anvende skytevåpen og ammunisjon.

Glattløpede haglgeværer med en pipelengde på minst 55 cm, ikke større kaliber enn 12, og som ikke kan inneholde mer enn to haglpatroner kan likevel uten politiets tillatelse innehas og brukes av personer som enten har jakttegn (tilsvarende innført i Jegerregisteret i Norge) eller er medlem av en skytterklubb som gir sin anbefaling.

For at få tillatelse til å inneha skytevåpen i Danmark stilles det krav om vandel. Våpentillatelse, samtykke til våpenpåtegning og jakttegn samt andre tillatelser eller godkjennelser etter våpenlovgivningen med forskrifter, kan kun gis til personer som har tilfredsstillende vandel og som ikke

av særlige grunner anses uskikket til å inneha skytevåpen. Det er politiet som foretar vandelsvurderingen.

Det kan gis tillatelse til å erverve haglgeværer og rifler til:

- Medlemmer av skyte- og jaktforeninger og som har adgang til at benytte våpenet på foreningens skytebane.
- Skyte- og jaktforeninger til våpen til bruk for foreningens medlemmer. Det er en forutsetning at foreningen disponerer over en skytebane hvor våpnene kan anvendes og at våpnene oppbevares forsvarlig.
- Foreninger som arrangerer øvelses- og konkurranseskyting. Det stilles tilsvarende krav om at foreningen disponerer over en skytebane hvor våpnene kan anvendes, og at våpnene oppbevares forsvarlig.
- Personer som har jakttegn.
- Personer som har bruk for våpenet til ervervsmessige formål.
- Museer, offentlige samlinger og lignende.
- Personer som har en særlig interesse i å inneha jaktvåpen, f.eks. med sikte på senere å overdra våpenet til mindreårige livsarvinger.

Ved tillatelse til å erverve våpen til konkurranseskyting er det en forutsetning at våpenet skal benyttes til De Danske Skytterklubbers, Dansk Skytteunions eller Dansk Firmaidrætsforbunds programmer, og at våpenet er i overensstemmelse med skytterorganisasjonens tekniske reglement. Skytterorganisasjonen skal ved våpenpåtegningen påse at betingelsene er til stede.

Der kan også gis tillatelse til å samle på våpen. For visse typer av våpen kan det gis tillatelse uten antallsmessig begrensning. Samleren skal til en hver tid inneha en ajourført liste over våpnene, og listen skal ved kjøp og salg, og minst en gang årlig, sendes til politiet.

Der kan under særlige omstendigheter gis tillatelser til særlig farlige skytevåpen, herunder:

- Glattløpede haglgeværer med en pipe under 55 cm
- Pistoler og revolvere
- Halvautomatiske rifler
- Andre lignende særlig farlige skytevåpen

Slike våpen kan likevel bare erverves av «absolutt pålitelige personer», og våpenet må kun brukes til de aktiviteter som De Danske Skytterklubber, Dansk Skytte Union eller Dansk Firmaidrætsforbund har godkjent for det angjeldende våpen. Erverv av pistoler og revolvere krever at søkeren har vært aktivt medlem av en skytterklubb i minst

³ Lovbekendtgørelse om våpen og eksplosivstoffer av 22. juni 2009 nr. 704 med senere endringer.

⁴ Justitsministeriets bekendtgørelse om våpen og ammunisjon mv. av 19. oktober 2009 nr. 997 med senere endringer.

⁵ Justitsministeriets sirkulære av 26. januar 2000 om våpen og ammunisjon mv.

to år. Tillatelse til pistoler med kaliber større enn 9 mm krever samtykke fra Justitsministeriet. Halvautomatiske rifler kan alene benyttes til jakt og skal være forsynt med en permanent anordning som gjør at våpenet kun kan inneholde to patroner.

Tillatelse til erverv av særlig farlige skytevåpen gis bare til personer som har fylt 20 år. Alderskravet for andre våpen er 18 år. Til personer under 18 år kan det likevel gis tillatelse til søkere som er medlem av en skyte- eller jaktforening og er fylt 16 år eller har ervervet jakttegn.

For våpensamlere er tillatelsen tidsbegrenset til ti år, mens den for pistoler og revolvere er tidsbegrenset til to år. Andre tillatelser er tidsbegrenset til fem år. Det skal betales gebyr på kr. 840 for innvilgelse av den første søknaden om våpentillatelse. Avgiften settes ned til det halve når søkeren tidligere er innvilget en våpentillatelse som det er betalt fullt gebyr for.

Våpen og ammunisjon skal transporteres forsvarlig, f.eks. under konstant tilsyn eller tildekket i avlåst transportmiddel eller på tilsvarende betryggende måte. Skytevåpen kan bare medbringes utenfor det området hvor de lovlig kan benyttes i anledning transport mellom oppbevarings- og bruksstedet og i forbindelse med transport i anledning kjøp, salg og reparasjon og andre lignende aktverdige formål. Når skytevåpen medbringes utenfor det område der de lovlig kan benyttes, skal skytevåpnene være innpakket i lukket futteral eller lignende. Skytevåpen må da være tomt for ammunisjon. Skytevåpen må ikke transporteres i side- eller skulderhylstre på kroppen. Politidirektøren kan under særlige omstendigheter gi dispensasjon fra transportbestemmelsene.

Skytevåpen skal oppbevares i godkjent våpenskap. Skap med en vekt under 1.000 kg skal være fastboltet til gulv, vegg eller lignende.

Innehaveren av tapte skytevåpen skal straks melde fra til politiet. Det samme gjelder for tap av våpenpåtegning, jakttegn eller våpentillatelse.

Ervervsmessig handel med skytevåpen krever politiets tillatelse. Vedkommende skal oppfylle vandelskravet og ha tilstrekkelig kunnskap til våpen og våpenhandel. Vedkommende skal oppbevare og forhandle våpnene på betryggende måte, og det skal etter en konkret vurdering anses ubetenkelig å gi tillatelse. En slik tillatelse kan ikke omfatte glattløpede haglgeværer med en pipelengde under 55 cm eller helautomatiske skytevåpen.

Politiet skal gi generell tillatelse til de som ervervsmessig skal håndtere skytevåpen, f. eks. transportoppdrag tilknyttet skytevåpen. Slik tilla-

telse forutsetter at vedkommende har fylt 18 år, fyller vandelskravet og ikke av særlige grunner anses uskikket til å få slik tillatelse. Det kreves særskilt tillatelse til å håndtere glattløpede haglgeværer med en pipelengde under 55 cm eller helautomatiske skytevåpen.

Politiet kan fastsette ytterligere vilkår for en tillatelse til transport av våpen.

Det krever videre en tillatelse fra politiet for å erverve, inneha, bære eller anvende blank-, slag-, stikk-, støt-, eller sprayvåpen og kjemiske våpen. Det gjelder et generelt forbud mot å bære eller inneha kniv eller dolk på offentlige steder, utdanningsinstitusjoner, i ungdomsklubber, fritidsklubber og lignende med mindre det skjer som ledd i ervervsmessig sammenheng, til bruk ved jakt, sportsfiske eller sportsutøvelse eller har et annet aktverdige formål. Forbudet omfatter dog ikke folkedkniver med en klinge på høyst syv cm som ikke kan fastlåses i utfoldet posisjon.

Overtredelse av våpenlovgivningen straffes med bøter, fengsel inntil 4 måneder eller under skjerpene omstendigheter fengsel inntil 2 år. Det beror på en konkret vurdering om det for den enkelte lovovertrедelse blir tale om en bot eller frihetsstraff.

Overtredelse av våpenloven kan under særlig skjerpene omstendigheter subsumeres under straffeloven § 192 a. Strafferammen er fra 1 år inntil 6 års fengsel.

Våpen og ammunisjon mv. i et dødsbo eller et konkursbo kan uten særskilt tillatelse innehas av arvingene eller bobestyrer i inntil 4 uker etter dødsfallet eller konkursåpning. Innen fristen skal det fremsettes søknad om tillatelse til politiet eller Justitsministeriet. I motsatt fall skal våpnene avhendes. Politiet kan bestemme at våpnene og ammunisjonen mv. skal oppbevares hos politiet eller en annen myndighet. Politiet kan under særlige omstendigheter forlenge oppbevaringsfristen på 4 uker.

Helsevesenet i Danmark har ikke i medhold av våpenlovgivningen plikt til å gi politiet helseopplysninger om våpeneiere.

Reglene om deaktivering av skytevåpen fremgår av våpenbekjentgjørelsens § 43 a og § 43 b. Skytevåpen deaktiveres ved gjennomskjæring av hele våpenet på langs, unntatt skjeftet og kolben. Der kan unntaksvis gis tillatelse til at våpen deaktiveres på annen måte såfremt våpenet gjøres varig ubrukbart. Deaktiverte våpen er unntatt fra våpenlovens kontrollregime. Politiet godkjenner om deaktiveringen er korrekt utført, og utsteder ved kontroll eller på forespørsel en attest som bevis for godkjent deaktivering.

For å erverve eller inneha maskinpistoler, helautomatiske rifler og maskingeværer kreves Justitsministeriets tillatelse. I praksis vil Justitsministeriet kun gi tillatelse til slike våpen hvis meget tungtveiende hensyn taler for det. Tillatelser til pistoler med en kaliber større enn 9 mm gis av politiet etter at saken har vært forelagt Justitsministeriet og gis i unntakstilfelle til skytter i skytterklubber på nærmere fastsatte betingelser.

7.4 Tyskland

I Tyskland følger vilkårene for å inneha våpen av § 4 i «Waffengesetz» av 25. juli 2009. Søkeren må normalt ha fylt 18 år, jf. første ledd pkt. 1, jf. § 2, og må oppfylle krav til skikkethet, edruelighet, vandel og egnethet, jf. første ledd pkt. 2, jf. §§ 5 og 6. Utover krav til personlige egenskaper, må søkeren også dokumentere sakkunnskap, jf. første ledd pkt. 3, jf. § 7, samt behov for skytevåpenet, jf. første ledd pkt. 4, jf. § 8. Søkeren må også stille en ansvarsforsikring på minst en million euro, jf. første ledd pkt. 5.

For erverv av skytevåpen med kraftigere kaliber enn 5,6 mm til øvelses- og konkurransesky-

ting, gjelder en aldersgrense på 21 år, jf. våpenloven § 14. Når førstegangssøker er under 25 år, må vedkommende fremvise uttalelse fra lege eller psykolog om at vedkommende ikke er uskikket til å inneha skytevåpen, jf. våpenloven § 6 tredje ledd. Dersom myndighetene for øvrig har grunn til å stille spørsmål ved søkerens helsetilstand, kan søkeren pålegges å fremvise uttalelse fra lege eller psykolog på egen bekostning, jf. våpenloven § 6 andre ledd. Ansvarlig myndighet skal regelmessig, og minst hvert tredje år, etterprøve våpeninnehaverens skikkethet og egnethet, samt forsikre seg om at våpeninnehaveren er ansvarsforsikret, jf. våpenloven § 4 tredje ledd. Våpeninnehaverens behov for våpenet skal etterprøves tre år etter at første ervervstillatelse ble gitt, jf. våpenloven § 4 fjerde ledd.

Tillatelse til å erverve skytevåpen til sportskyting kan kun gis personer som har utøvd sportskyting i en skytterforening i minst ett år. Skytevåpenet må være egnet i forhold til det skyteprogram som skytterforeningen utøver. Til søknaden vedlegges en uttalelse fra skytterforeningen om søkerens aktivitet. Skytterforeningen skal underrette myndighetene dersom personer trer ut av foreningen, jf. våpenloven § 14.

Kapittel 8

Utvalgets vurderinger og forslag

8.1 Innledning

Utvalget har i sitt arbeid forsøkt å finne frem til løsninger som både ivaretar samfunnets behov for størst mulig trygghet og den enkelte våpeninnehavers interesser. På ethvert punkt har utvalget anstrengt seg for å finne det ideelle krysningspunkt mellom samfunnets og den enkeltes behov, og disse anstrengelsene har resultert i et lovforslag som på noen punkter er enstemmige, på andre ikke. De kryssende behov og interesser har utvalget vært nødt til å forholde seg til, og det er forsøkt redegjort for alle hensyn som taler for og mot de forslag som fremmes, for derved å skape et best mulig grunnlag for det videre lovarbeid. Ulik vektlegging av forskjellige hensyn er vanlig på alle samfunnets områder, og det har ikke vært et overordnet mål for utvalget å unngå dissenser. Når man vet at den store majoritet våpeninnehavere er lovlydige og ansvarsbevisste mennesker, er det ikke vanskelig å forstå at det kan oppleves urimelig for disse å måtte forholde seg til et regelverk som synes å ha fokus på dem som er uskikket til å ha våpen. Likevel er det viktig at regleverket utformes på en slik måte at man hindrer at personer som ikke bør inneha skytevåpen mv. er i besittelse av disse. Utvalget har forsøkt å finne fram til smidige og gode løsninger som imøtekommer legitime behov for skytevåpen og andre rimelige grunner for å erverve og inneha våpen, samtidig som hjemmelen for samfunnets nødvendige kontroll og inngrep forankres tydelig i loven på en måte som gir forutsigbare løsninger.

Utvalgets arbeid gjelder et område som i dypeste forstand handler om liv og død. Uforsvarlig og ulovlig bruk av våpen, samt trusler med våpen kan få fatale følger både i nære relasjoner og for tilfeldige ofre. Konsekvenser av uforsvarlig og ulovlig bruk av skytevåpen vil i svært mange tilfeller ikke på noen måte la seg rette opp, fordi vi mennesker ikke er herre over liv og død. Dette alvor og disse dimensjonene ved skytevåpen har utvalget vært nødt til å ha med som et bakteppe for alle sine drøftelser, også før den forferdelige

hendelsen på Utøya. Den høye risikoen for fatale utfall ved uforsvarlig bruk av skytevåpen er den reelle begrunnelsen for at samfunnets behov for sikkerhet må gis forrang foran den enkeltes behov for våpen.

Utvalgsmedlemmene Dedichen, V. Nilsen og Tønnessen ønsker gjennomgående å legge stor vekt på den enkelte våpeninnehavers behov, og understreker at våpenlovgivningens primære oppgave er å regulere den lovlydige borgers innhav og bruk av skytevåpen. Norge har tradisjonelt hatt svært få uønskede hendelser med lovlig ervervede skytevåpen, noe som i stor grad kan tilskrives den sunne våpenkulturen som er innarbeidet hos det store flertall av norske våpeneiere. Samfunnet vil aldri kunne verne seg fullt mot at uskikkede personer tilegner seg våpen. Dette illustreres enkelt ved å vise til at de fleste våpen som registreres i straffesaker er ulovlige, ofte ikke tidligere registrerte, skytevåpen. Det faktum at uskikkede personer har en lei tendens til ikke å følge fastsatte lover og regler, gjør at lovgiver må være seg bevisst den faktiske virkning nye regler og pålegg medfører. En fortsatt levende våpenkultur som viderefører sunne holdninger til våpenbruk, vil etter disse medlemmers syn også i fremtiden være det viktigste bidraget til å begrense uønskede hendelser med skytevåpen.

8.2 Nærmere om utvalgets vurderinger

Utvalget har for hvert enkelt tema som følger nedenfor forsøkt å følge en systematikk som skal gjøre det enklest mulig å følge fremstillingen og vurderingene. For hvert tema som behandles, gis det en redegjørelse for det utvalget oppfatter som gjeldende rett og internasjonale forpliktelser, deretter for utvalgets vurderinger og til sist utvalgets forslag. Der det foreligger dissens, er det redegjort for de forskjellige syn ved at flertallets syn først presenteres. Ved dissens nevnes navnene på dem som utgjør mindretallet.

Flere av utvalgets forslag er nye i den forstand at gjeldende regelverk ikke har tilsvarende bestemmelser. Dette vil da fremgå i teksten. Det gjelder for eksempel forslagene om formålsparagraf og aktsomhetsparagraf, og bestemmelser om egenerklæring.

8.3 Ny våpenlov

Et samlet våpenlovutvalg forslår en ny lov, og ikke bare en revisjon av eksisterende lovgivning. Utvalget foreslår å samle alle viktige prinsipper og bestemmelser i en ny våpenlov, for å gjøre regelverket lettere tilgjengelig for alle brukergrupper. I dag er reglene spredt i lov, forskrift og rundskriv, og kan oppleves som noe uoversiktlige. De enkelte punkter i mandatet er forsøkt behandlet på en grundig måte, og utvalgets drøftelser har resultert både i forslag til helt nye regler, til revidering av eksisterende regler og også til en videreføring av flere av dagens regler. På noen områder er dagens regler bare foreslått gitt en mer tidsmessig ordlyd uten at noen realitetsendring er tilsiktet.

8.4 Samfunnsutviklingen og fremtidige utfordringer

Utvalget har ut fra tilgjengelig materiale og ressurser for øvrig forsøkt å peke på noen trekk ved samfunnsutviklingen som får betydning for innholdet i en ny våpenlov. Den raske teknologiutviklingen, internasjonale forpliktelser, kriminaliteten, rusproblematikk, nye medisinske diagnoser og endrede samlivsmønstre har betydning for utformingen av lovens bestemmelser. Et forholdsvis stort antall våpen på avveie, et lite troverdig våpenregister og forholdsvis svak oppfølging av den enkelte våpeninnehaver er også deler av bildet. Det har vært viktig for utvalget å ta hensyn til den antatte utviklingen fremover, og foreslå en fremtidsrettet lov som skal kunne møte så mange utfordringer som mulig. Det er forsøkt å formulere bestemmelsene slik at de vil være uavhengige av den teknologiske utviklingen så lenge som mulig. Det innebærer at de deler av regelverket som beskriver tekniske løsninger og spesifikasjoner, må gis i forskrift. Det bemerkes at dagens definisjoner av skytevåpen, våpendeler og ammunisjon i det alt vesentlige foreslås videreført, noe som betyr at lovgiverne for mer enn femti år siden var fremsynte når det gjaldt en teknologiavhengig utforming av loven.

8.5 Ivareta den norske våpenkulturen

Utvalget ser det som viktig å videreføre den tradisjonelle norske våpenkulturen innenfor rammene av en ny våpenlov. Denne delen av norsk kultur er utvilsomt et berikende element i den enkeltes fritid, og jakt og våpensport skaper aktiviteter som engasjerer svært mange i alle aldre og i alle lag av samfunnet. Våpenkulturen har en sterk forankring også i landdistriktene, og det kan ses som et bidrag til en god distriktspolitikk å legge til rette for at aktiviteter knyttet til lovlig våpenbruk kan få så gode vilkår som mulig. Utvalget ønsker å legge til rette for at den seriøse og ansvarlige jeger, skytter og samler også i fremtiden skal kunne utøve sin aktivitet uten for mange belastende regler og inngrep. Det samme gjelder for våpentilvirkere, våpenhandlere og andre.

8.6 Generelle krav til regelverket

Et samlet utvalg ser det svært viktig å ivareta hensynet til forutberegnelighet og likebehandling ved å utforme loven så klart, utvetydig og pedagogisk som mulig. Den vanlige mann og kvinne som berøres av loven skal selv kunne sette seg inn i regelverket og få oversikt over alle viktige bestemmelser ved å lese loven. De viktigste prinsipper og bestemmelser skal fremgå av loven, mens utfyllende bestemmelser gis i forskrift. Det har vært en innvending fra skytter- og våpensamlerorganisasjonene mot dagens lov at den ikke hjemler alle de bestemmelsene som er gitt i forskrift og i rundskriv. Utvalget tar ikke stilling til i hvilken grad dette er riktig, men bemerker at det i forslaget til ny lov må unngås tvil på dette punkt. Forskriftshjemlene er forsøkt gitt så klart og utfyllende som mulig, slik at det fremgår av loven hvilke fullmakter som er gitt Kongen og departementet. Legalitetsprinsippet som innebærer at inngrep i private forhold må ha hjemmel i lov, er et selvsagt utgangspunkt, men det betyr ikke at alle detaljer må framgå av loven. Stortinget bør ta stilling til alle viktige prinsipper og bestemmelser, og utvalget har i sitt arbeid forsøkt å finne et riktig nivå for å skille mellom lov og forskrift. Det bemerkes at hensynet til å skape et oversiktlig regelverk gjør seg sterkt gjeldende, noe som innebærer at også bestemmelser av noe mindre viktighet foreslås tatt inn i loven.

8.7 Internasjonale forpliktelser

Utvalget har under arbeidet hatt for øye Norges internasjonale forpliktelser og har søkt å utforme lovforslaget slik at dette er i samsvar med FNs

våpenprotokoll, EUs våpendirektiv med endringsdirektiv, EUs tjenstedirektiv, samt EØS-avtalen. Dagens våpenlovgivning er i hovedsak i samsvar med forpliktelsene som oppstilles der.

Kapittel 9

Formålsparagraf

9.1 Generelt om formålsbestemmelser

Dagens våpenlov har ingen særegen formålsparagraf, i likhet med våpenlovene i de land vi naturlig sammenlikner oss med. Egne formålsbestemmelser er imidlertid inntatt i en rekke andre lover, som for eksempel i viltloven, arbeidsmiljøloven, mv.

En lovs formålsparagraf vil både kunne ha politiske og rettslige funksjoner. Dens rettslige funksjoner vil imidlertid ikke være direkte eller selvstendige, men vil fastslå de verdier som loven generelt bygger på. Formålsparagrafen vil normalt også understreke hvilke hovedhensyn loven bygger på. En formålsparagraf vil dermed både kunne ha en symbolfunksjon og en selvstendig pedagogisk betydning. Lovens rettigheter og plikter vil normalt oppstilles i andre bestemmelser i loven.

En formålsparagraf vil også kunne ha rettslig betydning i andre sammenhenger. Ved tolkning av en lov vil de angitte formål normalt være relevante momenter som til dels vil kunne tillegges stor betydning. De vil imidlertid ikke være de eneste relevante formål, også andre formål vil kunne tenkes selv om de ikke er direkte omtalt i formålsparagrafen. Vektleggingen av de ulike formål vil også kunne variere avhengig av den sammenheng loven tolkes i. En formålsbestemmelse vil også kunne sette rammer for forvaltningens skjønn. I ethvert forvaltningsmessig skjønn vil det måtte avklares hvilke formål og hensyn som er nødvendige og relevante for vurderingen. Formålsbestemmelsen vil kunne bidra til å fastslå hvilke formål forvaltningen normalt vil måtte ta hensyn til i utøvelsen av skjønnet.

9.2 Utvalgets forslag

Utvalget finner det naturlig å innlede loven med en formålsparagraf som i kortform omtaler hovedformålet med loven.

Etter utvalgets syn er samfunnets sikkerhet et hensyn som er overordnet alle andre i reguleringen av våpen mv. Forslaget til formålsparagraf bokstav a skal derfor synliggjøre at våpenlovens primære hensyn skal være å beskytte samfunnet, herunder den enkelte borger, mot uønskede hendelser med våpen. Begrepet «uønskede hendelser» må forstås vidt, og vil måtte omfatte både direkte og indirekte bruk av våpen mv. Ved tvil om vektleggingen av konkurrerende hensyn som hver for seg vil kunne tale med tyngde, vil det alltid måtte være samfunnets behov for sikkerhet som til slutt skal veie tyngst. Særlig vil dette måtte gjøre seg gjeldende i forvaltningens behandling av våpensaker, både ved søknad om erverv av skytevåpen og ved senere vurdering av våpeninnehaverens behov og skikkethet. Gjennom bokstav a i formålsparagrafen synliggjøres et sentralt «føre var» prinsipp.

Samfunnets sikkerhet kan ikke ivaretas i tilstrekkelig grad uten kontroll fra myndighetene. Forslaget til formålsparagraf bokstav b synliggjør derfor behovet for at offentlig myndighet gis tilstrekkelig adgang til kontroll med våpen i sivil eie. Offentlig myndighets rettigheter og plikter oppstilles en rekke steder i loven. Loven må samtidig ta hensyn til den enkelte borgers mulighet til å inneha våpen til lovlige formål. Offentlige myndigheters kontroll og muligheter til å stille vilkår til den enkelte må derfor ikke gå lenger enn det som er nødvendig for å ivareta hensynet til samfunnets sikkerhet. Den norske våpenkulturen er levende og mangfoldig, og en viktig fritidsaktivitet for et stort antall nordmenn. Skog og fjell over hele landet fylles årlig av mange tusen jegere, som etter lang tradisjon står for en nødvendig og ønsket forvaltning av sentrale viltbestander. Samtidig er våpensport en viktig del av norsk idrett. Både skiskyting og det årlige landsskytterstevnet kan nevnes på eksempler for aktiviteter som fanger stor nasjonal interesse. Norske utøvere har også gjort seg bemerket innen sportsskyting i forbindelse med sommerolympiader mv. Utvalget ser en stor verdi i dette, og ønsker at også den fremtidige

våpenforvaltningen skal gjøre det mulig å videreføre de mange positive sidene av våpenkulturen i Norge.

Utvalget ønsker å synliggjøre betydningen av en god våpenkultur i en formålsparagraf, og har i forslaget til formålsparagraf bokstav c særskilt nevnt dette. De offentlige myndigheters kontroll vil aldri kunne være total. De holdninger og verdier som norske jegere og skyttere til enhver tid er bærere av, vil derfor også ha stor betydning for samfunnets sikkerhet. En god våpenkultur er et høyst ønsket supplement til de offentlige myndigheters kontroll. Den norske våpenkulturen er i meget stor grad preget av ansvarlighet og fokus på sikkerhet, både hos den enkelte våpeneier og i særdeleshet i våpenorganisasjonene. Utvalget ønsker å legge til rette for at våpenorganisasjonene og den enkelte ansvarlige våpeneier skal ha gode og fornuftige vilkår og rammer for sin aktivitet og sitt arbeid, noe som er nødvendig for å kunne opprettholde og videreutvikle en god våpenkultur. Samtidig er det nødvendig å minne om at våpen ikke bare er konstruert for jakt eller for å skyte på blink, men også for å drepe. Histo-

rien har tallrike eksempler på blodige kriger og konflikter der skytevåpen er brukt. De mange nyvinninger med forbedrede våpenkonstruksjoner gjennom århundrene skyldes i stor grad ønsket om å kunne drepe mer effektivt. Å få tillatelse til å eie og inneha skytevåpen innebærer derfor en betydelig tillitserklæring fra samfunnet til den enkelte våpeninnehaver. Det må derfor fortsatt stilles strenge krav til den som ønsker å erverve eller inneha skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon.

Krysningspunktet mellom samfunnets behov for sikkerhet og kontroll på den ene siden, og den enkelte våpeninnehavers frihet til utfoldelse på den andre, vil være flytende. En sunn og levende våpenkultur må gi rom for å gi den enkelte våpeneier individuell frihet innen klart fastsatte rammer.

Det er viktig å legge til rette for et godt samarbeid mellom våpenorganisasjonene og den enkelte våpeneier på den ene side og våpenmyndighetene på den andre. Dette forutsetter et tilgjengelig og bredt forankret regelverk som forvaltes aktivt, ensartet og forutsigbart.

Kapittel 10

Aktsomhetsplikt

10.1 Gjeldende rett

Etter gjeldende rett er det i medhold av straffeloven oppstilt en aktsomhetsplikt som gjelder ved omgang med skytevåpen. I følge straffeloven § 352 straffes den som ved «Forfærdigelse, Brug, Opbevaring eller Behandling af Sprængstoffer, Skydevaaben, Maskiner, Dampkjedler, elektriske Ledninger eller lignende Gjenstande gjør sig skyldig i uforsigtig Adfærd, egnet til at volde Fare for andres Liv eller Helbred, eller som medvirker hertil» med bot eller fengsel inntil 3 måneder. Der som overtredelsen består i å avfyre skarpe skudd med skytevåpen øker strafferammen med fengsel inntil ett år. Dette straffebudet er i hovedsak videreført i den nye straffeloven § 188, som også straffer uforsiktig omgang med skytevåpen. Av bestemmelsen fremgår det at «den som fremstiller, tilvirker, bruker, behandler eller oppbevarer skytevåpen, ammunisjon, sprengstoff eller et annet eksplosjonsfarlig stoff på en uforsiktig måte som er egnet til å volde fare for andres liv eller helse» straffes med bot eller fengsel inntil ett år.

Gjeldende våpenlovgivning inneholder ellers ikke en positivt lovfestet generell aktsomhetsplikt, til forskjell fra for eksempel Finland.¹ En slik plikt kommer imidlertid til syne ved flere aktiviteter som stiller krav til aktsom adferd med skytevåpen, herunder jakt samt øvelses- og konkurranseskjting på skytebane. For sistnevnte aktivitet er dette kravet for de fleste skytebaner uttrykkelig regulert i skytebanens sikkerhetsregler. I forbindelse med jegerprøven skoleres fremtidige jegere i generelle sikkerhetsregler for omgang med våpen. Som et eksempel kan det vises til Jegerprøveboka fra Norges Jeger- og Fiskerforbund som angir følgende generelle sikkerhetsregler²:

- Sjekk alltid at våpenet er tomt når du tar i det. Et våpen skal alltid behandles som om det er ladd og usikret.
- Rør aldri en annen persons våpen uten tillatelse.
- Pek alltid våpenet i sikker retning. Sikt aldri mot noe før du skal løsne skudd. Ta aldri av sikringen før du har forvissnet deg om at du kan skyte.
- Vit hva som er bak målet. Sikker bakgrunn for skuddet er ditt ansvar.
- Ta alltid kontroll på at våpenet er tomt før du setter det fra deg.
- Ta ansvar som våpeneier. Følg forskrifter om bruk og oppbevaring av våpen.

I dag har skytter- og samlerorganisasjonene en viktig rolle når det gjelder å bevisstgjøre sine medlemmer og andre om ansvarlig og sikker våpenhåndtering.

Til sammenligning oppstiller flere andre særlover et generelt krav til aktsomhet på sine områder. Som eksempel kan det vises til hundeloven § 3 hvor det blant annet fremgår at en «hundeholder skal vise aktsomhet for å unngå at hunden volde skade på folk, dyr, eiendom eller ting. Hundeholderen skal sørge for at hunden eller hundeholdet ikke er til urimelig ulempe for folk, miljø eller andre interesser. Blant annet skal hundeholderen søke å avverge at hunden eller hundeholdet skaper utrygghet for andre.» Den generelle aktsomhetsregelen er ikke straffesanksjonert, men er en privatrettslig regel. Av bestemmelsen følger det at den som er vernet direkte overfor hundeholderen kan kreve forhold som er i strid med regelen rettet. Videre vil den generelle aktsomhetsregelen ha betydning ved forståelsen av andre bestemmelser i loven som krever aktsom eller forsvarlig oppførsel fra hundeholderen.

Et annet eksempel finnes i naturmangfoldloven § 6 hvor det fremgår at «[e]nhver skal opptre

¹ Skjutvapenlag 9.1.1998/1, 105 § Aktsamhetsplikt: «Den som innehar ett skjutvapen, en vapendel, patroner och särskilt farliga projektiler skall ta hand om skjutvapnet, vapendelen, patronerna och de särskilt farliga projektilerna så att det inte finns risk för att de kommer i händerna på obehöriga».

² Jf. Jegerprøven med Norges Jeger- og Fiskerforbund (2010) punkt 2.1.4

aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet» som vil være i strid med oppstilte forvaltningsmål. Dersom en aktivitet utføres i henhold til en tillatelse av offentlig myndighet, anses aktsomhetsplikten oppfylt dersom forutsetningene for tillatelsen fremdeles er til stede. Denne aktsomhetsplikten er ikke straffebelagt, men den virker som et selvstendig rettsgrunnlag. Overtredelse vil kunne medføre erstatningsansvar og krav om retting samt avbøtende tiltak.

Til illustrasjon kan det også vises til viltloven § 19 som oppstiller regler for human jakt. Av bestemmelsen følger det at «[j]akt og fangst skal utøves på slik måte at viltet ikke utsettes for unødig lidelser og slik at det ikke oppstår fare for mennesker eller husdyr eller skade på eiendom.»

Et fjerde eksempel finnes i vegtrafikkloven § 3 som fastsetter at «[e]nhver skal ferdes hensynsfullt og være aktpågivende og varsom så det ikke kan oppstå fare eller voldes skade og slik at annen trafikk ikke unødig blir hindret etter forstyrret. Vegfarende skal også vise hensyn mot dem som bor eller oppholder seg ved vegen.» Bestemmelsen inneholder den prinsipielle hovedbestemmelse eller grunnregel for all veitrafikk, jf. også straffeloven § 351 første ledd nr. 1. De andre bestemmelsene i vegtrafikklovgivningen som gir trafikantene plikter og rettigheter, kan i stor grad ses på som presiseringer av denne alminnelige aktsomhetsplikten. Plikten er straffesanksjonert i medhold av lovens § 31.

10.2 Utvalgets forslag

Utvalget har vurdert om det er behov for å innføre en lovbestemmelse med en generell aktsomhetsplikt for den som har ansvar for eller omgås med skytevåpen, våpendeler og ammunisjon. Utvalget har kommet til at man bør innføre en slik plikt. Bakgrunnen for dette er at en aktsomhetsregel vil understreke og tydeliggjøre enhvers klare ansvar til sikker og ansvarlig håndtering av skytevåpen, våpendeler og ammunisjon slik at det ikke kan oppstå fare eller voldes skade. Det foreslås at denne plikten gjøres helt generell, slik at den gjelder for all befatning med skytevåpen mv.

Det er vanskelig å gi en uttømmende beskrivelse av hva aktsomhetsplikten innebærer. Isolert sett er normalt ikke skytevåpenet, våpendelen

eller ammunisjonen i seg selv farlig, jf. nærmere om dette i kapittel 14. Det er befatningen med dem som er avgjørende. For personer som skal ha omgang med skytevåpen mv. kreves det at man er ansvarsbevisst og har kunnskap om dem og hvordan man skal håndtere dem. Slike generelle sikkerhetsregler som nevnt under punkt 10.1 er gode retningslinjer for hvordan man skal omgås med skytevåpen. I de tilfeller hvor lovgivningen har oppstilt regler for hvordan man skal håndtere skytevåpen mv., herunder for eksempel oppbevaring, vil overholdelse av disse reglene tilsi at aktsomhetsplikten må anses oppfylt.

Utvalget vil understreke at skytter- og samlerorganisasjonene også i fremtiden vil ha en sentral rolle i å formidle ansvarlig våpenhåndtering til sine medlemmer og andre.

Aktsom omgang med skytevåpen, våpendeler og ammunisjon skal sikre at det ikke kan oppstå fare eller voldes skade. Det kan ofte være tilfeldig om det oppstår fare eller ikke. På denne bakgrunn mener utvalget derfor at enhver som er i befatning med skytevåpen mv. må opptre slik at det verken oppstår konkret eller abstrakt (hypotetisk) fare. Det vil si at man plikter å opptre ikke bare slik at det ikke oppstår konkret fare, men også på en slik måte at fare ikke *kan* oppstå.³ Det må imidlertid være et krav at fareforvoldelsen er påregnelig. Når det gjelder alternativet «voldes skade» vil dette omfatte skade på både person og materiell.

Utvalget foreslår videre at overtredelse av aktsomhetsplikten kan straffes. Det følger imidlertid av forslaget til straffebestemmelse at det bare er grov uaktsomhet som straffes, jf. nærmere om dette i kapittel 31. Når det gjelder forholdet til straffelovgivningen, herunder § 188 i den nye straffeloven, vises det til dens forarbeider. Her fremgår det at forholdet mellom bestemmelsene i spesiallovgivningen og § 188 bør være at § 188 kun kommer til anvendelse når overtredelsen etter en helhetsvurdering ikke regnes som liten, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 12.2. Av samme punkt følger det videre at «skyldkravet er blandet. Det kreves forsett i forhold til den omstendighet at man har med et skytevåpen mv. å gjøre. Det er tilstrekkelig med uaktsomhet i forhold til den «uforsiktede omgang» som er «egnet til å volde fare», se til illustrasjon Rt-1969-1376.»

³ Samme gjelder også i veitrafikklovgivningen. Se blant annet Ot.prp. nr. 61 (1989-1990).

Kapittel 11

Hva loven omfatter – saklig virkeområde og definisjoner

11.1 Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser

Våpenlovens saklige virkeområde fremkommer i dag på forskjellig vis i en rekke ulike bestemmelser i lovens første kapittel om «Innledende bestemmelser». Bestemmelsene er dels negativt avgrensende, dels definerende. Lovens bestemmelser omhandler i all hovedsak det loven definerer som «skytevåpen», «våpendeler» og «ammunisjon», jf. våpenloven §§ 1 til 3.

Skytevåpen

I våpenloven § 1 defineres begrepet skytevåpen. Begrepet skytevåpen må ses i sammenheng med lovens tittel «Lov om skytevåpen og ammunisjon m.v.» idet det ikke på annet vis er positivt angitt at loven skal regulere disse. I § 1 bokstav a defineres skytevåpen som «våpen som med ladning av krutt eller annet drivmiddel, eller ved en mekanisk innretning kan skyte ut kuler, hagl eller andre prosjektiler». Videre forstås med skytevåpen i loven «våpen eller apparater for utskyting eller utsending av sprengladninger, gass, signallys, raketter eller lignende (herunder flammekastere)», jf. bokstav b, samt «våpenimitasjoner og lignende som forholdsvis lett kan gjøres om slik at skarp ammunisjon kan avfyres», jf. bokstav c. I medhold av annet ledd fremgår det likevel at et våpen ikke anses som skytevåpen «dersom det er gjort varig ubrukbart. Det samme gjelder dersom våpenet på grunn av alder eller konstruksjon ikke kan brukes som skytevåpen og heller ikke forholdsvis lett kan utbedres eller gjøres om slik at det kan brukes til å skyte med».

Både EUs våpendirektiv og FNs våpenprotokoll oppstiller definisjoner om hva som menes med «skytevåpen» i de aktuelle regelverkene. I våpendirektivet defineres «skytevåpen» som ethvert bærbart våpen med pipe som utsender, er konstruert for å utsende eller kan bygges om til å utsende hagl, kule eller prosjektil ved hjelp av et brennbart drivmiddel, med mindre det er unntatt i

vedlegg 1 III. I direktivet anses en gjenstand for å kunne ombygges til å utsende hagl, kule eller annet prosjektil ved hjelp av brennbart drivmiddel hvis den fremstår som et skytevåpen, og som følge av sin konstruksjon eller det materiale den er fremstilt av, kan ombygges slik. Skytevåpen er klassifisert i fire kategorier, jf. direktivets vedlegg 1 II, herunder forbudte skytevåpen (kategori A), skytevåpen det kreves tillatelse for (kategori B), skytevåpen det kreves rapportering om (kategori C) og andre skytevåpen (kategori D). Unntakene fra hva som anses som skytevåpen fremgår av vedlegg 1 III bokstav a. Dette gjelder deaktiverte skytevåpen, skytevåpen til bruk på alarmanlegg, signalering, redningsaksjoner, slakting, harpunfiske, eller som er beregnet til industrielle eller tekniske formål, under forutsetning av at de kun kan anvendes til dette presise formålet, samt antikke våpen eller kopier av disse, for så vidt disse inngår i vedleggets kategorier og er underlagt nasjonal lovgivning.

FNs våpenprotokoll oppstiller lignende regler i protokollens artikkel 3 bokstav a. Av bestemmelsen fremgår det blant annet at skytevåpen som er produsert etter 1899 ikke kan anses som antikke skytevåpen.

Både FNs våpenprotokoll og EUs våpendirektiv oppstiller regler for deaktiverte skytevåpen. I FNs våpenprotokoll artikkel 9 fremgår det at «[e]n stat som ikke anerkjenner et deaktivert skytevåpen som er skytevåpen i samsvar med sin nasjonale lovgivning, skal treffe de nødvendige tiltak, om nødvendig ved å gjøre bestemte handlinger straffbare, for å forhindre ulovlig reaktivering av deaktiverte skytevåpen, (...)»

Våpendeler

I våpenloven § 2 defineres deler til skytevåpen som «låskasser og piper». Videre er Kongen i annet ledd gitt hjemmel til å bestemme at lovens regler helt eller delvis også skal gjelde for andre våpendeler.

Ammunisjon

Våpenloven § 3 definerer ammunisjon som går inn under lovens virkeområde. I bokstav a til f defineres ammunisjon som blant annet «patroner bestående av prosjektil, hylse, drivladning og tennmiddel» mv. Lov av 14. juni 2002 nr 20 om vern mot brann, eksplosjon mv. (brann og eksplosjonsvernloven) med forskrifter kommer også til anvendelse på ammunisjon. Våpenloven og brann- og eksplosjonsvernloven avgrenses mot hverandre, slik at det som reguleres av den ene loven ikke omfattes av den andre.

I EUs våpendirektiv artikkel 1 nr. 1 bokstav c defineres «ammunisjon» som komplett patron eller dens deler, herunder patronhylser, tennladning, drivladning, hagl eller prosjektiler, som benyttes i et skytevåpen, forutsatt at disse delene selv er underlagt krav om tillatelse i den aktuelle medlemsstat. Tilnærmet likelydene definisjon fremgår også av FNs våpenprotokoll artikkel 3 bokstav c.

Annen avgrensing

Av våpenloven § 4 fremgår det at våpenloven ikke er gjort gjeldende «for skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon som er bestemt for eller tilhører Forsvaret eller politiet. Heller ikke gjelder loven for ammunisjon som er bestemt for eller tilhører Sprengstoffinspeksjonen.¹ Kongen fastsetter de bestemmelser som skal gjelde for Forsvarets anvendelse av ammunisjon».

Våpenloven § 5 bestemmer at så vidt ikke annet fremkommer av loven, gjelder loven ikke for apparater for slakting, signalpistoler mv, rednings- og harpungevær, deler og ammunisjon til slike våpen mv. I tredje ledd er departementet gitt hjemmel til å bestemme i hvilken utstrekning loven skal gjelde for luft- og fjærgeværer og luft- og fjærpistoler.

I våpenloven § 6 gis Kongen hjemmel til å «helt eller delvis gjøre unntak fra loven eller enkelte av dens regler for andre arter av skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon enn de som er nevnt i § 5».

Våpenloven § 6a åpner for at det i forskrift kan bestemmes at det skal være forbudt å importere, omsette eller eie enkelte typer våpen eller ammunisjon, herunder våpen eller lignende som ikke faller inn under § 1 som kun omhandler skytevåpen. Videre fremgår det av våpenloven § 29

siste ledd at Kongen kan beslutte at forbudet mot å overdra eller overlate skytevåpen mv. til person under 18 år skal gjelde våpen eller liknende som ikke faller inn under våpenloven § 1. Videre er det saklige virkeområdet ytterligere definert i våpenforskriften kapittel 1.

11.2 Vurdering av gjeldende rett

Våpenlovens innledende bestemmelser i kapittel I fremstår etter våpenlovutvalgets syn som relativt omfattende og presise, men er samtidig også pedagogisk og lovteknisk utfordrende.

Særlig er det ønskelig at loven positivt angir sitt saklige virkeområde.

Hovedpunktene i de innledende bestemmelsene bør etter våpenlovutvalgets oppfatning videreføres, men underlegges en relativt omfattende lovteknisk gjennomgang.

Våpenlovutvalget har ønsket å utforme bestemmelser som både er mer pedagogisk og bedre lovteknisk enn gjeldende bestemmelser. Utvalget foreslår at det i loven inntas egne bestemmelser for både definisjoner og saklig virkeområde.

11.3 Utvalgets forslag til saklig virkeområde

Dagens våpenlov heter som kjent «Lov om skytevåpen og ammunisjon m.v.» og regulerer eksplisitt skytevåpen og ammunisjon. Loven gjelder også for deler til skytevåpen (våpendeler).

Våpenlovutvalget foreslår at det i bestemmelsen for saklig virkeområde inntas et første ledd hvor lovens saklige virkeområde positivt angis å gjelde våpen, våpendeler og ammunisjon.

Våpen

Det er i dag ingen materielle regler i selve loven som omhandler øvrige våpen enn skytevåpen. Våpenloven § 6 a som ble tilføyd ved lov 5. juni 1998 åpner likevel for at det i forskrift kan bestemmes at det skal være forbudt å importere, omsette eller eie enkelte typer våpen eller ammunisjon, herunder våpen eller lignende som ikke faller inn under § 1 som kun omhandler skytevåpen. Forskriftsadgangen er benyttet og kommer til uttrykk i våpenforskriften § 9 som i dag har bestemmelser om forbud mot våpen eller lignende som ikke faller inn under våpenloven § 1. Bestemmelsen har positivt oppstilt forbud mot å

¹ Sprengstoffinspeksjonen ble fra 01.01.1985 sammenslått inn i Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern

erhverve, eie eller inneha for eksempel elektro-sjokkvåpen, pepperspray, diverse kniver, slåsshansker med mer, eller andre tilsvarende farlige gjenstander uten aktverdig formål og som fremstår som voldsprodukter. Tidligere var disse gjenstandene regulert i en særskilt forskrift om voldsprodukter, men har nå blitt inntatt i våpenlovgivningen.

Utvalget foreslår at dagens saklige virkeområde videreføres, slik at våpenloven fortsatt skal gjelde for både skytevåpen og andre våpen. Utvalget har vurdert om loven bare bør gjelde for skytevåpen, deler til skytevåpen og ammunisjon, men er kommet frem til at dette ikke er ønskelig. Det vises til at det både overfor brukerne og politiet er naturlig at både skytevåpen og andre våpen reguleres i våpenloven. Det må for alle aktører være enkelt å finne frem til hvilket regelverk som gjelder til enhver tid. Det er i dag innarbeidet hos politiet at dette reguleres i våpenloven, og det finnes ingen sterke argumenter for å endre dette. Det kommer ikke klart frem i gjeldende våpenlov at det saklige virkeområdet også omfatter andre våpen i tillegg til skytevåpen, våpendeler og ammunisjon. Som nevnt følger dette i dag indirekte av forskriftshjemmelen i våpenloven § 6 a. Utvalget mener dette bør komme klarere frem i ny våpenlov.

Begrepet «våpen» har ingen presis avgrensning i seg selv, og vanskelige grensetilfeller kan derfor forekomme. Våpenlovutvalget har derfor sett det som nødvendig å ta inn en definisjon for å klargjøre hva som legges i begrepet. Det foreslås at våpen defineres som «skytevåpen og andre våpen eller lignende som reguleres i eller i medhold av § 12». Begrepet våpen vil dermed være et videre begrep enn skytevåpen slik det er definert i loven. I lovforslaget til § 12 om våpen eller lignende som ikke anses som skytevåpen fremgår det av første ledd at «Kongen kan i forskrift forby særlig farlige gjenstander som ikke anses som skytevåpen etter § 3 første ledd nr. 2, som fremstår som voldsprodukter og uten aktverdig formål.» Det vises her til beskrivelsen i punkt 14.3 om utvalgets forslag til forbudte våpen mv. Videre følger det av annet ledd at «Kongen kan bestemme at loven helt eller delvis skal gjelde for andre farlige gjenstander enn de som forbys i medhold av første ledd og som ikke anses som skytevåpen etter § 3 første ledd nr. 2.» Denne hjemmelen åpner for at Kongen kan bestemme at farlige gjenstander skal undergis regulering i våpenloven. Det er nødvendig å ha en hjemmel for å kunne fastsette regler for «andre farlige gjenstander» som for eksempel regler om gjenstander

som kan være farlige for barn under en viss alder. Til illustrasjon fra dagens regelverk kan det vises til våpenlovens ikrafttredelsesresolusjon av 25. januar 1963 II nr. 14 hvor det fremgår at «[h]ogg- eller stikkvåpen, kniver o.l. som har en klingelengde på mer enn 25 cm må ikke overdras eller overlates til barn under 16 år». Et annet våpen det kan bli aktuelt å regulere i fremtiden er jaktbuer eller lignende, samt farlige gjenstander som ennå ikke er utviklet.

Skytevåpen

Selv om lovens saklige virkeområde er positivt angitt til å gjelde våpen, vil det fortsatt hovedsaklig være skytevåpen som reguleres i loven. Øvrige våpen som ikke er skytevåpen vil kun ha perifer betydning.

Skytevåpen er i dag nærmere definert i våpenloven § 1. Dagens definisjon av skytevåpen fremstår etter våpenlovutvalgets syn som dekkende og i tråd med våre internasjonale forpliktelser. Det foreslås følgelig ingen vesentlige endringer av lovens definisjon av begrepet skytevåpen, og heller ingen vesentlige endringer i virkeområdet.

Bue, armbrøst og sprettert er ikke skytevåpen i lovens forstand i dag. Armbrøst har tradisjonelt vært betraktet som leketøy og var tidligere heller ikke underlagt registreringsplikt. Imidlertid ble det med virkning fra 1. januar 1993 innført forbud mot å erverve, eie eller å inneha armbrøst uten tillatelse fra politiet. Dette gjelder likevel ikke for armbrøst ervervet før 1993. Behovet for armbrøst skal godtgjøres på vanlig måte. Forvaltningspraksis har i utgangspunktet kun godkjent øvelses- og konkurranseskyting i henhold til våpenforskriften § 9, jf. § 13. Utvalget foreslår ingen endringer i denne praksis, men vil foreslå at det i definisjonen av skytevåpen inntas også piler, slik at mekaniske innretninger som armbrøst faller inn under loven. Bue vil som før falle utenfor skytevåpendefinisjonen.

Skytevåpen har tradisjonelt vært drevet av krutt eller annet tennmiddel. Air-soft våpen drives imidlertid også elektrisk. For å tilpasse loven til en eventuell fremtidig utvikling, foreslås det inntatt også elektrisk innretning under definisjonen av skytevåpen i bokstav a. Likeså foreslås det inntatt stråling på lik linje med sprengladning, gass, signallys, raketter mv. i bokstav b.

Deaktiverte våpen (populært kalt plomberte våpen) reguleres i dag av våpenloven § 1 annet ledd første punktum, samt våpenforskriften § 1 tredje ledd. I henhold til våpenloven anses deaktiverte våpen ikke som et skytevåpen dersom det er

gjort varig ubrukbart, og det er derved ikke registreringspliktig slik loven er utformet i dag. I lovens ordlyd ligger det et krav om at våpenet må være gjort permanent ubrukelig. Dette er ytterligere regulert i våpenforskriften, hvor det oppstilles nærmere krav til deaktivering, samt merking. Utvalget har kommet frem til at det er flere hensyn som taler for at det innføres en registreringsplikt for deaktiverte skytevåpen. Dette vil styrke kontrollen med for eksempel innførsel. Se nærmere om dette under pkt. 21, hvor det også fremmes forslag om at det inntas en egen bestemmelse om deaktivering av skytevåpen i loven. Våpenlovutvalget vil foreslå at skytevåpen fortsatt anses som skytevåpen i lovens forstand etter deaktivering, og at dette synliggjøres i en ny bokstav d under definisjonen av skytevåpen i definisjonsbestemmelsen.

Videre er det i dagens våpenlov § 1 annet ledd siste punktum gjort unntak for «våpen som på grunn av alder eller konstruksjon ikke kan brukes som skytevåpen og heller ikke forholdsvis lett kan utbedres eller gjøres om slik at det kan brukes til å skyte med». Bestemmelsen omfatter blant annet svartkruttvåpen produsert før 1890, jf. våpenforskriften § 1 første ledd. Våpenlovutvalget foreslår at bestemmelsen videreføres i definisjonsbestemmelsen uten større endringer.

Våpendeler og registreringspliktige våpendeler

Våpenlovutvalget foreslår at våpenloven skal gjelde for «våpendeler». Det foreslås å gi «våpendeler» en ny definisjon ved at enhver del, komponent eller erstatningsdel som er konstruert for et skytevåpen defineres som våpendel. Bakgrunnen for en slik vid definisjon er blant annet begrunnet i behovet for å kunne forby deler til skytevåpen som i dag ikke er å anse som våpendeler, jf. nærmere om dette i kapittel 14.

Våpendeler som i dag er definert i våpenloven § 2 foreslås å bytte navn til registreringspliktige våpendeler, jf. nærmere om dette under punkt 11.4. Utvalgets definisjon av våpendeler vil dermed omfatte registreringspliktige våpendeler og andre deler i tråd med den definisjonen som er nevnt over. Lovens saklige virkeområde foreslås dermed utvidet på dette området.

Ammunisjon

Ammunisjon er i dag definert i våpenloven § 3. Våpenlovutvalget foreslår ingen endringer i lovens saklige virkeområde for ammunisjon, og bestemmelsen foreslås følgelig inntatt uten endringer.

Bestemmelsen foreslås inntatt i den særskilte definisjonsbestemmelsen, jf. punkt 11.4.

Luft- og fjærvåpen

Som nytt fjerde ledd til bestemmelse for saklig virkeområde foreslås inntatt nåværende våpenlov § 5 annet ledd. Bestemmelsen gir departementet hjemmel til å bestemme i hvilken utstrekning loven skal gjelde for luft- og fjærvåpen. Luft- og fjærvåpen omfatter også air-softvåpen og paintballvåpen. Air-softvåpen ble tidligere vurdert som leketøy, men regnes nå som luft- og fjærvåpen, jf. våpenforskriften § 23 første ledd. Videre foreslås det at departementet gis hjemmel til å bestemme i hvilken utstrekning loven skal gjelde for deaktiverte skytevåpen. Ved å definere deaktiverte skytevåpen som skytevåpen, vil en rekke av våpenlovens bestemmelser som primært regulerer funksjonsdyktige skytevåpen også gjelde for deaktiverte skytevåpen. Ved å innføre en hjemmel for departementet til å bestemme i hvilken grad loven skal gjelde for deaktiverte skytevåpen, vil myndighetene kunne gjøre unntak fra de bestemmelser i loven som i all hovedsak er tiltenkt funksjonsdyktige skytevåpen. Dette vil kunne være bestemmelsene for oppbevaring av skytevåpen i våpenskap, regler for transport av skytevåpen mv.

Våpen tilhørende politiet og Forsvaret

Våpenlovutvalget foreslår videre at det i bestemmelsen for saklig virkeområde inntas et annet ledd hvor det gjøres unntak for våpen, våpendeler eller ammunisjon som er bestemt for eller tilhører Forsvaret eller politiet. Forslaget er en videreføring av nåværende våpenlov § 4 første punktum. Etter utvalgets syn bør våpenloven kun regulere sivil besittelse av våpen, våpendeler og ammunisjon (juridiske og fysiske personers besittelse). Det foreslås ingen endringer eller lovteknisk justeringer, med unntak av at begrepet skytevåpen byttes ut med begrepet våpen. Dette er også i tråd med unntaket i våpenforskriften § 9 annet ledd hvor det fremgår at bestemmelsen om forbud mot våpen eller lignende som ikke faller innenfor våpenloven § 1, ikke gjelder for våpen bestemt for eller tilhører politiet eller Forsvaret.

Dagens unntak for Sprengstoffinspeksjonen foreslås tatt ut da den ikke lenger er aktuell.

Andre gjenstander

Som nytt tredje ledd til bestemmelsen for saklig virkeområde foreslås inntatt nåværende våpenlov

§ 5 første ledd. Bestemmelsen unntar fra lovens virkeområde apparater til slakting, signalpistoler og andre innretninger for signalgiving, rednings- og harpungevær mv. samt tilhørende ammunisjon til disse. Det foreslås ingen endringer eller lovtekniske justeringer.

Gjenstander beregnet til bruk som leketøy (ertepistoler el.) faller i dag vanligvis utenfor loven. Dette foreslås videreført. Det bemerkes imidlertid at slike gjenstander kan være av en slik art at de bør anses som skytevåpen. Dette vil være avhengig av funksjonsmåte, skuddtakt mv.

Denne type gjenstander vil imidlertid kunne omfattes av dagens våpenlov § 27 b annet ledd, som forbyr at skytevåpen tas med på offentlig sted uten aktverdig grunn. Våpenloven § 27 b tredje ledd gjør forbudet i annet ledd gjeldende også for våpenetterligninger som lett kan forveksles med registreringspliktige skytevåpen. I forbindelse med den nye straffeloven er det bestemt at bestemmelsen skal føres over fra våpenloven til straffeloven. Nærmere om dette i kapittel 31 nedenfor.

11.4 Utvalgets forslag til definisjoner

Lesere og brukere av loven vil etter våpenlovutvalgets syn enklere kunne få en forståelse for loven dersom det i oppstilles klare definisjoner for sentrale begreper som går igjen i loven. En slik definisjonsbestemmelse bør komme tidlig i loven. Definisjonene vil slik også presisere lovens saklige virkeområde som foreslås nærmere regulert i en særskilt bestemmelse. Følgende begreper foreslås definert i en egen definisjonsbestemmelse:

Begrepet *våpen* foreslås definert som skytevåpen og andre våpen eller lignende som reguleres i eller i medhold av § 12.

Begrepet *skytevåpen* foreslås fortsatt definert som i nåværende våpenlov § 1 bokstav a til c. Gjeldende definisjon av skytevåpen må anses tilstrekkelig klar og dekkende, men våpenlovutvalget vil i tillegg foreslå at også elektrisk innretning som kan skyte ut prosjektiler tas inn i oppstillingen under bokstav a. Videre bør piler nevnes konkret i tillegg til kuler, hagl og andre prosjektiler som er nevnt fra før. Under bokstav b foreslås det at også stråling tas med i tillegg til sprengladninger, gass, signallys, raketter og lignende, som er nevnt fra før. Som ny bokstav d foreslås omfattet deaktiverte våpen som nevnt i bokstav a til c. Forslaget vil innebære en vesentlig realitetsendring, idet deaktiverte våpen dermed forblir definert som skytevåpen. Lovens bestemmelser som regulerer

skytevåpen vil følgelig i utgangspunktet også være gjeldende for deaktiverte våpen. Den viktigste endringen dette medfører, vil være at våpnene vil komme inn under lovens kontroll- og tillatelsessystem og at de dermed blir registreringspliktige. Som ny bokstav e foreslås videreført våpenloven § 1 annet ledd siste punktum, som gjør unntak for skytevåpen som på grunn av alder eller konstruksjon ikke kan brukes som skytevåpen og heller ikke forholdsvis lett kan utbedres eller gjøres om slik at det kan brukes til å skyte med.

Begrepet *våpendel* foreslås definert som enhver del, komponent eller erstatningsdel som er spesielt konstruert for et våpen. Definisjonen er hentet fra FNs våpenprotokoll artikkel 3 bokstav b. Definisjonen avviker dermed fra dages definisjon av våpendeler. Dagens definisjon av våpendel foreslås å bytte navn til registreringspliktig våpendel, jf. nedenfor.

Begrepet *registreringspliktig våpendel* foreslås definert som låskasser og piper. Innstikningspiper regnes som registreringspliktig våpendel i den grad de kan brukes i apparater for slakting, signalpistoler mv. Dette er en videreføring av våpenloven § 2 første ledd. I tillegg foreslås inntatt boksmagasiner til tohåndsskytevåpen med magasin-kapasitet over 10 skudd, og boksmagasiner til enhåndsskytevåpen med magasin-kapasitet over 20 skudd. Dette vil medføre at det innføres registreringsplikt for større boksmagasiner, jf. nærmere om dette i kapittel 14.

Begrepet *vital våpendel* foreslås definert som sluttstykke, låskasse eller pipe til skytevåpen. For skytevåpen som lades ved at våpenet brekkes, regnes pipe, forskjefte, baskyle eller avtrekkermekanisme som vital del. For hagler med enkeltløp, som lades ved at våpenet brekkes, regnes ikke forskjefte som vital del. Med vital del på pistol regnes våpenets rammestykke, pipe eller sleide/sluttstykke. Med vital del på revolver regnes rammestykke, pipe eller sylinder/tønne.

Begrepet *ammunisjon* foreslås definert som i våpenloven § 3. Bestemmelsen foreslås videreført uforandret.

Begrepet *tilvirking* foreslås definert som produksjon, tilpasning og ombygging av skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler som nevnt i lovforslagets § 3 nr. 2 bokstav a til c, nr. 4 og § 4 tredje ledd bokstav a og b, og ammunisjon som ikke går inn under lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer (gjelder bare for Svalbard) eller brann- og eksplosjonsvernloven. Begrepet *reparasjon* foreslås definert som enhver utbedring av feil og mangler på skytevåpen og registreringspliktige våpendeler. Bestemmelsen er en videreføring

av våpenforskriften § 44 tredje ledd siste punktum.

Begrepet *deaktivering* foreslås definert som å gjøre et skytevåpen varig ubrukbart ved at alle vesentlige deler av skytevåpenet gjøres permanent ubrukelige, og slik at disse ikke kan fjernes, erstattes eller modifiseres på en måte som vil gjøre det mulig å reaktivere skytevåpenet.

Begrepet *våpenhandler* foreslås definert som en person som har bevilling til å drive handel med skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon som ikke går inn under lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer (gjelder bare for Svalbard) eller brann- og eksplosjonsvernloven.

Begrepet *våpenutleier* foreslås definert som en person som har bevilling til å drive utleie av skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler.

Begrepet *våpenmegler* foreslås definert som en person som har bevilling til å drive megling med skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon.

Begrepet *våpentilvirker* foreslås definert som en person som har bevilling til å drive tilvirking, reparasjon eller deaktivering av skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler for salg, eller til å drive tilvirking av ammunisjon som ikke går inn under lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer (gjelder bare for Svalbard) eller brann- og eksplosjonsvernloven for salg.

Kapittel 12

Hva loven omfatter – stedlig virkeområde

12.1 Gjeldende rett

Verken våpenloven eller våpenforskriften inneholder særskilte bestemmelser for stedlig virkeområde, med unntak av våpenloven § 32 første ledd som gjør loven gjeldende også for Svalbard «med de endringer Kongen bestemmer av hensyn til stedlige forhold».

12.2 Vurdering av gjeldende rett

Særskilte bestemmelser for stedlig virkeområde er inntatt i en rekke lover, og vil i enkelte tilfeller kunne være svært klargjørende. En ny bestemmelse for stedlig virkeområde bør være bedre både pedagogisk og lovteknisk enn gjeldende bestemmelse.

Idet våpenloven også inneholder egne straffebestemmelser, er det nærliggende å se hen til den nye straffeloven¹ og dens § 4 om «Straffelovgivningens anvendelse på handlinger i Norge og på norske jurisdiksjonsområder mv». I følge første ledd er straffelovgivningen gjort gjeldende for «handling i Norge, herunder Svalbard, Jan Mayen og i de norske bilandene, jf. lov 27. februar 1930 nr. 3». Videre rammer loven også handlinger foretatt på blant annet innretning på norsk kontinentalsokkel, i norsk økonomisk sone, på norsk fartøy, luftfartøy, boreplattform eller liknende flyttbar innretning.

12.3 Utvalgets forslag

Våpenlovutvalget vil foreslå at det i loven inntas en egen bestemmelse om lovens stedlige virkeområde, som i stor grad baseres på den nye straffeloven § 4.

Selv om dagens våpenlov gjør loven gjeldende også for Svalbard, reises det en rekke spørsmål relatert til lovens virkeområde også om bord på

norskregistrerte fartøy, anlegg på kontinentalsokkelen, samt andre landområder som Jan Mayen, de norske bilandene mv.

Et eksempel på dette og at det kan være grunn til gi særlige regler om unntak fra lovens bestemmelser i enkelte tilfeller, er bruken av væpnede vakter på norskregistrerte skip i Adenbukta mv., jf. punkt 4.4. Her er det lagt til grunn at våpenloven, som annen lovgivning, gjelder på norsk skip også i tilfeller hvor det befinner seg utenfor norsk territorium, med mindre annet er uttrykkelig uttalt. I medhold av våpenforskriften § 23a kan rederiene få en tidsbegrenset tillatelse til midlertidig å inneha skytevåpen om bord på norskregistrerte ISPS-skip på vegne av innleid vaktsselskap. Rederiene kan gis en generell tillatelse til å inneha skytevåpen. Tillatelsen vil dermed ikke knytte seg til det enkelte skytevåpen. Bakgrunnen for dette er at våpenlovens tillatelsessystem og søknadsregime synes lite hensiktsmessig og lite tilpasset forhold som faller inn under skipssikkerhetsloven som regulerer bruk av væpnede vakter om bord på norskregistrerte skip. I tillegg vil tidsaspektet vanskeliggjøre en individuell søknad hver gang. Rederiene kan også i medhold av denne bestemmelsen få dispensasjon til å inneha nærmere positivt angitte forbudte skytevåpen. Dispensasjonsadgangen er gitt for å åpne opp for adekvat bevæpning i den aktuelle situasjonen. For å imøtekomme de spesielle forholdene som oppstår i slike saker foreslår utvalget også å gi Kongen hjemmel til helt eller delvis å gjøre unntak fra loven eller enkelte av dens bestemmelser for tidsbegrenset bevæpning av norsk fartøy, jf. lovforslaget § 6 annet ledd.

De spesielle forholdene på Svalbard er også illustrerende. Både fastboende og besøkende som beveger seg på land, vil kunne ha behov for skytevåpen til beskyttelse mot isbjørn. Av den grunn er det for eksempel gjort unntak for bestemmelsene om transport av skytevåpen, jf. våpenforskriften § 84 tredje ledd. Ved besøk av utenlandske passasjerskip hvor passasjerene skal gå i land, reises det også særlige spørsmål. Det vil derfor være

¹ Lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff

behov for at Kongen kan fastsette særregler av hensyn til stedlige eller særlige forhold.

Utvalget foreslår at det i bestemmelsen for stedlig virkeområde presiseres at loven også gjelder på Svalbard, Jan Mayen, de norske bilandene,

på norsk fartøy, boreplattform eller lignende flyttbar innretning, med de endringer som Kongen fastsetter av hensyn til stedlige eller særlige forhold.

Kapittel 13

Vilkår for å erverve skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon

13.1 Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser

Reglene for å erverve, eie, inneha og tilbakekalle skytevåpen og våpendeler fremgår av våpenloven kapittel II. Utfyllende regler er gitt i våpenforskriften kapittel 3. Erverv av ammunisjon er regulert i våpenloven kapittel III, med utfyllende regler i våpenforskriften kapittel 5.

Ervervstillatelse

Våpenloven § 7 er den helt sentrale bestemmelsen om *erverv* av skytevåpen og våpendeler. I første ledd oppstilles det krav om tillatelse (ervervstillatelse) fra politimesteren for enhver som vil kjøpe eller på annen måte erverve skytevåpen eller våpendeler. Tillatelsen gis av politimesteren på søkerens bosted, jf. annet ledd. I tredje ledd heter det at tillatelse bare kan gis «edruelige og pålitelige personer som har behov eller annen rimelig grunn for å ha skytevåpen, og som ikke av særlige grunner kan anses uskikket til det». Tillatelse kan generelt ikke gis til person under 18 år, og ikke til person under 21 år dersom tillatelsen gjelder erverv av revolver eller pistol, jf. fjerde ledd. Unntak kan gjøres for person under 18 år, men over 16 år «der våpen kan oppbevares av verge eller annen person som fyller de alminnelige krav til tillatelse». Videre kan Kongen fastsette høyere aldersgrense for andre arter skytevåpen og våpendeler, men ikke over 21 år.

Politimesteren kan dispensere fra aldersbestemmelsene i enkelttilfeller. Søknad fra umyndig person må være tiltrådt av verge, jf. femte ledd, og Kongen kan gi forskrift om «skytterorganisasjoners og andre juridiske personers erverv», jf. sjette ledd.

Av våpenforskriften § 27 fremgår det at ervervstillatelsen er gyldig i ett år. Gyldighetstiden kan etter søknad forlenges med seks måneder.

Våpenkort

Våpenloven § 8 er den sentrale bestemmelsen for å *eie* eller *inneha* skytevåpen. I første ledd oppstilles det krav om tillatelse fra politimesteren for enhver som vil eie eller inneha skytevåpen. Som dokumentasjon for at tillatelsen er gitt, utstedes et våpenkort. I første ledd annet punktum fremgår det at «[b]estemmelsene i § 7 annet-sjette ledd gjelder tilsvarende». Dette innebærer at lovens vilkår for erverv også må være oppfylt under hele eierskapet til skytevåpenet eller våpendelen. For tillatelsen kan det settes som vilkår at våpenet ikke må overlates til andre. Annet ledd gir hjemmel til å tidsbegrense tillatelsen dersom «særlige forhold tilsier det». Tredje ledd forbyr enhver vesentlig endring av «skytevåpenets karakter eller beskaffenhet» uten politimesterens tillatelse.

I våpenforskriften kapittel 3 er det blant annet gitt utfyllende bestemmelser om personlige kvalifikasjoner for erverv av skytevåpen i § 10, juridiske personers erverv av våpen i § 11, om erverv til jakt i § 12, til øvelses- og konkurranseskyting i § 13, til samling i § 16, til beskyttelse i § 19 og på grunnlag av arv og affeksjonsverdi i § 20 mv.

Internasjonale forpliktelser om erverv og besittelse av skytevåpen

I medhold av våpendirektivet artikkel 7 nr. 1 kan ikke et skytevåpen i kategori B *erverves* på en medlemsstats område, uten at denne medlemsstat har gitt erververen tillatelse til dette. En slik tillatelse kan ikke gis til en person som en bosatt i en annen medlemsstat, uten forutgående samtykke fra denne stat.

I følge artikkelens nr. 2 kan ikke et skytevåpen i kategori B *besittes* på en medlemsstats område, uten at denne medlemsstat har gitt besitteren tillatelse til dette. Er besitteren bosatt i en annen medlemsstat, skal den aktuelle stat underrettes om dette.

Av nr. 3 følger det at tillatelse for å erverve og besitte et skytevåpen i kategori B kan ha form av en enkel administrativ avgjørelse.

Etter artikkelens nr. 4 fremgår det at medlemsstatene kan *overveie* å gi en person, som oppfyller betingelsene for utstedelse av en tillatelse til skytevåpen, en flerårig lisens for ervervelse og besittelse av alle skytevåpen som krever tillatelse. Vedkommende må likevel undergi seg: a) plikten til at underrette de kompetente myndigheter om overførsler, b) den regelmessige kontrollen av at disse fortsatt oppfyller betingelsene, og c) de øvrige grenser for besittelse, der er fastsatt i den nasjonale lovgivning.

Artikkel 8 oppstiller særregler for skytevåpen i kategori C (skytevåpen det skal gis anmerkning om).

EUs våpendirektiv oppstiller også enkelte krav til personlige egenskaper for person som kan gis tillatelse til å erverve og besitte skytevåpen i kategori B. Av artikkel 5 fremgår det at medlemslandene kun kan gi tillatelse til personer som har en «rimelig interesse heri, og som

- a) er fylt 18 år, dog med undtagelse af erhvervelse, bortset fra køb, og besiddelse af skydevåben til jagt og konkurrenceskydning, hvor personerne kan være under 18 år, forudsat at de har deres forældres tilladelse eller vejledes af en af deres forældre eller af en anden voksen med en gyldig tilladelse til skydevåben eller et gyldigt jakttegn, eller at de befinder sig på et autoriseret eller på anden måde godkendt uddannelsessted
- b) ikke formodes at være til fare for sig selv, den offentlige orden eller den offentlige sikkerhed, At en person er blevet dømt for en voldelig forsættelig lovovertrædelse, anses for en indikation af, at den pågældende udgør en sådan fare.»¹

I bestemmelsen henvises til at nasjonale lovgivningen kan oppstille strengere regler enn hva som fremkommer her, jf. artikkel 3.

Ammunisjon

Våpenloven § 13 er den sentrale bestemmelsen for erverv av ammunisjon. I første ledd oppstilles et krav om tillatelse fra politiet for den vil kjøpe «eller på annen måte erverve ammunisjon». Vilårene i våpenloven § 7 tredje og fjerde ledd om vedkommendes edruelighet, pålitelighet, skikkethet, behov samt alder gjelder tilsvarende. I bestem-

melsens annet til fjerde ledd er det gitt regler om kvantum, skytterorganisasjoners formidling av ammunisjon for sine medlemmer, samt regler om kjøp av ammunisjon til tilvirking.

I våpenforskriften kapittel 5 er det gitt utfyllende bestemmelser om vilkår for tillatelse til å erverve og inneha ammunisjon i § 31, utlevering av ammunisjon fra forhandler i § 32, samt erverv av ammunisjon innen godkjente skytterorganisasjoner i § 33.

Av våpendirektivet artikkel 10 fremgår det at reglene for erverv og besittelse av ammunisjon er de samme som dem som gjelder for våpen som ammunisjonen er beregnet til.

Meldeplikt

Det finnes ingen bestemmelser i våpenloven om meldeplikt for helsepersonell. Både Finland² og Sverige³ har i dag bestemmelser om meldeplikt for helsepersonell når de kommer i kontakt med pasienter som de vurderer som uegnet til å inneha skytevåpen.

Egenerklæring og legeerklæring

I dag oppstilles det ikke krav om at søkeren skal avgi egenerklæring eller fremlegge legeerklæring ved søknad om ervervstillatelse. Søknad om tillatelse fremsettes imidlertid på et fastsatt skjema hvor det blant annet skal oppgis personalia, hvilke skytevåpen man ønsker å erverve, hva skytevåpenet skal brukes til, om man er innført i Jegerregisteret eller tilknyttet en godkjent skytterorganisasjon, hvilken aktivitet man har ved søknad om skytevåpen til øvelses- og konkurranseskyting og om

² Finland: Skjutvapenlag 9.1.1998/1, 114 § om «Skyldighet och rätt att anmäla en person som inte är lämplig att inneha skjutvapen»:

«Läkare är skyldiga och andra yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården har rätt att utan hinder av bestämmelserna om sekretess till polisen anmäla en person som han eller hon utifrån patientuppgifter och efter att ha träffat personen av grundad anledning anser vara olämplig att inneha skjutvapen, vapendelar, patroner eller särskilt farliga projektiler på grundval av personens hälsotillstånd eller uppförande. Anmälan ska innehålla en ståndpunkt som gäller olämpligheten och motiveringar till ståndpunkten.

Anmälningar som gäller andra personer än sådana som har meddelats ett tillstånd som berättigar till innehav av skjutvapen, vapendelar, patroner eller särskilt farliga projektiler eller ett godkännande enligt denna lag ska förstöras utan dröjsmål. Anmälningar som gäller personer som har meddelats tillstånd eller godkännande ska lämnas till den berörda tillståndsmyndigheten för behandling. Bestämmelser om anmälningsförfarandet, innehållet i anmälan samt om den personal vid polisen som har rätt att behandla anmälningarna får utfärdas genom förordning av statsrådet».

¹ Dansk oversettelse.

man har godkjent våpenskap. I medhold av forvaltningsloven kan våpenforvaltningen kreve at søkeren skal fremlegge dokumentasjon, herunder legerklæring, for å påse at saken er så godt opplyst som mulig.

Dagens våpenlovgivning oppstiller heller ikke krav om at våpeneiere skal fremlegge regelmessig dokumentasjon på at han fortsatt oppfyller vilkårene for å eie og inneha skytevåpen.

13.2 Krav om tillatelse for å erverve, eie og inneha skytevåpen mv.

13.2.1 Gjeldende rett

Våpenloven §§ 7 og 8 oppstiller et krav om tillatelse fra politimesteren for å kunne erverve, eie eller inneha skytevåpen og våpendeler. Søkeren eller eieren/innehaveren må oppfylle lovens krav til personlige egenskaper. Våpenloven § 13 oppstiller krav om at den som vil kjøpe eller på annen måte erverve ammunisjon må ha tillatelse fra politimesteren.

I våpenloven § 7 første ledd heter det at «[d]en som vil kjøpe eller på annen måte erverve skytevåpen eller våpendeler, må ha tillatelse fra politimesteren.» Kravet om tillatelse må sees i sammenheng med tredje ledd hvor det fremgår at «[t]illatelse kan bare gis edruelege og pålitelige personer som har behov eller annen rimelig grunn for å ha skytevåpen, og som ikke av særlige grunner kan anses som uskikket til det.»

Av våpenloven § 8 første ledd følger det at «[e]nhver som vil eie eller inneha skytevåpen, skal ha tillatelse fra politimesteren (våpenkort). Bestemmelsene i § 7 annet-sjette ledd gjelder tilsvarende». Det er følgelig likelydende vilkår for å erverve, eie og inneha skytevåpen.

13.2.2 Tillatelse eller rettighet?

I gjennomgangen av gjeldende regelverk på området har våpenlovutvalget diskutert spørsmålet om lovens utgangspunkt er basert på et tillatelsessystem eller et rettighetssystem. Med tillatelsessystem menes at skytevåpen, våpendeler og ammunisjon i utgangspunktet ikke er lov å erverve, eie

eller inneha med mindre politimesteren har funnet å ville gi tillatelse. Med rettighetssystem menes at skytevåpen, våpendeler og ammunisjon i utgangspunktet er lov å erverve, eie eller inneha med mindre politimesteren finner å ikke kunne gi tillatelse. I vurderingen av dette har utvalget delt seg i et flertall og et mindretall.

Utvalgets flertall finner å legge avgjørende vekt på ordlyden i våpenloven § 7 tredje ledd, hvor det heter at tillatelse bare kan gis når lovens vilkår er oppfylt. En rettighetslov gir den enkelte rettigheter de ellers ikke ville hatt. Våpenloven derimot begrenser den enkeltes rett til å eie og inneha skytevåpen. Flertallet finner også støtte for sitt syn i lovens forarbeider, blant annet i Ot. prp. nr. 66 (1959-1960) s. 2 hvor det sies at «vilkårene for å få våpenkort må være de samme som for å få ervervstillatelse». Flertallet viser videre til den langvarige og etablerte forvaltningspraksis utøvd både av Politidirektoratet og Justis- og politidepartementet før opprettelsen av direktoratet. Denne forvaltningspraksis har også funnet støtte i rettsavgjørelser, selv om dette så langt flertallet kan se, bare har vært lavere rettsinstanser. Det forhold at forvaltningens praktisering på dette området i liten grad har blitt brakt inn for domstolene, og ikke har blitt forelagt høyere rettsinstanser, ses videre som et uttrykk for at forvaltningens rettslige forståelse av våpenloven §§ 7 og 8 har vært lite omstridt. Dette forhold var heller ikke tema ved forrige større revisjon av våpenloven §§ 7 og 8 i 1998.⁴⁵ Ved lovrevisjonen av 1978⁶ ble vilkårene knyttet til søkeren.

Skytevåpen, våpendeler og ammunisjon er gjenstander med stort skadepotensial, både for den enkelte og for samfunnet. Det er derfor helt nødvendig å ha et strengt tillatelsessystem, hvor bare personer som oppfyller nærmere fastsatte vilkår kan gis tillatelse. Politimesteren har ingen plikt til å gi en person tillatelse, men politimesteren *kan* gi vedkommende tillatelse dersom kravene til personlig skikkethet, alder, behov eller annen rimelig grunn er oppfylt. Det bør være slik at det er søkeren eller eieren/innehaveren som må godtgjøre at vilkårene er oppfylt. Foreligger det berettiget tvil om vedkommende oppfylder lovens vilkår, skal tillatelse ikke gis eller eventuelt tilbakekalles. Innenfor forvaltningslovens rammer

³ Sverige: Vapenlag 1996-02-08, kap om «Återkallelse av tillstånd», § 6 om «Anmälningsskyldighet»: « En läkare som bedömer att en patient av medicinska skäl är olämplig att inneha skjutvapen skall omedelbart anmäla detta till polismyndigheten i den ort där patienten är folkbokförd. Anmälan behöver inte göras om det med hänsyn till omständigheterna står klart för läkaren att patienten inte har tillstånd för skjutvapen. Lag (2006:386).

⁴ Lov 5. juni 1998 nr. 35

⁵ Av Ot.prp. nr. 74 (1996-1997) punkt 3.3 (Om gjeldende rett - Krav til erverv av skytevåpen) fremgår det blant annet at «[f]or å kunne erverve våpen stiller våpenloven krav til søkerens skikkethet, alder og behov. Kravet fremgår av § 7.»

⁶ Ot. prp. nr. 3 (1977-78)

for forsvarlig saksbehandling, likebehandling mv. skal den berettigede tvil komme samfunnet for øvrig og ikke den enkelte søker/innehaver til gode.

Utvalgets mindretall, medlemmene Dedichen og Tønnessen, finner på sin side å legge avgjørende vekt på lovens ordlyd tolket i lys av lovens forarbeider. Utgangspunktet i våpenloven §§ 7 og 8 er at den som vil kjøpe våpen må ha politimesterens tillatelse. Fordi utgangspunktet er at alle borgere kan søke om tillatelse og i utgangspunktet er kvalifiserte til å få det, er begrensningene formulert som en innskrenkning i hvilke søkere politimesteren kan gi slik tillatelse. Dette er et sentralt poeng; alle kan søke, det er politimesterens handlingsfrihet til å gi tillatelse som er innskrenket. Det er også dermed politimesteren som må dokumentere at lovens vilkår ikke er oppfylt. Reglene i §§ 7 og 8 kan dermed ikke ses som regler om dispensasjon fra noe som i utgangspunktet er forbudt. Lovens forarbeider⁷ inneholder gjentatte formuleringer som klart viser dette:

Innstillingen side 18, kapittel 5. Hovedpunkter i utvalgets forslag, punkt a om generelle bemerkninger: «Man bør på den ene side ha en tilstrekkelig effektiv kontroll. På den annen side bør man søke å imøtekomme den enkeltes interesse i å få dekket sitt legale og rimelige behov for skytevåpen på en enkel og praktisk måte.»

Innstillingen side 27, kapittel 4. Behov eller annen rimelig grunn: «Utvalgets forutsetning for de i utkastets paragraf 8 oppstilte vilkår på dette punkt er at de bør praktiseres med rimelig skjønn og at det ikke legges større vansker i veien for anskaffelse av skytevåpen enn sikkerhets- og kontrollmessige grunner gjør nødvendig»

Innstillingen side 29, kapittel 8, Besittelse av skytevåpen, punkt a om besittelsestillatelse (våpenkort): «Mot innføring av våpenkort taler det at våpeneierne vil være interessert i at det er forbundet med så få formaliteter som mulig å skaffe seg og besitte skytevåpen. Man må videre ta hensyn til det merarbeid som ordningen vil medføre for myndighetene og det er selvsagt at man ikke bør ha andre eller flere restriksjoner enn strengt tatt nødvendig.»

Samtlige av de ovenfor nevnte utsagn må tolkes i lys av den «tidskoloritt» som ordene er brukt i. Dersom det hadde vært ønskelig at sivilt eide våpen skulle være forbudt, og bare tillatt etter dispensasjon, hadde det vært en enkel sak å uttrykke dette på en direkte måte i §§ 7 og 8 – men det verken ville eller ønsket man. Det kan derfor søkes om tillatelse på samme måte som det søkes om tillatelse til å få førerkort, noe man også har rett til å få når man fyller de oppstilte vilkårene, med en tilsvarende plikt for rette myndighet til å utstede førerkort. Politimesterens adgang til å gi tillatelse er innskrenket ved at loven sier at tillatelse «kan bare gis (...)», noe som klart peker på at utgangspunktet er at tillatelse skal gis.

Lovgiver sto overfor et lovgivningsteknisk problem. Hvordan innskrenke kretsen av de som politimesteren har plikt til å gi slik tillatelse på en hensiktsmessig måte? Det er ikke mulig å kreve av en søker/innehaver at vedkommende skal bevise sin «edruelighet» eller sin «pålitelighet». Alle er derfor «edruelige» og «pålitelige» i fravær av tilstrekkelig gode beviser for det motsatte. Politimesteren kan dermed bare nekte å gi tillatelse når han sitter på opplysninger som gir god nok grunn (sannsynlighetsovervekt) til å konkludere med fravær av «edruelighet» eller «pålitelighet». Lovgiver har videre valgt å bruke negasjonen «uskikket» istedenfor å benytte det omvendte «skikket». Sett i sammenheng med bruken av ordene «særlige grunner» tyder dette på at lovgiver så for seg en snever adgang for politimesteren til å nekte å gi sin tillatelse når lovens andre vilkår er oppfylt. Mindretallet konkluderer slik med at loven gir politimesteren plikt til å gi tillatelse med mindre det foreligger dokumenterbare forhold som tilsier at vedkommende ikke oppfyller lovens krav til «edruelighet», «pålitelighet», og det heller ikke foreligger «særlige grunner» som gjør at vedkommende må anses «uskikket».

Den ulike forståelsen av våpenloven §§ 7 og 8, samt til dels § 13, får betydning også for hvordan lovens øvrige bestemmelser som oppstiller personlige vilkår skal forstås. Nærmere om dette nedenfor.

13.2.3 Utvalgets forslag

Flertallet i utvalget legger som nevnt ovenfor, til grunn at dagens våpenlov er basert på et tillatelse-system. Flertallet understreker at dette er det bærende prinsipp også i forslaget til ny våpenlov.

På tross av ulik oppfatning på dette punkt, foreslår et samlet utvalg at bestemmelsene endres lovteknisk for å gjøre dem tydeligere og mer peda-

⁷ Innstilling fra Utvalget til revisjon av lov om innførsel, utførsel, fremstilling og salg av våpen og ammunisjon samt deler deriv av 12. desember 1958.

gogiske. Det foreslås at våpenloven §§ 7 og 8 samles i en felles bestemmelse som både omfatter tillatelse til å erverve, eie og inneha skytevåpen og registreringspliktige våpendeler. Våpenloven § 7 første ledd beholdes som i dag, men utvalget foreslår at «må» byttes ut med «skal» når det gjelder tillatelse fra politimesteren. Forslaget innebærer ingen realitetsendring, men vil føre til at bestemmelsen harmoniseres med våpenloven § 10. Ved lovrevisjonen i 1998 ble «kan» byttet ut med «skal» i forhold til tilbakekall av våpenkort fra politimesteren. Dette ble begrunnet ut fra et ønske om å tilkjennegi en plikt for politiet til å tilbakekalle våpenkortet der vedkommende ikke lenger er skikket til å ha våpenkort. Ønsket var at dette skulle føre til en mer likeartet praksis ved tilbakekall av våpenkort.⁸

Våpenloven § 8 første ledd første punktum foreslås inntatt som nytt annet ledd. Vilkårene for å erverve, eie og inneha skytevåpen og registreringspliktige våpendeler vil dermed framgå av samme bestemmelses første og annet ledd.

13.3 Tidsbegrenset ervervstillatelse og våpenkort

13.3.1 Gjeldende rett

Våpenloven § 8 annet ledd gir hjemmel til å tidsbegrense tillatelsen til å eie og inneha skytevåpen og våpendeler dersom «særlige forhold tilsier det».

Våpenforskriften § 27 sier at en tillatelse til å kunne erverve skytevåpen og våpendeler er gyldig i tolv måneder. Gyldighetstiden kan etter søknad forlenges med seks måneder. Forlengelse av gyldighetstiden gis ved påtegning på ervervstillatelsen.

Etter våpenloven § 8 annet ledd kan et våpenkort gjøres tidsbegrenset når særlige forhold tilsier det. I dag er det blant annet aktuelt å gi tidsbegrenset våpenkort til personer som får dispensasjon fra alderskravet i våpenloven § 7 fjerde ledd. Av forarbeidene fremgår det også at dette kan være aktuelt i situasjoner der man på forhånd vet at behovet for våpen er tidsbegrenset. Bestemmelsen kan også benyttes i situasjoner der søkerens helse kan gi grunn til innen en fastsatt frist å revurdere vilkårene for å inneha våpen, jf. Ot.prp. nr. 74 (1996-1997) punkt 7.3.5.

13.3.2 Vurdering av gjeldende rett

Tidsbegrenset ervervstillatelse

Dagens bestemmelser i våpenforskriften § 27 om tidsbegrenset ervervstillatelse synes i hovedsak å fungere tilfredsstillende. Gyldighetstiden på ett år ble hevet fra seks måneder i forbindelse med ikrafttreddelsen av våpenforskriften i 2009. Det antas at de fleste benytter seg av tillatelse i god tid før gyldigheten løper ut. For enkelte kan det imidlertid ta noe lengre tid å få tak i det våpenet man ønsker å erverve og da synes gyldighetstiden på ett år å være hensiktsmessig. Det kan likevel hevdes at ett år er lang tid da en persons skikkethet kan endre seg i løpet av denne tiden. Til dette kan påpekes at politiet har anledning til å vurdere en persons skikkethet mv. når man utsteder våpenkort til skytevåpenet. Utvalget har fått opplyst at dette gjøres i liten grad i dag. Politimesteren har videre også anledning til å tilbakekalle ervervstillatelse dersom han finner grunn til det, på lik linje med tilbakekall av våpenkort.

Tidsbegrenset våpenkort

Spørsmålet om tidsbegrenset våpenkort for alle skytevåpen ble også vurdert i forbindelse med lovendringene i 1998. Justisdepartementet fulgte den gangen mindretallets forslag om ikke å innføre en generell ordning med fornyelse av våpentillatelse hvert femte år. De fleste høringsinstansene støttet også dette. Departementet var enig i at en tidsbegrensning av våpentillatelsene ville «innebære en for omfattende og ressurskrevende innsats fra politiets side, uten at de ønskede kontrolleffekter vil kunne oppnås. Kontrollen må konsentreres om de tilfelle der effekten antas å være størst», jf. Ot.prp. nr. 74 (1996-1997) punkt 7.3.5. Stortinget sluttet seg til dette, jf. Innst.O. nr 39 (1997-1998) punkt 4.3.

Det kan også i dag, som i 1998, hevdes at det er en svakhet at regleverket ikke oppstiller noen systematisk eller periodisk plikt eller incentiv for politiet til å etterprøve om vilkårene for å eie og inneha skytevåpen fortsatt er til stedet. Det kan også vises til at våre naboland har innført tidsbegrenset tillatelse for nærmere angitt skytevåpentyper.⁹ Ved lovendringen i 1998 ble det vurdert om det skulle innføres tidsbegrenset våpenkort for alle skytevåpen. Vurderingen kan imidlertid også knytte seg til enkelte typer skytevåpen, herunder pistoler og revolverer, eller enkelte våpeninnehavere, herunder personer med dispensasjon fra alderskravet.

⁸ Innst. O. Nr. 39 (1997-1998) pkt. 4.3

13.3.3 Utvalgets forslag

Tidsbegrenset ervervstillatelse

Utvalget foreslår at ervervstillatelse fortsatt skal være tidsbegrenset inntil ett år, og at dette reguleres i forskrift til våpenloven som i dag. Det vektlegges at en slik gyldighetsperiode synes hensiktsmessig for den som ønsker å erverve skytevåpen, samtidig som politiet har adgang til å trekke tilbake ervervstillatelsen hvis det skulle være behov for det.

Tidsbegrenset våpenkort

Videre har utvalget drøftet om våpenkort skal gjøres tidsbegrenset for alle eller enkelte våpentyper eller for enkelte grupper våpeninnehaver eller i andre tilfeller. Et samlet utvalg foreslår for det første at dagens bestemmelse i våpenloven § 8 annet ledd videreføres. Her fremgår det at tillatelse til å eie og inneha skytevåpen kan gis for et bestemt tidsrom når særlige grunner foreligger. For det andre foreslår et samlet utvalg at unge skyttere mellom 18 og 21 år som gis dispensasjon fra alderskravet om tillatelse til å inneha pistol eller revolver bare kan gis et tidsbegrenset våpenkort med en varighet inntil ett år. Begrensningen gjelder bare til vedkommende har nådd den aktuelle aldersgrensen på 21 år. Dette vil være i tråd med dagens praksis hvor politimesteren gir dispensasjon fra alderskravet. Denne adgangen foreligger imidlertid ikke når det gjelder enhåndsskytevåpen. Kravet vil også kunne gjøres gjeldende for visse halvautomatiske rifler hvis disse tillates i forskrift, jf. nærmere om dette i kapittel 14.

Et samlet utvalg ønsker ikke å foreslå en ordning med tidsbegrenset våpenkort for alle skytevåpentyper. Utvalget mener at dette vil være veldig ressurskrevende for politiet uten at den ønskede effekten av kontroll vil kunne oppnås. Forslaget må også ses i sammenheng med at utvalget

foreslår å innføre nye regler om regelmessige egenerklæringer.

Utvalget har imidlertid delt seg i spørsmålet om det bør innføres regler om tidsbegrenset våpenkort for visse typer skytevåpen. Utvalget har delt seg på midten på dette punkt, slik at leders dobbeltstemme ble avgjørende ved utforming av lovforslaget.

Flertallet har kommet til at man ikke vil foreslå dette. Det vises til at forslaget om regelmessige egenerklæring fra våpeninnehavere vil gi mulighet for god oppfølging av den enkelte. Politiet vil allerede ha alle nødvendige hjemler for å kunne kontrollere om den enkelte våpeninnehaver fyller vilkårene, så ofte som man ser behov for det. En tidsbegrensning av våpenkortet vil da være overflødig og føre til unødvendig ekstraarbeid for politiet, fordi det må antas at de fleste våpeninnehavere fortsatt vil oppfylle vilkårene i lengre tid enn varigheten av et tidsbegrenset våpenkort.

Utvalgsmedlemmene Fredlund, A. Nilsen, Talgø og Vatnar foreslår å innføre tidsbegrenset våpenkort for enhåndsskytevåpen og eventuelt enkelte halvautomatiske rifler hvis disse tillates i forskrift. Vilråene for å erverve disse våpentypene er strengere enn for andre våpentyper da det er knyttet større risiko til disse. Personer som eier og innehar disse skytevåpnene bør dermed også underlegges streng kontroll, både når det gjelder krav til skikkethet og behov. Disse medlemmer påpeker også at våre naboland har innført lignende regler. Det kan også påpekes at utvalgets forslag om at våpeninnehaveren skal avgi regelmessige egenerklæringer ikke synes å gi en fullgod kontroll. Som det fremgår under punkt 13.7 vil en regelmessig innsending av egenerklæringer baseres seg på tillit til at det gis korrekte og utfyllende opplysninger. Dersom vedkommende «krysser» av riktig vil han trolig i liten grad bli kontrollert nærmere av politiet, herunder kontroll av om avgitte opplysningene er korrekte. De fleste egenerklæringer vil dermed ikke undergis like god kontroll som man vil få dersom man innfører tidsbegrenset våpenkort. Politiet vil i disse tilfeller ha en plikt til å foreta en kontroll. Disse medlemmer er imidlertid innforstått med at et slikt forslag både vil være ressurskrevende for politiet og til dels også for den enkelte våpeninnehaver som jevnlig må fornye sitt våpenkort. Den økte kontrollen med disse skytevåpnene må imidlertid overveie disse ulempene.

⁹ I Finland gis tillatelse for enhåndsskytevåpen som første våpen kun midlertidig for inntil 5 år. Etter perioden vil søkeren kunne søke om permanent tillatelse, men vil måtte fremvise uttalelse/attest fra skyteinstruktør hvert femte år om aktivitet, jf. punkt 7.1. I Sverige gis tillatelse til å inneha automatvåpen eller flerskudds enhåndsskytevåpen som hovedregel for en begrenset periode, og høyst fem år, jf. punkt 7.2. I Danmark er tillatelse for å pistoler og revolvere tidsbegrenset til to år, jf. punkt 7.3. I Tyskland skal ansvarlig myndighet regelmessig, og minst hvert tredje år, blant annet etterprøve våpeninnehaverens skikkethet og egnethet, jf. punkt 7.4.

13.4 Krav til personlig skikkethet

13.4.1 Gjeldende rett

Våpenloven oppstiller flere vilkår for den som skal erverve, eie eller inneha skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon. Lovens § 7 tredje ledd sier at tillatelse bare kan gis til «edruelige og pålitelige personer som har behov eller annen rimelig grunn for å ha skytevåpen, og som ikke av særlige grunner kan anses som uskikket til det». I våpenloven § 8 første ledd annet punktum om det å *eie* eller *inneha* skytevåpen fremgår det at «[b]estemmelsene i § 7 annet-sjette ledd gjelder tilsvarende».

Våpenforskriften inneholder ingen presisering av hvordan de generelle begrepene i loven skal forstås eller avgrenses. Det finnes heller ingen sentrale rettsavgjørelser fra høyere rettsinstanser som kan bidra til å avklare begrepene i særlig grad. De få rettsavgjørelser som foreligger synes utelukkende å være fra lavere rettsinstanser.¹⁰

Det foreligger imidlertid en langvarig forvaltningspraksis på området, herunder vedtak fattet av Politidirektoratets og tidligere Justis- og politidepartementet som klageinstans. Forvaltningspraksisen er i hovedtrekk nedtegnet i våpenrundskrivet.¹¹ I henhold til forvaltningspraksis dekker begrepet «edruelighet» forholdet til alkohol og andre former for rusmidler. Med begrepet «pålitelighet» siktes det først og fremst til vandel, mens begrepet «av særlige grunner kan anses som uskikket» blant annet dekker omstendigheter som psykiske lidelser, mental ubalanse, skjødsløshet, mangelfull vurderingsevne og lignende», jf. rundskrivet pkt. 3.4. Det kan anses som en svakhet ved dagens regelverk at den nærmere presisering av vilkårene kun er nedfelt i våpenrundskrivet.

Det er både i våpenlovens forarbeider og i forvaltningspraksis lagt vekt på forhold som er egnet til å belyse søkerens evne og vilje til å etterfølge lover og regler ved bedømmelsen av om vedkommende tilfredsstillende oppfyller våpenlovens krav til personlige egenskaper.

¹⁰ Se for eksempel Oslo tingrett 2007-66366 Gyldigheten av forvaltningsvedtak etter våpenloven.

¹¹ Rundskriv 2009/009 Retningslinjer for politiets behandling av våpensaker.

13.4.2 Vurdering av gjeldende rett

Edruelighet

Det er i forvaltningspraksis lagt til grunn en restriktiv norm ved vurderingen av edruelighet, og det stilles i utgangspunktet samme edruelighetskrav ved våpenerverv som ved erverv av førerkort.

Bruk av alle typer rusmidler, herunder også lovlige rusmidler og lovlige medikamenter, vil kunne ha betydning for vurderingen av om en person oppfyller våpenlovens krav til edruelighet. Generelt må det kunne sies at personer som på ulike måter har avdekket rusmisbruk, ikke bør ha våpen. Manglende edruelighet vil også kunne innvirke på en persons pålitelighet og vandel.

Over halvparten (54.4 %) av drapene som ble begått i Norge i perioden 1991-2010, ble begått av personer påvirket av alkohol, narkotika eller medikamenter eller ulike kombinasjoner av disse. Den største gruppen domfelte var påvirket av alkohol.¹²

Innspill til utvalget fra helseinstanser peker på at en forordnet bruk av medikamenter vil kunne redusere risikoen for uheldig eller farlig omgang med våpen, for eksempel ved diagnosen ADHD.¹³ Misbruk og feilbruk av legemidler kan samtidig være problematisk. Personer som har behov for store mengder av psykogene, antidepressive og/eller beroligende medikamenter, vil kunne være i mentale tilstander som tilsier at de ikke bør ha tilgang til våpen på grunn av den bakenforliggende helsetilstanden.

Rusdiagnoser og rusmisbruk har i sin dynamikk både en uforutsigbarhet i akutt rus, og en stor suicidalrisiko, og bør derfor være uforenlige med tillatelse til å ha våpen. Overgangen fra rusbruk til rusmisbruk er glidende og dynamisk, det vil derfor kunne være vanskelig å bestemme hvor grensen går mellom akseptabel og ikke akseptabel bruk av rusmidler i forhold til våpenlovens krav. Utvalget vil her peke på at det både for den enkelte søker eller våpeneier og for våpenmyndigheten vil være en fordel med klare kriterier. Et eksempel kan være at domfellelse for promillekjøring og innbringelse i fyllearest skal anses uforenlig med å erverve eller inneha våpen i en viss tid.

¹² Kripes, Drapsoversikt 2010

¹³ Attention Deficit Hyperactivity Disorder

Pålitelighet og skikkethet

Lovens krav om pålitelighet har primært blitt tolket som et krav til vandel. Helt sentralt for vurderingen har vært om søkeren eller innehaveren er til å stole på i forhold til det å ha og bruke skytevåpen, våpendeler og ammunisjon. I våpenrundskrevet pkt. 3.4.1 fremgår det at «Ved vurderingen av om en person tilfredsstillere våpenlovens strenge krav til personlige egenskaper er det i våpenlovens forarbeider samt direktoratets praksis lagt vekt på et hvert straffbart forhold som er egnet til å belyse søkerens evne og vilje til å etterfølge lover og regler generelt og våpenlovens regler spesielt. Det er i direktoratets praksis lagt til grunn at det ikke er av avgjørende betydning hvorvidt de straffbare forhold knytter seg til omgang med våpen».

Skikkethet, eller lovens begrep «ikke uskikket», har normalt dekket øvrige forhold som psykiske lidelser, mental ubalanse, skjodesløshet, mangelfull vurderingsevne med mer. Vilåret «som ikke av særlige grunner kan anses uskikket til det» kan ses både som en sekkebetegnelse som omfatter en rekke forhold som i større eller mindre grad også kan omfattes av begrepene «edruelighet» og «pålitelighet». Vilåret vil imidlertid også kunne ses som en sikkerhetsventil som kan fange opp andre forhold.

Vurderingen av om man kan stole på vedkommende i forhold til det å ha og bruke skytevåpen, våpendeler og ammunisjon, kan være vanskelig når det gjelder forhold under «særlige grunner» som ikke er direkte relatert til helse. Dersom en person er dømt for alvorlig voldskriminalitet i ruspåvirket tilstand, vil vurderingen være enkel. Det samme kan gjelde for eksempel der det foreligger opplysninger om skjodesløs omgang med skytevåpen på skytebane. Vurderingen kan være vanskeligere når det har gått noen tid siden en aktuell hendelse, dersom en hendelse må anses som en engangsforeteelse, om vedkommende har skikket seg vel senere mv.

Den tillit fra samfunnets side som er en forutsetning for erverv av skytevåpen, kan være vanskelig å etablere dersom søkeren har tilknytning til kriminelle eller ytterliggående miljøer. Det vil kunne være vanskelig å ta stilling til hvilken betydning opplysninger om slik tilknytning skal innebære, idet det vil kunne dreie seg om løse eller uformelle tilknytninger, om forhold som vil kunne være vanskelig å verifisere i ettertid, og at rammene for forsamlings- og uttrykksfrihet ikke nødvendigvis vil være sammenfallende med rammene for å kunne erverve skytevåpen, våpendeler

og ammunisjon. Tilknytning til det som kan betegnes som kriminelle MC-miljøer kan her nevnes. Selv om det kan være vel kjent for politiet at en rekke personer i disse miljøer er domfelt for til dels alvorlig kriminalitet, vil andre medlemmer eller personer med tilknytning kunne ha plettfri vandel. Skal et medlemskap eller nær tilknytning til miljøet i seg selv medføre at man ikke anses skikket til å erverve skytevåpen, våpendeler og ammunisjon, eller bør det også foreligge andre momenter før et eventuelt avslag eller tilbakekall gis? Likeså kan vurderingen være krevende i forhold til personer som offentlig gir uttrykk for ytterliggående eller ekstreme holdninger.

Spørsmål kan også oppstå i forhold til opplysninger som er usikre og som kanskje ikke har blitt rettslig avklart. Hvilke konsekvenser skal det få at en person er mistenkt for et kriminelt forhold, eller at vedkommende er omtalt i bekymringsmeldinger eller anmeldelser til politiet? Grensetilfeller vil også kunne oppstå hvor våpenforvaltningen får opplysninger fra politiets etterrettingsregistre, men hvor politiet ikke ønsker å gå ut med opplysningene.

Helse

Det er i gjeldende lov og forskrift ikke formulert noen spesielle krav til helse. En persons helsetilstand vil i dag bli vurdert etter lovens krav om at vedkommende «ikke av særlige grunner kan anses som uskikket», jf. våpenloven § 7 tredje ledd.

For den enkelte søker kan det i dag være uklart hvilke særlige grunner som vil føre til at han eller hun anses uskikket for å erverve våpen. Samtidig vil det være fare for forskjellsbehandling av søkere, idet det kan hevdes å være et for stort rom for skjønn.

Det må helt klart kunne stilles krav til fysisk og psykisk helse for den som erverver og innehar våpen. Hvilke diagnoser, kliniske tilstander, symptomer og medikamenter som vil være uforenlig med å inneha skytevåpen må nærmere bestemmes i forskrift. Våpen representerer i likhet med motorkjøretøy en potensiell fare, og det er ikke urimelig å stille tilsvarende krav til våpeneiere som til bilførere. Gjeldende regelverk for førerkortsaker¹⁴ vil kunne være et utgangspunkt når forskriftene til våpenloven skal revideres, under forutsetning av at det tas hensyn til relevante forskjeller mellom de to gruppene.

¹⁴ Forskrift 19. januar 2004 om førerkort

En rekke diagnoser, kliniske tilstander og medikamenter kan i prinsippet være uforenlig med å inneha skytevåpen. Innspill til utvalget fra helseinstanser gir uttrykk for at noen kliniske tilstander, i første rekke psykoser, alvorlig depresjon, suicidalitet og demenssykdommer, vil være uforenelige med å erverve og å inneha våpen. Erfaring fra disse helseinstansene viser at de fleste tilfellene av uønsket våpenbruk skjer i akutt rus, akutt sykdomsutbrudd eller akutte kriser som er atskillig vanskeligere å forutsi enn vedvarende diagnostiserte lidelser, og som kan endres i løpet av relativt korte tidsintervaller.

Vold - med særlig fokus på vold i nære relasjoner

I våpenrundskrivet punkt 3.4.1 samt i veilederen for politiets arbeid med vold i nære relasjoner, legges det vekt på å koble våpensaker til saker der det forekommer vold i nære relasjoner:

«Dersom søkeren har fremsatt alvorlige trusler eller utøvet vold i nære relasjoner (familievold), bør dette tillegges betydelig vekt når søknaden avgjøres. Det må vies særlig oppmerksomhet på de situasjoner der politiet er kjent med at det foreligger samlivsbrudd. Det er godt dokumentert at faren for voldsutøvelse øker i denne fasen. Tilgjengelighet til våpen vil derfor kunne utgjøre en fare for at volden fører til tap av liv.»

I Politiets veileder om vold i nære relasjoner, tiltak ved risiko for ny vold, framgår det på side 14 at «[d]et er viktig å sjekke om trusselutøveren har våpen, og hvis så er tilfellet, må inndragning vurderes».

I perioden 1991-2010 ble 148 kvinner og 18 menn drept av sin daværende eller tidligere partner. Partnerdrap utgjør i denne perioden 23 % av drapene i Norge. Om lag fire av ti drap ble begått av noen i den nærmeste familie - foreldre, barn, partner eller tidligere partner. Bare i 20 % av drapene var det ingen kjent relasjon mellom offer og gjerningsperson. Oversikten gjelder forsettlig og overlagt drap.¹⁵ Uaktsomt drap, forsøk på drap eller legemsbeskadigelse med døden til følge er ikke inkludert i disse tallene. Oversikten inkluderer kun rettskraftige dommer.¹⁶

Forskning og kliniske erfaring tilsier at det er en tydelig økning i farlighet og risiko for alvorlig

eller dødbringende vold når mennesker som utøver vold i nære relasjoner har tilgang til våpen.¹⁷

Den årlige drapsstatistikken til Kripos viser at drapsvåpen også kan være andre gjenstander enn dem som reguleres av våpenloven, men bruk av skytevåpen er den vanligste drapsmetode for eksempel i saker med drap-selvdrap i nære relasjoner, der den som dreper også tar sitt eget liv.¹⁸ Det er dokumentert gjennom forskning at bruddfasen i et parforhold ofte er den farligste perioden, men alvorlig og dødbringende vold kan også utøves før et eventuelt brudd. I mange tilfeller vil volden også fortsette i en lengre periode etter brudd i parforholdet.¹⁹

13.4.3 Utvalgets forslag

Utvalget foreslår at de personlige vilkårene «edruelig» og «pålitelig» videreføres i ny våpenlov, og at de suppleres med et krav til helse. Utvalget vil som nevnt også foreslå å beholde dagens formulering om at tillatelse kan gis til den «som ikke av særlige grunner kan anses uskikket til det». En slik sikkerhetsventil anses fortsatt for å være nødvendig. Utvalget antar at det forholdsvis sjelden vil være behov for å begrunne avslag i dette vilkåret dersom regler om krav til helse tas inn i loven. Et avslag begrunnet i at søkeren anses uskikket, vil som andre enkeltvedtak måtte begrunnes, og begrunnelsen må angi hvorfor søkeren ikke anses skikket.

Utvalget understreker betydningen av at de personlige vilkår presiseres på en tydelig og så utfyllende måte som mulig i forskrift. Både når det gjelder edruelighet og helse vil faglige vurderinger måtte veie tungt. Det må fremgå forholdsvis detaljert hva som kreves for at den enkelte søker skal bli funnet å være edruelig og pålitelig og hvilke helsekrav som stilles. Hva gjelder kravet til helse, må forskriften beskrive hvilke tilstander av sykdom eller svekkelse, kliniske tilstander, medikamentbruk osv. som anses uforenlig med det å eie eller inneha skytevåpen. Det må samtidig utvises en viss varsomhet når det gjelder å bruke diagnose som kriterium for risiko for vold og for uønsket våpenbruk, ettersom den direkte sammenhengen mellom diagnose og voldelighet varierer sterkt.²⁰ Den godt dokumenterte sammen-

¹⁵ Straffeloven § 233

¹⁶ Kripos 2010

¹⁷ Aldridge and Browne; Archer; Campbell et al.; Garcia, Soria, and Hurwitz

¹⁸ Aldridge and Browne; Archer; Campbell et al.; Garcia, Soria, and Hurwitz, Galta et al 2010

¹⁹ Aldridge and Browne; Archer; Campbell et al.; Garcia, Soria, and Hurwitz

hengen mellom tidligere utøvelse av vold som prediktor for utøvelse av fremtidig vold, tilsier at personer som har utøvd vold, heller ikke bør kunne erverve våpen.²¹

Hva gjelder kravet til pålitelighet, vil det være sentralt for vurderingen om personen er til å stole på i forhold til det å inneha og bruke skytevåpen mv. Vurderingen vil dermed være videre enn bare vandel, selv om dette vil være en vesentlig del av vurderingen.

Utvalget vil peke på at det er behov for klare retningslinjer for når vold og trusler skal få følger for den som vil erverve og inneha skytevåpen. Det bør etter utvalgets syn ikke være mulig å erverve eller inneha våpen når en person er ilagt besøks- og kontaktforbud eller er dømt for vold i nære relasjoner.

Når en person kommer i kontakt med politiet på grunn av voldsutøvelse eller trusler, både overfor nærstående og andre, bør det normalt få følger for personens tillatelse til å inneha skytevåpen. Det samme gjelder ved adferd som medfører kritesenteropphold for nærstående eller tildeling av voldsalarm. Anmeldelse av vold og trusler må medføre en vurdering av den anmeldtes tillatelse til å inneha våpen, men det må likevel tas i betraktning at falske anmeldelser kan forekomme.

Når en person er under behandling for voldsproblematikk generelt og voldsproblematikk i nære relasjoner spesielt, bør våpenkortet inndras inntil videre. Det foreslås tatt inn en bestemmelse som gir politiet klar hjemmel til slikt midlertidig tilbakekall, som også kan skje i andre tilfeller.

Når det gjelder personer med tilknytning til kriminelle miljøer som kriminelle MC-klubber, må utgangspunktet, slik et flertall i utvalget ser det, være at slik tilknytning normalt må tilsi at vedkommende ikke kan anses tilstrekkelig pålitelig. Det samme må gjelde for personer med tilknytning til for eksempel nynazistiske grupper. Når det gjelder ytringer fremsatt offentlig, må utgangspunktet være at synspunkter og meninger som er ytret i henhold til vanlige demokratiske spilleregler og som ikke er i strid med norsk lov, må aksepteres. Det motsatte vil normalt være tilfellet dersom ytringer må anses som lovstridige. Det må her bemerkes at personer som gir uttrykk for ekstreme holdninger som støtter eller unnskylder kriminalitet, som nevnt under punkt 3.6.3, har en forhøyet risiko for å gjennomføre krimi-

nelle handlinger. Det vil være viktig at politiet klarer å fange opp og identifisere personer som offentlig gir uttrykk for ekstreme holdninger, særlig på nettsteder. En person med ekstreme holdninger som støtter etter unnskylder kriminalitet vil normalt ikke være pålitelig i lovens forstand.

Utvalgets mindretall, Dedichen og Tønnessen, har den mening at kriminelle klubber ikke skal være tillatt. Mindretallet ser absolutt et problem med å håndheve et slikt forbud når det gjelder klubber som ikke har fast adresse, men dette gjelder ikke klubber som Hells Angels og Bandidos. Hvis disse klubbene er kriminelle, skal de heller ikke være tillatt. Utvalgets mindretall har ikke kunnskap om dette, men ettersom de får lov til å eksistere, må man gå ut fra at de ikke er kriminelle. Det skal ikke være noen som helst tvil om at mindretallet vil hindre enhver uskikket person i å anskaffe seg skytevåpen. Dette gjelder i høyeste grad også kriminelle, men det strider mot mindretallets juridiske oppfatning at medlemskap alene, i en klubb som får lov til å eksistere, skal være ekskluderende ved søknad om skytevåpen

Det vil forekomme at det foreligger tvil om de personlige vilkårene er oppfylt. Et flertall i utvalget vil legge avgjørende vekt på at tillatelse til å erverve skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon bare kan gis eller opprettholdes når det ikke er tvilsomt at vedkommende oppfyller lovens krav til personlige egenskaper. En begrunnet tvil om lovens vilkår er oppfylt, må føre til at tillatelse nektes, eller en gitt tillatelse tilbakekalles. Dette kan uttrykkes som at tvilen kommer samfunnet, ikke den enkelte våpeninnehaver til gode, jf. formålsparagrafens overordnede hensyn til samfunnets sikkerhet. Forvaltningslovens regler om begrunnelse av vedtak gjelder på vanlig måte, slik at et avslag vil måtte begrunnes.

Det kan også tenkes at en søknad bør stilles i bero eller en tillatelse midlertidig tilbakekalles inntil de faktiske forhold er avklart. Dersom vedkommende kan dokumentere at forholdene ikke lenger er til stede, eller at disse ikke var så alvorlige som først antatt, bør vedkommende likevel kunne få innvilget sin søknad eller få tilbake våpenkortet mv.

Utvalgsmedlem Dedichen finner på sin side at en slik praktisering vil kunne være i strid med grunnleggende rettsprinsipper, og at praktiseringen ikke vil gi slike sikkerhetsgevinster for samfunnet at det står i forhold til de konsekvenser dette vil påføre borgerne. Både søkere av våpentillatelser og våpeneiere må kunne forvente et minimum av forutberegnelighet i forhold til det regelverk som praktiseres. Dersom terskelen blir for

²⁰ Norges offentlige utredninger (NOU) 2010:3, Drap i Norge i perioden 2004-2009

²¹ Aldridge and Browne; Archer; Campbell et al.; Garcia, Soria, and Hurwitz

lav eller vilkårlig, vil dette oppleves som et uforholdsmessig inngrep fra det offentlige. En eventuell nektelse eller tilbakekall av tillatelse må baseres på et saklig relevant grunnlag, som er egnet til å bli prøvet enten av overordnet organ, sivilombudsmannen eller av domstolene. Et slikt grunnlag vil måtte kunne fremgå enten ved at det dokumenteres som sikkert eller overveidende sannsynlig at vedkommende har problemer med rus, at vedkommendes har en vandel som ikke er tilfredsstillende, at vedkommendes helsesituasjon er uforenlig med å ha skytevåpen mv, eller at det kan dokumenteres klare brudd på våpenregler eller lignende som gjør at vedkommende ikke bør håndtere skytevåpen mv. Nektelse eller tilbakekall av tillatelse på andre og mer skjønnsmessige grunnlag som for eksempel at vedkommende har kommet med upopulære ytringer eller har tilknytning til uønskede miljøer, vil innebære en uholdbar vilkårlighet.

Karantene

Et samlet utvalg foreslår å gi politimesteren en hjemmel til å ilegge en person en karantenetid før tillatelse kan gis, i tilfeller hvor vedkommende ikke oppfyller kravene til personlig skikkethet. Dette vil gi personen en viss forutberegnelighet og gi en henvisning på at han vil kunne søke på nytt senere. Utvalget vil påpeke at det vil kunne være behov for karantenetid etter hendelser med vold og trusler, etter gjennomført behandling for voldspromatik, rusmisbruk, visse sykdommer mv. De nærmere regler om karantenetid, herunder hvilke forhold som krever karantenetid og karantenetidens periode, foreslås å bli utformet i forskrift.

Utenlandsk søker

Utvalget vil også foreslå at utenlandsk person som søker om tillatelse til å erverve skytevåpen i Norge, må fremlegge tilfredsstillende dokumentasjon på at vedkommende oppfyller kravene til personlig skikkethet. Bakgrunnen for dette kravet er at politiet i de fleste tilfeller ikke har forutsetning til å vurdere søkerens skikkethet dersom vedkommende kun har bodd i Norge i en kortere periode. Hva som anses som tilfredsstillende dokumentasjon, vil måtte vurderes i det enkelte tilfelle og vil kunne variere og blant annet være avhengig av hvor søkeren kommer fra. Nærmere regler om dette bør således utformes i forskrift.

Dersom søkeren ikke kan fremlegge tilfredsstillende dokumentasjon, foreslår utvalget at politimesteren kan stille krav om inntil 5 års botid i

Norge før tillatelse kan gis. Politiet vil ved en eventuell søknad etter 5 år da ha nødvendige forutsetninger for å vurdere om vedkommende er skikket. Botidskravet foreslås forankret direkte i loven da blant annet politiregisterloven § 36 annet ledd forutsetter at krav om minimum botid i forbindelse med vandelskontroll skal hjemles i lov eller i forskrift gitt i medhold av lov. Nærmere regler om botidskravet foreslås imidlertid at fastsettes i forskrift.

For å tydeliggjøre kravet som oppstilles i våpendirektiv artikkel 7 nr. 1 foreslår utvalget å ta inn et krav i loven om at person bosatt i annet EØS-land må fremlegge samtykke fra vedkommendes lands myndigheter før politimesteren kan gi tillatelse til å erverve skytevåpen.

13.5 Alder

13.5.1 Gjeldende rett

Våpenlovens alminnelige aldersgrenser fremgår som nevnt ovenfor av våpenloven § 7 fjerde ledd. Tillatelse til å erverve skytevåpen og våpendeler kan generelt ikke gis til person under 18 år, og ikke til person under 21 år dersom tillatelsen gjelder erverv av revolver eller pistol. Unntak kan gjøres for person under 18 år, men over 16 år «der våpen kan oppbevares av verge eller annen person som fyller de alminnelige krav til tillatelse». Videre kan Kongen fastsette høyere aldersgrense for andre arter skytevåpen og våpendeler, men ikke over 21 år.

Politimesteren kan dispensere fra aldersbestemmelsene i enkelttilfeller. Søknad fra umyndig person må være tiltrådt av verge, jf. femte ledd, og Kongen kan gi forskrift om «skytterorganisasjoners og andre juridiske personers erverv», jf. § 7 sjette ledd.

13.5.2 Vurdering av gjeldende rett

Våpenlovens aldersbestemmelser ble underlagt en omfattende gjennomgang i forbindelse med lovrevisjonen i 1998. Det daværende våpenlovutvalg var enstemmig i sitt forslag om å opprettholde aldersbestemmelsene for pistol og revolver på 21 år, men var delt i synet på aldersgrensen for erverv av hagler og rifler. Tre av utvalgets medlemmer ønsket å heve aldersgrensen for erverv av hagler og rifler til 21 år, mens de øvrige tre medlemmer ønsket å opprettholde dagens ordning på 18 år. Justis- og politidepartementet sluttet seg til sistnevnte,²² og dette ble også utfallet etter Stortingets behandling.

Av de innspill utvalget har fått, er det lite som tyder på at dagens bestemmelser oppfattes problematiske av våpenbrukerne og organisasjonene. Det har vært påpekt at det for konkurranseskyttere under 21 år kan være upraktisk å frakte enhåndsskytevåpen til og fra konkurranssteder. I tillegg har Norske Reserveoffiserers Forbund (NROF) og Norges Forbund for Praktisk Skyting (NFPS) foreslått i skriftlig innspill til utvalget å heve aldersgrensen til 20 eller 21 år for erverv av halvautomatiske rifler til konkurranseskyting innen deres grener.

13.5.3 Utvalgets forslag

Våpenlovutvalg har vurdert om aldersgrensene for erverv av våpen bør endres, herunder om det bør være samme aldersgrense for erverv av revolver og pistol som for andre våpen. Videre har utvalget vurdert om det bør innføres en øvre aldersgrense.

Utvalget finner at dagens aldersbestemmelser i det alt vesentlige bør videreføres. Det er slik utvalget ser det, ingen tungtveiende argumenter for å innføre samme aldersgrense for alle våpentyper. Det er naturlig å stille strengere krav til modenhet hos den som skal erverve enhåndsskytevåpen, idet slike våpen er atskillig farligere i hendene på en umoden ungdom enn for eksempel luftpistoler eller haglgevær. Selv om mange ungdommer er modne og ansvarsbevisste før de fyller 21 år, må det settes en felles aldersgrense av hensyn til en enkel praktisering av reglene. Det vil være problematisk for våpenmyndigheten å vurdere individuell modenhet. Hensynet til unge aktive skyttere vil være ivaretatt ved regler om bruk av våpen under tilsyn, samt ved politimesterens adgang til å gi dispensasjon for de yngste skytterne mellom 16 og 18 år. Sistnevnte med de begrensninger som følger av våpendirektivet, jf. punkt 13.1. Det foreligger også en adgang til å erverve skytevåpen som skal brukes av andre som ikke kan erverve skytevåpen på grunn av alder. Dette kan være en praktisk løsning både for DFS-skyttere, skiskyttere, jegere på opplæringsjakt, samt andre aktive skyttere under 16 år. Behovene til unge skyttere og jegere ivaretas i all hovedsak i dag, med unntak av at det for særlig aktive konkurranseskyttere²³ under 21 år kan oppleves tungvint å transportere enhåndsskytevåpen til og fra trening og konkurranse. Bakgrunnen for dette er at de vil være avhengige av at en

person over 21 år påtar seg ansvaret for transporten. Dette vil gjelde et fåtall unge skyttere på nasjonalt toppnivå. Behovet til denne forholdsvis lille gruppen kan imøtekommes ved at det åpnes for en dispensasjonsadgang for særlig aktive konkurranseskyttere under 21 år, men over 18 år. Utvalget foreslår derfor at særlig aktive konkurranseskyttere mellom 18 og 21 år kan gis eget tidsbegrenset våpenkort og våpenpass.

Utvalget har vurdert om det bør innføres en øvre aldersgrense, men finner ikke at det er et begrunnet behov for dette. Eldre våpeneiere vil som andre personer ha varierende helsetilstand, og de aller fleste vet selv når de ikke lenger er i stand til å bruke våpenet på forsvarlig måte. Derimot kan det ved begynnende demenstilstander være vanskelig for den enkelte å konstatere at helsekravene ikke lenger er oppfylt, og at våpenkortet skulle vært tilbakekalt. Utvalget mener at forslaget om krav til helse som foreslås innført, sammenholdt med forslagene om kravet til regelmessig innlevering av egenerklæringer og legers meldeplikt, tilsier at det ikke vil være behov for å fastsatte en øvre aldersgrense.

Utvalget mener videre at det bør innføres en 21 års grense for erverv av halvautomatiske rifler som ikke kan brukes til jakt. Dette er i tråd med innspillene fra skytterorganisasjonene som i dag benytter slike skytevåpen. Utvalget foreslår imidlertid at halvautomatiske rifler er forbudt, med unntak av de rifler som godkjennes i forskrift, jf. kapittel 14. En slik hevet aldersgrense må fastsettes av Kongen i den grad riflene blir godkjent i forskrift, jf. lovforslaget § 17 siste ledd.

Av hensyn til den pedagogiske fremstillingen i lovteksten, foreslås det at aldersbestemmelsene i våpenloven § 7 fjerde ledd inntas i en egen bestemmelse om alder.

13.6 Behov eller annen rimelig grunn

13.6.1 Gjeldende rett

Etter våpenloven § 7 tredje ledd kan tillatelse til å erverve skytevåpen og våpendeler bare gis «edruelige og pålitelige personer som har behov eller annen rimelig grunn for å ha skytevåpen, og som ikke av særlige grunner kan anses uskikket til det».

I våpenloven § 8 første ledd annet punktum om det å *eie* eller *inneha* skytevåpen fremgår det at «[b]estemmelsene i § 7 annet-sjette ledd gjelder tilsvarende».

Våpenforskriften kapittel 3 har nærmere bestemmelser om de behov og andre rimelige

²² Innst. O. nr. 39 (1997-1998) pkt. 4.3

²³ Se våpenrundskrivet 3.5.1.2.2

grunner som gir grunnlag for erverv av skytevåpen mv.

13.6.2 Vurdering av gjeldende rett

Det er et grunnleggende vilkår i dagens våpenlov at søkere og innehavere må dokumentere et begrunnet behov for skytevåpenet. Dette gjør seg særlig gjeldende ved erverv av skytevåpen til jakt og konkurranseskyting. Ved erverv på bakgrunn av samling eller affeksjon er behovsvilkåret likevel mindre fremtredende, og i all hovedsak relatert til «annen rimelig grunn». Videre er det primært i forbindelse med søknad om tillatelse til erverv av skytevåpen at behovet for våpenet må dokumenteres. Innehaverens fortsatte behov for våpenet blir i liten grad gjenstand for vurdering etter at ervervstillatelsen først er gitt av myndighetene.

Det er det sivile samfunnets legitime behov for skytevåpen som til sist avgjør våpentettheten i samfunnet. Statistikk fra land det er naturlig å sammenligne seg med,²⁴ viser liten eller ingen sammenheng mellom våpentettheten i samfunnet og antallet uønskede hendelser med skytevåpen. Norge ligger i likhet med flere av våre naboland helt i verdenstoppen når det gjelder våpentetthet pr. innbygger, men har samtidig lav kriminalitet og har hatt få uønskede hendelser med skytevåpen. I USA, som kan sies å ha en våpenkultur som avviker fra den norske ved at mange våpeninnehavere har våpen for personlig beskyttelse, kan en imidlertid finne de høyeste våpenrelaterte drapsratene i statene med høyest våpentetthet.²⁵

Som nevnt ovenfor, skjer prøvingen av søkerens behov for skytevåpen i det alt vesentlige ved søknaden om erverv. Når ervervstillatelsen først er gitt, vil det normalt ikke være noen etterprøving av behovskravet fra politiets side, med mindre det søkes om erverv av ytterligere våpen eller fremkommer opplysninger som gir politiet grunn til å undersøke våpeninnehaveren nærmere. Politiet vil normalt ha få ressurser tilgjengelig for kontroll av våpeninnehaveres fortsatte behov for skytevåpen. Etterprøvingen vanskeliggjøres videre av at det er vanskelig å oppstille objektive vilkår for den enkeltes behov for skytevåpen. Redusert aktivitet relatert til jakt eller konkurranseskyting vil for eksempel tidvis kunne være forbigående på

grunn av forhold i familielivet, i forbindelse med arbeid mv. Det må være rom for individuelle tilpasninger i denne sammenheng. Det kan for eksempel ikke være et krav at en jeger må jakte hvert eneste år for å få beholde jaktvåpenet.

Forslag om å innføre etterprøving av våpenkort hvert 5. år i forbindelse med lovrevisjonen i 1998, ble avvist av Stortinget under henvisning til at dette ville innebære en for omfattende og ressurskrevende innsats fra politiets side uten at ønskede kontrolleffekter kunne oppnås, se punkt 13.3.

Et flertall i utvalget ser det imidlertid som viktig at det ses nærmere på tiltak som kan bidra til at våpeneierne med visse mellomrom får en anledning til å vurdere om de har behov for sine skytevåpen. Det vil være en sikkerhetsmessig gevinst knyttet til at våpeninnehavere kvitter seg med skytevåpenet det ikke er et reelt behov for. Prinsippet om at det ikke skal være flere våpen i samfunnet enn det er legitimt behov for, bør fortsatt være en viktig forutsetning.

Medlemmene Dedichen, V. Nilsen og Tønnesen, kan ikke fullt ut gi sin tilslutning til et prinsipp om det ikke skal være flere skytevåpen i samfunnet enn det er legitimt behov for, slik det beskrives av flertallet. Antallet skytevåpen i samfunnet bør i hovedsak avgjøres ut fra den enkelte jeger og skytters behov for skytevåpen, innenfor de behovsområdene som anses legitime. Det er den enkelte jeger og skytter som best kan definere sitt behov for skytevåpen, enten dette er tenkt brukt til jakt eller øvelses- og konkurranseskyting. Det er ikke en samfunnsmessig oppgave å redusere antallet sivilt eide våpen mest mulig. Det finnes ikke noe «riktig» antall sivilt eide våpen i noe samfunn. Søkere som har gjennomgått og bestått en grundig prøving av sine personlige forhold i henhold til våpenlovens vilkår, er allerede funnet egnede til å kunne inneha skytevåpen. Spørsmålet blir etter dette i hvilken grad det er et unødige og urimelig inngrep fra det offentlige å stille strenge antallsbegrensninger for erverv av en vare som man både er funnet skikket til å erverve, og hvor en har dokumentert bruk innenfor et etter loven legitimt bruksområde.

Utvalgsmedlem Dedichen vil i tillegg bemerke:

Etter lovens ordlyd stilles det krav om at en person som har søkt om ervervstillatelse «har behov eller annen rimelig grunn for å ha skytevåpen». Dette gir en i utgangspunktet meget vid ramme, og søkeren synes å ha den største individuelle frihet til å beskrive og godtgjøre sitt behov. Det er likevel helt klart at enhver behovsbeskri-

²⁴ Don B. Kates and Gary Mauser, «Would banning firearms reduce murder and suicide?» A Review of International Evidence (May 2006).

²⁵ M. Miller et al. /Social Science & Medicine 64 (2007) 656-664

velse ikke vil kunne aksepteres, dersom man ønsker å benytte våpenet til uønskede eller ulovlige aktiviteter. Det finnes derimot ikke noe som indikerer at ethvert behov eller annen rimelig grunn som beskrevet av personen selv og som ligger innenfor det rekreasjonsmessige, øvelsesmessige, jaktlige, konkurransemessige og de andre forhold som språklig sett kan legges inn under «behov eller annen rimelig grunn» på noen måte skulle være gjenstand for overprøving, slik det kan synes skjer i dag. Det kan derfor synes som om mye av dagens praksis, herunder forskriftsbestemmelser, er uhjemlet i loven.

Nærmere om jakt

For jegere er behovet for skytevåpen relatert til at de ønsker å utøve jakt og fangst. Den nærmere regulering av behovskravene er fastsatt i henholdsvis våpenforskriften og viltlovgivningen. Alle som ønsker å utøve jakt og fangst må ha gjennomgått en obligatorisk jegeropplæring og ha bestått en etterfølgende offentlig jegerprøve. Etter bestått jegerprøve blir jegeren oppført i Jegerregisteret. For å kunne utøve jakt og fangst må man ha betalt årlig jegeravgift, men dette er ikke en forutsetning for fortsatt oppføring i Jegerregisteret. Alle som skal jakte på storvilt med rifle, må i tillegg ha avlagt praktisk skyteprøve samme jaktår.

Jegerregisteret benytter den til enhver tid oppførte adressen i folkeregisteret, og alle jegere har et eget «jegernummer» knyttet til sitt personnummer. Jegere som på grunn av lovbrudd i forbindelse med jaktutøvelse blir fradømt jaktretten (vanligvis for en periode fra ett til fem år), må etter domsperioden gå opp til ny jegerprøve før de på nytt kan utøve jakt og fangst.

Utenlandske jegere som skal jakte i Norge må også registrere seg i Jegerregisteret og betale norsk jegeravgift. For å bli registrert må jegeren dokumentere at han fyller kravene som jeger i sitt bopelsland. Utenlandske jegere som er bosatt i Norge må dokumentere jegerutdanning som minimum tilsvarer norsk nivå, eller avlegge norsk jegerprøve for å bli registrert.

Jegere vil normalt dokumentere sitt behov for jaktvåpen ved å vise til oppføringen i Jegerregisteret. Unntak kan gjøres der det ikke er krav om oppføring i Jegerregisteret, som ved jakt på sel²⁶ eller i utlandet. Etter innføringen av jaktvåpengarderobe, jf. gjeldende våpenforskrift § 12 annet ledd, kan en jeger som fyller kravene erverve inn-

til seks jaktvåpen uten særskilt vurdering av behovet for hvert enkelt jaktvåpen. Tillatelse til å erverve flere enn seks jaktvåpen gis i dag bare søkere som kan dokumentere et meget kvalifisert behov.

Mens våpenloven med forskrift gjelder for den som erverver og innehar skytevåpen, er det viltloven²⁷ med forskrift som regulerer hvilke skytevåpen og ammunisjon som kan brukes til jakt på de forskjellige vilttypene. Etter forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst § 15 skal jaktvåpen være kruttdrevet. Det er ikke tillatt å bruke pistol, revolver, halvautomatiske skytevåpen av militær karakter eller helautomatiske skytevåpen.

Nærmere om konkurranseskyting

Også ved øvelses- og konkurranseskyting er det primært våpenforskriften som regulerer behovskravene nærmere, utover nåværende våpenlov § 7 tredje ledds generelle krav om behov som vilkår for erverv. For erverv av skytevåpen til øvelses- og konkurranseskyting stilles det i våpenforskriften krav om medlemskap i offentlig godkjent skytterorganisasjon. Søkeren må også dokumentere aktivitet. Det gis kun ervervstillatelse for skytevåpen godkjent til bruk i skyteprogram administrert av den skytterorganisasjon som søkeren er medlem av. Det er i utgangspunktet kun tillatt å erverve og inneha ett skytevåpen per skyteprogram, men det gis dispensasjon for særlig aktive skyttere.

Forbundstilknytningen dokumenteres normalt ved fremvisning av medlemskort i lokal klubb, samt startlisens. De største skytterforbundene har opprettet sentrale medlemsregistre som enten er offentlig tilgjengelig, eller hvor politiet med skytterens samtykke vil kunne få opplysninger om vedkommendes forbundstilknytning.

Nærmere om samling

Våpenforskriften av 2009 ga en rekke nye materielle regler for samling som til dels erstattet tidligere ulovfestede regler utviklet gjennom forvaltningspraksis. Reglene fremgår av forskriftens § 16, som blant annet oppstiller vilkår om spesifikasjon av samleområde ved søknad om samletillatelse, begrensning av samlingens størrelse, regler for sikker oppbevaring av samling, samt begrensninger i bruken av samle våpen til demonstrasjons- og testskyting. Samleområdet må også være våpenhistorisk begrunnet.

²⁶ Jakt på sel er underlagt Fiskeri- og kystdepartementet.

²⁷ Lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt

Tillatelse til å erverve og inneha skytevåpen til samling kan kun gis til medlem av godkjent samlingsorganisasjon. Per i dag er den eneste godkjente samlingsorganisasjonen Norsk Våpenhistorisk Selskap.

13.6.3 Utvalgets forslag

Utvalgets flertall finner det nødvendig å opprettholde dagens krav til dokumentert behov for å få tillatelse til å erverve og inneha skytevåpen.

Som nevnt ovenfor, er det etter flertallets syn et grunnleggende prinsipp at det ikke skal være flere sivile skytevåpen i samfunnet enn det er behov for. Skytevåpen skal kun tillates ervervet når søkeren kan dokumentere et behov for skytevåpenet til legitime formål. Et fortsatt behovskrav vil underbygge den norske våpenkulturen, som i stor grad er preget av at skytevåpen er redskaper til bruk for jakt, og konkurranseskyting. Å inneha skytevåpen for andre tenkbare behov som personlig beskyttelse eller som en ekstra trygghet i hjemmet m.v. er ikke legitime ervervsgrunnlag i seg selv, med noen unntak blant annet på Svalbard for beskyttelse mot isbjørn. Et annet unntak er reglene om bevæpning av norske skip som beskyttelse mot piratvirksomhet, jf. punkt 4.4. Slike unntak må gjøres kun i helt spesielle tilfeller.

Et mindretall i utvalget, medlemmene Dedichen, V. Nilsen og Tønnessen, slutter seg til at det fortsatt er nødvendig å stille krav til søkerens behov, men understreker samtidig at det er søkerens eget definerte behov som må være det primære grunnlaget for vurderingen. Dersom søkeren kan begrunne et fornuftig behov for ytterligere våpen, bør tillatelse gis, forutsatt at søkeren oppfyller lovens krav til personlige egenskaper. Et samlet våpenlovutvalg foreslår at kravet om «behov eller annen rimelig grunn», jf. våpenloven § 7 tredje ledd, videreføres i en særskilt bestemmelse. Videre foreslås det at de viktigste behovsgrunnlagene positivt nevnes i bestemmelsens annet ledd, men på en måte som viser at oppregningen ikke er uttømmende. Øvrige behovsgrunnlag vil imidlertid måtte fremgå av forskriften. Videre foreslås det at de to viktigste behovsgrunnlagene, jakt og konkurranseskyting omhandles i hver sin særskilte paragraf. Det samme foreslås for samling, som er det viktigste begrunnelse for erverv av «annen rimelig grunn».

Jakt som ervervsgrunnlag

Utvalget har ikke funnet å ville foreslå realitetsendringer i forhold til dagens bestemmelser i for-

hold til behovsprøvingen ved erverv av skytevåpen til jakt. Etter dagens regelverk er det viltlovgivningen som på bakgrunn av prinsipper om forsvarlig og human jakt regulerer de våpentyper og den ammunisjon som kan anvendes til jakt og fangst. Våpenloven vil imidlertid måtte sette rammen for hvilke våpentyper og modeller som tillates ervervet til jakt, og slik begrense jegerens muligheter til fritt å velge våpen. Viltlovgivningen kan ikke åpne for andre våpentyper enn de som tillates etter våpenloven.

Utvalget har imidlertid vurdert om det bør innføres strengere regler for erverv av skytevåpen til jakt. Dette særlig med tanke på massedrapene på Utøya 22. juli 2011, hvor det har fremkommet at det i tillegg til et lovlig ervervet enhåndsskytevåpen ble benyttet et lovlig ervervet tohånds jaktvåpen til å utføre terrorhandlingen. Til dette kan det påpekes at det kan være vanskelig å finne ytterligere krav som er egnet til dette behovsgrunnlaget. Som eksempel kan det vises til at krav om medlemskap og aktivitet i godkjent våpenorganisasjon, som kreves ved erverv av for eksempel erverv av skytevåpen til konkurranseskyting, ikke synes særlig egnet. Det kan imidlertid tenkes tiltak som skjerpede krav til jegerprøven, økte krav til våpenkyndighet, fadderordning for ferske jegere det første året etter bestått jegerprøve mv.

Et samlet utvalg anbefaler at det legges større vekt på sikkerhet og våpenkyndighet i jegeropplæringen, og viser til at dette også har vært påpekt av Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF). Utvalget anbefaler at det bør legges større vekt på den praktiske delen, eventuelt på bekostning av den teoretiske delen av jegerprøven. NJFF har påpekt dette behovet overfor Direktoratet for Naturforvaltning. NJFF har også vært pådriver for å styrke kravene til jegerprøveinstruktørene, som er et tiltak som bidrar bedre opplæring av jegere. Dette er nå gjennomført, noe utvalget ser som positivt. Det kan tenkes også andre tiltak, for eksempel en tettere oppfølging av jegere i den første tiden etter avlagt jegerprøve.

Et flertall i utvalget kan ikke se at det ut over en styrking av den praktiske delen av jegerprøven, er andre ytterligere krav som synes egnet. Det vil for eksempel være vanskelig å gjennomføre en ordning med en fadder for nye jegere, da blant annet forholdene rundt om i distriktene er forskjellige. De krav som stilles til den som vil bli jeger i dag synes også å være strenge. Det gis opplæring av både teoretisk og praktisk art, og riktig behandling av våpen er en del av opplæringen. Kravene til personlige egenskaper er strenge, og det kan legges vekt på mange forskjellige forhold.

Den som har passert når det gjelder personlige krav, må anses skikket til å drive med jakt etter opplæring og eventuelt den årlige storviltprøve er gjennomført.

Medlemmene A. Nilsen og Talgø mener det i tillegg til en styrking av jegeropplæringen knyttet til sikkerhet og våpenkyndighet, kan stilles spørsmål om det etableres en ordning med en tettere oppfølging av unge jegere. Dersom det stilles vilkår om en fadder det første året vedkommende skal gå på jakt, vil fadderens rolle kunne rettlede i den praktiske utøvelsen av jakten. Dette vil etter disse medlemmers syn kunne være med på å øke sikkerheten rundt våpenhåndtering, samt at en fadderordning også vil være med på å øke kravet for å kunne erverve skytevåpen til jakt.

Et samlet utvalg forslår at våpenforskriften § 12 om erverv mv. av skytevåpen og våpendeler til jakt løstes opp i loven. Slik vil det fremgå direkte av lovteksten at tillatelse til å erverve skytevåpen og våpendeler til jakt bare kan gis til søker som er innført i Jegerregisteret.

Jaktvåpengarderobe

Videre foreslår utvalget at den såkalte jaktvåpengarderoben hjemles direkte i loven. Gjeldende våpenforskrift § 12 annet ledd gir en jeger som oppfyller kravene til å eie jaktvåpen adgang til å anskaffe inntil seks komplette jaktvåpen uten særskilt vurdering av behovet for hvert enkelte jaktvåpen. Systemvåpen hvis løp kan byttes etter behov regnes som ett våpen. Jegeren må imidlertid som tidligere søke om erverv av hvert enkelt jaktvåpen. Innenfor jaktvåpengarderoben er det jegeren selv som definerer sitt behov for jaktvåpen. Ønsker jegeren å erverve flere enn seks jaktvåpen, må det etter dagens praktisering dokumenteres et «meget kvalifisert behov».

Etter at søkeren har dokumentert sitt legitime behov for jaktvåpen ved første ervervsøknad, vil ytterligere erverv innenfor jaktvåpengarderobens rammer kunne skje med kun begrenset prøving av jegerens behov. Dette innebærer en klar ressursbesparelse for godkjennende myndighet. Det vises til at det har vært tale om på forhånd godkjente jegere som har dokumentert et behov for jaktvåpen ved første erverv. Samfunnets sikkerhetsgevinst vil primært avgjøres ved den behovskontroll som ble gjort ved første gangs erverv. Det må understrekes at innføringen av ordningen ikke medførte noen lemping av kravene til søkerens personlige skikkethet, helsestilstand mv. ved nye erverv innenfor jaktvåpengarderobens rammer.

Utvalget har også vurdert hvorvidt det prinsipielt er riktig å opprettholde en ordning som delvis går bort fra prinsippet om behovsvurdering ved søknad om erverv av ethvert skytevåpen, men har konkludert med at dette er en ordning som nå er blitt etablert og som det ikke er tilstrekkelig tungtveiende grunner til å fjerne.

Jaktvåpengarderobens størrelse har vært gjenstand for debatt, idet flere har ment at dagens begrensning til seks våpen ikke er tilstrekkelig for å møte aktive jegeres behov. Utvalget mener likevel at dagens rammer er vide nok til å møte de aller fleste jegeres behov for jaktvåpen. Sånn sett må innføringen av jaktvåpengarderobe også kunne anses som vellykket sett fra de fleste jegeres side, idet den har gitt jegere en frihet innenfor fastsatte rammer til selv å definere sitt behov for jaktvåpen. Innføringen har også gitt en større grad av forutberegnelighet og likebehandling av jegerne. Enkelte jegere har imidlertid opplevd innføringen av en jaktvåpengarderobe som begrensende. Dette har vært jegere som fra før hadde et større antall skytevåpen enn oppstilt i jaktvåpengarderoben. Disse har opplevd vansker med å kunne erverve ytterligere skytevåpen etter innføringen.

Utvalgsmedlemmene Dedichen, V. Nilsen og Tønnessen er enige i at jaktvåpengarderoben har gjort saksbehandlingen enklere, som foreslått i 2005 av utvalget som utarbeidet forslag til ny våpenforskrift, men vil i tillegg bemerke: Det kan synes som flere politidistrikt tolker jaktvåpengarderobens størrelse som et absolutt maksimum, og at terskelen for «meget kvalifisert behov» er satt så høyt at muligheten for erverv av våpen utover jaktvåpengarderobens antall ikke er reell. Lite fleksible overgangsregler har resultert i at jegere som hadde 6 eller flere våpen da ordningen ble innført, har fått store problemer med å anskaffe seg flere våpen. Disse har i mange tilfeller fått beskjed om å selge seg ned til 5 våpen før de kan få tillatelse til å erverve ett til. Mange av jegerne som i dag har flere enn 6 jaktvåpen, har ervervet disse før systemvåpen (med utskiftbare løp) ble vanlig, og har ikke hatt samme mulighet til å planlegge en jaktvåpengarderobe på den måten dagens regelverk legger opp til. En jaktvåpengarderobe med inntil 8 våpen, som foreslått i forarbeidene til våpenforskriften, ville løst en del av de problemene som har oppstått i forbindelse med praktiseringen av reglene om jaktvåpengarderobe.

Utvalget har vurdert hvorvidt dagens jaktvåpengarderobe bør utvides til å gjelde generelt, ved at det innføres en felles våpengarderobe gjeldende

både for jegere og skyttere. En slik utvidelse vil kunne medføre at de positive effektene av en jaktvåpengarderobe også gjøres gjeldende ved erverv av skytevåpen til konkurranseskyting mv. De hensyn som taler for at jaktvåpengarderoben begrenses til et nærmere definert antall våpen, vil med dagens system lett kunne uthules ved at våpeninnehaveren erverver ytterligere skytevåpen som sportsskytter. På den annen side vil konkurranseskytteres behov skille seg vesentlig fra jegeres behov. Aktive konkurranseskyttere vil kunne ha behov for både trenings- og konkurransevåpen til ulike skyteprogram, som hver krever særskilte skytevåpen. Dette vil kunne medføre behov for et større antall skytevåpen enn for jegere.

Etter en samlet vurdering finner utvalget ikke å ville foreslå en felles våpengarderobe. Utvalget vil i stedet foreslå at dagens ordning med jaktvåpengarderobe videreføres, og at prinsippet løftes opp i loven. Den nærmere reguleringen av jaktvåpengarderoben kan utformes i forskrift, herunder antall skytevåpen.

Konkurranseskyting som ervervsgrunnlag

Heller ikke for erverv av skytevåpen til konkurranseskyting har utvalget funnet det nødvendig å foreslå realitetsendringer i forhold til dagens lovbestemmelser. Deler av våpenforskriften § 13 første ledd foreslås imidlertid inntatt i loven, for bedre å synliggjøre dette som selvstendig ervervsgrunnlag. Utvalgets flertall vil imidlertid foreslå at begrepet «øvelses- og konkurranseskyting» erstattes med «konkurranseskyting». Øvelsesskyting er en naturlig og integrert del av det å vedlikeholde og forbedre sine egenskaper som skytter på lik linje som til jakt, men utgjør i utgangspunktet ikke et selvstendig grunnlag for erverv. Aktive skyttere er allerede i dag gitt tillatelse til å erverve øvelsesvåpen i tillegg til konkurransevåpen, men ikke på selvstendig grunnlag. Erverv på grunnlag av øvelsesskyting alene vil etter flertallets syn ligge nært opp til en tilsidesettelse av behovskravet, idet det vanskelig vil innebære annet enn ren rekreasjon. Derimot må det være anledning til å erverve skytevåpen bare beregnet til øvelse også for jegere, idet det anses viktig at det er mulig å drive øvelsesskyting til jakt på en så rimelig måte som mulig. Mer treffsikre jegere vil bety økt sikkerhet og mer human jakt.

Et mindretall i utvalget, utvalgsmedlemmene Dedichen og Tønnessen, deler ikke dette syn og begrunner dette med at «øvelses-» eller «rekreasjonsskyting» aldri har vært fjernet fra loven som selvstendig grunnlag for våpenerverv. Øvelses-

skyting bør opprettholdes, eventuelt gjeninnføres, som eget grunnlag for erverv. Dette vil løse et meget reelt behov for mange jegere og skyttere som kan ha behov for våpentyper i mindre kaliber, eventuelt enklere type enn de vanligvis benytter, fordi det er effektiv trening og ofte av meget stor økonomisk betydning å kunne trene mengdetrening med langt rimeligere våpen og særlig ammunisjon, som jo er forbruksvaren i denne sammenheng. Jaktammunisjon og konkurranseammunisjon kan være meget kostbart, mens treningsammunisjon til våpen av mindre kaliber kan kjøpes vesentlig rimeligere. Disse medlemmene mener at rekreasjonsskyting som en aktivitet for personer som ikke er, eller er forhenværende, jegere, konkurranseskyttere eller samlere, er et legitimt behov i seg selv og bør hjemles på en klar måte i loven. Det bør imidlertid stilles krav til medlemskap i en forening som er relevant for den våpentype det søkes tillatelse til.

Et samlet utvalg foreslår at det inntas hjemmel for Kongen til i forskrift å gi nærmere bestemmelser om erverv av skytevåpen til konkurranseskyting.

Samling som ervervsgrunnlag

Våpenlovutvalget er i mandatet bedt om særskilt å vurdere samling i et samfunnsperspektiv. Utvalget mener samling fortsatt bør være et eget kriterium for å erverve og inneha skytevåpen. Utvalget viser til at samling av skytevåpen har relativt lange tradisjoner i Norge, og at samling også er et legitimt ervervsgrunnlag i land vi naturlig kan sammenligne oss med. Samlere bidrar ved sin samlerinteresse til å sikre våpen og ammunisjon for ettertiden, og gjør i så måte en innsats for samfunnet. Etter utvalgets kunnskap har det vært relativt få uheldige episoder knyttet til samling av skytevåpen i Norge.

Samling som kriterium for å erverve og inneha skytevåpen skiller seg etter utvalgets syn vesentlig fra de øvrige ervervsgrunnlag. Et erverv er direkte knyttet opp til samlerens interesse for våpenet, og er ikke relatert til et praktisk behov. Våpenloven § 7 tredje ledd oppstiller som vilkår for erverv at søkeren har «behov eller annen rimelig grunn» for å ha skytevåpen. Mens jegere og skyttere vil ha «behov» for sine våpen, vil samleres erverv være lovmessig forankret i «annen rimelig grunn».

I forbindelse med arbeidet med gjeldende våpenforskrift, var dagjeldende arbeidsgruppe opptatt av at samlermiljøet var et supplement til de offentlige museale institusjoner. Også våpenlovut-

valget slutter seg til en slik vurdering. Det private samlermiljøet bidrar som et supplement på områder hvor de offentlige institusjoner, primært Forsvarsmuseet, ikke har ressurser til å ivareta samlinger av våpenhistorisk betydning.

Utvalget vil imidlertid peke på at samling av skytevåpen reiser en rekke problemstillinger. Dette vil særlig gjelde risikovurderingen knyttet til større samlinger av skytevåpen, og særlig helautomatiske skytevåpen. Selv om gjeldende våpenforskrift stiller strenge krav til oppbevaring av større mengder skytevåpen generelt, vil samlere på en helt annen måte enn jegere og skyttere kunne erverve et større antall skytevåpen som oppbevares i private hjem. Mens jegere og skyttere kun unntaksvis vil ha behov for å erverve et større antall skytevåpen, vil samleren naturlig ønske å erverve et større antall skytevåpen etter hvert som samleinteressen utvikler seg.

Den enkelte kan også ha et ønske om å skaffe seg flere samleområder. Samleren vil også kunne gis dispensasjon til å erverve såkalte «forbudte våpen» jf. våpenforskriften § 16 fjerde ledd, som helautomatiske skytevåpen. Våpendirektivet gjelder ikke for våpensamlere, idet disse er unntatt fra virkeområdet. Det forhold at erverv til samling ikke er knyttet opp til et praktisk behov for skytevåpenet, åpner en mulighet for at samlerinstituttet tiltrekker personer som ønsker å erverve skytevåpen på helt andre grunnlag enn en historisk interesse for skytevåpen.

Politidirektoratet melder om en økning i antallet søknader om erverv til samling, som til dels faller inn under gruppen «forbudte våpen». Det er opplyst at det kan være vanskelig for saksbehandlere i politiet å avgjøre om et våpen faller inn under et bestemt samleområde, og Forsvarsmuseets kompetanse har vært nødvendig i mange saker. Forsvarsmuseet har fra sommeren 2011 ikke hatt kapasitet til å være bistandsorgan for politiet ved behandling av søknader om våpen til samling. Når det er funnet ny løsning for behandling av slike saker, kan det ikke påregnes at slik bistand vil bli gitt uten krav om godtgjørelse. Det må da avklares hvem som skal bære slike utgifter.

Politidirektoratet har opplyst at det har vært tilfeller der i utgangspunktet forbudte våpen som har vært tillatt ervervet til samling, har blitt ulovlig videresolgt til konkurranseskyting. Dette har skapt kontrollmessige utfordringer for politiet.

Skyting med samlervåpen vil kunne skape utklare grenser mellom slike skytevåpen og ordinære skytevåpen til jakt og konkurranse.

Våpenlovutvalget har delt seg i synet på hvilke regler som bør gjelde for samlere av skytevåpen

og ammunisjon, men et samlet utvalg foreslår at loven får en egen paragraf for samling. Et samlet utvalg foreslår at deler av våpenforskriften § 16 løftes opp i loven for å synliggjøre samling som et selvstendig ervervsgrunnlag. Dette vil også bidra til å skille samling som ervervsgrunnlag fra de behovsavhengige grunnlagene for erverv til jakt og konkurranseskyting. Videre foreslås inntatt en hjemmel for Kongen til i forskrift å gi nærmere bestemmelser.

Utvalgets flertall peker på at det ved godkjenning av samleområde må være en forutsetning at de våpenhistoriske samleområdene er av en art som også samfunnet har interesse av. Det må ved godkjenning av samleområder legges vesentlig vekt på faglige vurderinger av hva som er av interesse ut fra et samfunnsperspektiv. Her vil det være norske kulturhistoriske hensyn som er de viktigste. Det er en utfordring å sikre at de reelle og godt begrunnede motiv for å etablere og utvide våpensamlinger blir imøtekommet, samtidig som samlingen og samlingsområdet vurderes ut fra et samfunnshensyn. Det er ønskelig å finne løsninger som legger forholdene til rette for den seriøse samler og på samme tid ivaretar hensynet til at det ikke skal være flere våpen i samfunnet enn det et reelt behov for. Flertallet understreker nødvendigheten av å skape aksept for at den enkelte samlers behov og ønsker ikke kan veie like tungt som en faglig vurdering av hvilke og hvor mange samlinger det er behov for i Norge. Samfunnets behov for trygghet må ivaretas, noe som innebærer at også samlingenes størrelse er av betydning. Det må fortsatt være en restriktiv praksis når det gjelder tillatelse til å samle på skytevåpen som ellers er forbudt.

Flertallet foreslår på denne bakgrunn at godkjenning av samleområde legges til ett enkelt politidistrikt som behandler samtlige søknader, slik at helhetsperspektivet blir ivaretatt på en god måte. Godkjenning av samleområder vil i enkelte tilfeller kreve større kunnskaper enn det som normalt foreligger i det enkelte politidistrikt. Som en følge av dette blir søknadene i relativt stor grad forelagt Forsvarsmuseet og Politidirektoratet for uttalelse. Dette har skapt enkelte utfordringer med tanke på habilitet. Flertallet foreslår at dagens regler for test- og demonstrasjonsskyting videreføres, noe som innebærer at det bare unntaksvis vil kunne skytes med samlervåpen.

Flertallet foreslår at kostnadene ved å avgjøre om et våpen faller innenfor et samleområde, bæres av søkeren. Det kan til dels være forholdsvis tidkrevende å skaffe faktisk grunnlag for en korrekt avgjørelse, og det er ikke rimelig at dette skal bæres av det offentlige.

Flertallet foreslår at bestemmelsene i våpenforskriften § 16, som ikke løftes opp i loven, beholdes i forskrift.

Et mindretall i utvalget, medlemmene Dedichen, V. Nilsen og Tønnessen, understreker at det er den enkelte samler som best kan definere sitt samleområde ut fra sine interesser og kunnskaper. Det vil være helt naturlig og nødvendig at antallet samlervåpen og samleområder utvikles med tiden. Det ligger i samlingens natur at man starter med ett eller få våpen, om man da ikke erverver eller overtar en allerede utviklet samling. Samfunnets behov for sikkerhet skal søkes ivaretatt ved de personlige krav som stilles til den enkelte samler og regler om oppbevaring. Reglene for samling bør utformes slik at terskelen for å påbegynne en samling er tilstrekkelig lav til at en fornuftig balanse treffes mellom samlerens lyst til å påbegynne og utvikle sin samling og samfunnets legitime sikkerhetsmessige behov.

Det er en utfordring for samlere at området søkes styrt av organer og personer som ofte ikke besitter kunnskapen som er nødvendig for å gjennomføre de rette avveiningene. Dersom dette fortsatt skal detaljstyres, blir samlerne redusert til utøvere av en aktivitet der de selv ikke får sette rammene i tilstrekkelig grad. Det er ikke en samfunnsoppgave, kan ikke være det, og skal ikke være det, å bestemme hva som skal samles og hvordan. Det skal heller ikke være slik at det bare skal være én eller et sterkt begrenset antall samlere på hvert samleområde. Da blir det fort førstemann til mølla og slik skal det ikke være. Det blir unektelig litt underlig å nekte et samleområde fordi andre samler på det samme. Det er en stor fordel og utviklende å ha samlerkolleger med samme interessefelt. Samfunnet bør begrense seg til å stille gode og fornuftige sikkerhetskrav som skal være oppfylt. Sikkerhetsreglene er samlerne selv de sterkeste forsvarere av. Når alle krav er oppfylt og fortsetter å være det, er det myndighetenes plikt å gi tillatelse til en samling. Det bør ikke ilegges noe gebyr for søknadsbehandlingen i tillegg til dagens gebyr. Det må forutsettes at den ansvarlige myndighet har den kompetanse som er nødvendig for saksbehandlingen, og at ytterligere kompetanse innhentes ved behov. Den største kompetanse på dette feltet innehas per i dag av Norsk Våpenhistorisk Selskap (NVS) og Forsvarsmuseet. Når det gjelder hvilke våpen som skal være godkjent til forskjellige former for konkurranseskyting benyttes i stor utstrekning kompetansen i de respektive forbund. Mindretallet ser derfor ingen betenkeligheter med å benytte NVS når det gjelder samleområder. I den forbindelse

kan det også vises til at Forsvarsmuseet i stor utstrekning støtter seg på NVS' kompetanse, samt at disse to i fellesskap i løpet av noen måneder ferdigstiller et bokprosjekt vedrørende «Norsk brukte våpen». Det vil være urimelig å belaste søkeren med ekstra utgifter i de tilfeller hvor politiet ikke selv besitter tilstrekkelig kunnskap for å avgjøre en søknad.

Disse medlemmer mener at også samlere av skytevåpen skal gis en begrenset mulighet til å skyte med sine samlervåpen. Det er en forutsetning at slik skyting bare skal foregå på baner som er godkjent for den våpentypen som skal benyttes, samt at distriktets politimester forhåndsvarsles. Så vidt disse medlemmer kan se, er det ikke under våpenlovutvalgets arbeid fremkommet argumenter som bør tillegges særlig vekt til støtte for slike begrensninger. For samfunnet må samtlige sikkerhetsmessige behov anses ivaretatt bl.a. ved reglene om medlemskap i godkjent samlersorganisasjon, der terskelen er høy, og gjennom reglene for godkjenning av samlere og samleområder.

Disse medlemmer foreslår at dagens ordning der politimesteren godkjenner samleområdet videreføres. Det bør ikke settes noen antallsbegrensning på den enkelte samling. Det foreslås nye regler for testskyting, som tillater testskyting av hvert våpen i en samling etter behov, ved at melding sendes politimesteren før testskyting.

Et samlet utvalg peker på at det er viktig å utforme regler som legger til rette for et best mulig samarbeid mellom våpenmyndighetene og Norsk Våpenhistorisk Selskap.

Arv og affeksjon mv. som ervervsgrunnlag

Erverv på bakgrunn av arv og affeksjon kan ved siden av erverv til samling, sies å være de primære ervervsgrunnlag relatert til våpenloven § 7 tredje ledd om «annen rimelig grunn».

Gjeldende våpenforskrift § 20 gir en arving anledning til å kunne erverve inntil 3 rifler eller hagler fra en arvelater i rett opp- eller nedstigende linje «som minne etter arvelater». Videre er det inntatt en unntaksbestemmelse i annet ledd for enhåndsskytevåpen, og «våpen som ikke er tillatt benyttet til jakt».

Utvalget mener det fortsatt bør være en mulighet for å kunne erverve skytevåpen på bakgrunn av arv og affeksjon. Imidlertid mener utvalget at bestemmelsen bør snevres noe inn i forhold til dagens ordlyd, som i for stor grad gir unntak fra ordinær behovsprøving ved arv og affeksjon. Det bør ikke være tilstrekkelig grunnlag for å kunne

ervert skytevåpenet at en arvelater har eid det. En arving kan uansett ervert et slikt våpen på ordinær måte dersom arvingen kan dokumentere et behov, og samtidig fyller lovens vilkår for øvrig.

Ervert på bakgrunn av arv og affeksjon bør alene tillates hvor våpenet i seg selv har en særlig affeksjonsverdi i forhold til arvelateren. Dette vil kunne gjelde våpen som arvelateren var særlig knyttet til, for eksempel dersom arvelateren benyttet våpenet i motstandskampen under siste krig, våpen som arvelateren benyttet med særlig hell til konkurranseskyting, jakt mv, eller våpen av særlig stor verdi. Det bør ikke stilles for strenge krav til sannsynliggjøring, men det må samtidig avgrenses mot ordinære skytevåpen som arvelateren var i besittelse av. Idet ervert ved arv og affeksjon skal tjene som et minne etter arvelateren, bør det kun være mulig å ervert skytevåpen etter arvelaterens død. Ved eventuelt forskudd på arv bestående av skytevåpen, bør ervertet som hovedregel underlegges ordinær behovsprøving.

En særlig problemstilling reiser seg dersom våpeneieren selv ønsker å beholde et våpen på grunnlag av affeksjon. Dette vil for eksempel kunne gjelde skyttere eller jegere som ikke lenger er aktive, men som likevel ønsker å beholde eget våpen. Utvalget mener denne problemstillingen kan avhjelpest innenfor lovens begrep «annen rimelig grunn», hvor våpeneieren ved å sannsynliggjøre en sterk affeksjonsverdi vil kunne få tillatelse til å beholde våpenet også etter at han ikke har et praktisk behov for det. Det må samtidig være en forutsetning at det ikke skal kunne ervertes ammunisjon til våpenet.

Andre ervertvgrunnlag

Våpenforskriften §§ 17, 18 og 19 gir hjemmel for ervert av skytevåpen til noen særlige formål; slaktning, utryddelse av skadedyr og jakt på sel, samt til beskyttelse. Sistnevnte bestemmelse anvendes primært for beskyttelse mot isbjørn på Svalbard, men gir også en begrenset mulighet til å kunne ervert skytevåpen til beskyttelse av andre grunner. I praksis er det unntaksvis gitt tillatelse til å ervert gasspistol og forsvarsspray. Det er også gitt adgang til å ervert skytevåpen til beskyttelse mot piratangrep i Aden-bukta.

Utvalget mener det også i fremtiden vil være behov for særbestemmelser. Konkrete behov som skytevåpen til slaktning mv. vil naturlig kunne reguleres i forskrift når de enkelt kan identifiseres.

Utvalget forslår også at muligheten for å ervert skytevåpen eller registreringspliktig

våpendel som skal brukes av andre nevnes i loven. Slike ervert vil blant annet kunne tenkes hvor skytevåpenet eller den registreringspliktige våpendelen skal benyttes av person under 16 år som ønsker å delta på jakt (har jegerprøven), eller som deltar aktivt i konkurranseskyting. Ervertet vil både kunne være vedkommendes forelder/verge, skytterorganisasjon eller andre.

13.7 Egenerklæring

13.7.1 Egenerklæring ved søknad om ervertstillatelse

Krav om egenerklæring ved søknad om ervertstillatelse vil være nytt i saker etter våpenloven, men praktiseres i dag på andre områder, som i forsikringssaker. En egenerklæring vil være mer utfyllende enn dagens standardiserte søknadsskjema, og vil gi et bedre grunnlag for saksbehandlingen. En egenerklæring vil legge et større ansvar på den enkelte søker, som vil være ansvarlig for å gi korrekte opplysninger om seg selv og andre forhold av betydning for søknadsbehandlingen. Egenerklæringen må forutsettes å kunne sendes elektronisk. Trolig vil et krav om egenerklæring ikke virke særlig belastende for søkerne, idet de allerede i dag må gi en rekke opplysninger i søknaden.

I dag må den som søker om ervertstillatelse besvare spørsmål som stilles i søknadsskjemaet, samt dem som i tillegg stilles i medhold av forvaltningslovens bestemmelser. Edruelighet, pålitelighet og skikkethet vil ofte falle utenfor helse- og sykdomsbegrepet, slik at en vurdering av vilkårene i stor grad også må baseres på andre kilder enn helsevesenet.

13.7.2 Utvalgets forslag

Et flertall i utvalget foreslår at det innføres et obligatorisk krav om egenerklæring ved søknad om ervertstillatelse. En egenerklæring vil gi et godt grunnlag for saksbehandlingen og for vurderingen av hvilke tilleggsopplysninger som eventuelt bør kreves. En egenerklæring sammenholdt med blant annet informasjon fra straffe- og bøtereister, anmeldelser, kontakt- og besøksforbud mv. vil normalt gi politiet et godt grunnlag for å ta stilling til en ervertssøknad. En egenerklæring vil kunne gi opplysninger om søkerens helse, søkerens behov for skytevåpen, søkerens oppfylling av aktivitetskrav, andre kvalifikasjoner mv.

Utvalgets flertall har i sammenheng med vurdering av egenerklæring ved behandling av saker

etter våpenloven sett på de ordninger som gjelder etter førerkortforskriften og regelverket for forsikringsbransjen. Ved søknad om førerkort følger det av førerkortforskriften § 5-1 at «egenerklæring om helse, eller legeattest når dette er nødvendig eller blir krevd» skal vedlegges søknaden. Ved tegning av noen typer forsikring kreves det at den som vil tegne forsikring, fritar lege for taushetsplikt, slik at forsikringsselskapet kan innhente de opplysninger som ønskes.

Egenerklæring ved ervervsøknader må forutsettes å gi opplysninger om forhold som går lenger enn til rene helseopplysninger. Den må i tillegg til opplysninger om fysisk og psykisk helse, gi nødvendig informasjon om rusmisbruk, trusler, vold og andre relevante risikofaktorer for uønskede hendelser med våpen. Ettersom våpen skal oppbevares på egen bopel bør en egenerklæring også gi opplysninger om søkerens husstand, blant annet om søkeren bor sammen med personer med økt risiko for uønskede hendelser med våpen.

Spørsmålene i egenerklæringen vil nødvendigvis være forholdsvis nærgående, og kan trolig oppfattes som for nærgående av enkelte søkere. Det må stilles strenge krav til våpeninnehavere, og egenerklæringen vil gjenspeile dette faktum. Spørsmålenes utforming vil gi søkeren kunnskap om hvilke krav som stilles, og vil bidra til en ansvarliggjøring av søkeren, både i forhold til egen situasjon og husstanden. Det foreslås i punkt 13.9 at det i loven tas inn et krav om at søkeren legger frem bekreftelse på at husstandsmedlemmer over 18 år er kjent med søknaden om ervervstillatelse.

Regelmessige egenerklæringer for våpeninnehavere

Utvalgets flertall går også inn et krav om at våpeninnehavere må avgi egenerklæring i et nærmere fastsatt intervall som reguleres i forskrift. En slik ordning vil først kunne innføres når politiets IKT-løsninger er i stand til å løse dette på en effektiv måte. Politiet må også tilføres nødvendige ressurser for å kunne følge opp dette på en tilfredsstillende måte. Et slikt intervall kan tenkes å være hvert femte år for våpeninnehavere. De helsemessige forhold som gir risiko for uønsket våpenbruk er dynamiske og flertallet ser det som viktig at tillatelser til å inneha skytevåpen evalueres jevnlig. Det bør også kunne kreves hyppigere egenerklæringer i spesielle tilfeller, for eksempel når opplysninger i egenerklæringen, og eller lege- eller helseerklæringen tilsier det, og ved eventuelle hendelser som skaper behov for tettere opp-

følgning. Hyppigere intervall kan også tenkes for enkelte våpentyper.

Ordningen med egenerklæring bør gjøres obligatorisk for både nye og eksisterende våpeneiere.

En innvending mot en slik ordning er at den vil kunne legge beslag på en for stor del av politiets ressurser. Utvalget er klar over at politiets ressurser i dag ikke er tilstrekkelige til å ivareta nye oppgaver etter våpenloven dersom ikke andre oppgaver nedprioriteres eller legges til andre instanser. Ressurssituasjonen må ses i sammenheng med et forslag fra et flertall i utvalget om innføring av nye gebyrer.

Det bør legges opp til elektronisk behandling av egenerklæringene. Det vil enkelt framgå hvem som ikke har sendt inn egenerklæring og av den grunn må følges opp. Videre vil innkomne egenerklæringer der det fremgår at noen vilkår ikke er oppfylt, lett kunne identifiseres. Ut fra søkerens besvarelse av egenerklæringen vil våpenmyndigheten kunne skille mellom kurante saker og de saker hvor det vil måtte kreves ytterligere undersøkelse. Det vil være opp til våpenmyndigheten å bestemme hvor rask og tett oppfølging man ønsker og har ressurser til. Når egenerklæringene sendes elektronisk, vil opplysningene kunne kontrolleres også på et senere tidspunkt. Våpeninnehaveren vil være ansvarlig for at opplysningene er korrekte og at vilkårene er oppfylt.

Egenerklæringen vil ikke alene være avgjørende for våpenkortet, men vil inngå som del av en samlet vurdering. Våpenmyndigheten vil fortsatt måtte bruke alle tilgjengelige opplysninger til å supplere eller verifisere opplysningene i egenerklæringen. Bestemmelser om egenerklæring vil bidra til en likebehandling av våpensaker i de forskjellige politidistrikter, ved at egenerklæringen vil fungere som en sjekkliste.

Ved å kreve at også eksisterende våpeneiere fyller ut egenerklæringen hvert femte år, vil forvaltningen kunne ha en oppfølgende kontroll av våpeneierne på en langt bedre måte enn ved dagens system. Det er flertallets oppfatning at den oppfølgende kontrollen av våpeneierne er en av de største svakhetene ved dagens system, ved siden av manglene ved våpenregisteret. Ved at det innføres krav om regelmessig innrapportering til myndighetene om sentrale forhold av betydning for den enkeltes våpeninnehav, vil hver enkelt våpeneier underlegges en helt annen kontroll og oppfølging enn i dag.

En ordning med egenerklæring vil måtte baseres på tillit til at det gis korrekte og utfyllende opplysninger. En forebyggende effekt vil imidlertid

kunne oppnås ved stikkprøver, ved at enkelte saker trekkes ut og gis en mer omfattende saksbehandling. Det må også antas å ville ha en forebyggende effekt at eventuelle skjulte forhold eller bevisst avgitte uriktige opplysninger vil kunne komme for dagen på et senere tidspunkt. Slike forhold vil naturlig måtte anses som uforenlig med den tillit som er nødvendig for å inneha skytevåpen mv., og vil kunne føre til at våpenkortet tilbakekalles.

Det må antas at første gangs utfylling av egenerklæringen ikke vil ta særlig lenger tid enn utfyllingen av dagens søknadsskjema. Det vil imidlertid medføre en tilleggsoppgave for våpeninnehavere å være nødt til å gjenta prosessen hvert femte år. Utvalgets flertall mener at fordelene ved at samfunnets kontroll med at den enkelte våpeneier fyller vilkårene blir betydelig styrket, må anses å oppveie ulempene for den enkelte våpeneier. Den enkeltes første gangs utfylte egenerklæring vil kunne brukes ved neste gangs innsending, slik at det ikke vil være nødvendig å skrive noe inn dersom ingenting er endret. Digitale skjemaer gjør dette enkelt.

Utvalgets flertall foreslår at manglende avgitt egenerklæring eller bevisst mangelfull eller villedende utfylling bør medføre forhåndsvarsel om tilbakekall av våpenkortet. Dersom det i egenerklæring gis uriktige eller mangelfulle opplysninger, vil det være straffbart som falsk forklaring til offentlig myndighet etter gjeldende bestemmelser i straffeloven.²⁸

Den nærmere utforming av spørsmålene i egenerklæringen hører naturlig hjemme i forskrift. Våpenloven bør bare innføre kravet om at en person må avgi egenerklæring ved søknad om tillatelse og at tillatelsen til å eie og inneha skytevåpen er avhengig av at vedkommende sender inn regelmessige egenerklæringer.

Utvalgsmedlemmene V. Nilsen og Tønnessen slutter seg til flertallets forslag om egenerklæring ved søknad om erverv, men går i mot en ordning med fornyelse av egenerklæringer med jevne mellomrom for alle våpeneiere. Når det gjelder varseling av husstandsfellesskap bør det være tilstrekkelig at dette skjer i forbindelse med første gangs erverv av skytevåpen.

Utvalgsmedlem Dedichen støtter ikke forslaget om å innføre krav om egenerklæring, idet det ikke er sannsynliggjort at den eventuelle positive virkningen (økt samfunnssikkerhet) av tiltaket vil kunne stå i rimelig forhold til tiltakets kostnader og ulemper. Dette medlem er heller ikke enig i at

manglende innsending bør føre til tilbakekall av våpeneierens tillatelse til å inneha skytevåpen. Manglende innsending av egenerklæring vil imidlertid kunne være et moment i den samlede vurderingen av våpeneierens tillatelse til å inneha skytevåpen. Først når ytterligere momenter foreligger, vil våpeneierens tillatelse til å inneha skytevåpen kunne trekkes tilbake.

13.8 Legeerklæring

13.8.1 Legeerklæring og annen helseerklæring

Det er i dag hjemmel for å kreve framlagt legeerklæring i forbindelse med behandling av saker etter våpenloven, dersom det anses nødvendig for å opplyse saken tilstrekkelig. Dette følger av forvaltningslovens bestemmelser om at en sak skal være så godt opplyst som mulig før vedtak fattes, jf. lovens § 17 første ledd. I praksis skjer dette imidlertid kun i svært få tilfeller.

Utvalget mener det er behov for å innføre tiltak som reduserer risikoen for at uskikkede personer kommer i besittelse av skytevåpen. Et krav om fremleggelse av legeerklæring ved søknad om ervervstillatelse vil kunne hindre at personer som ikke tilfredsstiller kravene til helse, får tilgang til skytevåpen. Utvalget ser imidlertid utfordringer med å kreve fremleggelse av legeerklæring ved søknad om ervervstillatelse generelt. Et slikt krav vil være ressurskrevende for helsetjenesten. Spørsmålet må også ses i sammenheng med at utvalget foreslår å innføre en meldeplikt for leger mv. som finner at en pasient med våpenkort ikke oppfyller kravet til helse, jf. punkt 13.10. Denne meldeplikten vil imidlertid bare gjelde for personer som allerede har våpenkort. Et krav om fremleggelse av legeerklæring ved første gangs søknad om ervervstillatelse for skytevåpen synes derfor å være mer hensiktsmessig. Krav til personlig skikkethet er imidlertid avhengig av mer enn bare helsetilstanden, da helsekravet kun er en del av vurderingen. En legeerklæring kan dermed i denne sammenheng aldri være mer enn en del av en helhetlig vurdering. Likevel kan et krav om legeerklæring luke ut personer som ikke bør inneha skytevåpen og som etter dagens praksis ville ha fått det, siden politiet i liten grad etterspør slik erklæring.

Både i førerkortsaker og forsikringssaker er det anledning til å be om spesialisterklæring dersom det anses nødvendig. Som eksempel nevnes at det ved søknad om førerkort til diabetikere stilles krav om at attest skal utstedes av lege som

²⁸ Straffeloven § 166 om falsk forklaring.

«enten er fastlege med hovedansvar for behandlingen, eller spesialist i indremedisin». Det tilstrebtes på denne måten at en lege med omfattende kjennskap til pasienten skal utstede den nødvendige erklæring.

13.8.2 Utvalgets forslag

Utvalget foreslår at det tas inn et obligatorisk krav om legeerklæring ved første gangs søknad om ervervstillatelse for skytevåpen. Dette foreslås inntatt i bestemmelse om tillatelse til å erverve, eie og inneha skytevåpen mv. Utvalget vil også i loven synliggjøre våpenforvaltningens adgang til å kreve fremlagt legeerklæring i andre tilfeller når de finner grunn til det.

Det vil måtte fremgå av forskriften til våpenloven hvilke opplysninger som er relevante helseopplysninger i forbindelse med å erverve og inneha våpen. Det skal ikke kreves at søkeren samtykker i å frita lege eller annet helsepersonell fra taushetsplikten generelt. Det blir søkeren som får ansvaret for å sørge for at de relevante helseopplysninger for erverv av skytevåpen blir fremskaffet fra egen fastlege eller spesialist, eller fra en annen lege med god kunnskap om søkeren.

13.9 Godkjenning fra husstandsfellesskap

13.9.1 Bakgrunn og vurdering

Det kreves i dag ingen godkjenning fra medlemmer av våpennehaveres husstand eller huseieren før ervervstillatelse gis, og det er heller ikke noen bestemmelse om at disse skal varsles når vedtak er fattet.

166 (23 %) av alle drap i Norge i perioden 1991-2010 ble begått på felles bopel. Dette kan være et argument for at samlivspartner bør kontaktes ved erverv av skytevåpen, ettersom erverv i de fleste tilfeller også medfører oppbevaring av skytevåpen på felles bopel.

Ut fra forskningslitteratur med fokus på oppbevaring av våpen i private hjem ble det gjort en oppsummering i 2004. Konklusjonene ble trukket på bakgrunn av en systematisk litteraturgjennomgang for årene 1992-2002, hvor 42 studier ble inkludert i gjennomgangen. Kunnskapsstatus ble oppsummert slik:²⁹ Det er vanlig at det oppbeva-

res skytevåpen i amerikanske hjem, selv i hjem der det bor barn, og i hjem der det bor helsepersonell.³⁰ I USA ble det oppbevart skytevåpen i 1/3 av alle husstander. Enhåndsskytevåpen fantes i halvparten av hjemmene hvor det ble oppbevart våpen, det vil si ca 19 % av alle husstander i USA. Forekomsten av skytevåpen var ikke annerledes for husstander der det bodde barn. Utvalget er ikke kjent med at det foreligger tilsvarende forskning når det gjelder de om lag 500 000 våpeneierne i Norge, eller i noen av de andre nordiske landene.

Erfaringer fra behandlingsapparatet for vold i nære relasjoner tilsier at det også i svært mange tilfeller er denne volden ikke offentlig kjent av for eksempel helsevesenet, politiet og andre, slik at en varsling ved oppbevaring av våpen i private hjem bør kunne skje til andre myndige medlemmer av samme husstand som våpennehaveren.

Det er også av viktighet å trekke frem et barneperspektiv i denne sammenheng, da det ikke bare er samlivspartner som berøres av eventuelle uønskede handlinger med våpen.

Det er flere argumenter for at samlivspartner bør kontaktes ved erverv av skytevåpen, også i tilfeller der det ikke er indikasjoner på vold eller trusler. Samlivspartner og andre familiemedlemmer bør ha en rett til å vite om det blir oppbevart våpen i eget hjem.

Et annet argument for at samlivspartner og husstandsfellesskap skal gjøres kjent med erverv av skytevåpen, er at direkte eller indirekte trusler om bruk av våpen kan være en del av den psykiske volden i noen parforhold og familier. Dette er et bredere perspektiv på risikoen for vold enn kun fysisk bruk av våpen.

I tillegg vil samlivspartneren i mange saker være den som bedømmer situasjonen best, både ved å kjenne til depresjon, endringer i helsetilstand, rusmisbruk og voldelighet. Det vil derfor være viktig at vedkommende er kjent med at det oppbevares våpen i hjemmet.

13.9.2 Utvalgets forslag

Utvalget foreslår at det tas inn en bestemmelse i loven som pålegger våpensøkeren ved søknad om tillatelse til å erverve skytevåpen, å varsle andre myndige medlemmer av husstandsfellesskapet om at det vil søkes om å bringe skytevåpen inn i bopele. Dette vil praktisk kunne gjennomføres ved at søkeren må innhente samlivspartners eller andre husstandsmedlemmers underskrift på skjema for

²⁹ Johnson RM, Coyne-Beasley T, Runyan CW. American Firearm ownership and storage practices, U.S. households, 1992-2002. A systematic review *Journal of Preventive Medicine* (2004), Aug; 27(2):173-82.

³⁰ Johnson, Coyne-Beasley & Runvan, 2004

egenerklæring om at medlemmet er varslet om søknaden.

13.10 Meldeplikt for leger mv.

13.10.1 Gjeldende rett

Straffeloven § 139 inneholder en straffesanksjonert plikt til å søke å avverge visse alvorlige straffbare forhold som helsepersonell (og alle andre) får kunnskap om. Bestemmelsen er med visse endringer videreført i § 196 i straffeloven av 2005. Når det gjelder søknad om erverv av våpen/våpenkort og tilbakekall av dette, er bestemmelsen likevel av forholdsvis begrenset betydning som grunnlag for informasjonsutveksling mellom helsevesen og politi.

Hovedårsaken til dette er at kravet til sannsynlighet for at handlingen som skal søkes avverget vil finne sted, er satt forholdsvis høyt. Et annet viktig hinder for at helsepersonell kan gi politiet informasjon etter denne bestemmelsen, er kravet om at de må ha «fått pålitelig kunnskap om» at handlingen er i gjære før plikten inntre. I § 196 er kravet myket opp noe, der vil det være nok at «det fremstår som sikkert eller mest sannsynlig» at handlingen vil bli utført. Men selv med et krav om sannsynlighetsovervekt vil bestemmelsen neppe innebære at helsepersonell ofte vil mene at vilkårene for å melde fra til politiet om aktuelle våpeniere er til stede.

Taushetsplikten for helseprofesjonene er streng. I tillegg til bestemmelsen i straffeloven § 139 er det gitt noen forholdsvis snevre unntak i helsepersonelloven. Pasienten kan for det første samtykke til at taushetsbelagte opplysninger gis videre, jf. helsepersonelloven § 22. Videre er taushetsplikten ikke til hinder for at opplysninger kan gis videre «når tungtveiende private eller offentlige interesser gjør det rettmessig», jf. helsepersonelloven § 23 nr. 4. Helsepersonell har etter denne bestemmelsen en opplysningsrett, men ingen plikt. Plikt til å gi taushetsbelagte opplysninger er pålagt etter helsepersonelloven § 31, der det heter at helsepersonell skal varsle politi og brannvesen dersom dette er nødvendig for å avverge alvorlig skade på person eller eiendom.

Det er i praksis lagt til grunn en streng norm for anvendelse av retten til å gi opplysninger etter helsepersonelloven § 23 nr. 4. Helsepersonell må foreta en konkret interesseavveining av hensynene for og mot at opplysningene skal gis. I Sosial- og helsedirektoratets rundskriv IS-7/2003 om pasienter som innehar våpen, behandles helsepersonelloven § 23 nr. 4. Rundskrivet er spesielt ment

å presisere helsepersonells muligheter for å gi opplysninger til politi eller militære myndigheter når de får kjennskap til psykisk ustabile heimevernssoldater som er i besittelse av militære og eventuelt sivile våpen, eller andre psykisk ustabile personer som er i besittelse av sivile våpen. Det fremgår av rundskrivet at hensyn som taler for unntak fra taushetsplikten, må veie vesentlig tyngrer enn hensynet som taler for å bevare taushet. I alminnelighet vil det være snakk om nødrettsbetraktninger. Det betyr at det skal mye til før opplysninger kan gis, og det er noe uklart om helsepersonelloven § 23 nr. 4 gir helsepersonell en opplysningsrett som går lenger enn det som følger av plikten i helsepersonelloven § 31 første ledd.

I NOU 2010:3 Drap i Norge i perioden 2004-2009 side 132 fremmes følgende forslag til lovendring: «Psykisk ustabile personer som er i besittelse av skytevåpen, utgjør en særlig risiko. Der som helsepersonell vurderer situasjonen slik at en pasient i denne kategori ikke lenger oppfylder de helsemessige vilkår for å inneha våpen, taler mye for at de på samme måte som ved førerkort – pålegges en meldeplikt. Det bør overveies å innføre en slik plikt til varsling av politiet, for eksempel ved et nytt annet ledd i helsepersonelloven § 31. Nærmere regler kan gis i forskrift.»

13.10.2 Utvalgets vurdering og forslag

Regelverket og hensynene bak helsepersonells taushetsplikt hindrer en løpende kontakt mellom helsepersonell og politi om våpeniere som kan være uskikket til å ha skytevåpen. I praksis viser dette seg ved at det er svært få saker der opplysninger fra helsepersonell fører til at en våpentillatelse for eksempel trekkes tilbake.

Våpenlovutvalget støtter forslaget i NOU 2010:13 om at det bør tas inn en bestemmelse om meldeplikt for helsepersonell. Slik plikt bør inntre når det er klarlagt at en våpeninnehaver ikke lenger oppfylder de helsekrav som stilles til både fysisk og psykisk helse. Utvalget foreslår at en slik meldeplikt tas inn i som en ny bestemmelse i helsepersonelloven § 34 a. Bestemmelsen er utformet med helsepersonelloven § 34 som eksempel. Denne bestemmelsen gjelder meldeplikt for helsepersonell i forbindelse med førerkort og sertifikat. Det er forholdsvis stor grad av likhet mellom førerkort og våpenkort, idet begge stiller strenge krav til innehaveren. Lege, psykolog og optiker vil da pålegges plikt til å varsle politiet når pasientens helse ikke er i samsvar med kravene fastsatt i forskrift. For å synliggjøre denne meldeplikten foreslår også utvalget at det i våpenloven inntas en

henvisning til denne plikten som foreslås inntatt i helsepersonelloven § 34a.

For i størst mulig grad å ivareta de hensyn som begrunner en streng taushetsplikt, må meldeplikten forutsetningsvis følges av en direkte tilgang til våpenregisteret for helsepersonellet. På denne bakgrunn foreslår utvalget at det i loven tydeliggjøres at helsepersonell skal ha tilgang til nødvendig opplysninger i våpenregisteret for å utøve denne meldeplikt. Før varsling skjer, må det undersøkes om pasienten er registrert som våpeninnehaver. Det vil følgelig ikke være nødvendig å varsle fra i de tilfeller pasienten ikke står oppført som våpeninnehaver. På denne måten unngås varsling som i realiteten medfører at taushetsbelagte opplysninger kommer til politiets kunnskap uten grunn.

13.11 Andres meldeplikt

I dag får politiet i liten grad opplysninger fra andre myndigheter og etater til bruk i forbindelse med våpensaker. Enkelte etater eller institusjoner vil kunne besitte kunnskap om en persons skikkethet som vil kunne ha betydning for om vedkommende bør inneha skytevåpen. Som eksempel kan nevnes Forsvaret som har et større antall personer inne til førstegangstjeneste hvor blant annet våpenhåndtering i de fleste tilfeller er en del av denne tjenesten. Forsvaret vil derfor kunne besitte viktig kunnskap om en persons skikkethet som kan ha betydning for politiet når de skal vurdere om en person kan få tillatelse til å erverve og inneha skytevåpen eller bevilling etter våpenloven.

Det kunne tenkes en kunnskapsutveksling fra Forsvaret til politiet der Forsvaret pålegges en meldeplikt på lik linje med den meldeplikten som foreslås for helsepersonell. Dersom det innføres en meldeplikt for personer generelt, uavhengig av om vedkommende er våpeninnehaver, vil dette kunne være betenkelig ut fra personvern hensyn, siden det kan bli utlevert opplysninger til politiet som ikke nødvendigvis vil komme til nytte dersom vedkommende aldri søker om ervervstillatelse mv. På den annen side kan det anføres at samfunnets behov for beskyttelse mot at uskikkede personer skal få tilgang til skytevåpen er tungtveiende. Det kan også tenkes en meldeplikt bare for dem som allerede er våpeninnehavere, men trolig vil det gjelde forholdsvis få personer.

Videre kan det vises til vaktvirksomhetsloven § 17 hvor det er oppstilt en meldeplikt for skatte- og avgiftsmyndighetene, tollmyndighetene og

Arbeidstilsynet når de «avdekker forhold som de har grunn til å anta har vesentlig betydning for vurderingen av om en tillatelse skal trekkes tilbake etter § 7». Etatene skal av eget tiltak og uten hinder av taushetsplikten informere politiet om dette. Denne modellen for meldeplikt er hentet fra serveringsloven, jf. Ot.prp. nr. 49 (2008-2009) punkt 6.3. Det er visse likhetstrekk mellom tillatelser etter de nevnte lover og bevillinger etter våpenloven.

Spørsmålet om andres meldeplikt ble drøftet i utvalget, men ikke avsluttet, og en klar konklusjon ble derfor ikke trukket. Dette er en beklagelig forsettelse som alene kan bebreides lederen av utvalget. Feilen ble oppdaget for sent i prosessen, og det var ikke naturlig å be om utsettelse. I henhold til mandatet skulle utvalget drøfte kunnskapsformidling mellom politietaten og andre etater.

Som det fremgår i punkt 13.10 foreslår et flertall i utvalget meldeplikt for helsepersonell om dersom en pasients helse ikke er forenlig med å inneha våpen. Denne plikten vil også gjelde helsepersonell i forsvaret.

Det vil være den enkelte søker av ervervstillatelse eller bevilling som må dokumentere at lovens vilkår er oppfylt, jf. punkt 13.12. Det vil derfor være opp til politiet å ta stilling til hvilke opplysninger som er nødvendige for å behandle søknaden.

For dem som søker under eller etter å ha avtjent verneplikt, vil det være naturlig for politiet å be om en uttalelse fra overordnet befal som vedlegg til søknaden. En slik uttalelse vil kunne bidra til å opplyse saken best mulig, jf. forvaltningsloven § 17 første ledd. Når det er søkeren selv som må fremskaffe slik uttalelse, vil det ikke oppstå noen konflikt i forhold til bestemmelser om taushetsplikt. Det må videre antas at straffbare forhold som skjer i forbindelse med tjenesten, vil komme politiet til kunnskap i form av anmeldelse.

For den som søker bevilling til handel mv. vil samme prinsipp gjelde. Søkeren vil selv måtte dokumentere at vilkårene for bevilling er oppfylt. Ved kontroll av bevillingshavere vil politiet kunne be om den dokumentasjon som anses nødvendig for å gjennomføre kontrollen. Uregelmessigheter som fører til politianmeldelse vil komme til politiets kunnskap uten meldeplikt.

Dersom politiet etablerer gode rutiner ved behandling om søknader og for kontroll, vil behovet for å pålegge meldeplikt reduseres. Det bemerkes at teksten på dette punkt ikke er utført i samråd med utvalget. Det fremmes derfor ikke noe forslag på dette punkt. Det vises imidler-

tid til punkt 27.3, der et flertall i utvalget foreslår at skytter- og våpensamlerorganisasjonene pålegges meldeplikt om medlemmers adferd der denne gir grunn til å tro at vedkommende ikke oppfyller kravene til personlig skikkethet.

13.12 Forvaltningens prøving

13.12.1 Gjeldende rett

Når en person søker om tillatelse til å erverve skytevåpen må vedkommende i dag sende søknaden på et fastsatt søknadsskjema. Politiet vil også kunne be om andre opplysninger, herunder legeattest, eller innkalle vedkommende til intervju med hjemmel i forvaltningslovens regler om at forvaltningen skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes. Dette skjer imidlertid forholdsvis sjelden, og bare i tilfeller hvor det foreligger konkrete forhold som gir grunn til det.

Ved behandlingen av søknaden om ervervstillatelse har politiet i dag adgang til opplysninger i politiets registre, herunder i første rekke bøte- og strafferegisteret, straffesaksregisteret og politiets operasjonslogg. I disse registrene vil politiet blant annet kunne finne opplysninger om en person er straffet eller bøtelagt, om politiet har bistått helsevesenet i forbindelse med tvangsinnleggelse til av en person mv. Våpenforvaltningen har imidlertid i liten grad adgang til opplysninger som finnes i politiets etterretningsregistre.

13.12.2 Utvalgets forslag

I samsvar med forvaltningslovens regler ved søknader om tillatelser, vil det være søkeren selv som må godtgjøre at vedkommende oppfyller kravene til personlig skikkethet. I den forbindelse må søkeren selv legge frem en del dokumentasjon. I tillegg til søknadsskjemaet foreslår utvalget som tidligere nevnt at søkeren må avgi egenerklæring, jf. punkt 13.7 ovenfor. Ved førstegangs erverv foreslås også at vedkommende i tillegg plikter å fremlegge legeerklæring, jf. punkt 13.8. Politiet vil også kunne kreve legeerklæring i andre tilfeller og likeledes be om at vedkommende stiller til intervju.

Utvalget foreslår videre at politiet ved sin søknadsbehandling kan kontrollere personen og inngitte opplysninger opp mot politiets egne registre.

Utvalget mener at politiets våpenforvaltning bør ha alle nødvendige opplysninger som er tilgjengelig i politiet til rådighet, når man skal behandle en søknad etter våpenloven. Det vil også si opplysninger i etterretningsregisteret. Opplysninger fra etterretningsregistre vil imidlertid ikke alltid kunne benyttes som begrunnelse for avslag på søknader etter våpenloven. Bakgrunnen for dette kan være at politiet ikke ønsker å gå ut med opplysningene de besitter. Et eksempel kan være tilfeller hvor det foreligger mistanke om straffbare forhold som fortsatt ikke er ferdig etterforsket. Utvalget mener likevel at opplysningene bør være tilgjengelige ved søknadsbehandling slik at man kan hindre at uskikkede personer kommer i besittelse av skytevåpen. Det vil imidlertid ikke være mulig å unngå forvaltningslovens regler om begrunnelse for avslag i disse tilfeller, og et vedtak kan derfor ikke treffes med en begrunnelse som ikke kan gjøres kjent for søkeren. Det kan likevel tenkes at opplysningene som er fremkommet gjennom etterretning gir grunnlag for å underlegge søknaden en grundigere behandling. I den forbindelse kan det tenkes å fremkomme andre selvstendige grunnlag for nektelse som man heller ønsker å benytte. Hvordan politiet vil vurdere dette i den enkelte sak ut fra etterforskningsmessige hensyn, vil måtte avgjøres konkret i den enkelte sak.

Når det gjelder spørsmålet om hvilke politiregistre våpenforvaltningen bør ha direkte tilgang til eller få utlevert opplysninger fra, vises det til kapittel 28.

13.13 Obligatorisk ansvarsforsikring

Tyskland har krav om obligatorisk ansvarsforsikring for våpeninnehavere³¹. Utvalget har vurdert om det også her i landet bør innføres en ordning med obligatorisk ansvarsforsikring for våpeninnehavere, som dekker skader forårsaket av skytevåpenet uavhengig av skyld. Etter en samlet vurdering finner utvalget ikke å ville foreslå en ordning med slik obligatorisk ansvarsforsikring.

³¹ Waffengesetz av 25. juli 2009 § 4 første ledd pkt 5.

Kapittel 14

Tillatte og forbudte våpen

14.1 Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser

Våpenloven nevner ikke eksplisitt tillatte våpen i dag, men henviser kun indirekte til tillatte våpen som kan erverves med politimesterens tillatelse.

Våpenloven § 6a gir Kongen adgang til ved forskrift å forby enkelte typer våpen, ammunisjon, samt våpen eller lignende som ikke faller inn under våpenloven § 1. Slike bestemmelser er inn tatt i våpenforskriften kapittel 2. Kapitlets bestemmelser regulerer i detalj forbudte skytevåpen (§ 5) og ammunisjon (§ 8), oppstiller hjemmel for å nedlegge forbud mot særlige typer skytevåpen (§ 6), regulerer godkjenningsordningen for halvautomatiske skytevåpen (§ 7), og forbyr eller regulerer bruken av våpen eller lignende som faller utenfor definisjonen av skytevåpen i våpenloven § 1 (§ 9). Sistnevnte gjelder blant annet for elektrosjokkvåpen, pepperspray, springkniver mv. Videre er departementet ved forskrift gitt en mulighet til å dispensere fra våpenforskriften §§ 6, 7 og 8 ved innførsel «dersom hensynet til den offentlige sikkerhet og orden ikke er til hinder for det» (§ 54).

Halvautomatiske skytevåpen er som nevnt regulert i våpenforskriften § 7, hvor halvautomatiske skytevåpen er gjort forbudte med mindre de er godkjent i forskrift utarbeidet av Politidirektoratet. Slik forskrift er nå gitt i forskrift 9. september 2011 nr. 930 om forbudte skytevåpen og godkjente halvautomatiske skytevåpen. Deler av forskriften er imidlertid ennå ikke trådt i kraft. Sentralt for godkjenningsordningen er hvorvidt det halvautomatiske skytevåpenet ikke enkelt kan gjøres om til å avgi helautomatisk ild. Våpenforskriften oppstiller krav om forhåndsgodkjenning av halvautomatiske skytevåpen generelt, herunder halvautomatiske rifler til jakt og øvelses- og konkurranseskyting. Forskrift om forbudte skytevåpen og godkjente halvautomatiske skytevåpen oppstiller forbud mot enkelte skytevåpen, herunder blant annet rifler i kaliber 50 bmg (kaliber 12,7 x 99 mm), pistoler og revolvere hvor kuledia-

meteren er større enn kaliber .455, samt enkelte repeter- og pumpehagler. Hjemmelen for disse forbudene er våpenforskriften § 6.

Internasjonale forpliktelser

Når det gjelder våre internasjonale forpliktelser, klassifiserer EU's våpendirektiv skytevåpen i fire kategorier, jf. vedlegg 1 til direktivet II bokstav a, herunder forbudte skytevåpen (kategori A), skytevåpen det kreves tillatelse til (kategori B), skytevåpen det kreves rapportering om (kategori C) og andre skytevåpen (kategori D). Følgende våpen faller inn under kategori A forbudte våpen: Militære kampvåpen og granatkastere med eksplosjonseffekt, helautomatiske skytevåpen og skytevåpen kamuflert som en annen gjenstand. I følge artikkel 6 skal medlemsstatene innføre bestemmelser med henblikk på å forby erverv og besittelse av skytevåpen i kategori A. De kompetente myndigheter kan i særlige tilfeller gi tillatelse til ovennevnte skytevåpen hvis ikke dette strider mot hensynet til den offentlige sikkerhet og orden. Disse reglene er implementert i våpenforskriften § 5.

Av fortalen til endringsdirektivet fremgår det at flere medlemsland har innført en forenklet klassifisering av skytevåpen og gått fra fire kategorier til to kategorier slik vi har det (forbudte skytevåpen og skytevåpen det kreves tillatelse for). Det henstilles til at medlemslandene bør tilpasse seg en slik forenklet klassifisering.

14.2 Vurdering av gjeldende regelverk

Våpenloven omtaler som nevnt ikke eksplisitt tillatte skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon. Skillet mellom det tillatte og det forbudte er negativt avgrenset, ved at våpenloven med forskrifter kun oppstiller forbud mot enkelte skytevåpen og ammunisjonstyper.

Våpenlovutvalget har sett nærmere på hvilke skytevåpen som er av en slik karakter at de ikke bør tillates ervervet i et sivilt samfunn. Alle skyte-

våpen vil i større eller mindre grad naturlig ha et skadepotensial. Ved vurderingen må de uønskede og uegnede kriterier og egenskaper ved skytevåpnene identifiseres og beskrives. Det vil her dreie seg om særlig farlige skytevåpen som bør forbys.

Farlige og uønskede egenskaper ved skytevåpen

Tradisjonelt har skytevåpen som kan avgi helautomatisk ild vært regnet som så potensielt farlige for omgivelsene at de har vært forbudt ervervet til sivil bruk. Denne type skytevåpen har nærmest utelukkende vært produsert for militære formål. Videre vil halvautomatiske skytevåpen som enkelt kan bygges om til å avgi helautomatisk ild, naturlig falle inn under samme kategori. Skytevåpen utviklet til krigsformål vil også kunne ha andre egenskaper som gjør dem særlig farlige. Dette kan blant annet være muligheten for å skyte ut forbudt ammunisjon, som omtales nedenfor.

Det kan også tenkes uønskede kombinasjoner av egenskaper, for eksempel evnen til rask ildgivning kombinert med stor magasinkapasitet. Skytevåpen kan også være kamuflert som andre gjenstander, eller være utformet slik at de er lette å skjule på kroppen. Også andre egenskaper kan gjøre skytevåpen mer potensielt farlige. Skytevåpen med ildkraft som overgår det som er nødvendig i forhold til det antatte bruksområdet vil kunne vurderes som uønskede. Det samme vil kunne gjelde skytevåpen med mulighet for påmontering av tilleggsutstyr, som for eksempel bajonett. En egenskap som særlig reiser store avgrensningsmessige utfordringer vil være et skytevåpens utseende. Hvilke egenskaper ved et skytevåpen som får det til å virke særlig truende eller aggressivt, vil i stor grad være avhengig av øynene som ser, og vil ikke nødvendigvis ha noen relevans i forhold til om våpenet for øvrig kan sies å være særlig farlig.

De nevnte egenskapene vil enkeltvis eller i kombinasjon kunne være høyst relevante i forhold til om skytevåpnene bør forbys. Dette vil imidlertid måtte vurderes i forhold til hvert enkelt skytevåpen/våpenklasse.

Våpenforskriften § 5 Forbudte skytevåpen

EUs våpendirektivs forbud mot militære kampvåpen og granatkastere med eksplosjonseffekt, helautomatiske skytevåpen, samt forbudet mot skytevåpen kamuflert som en annen gjenstand, er i dag implementert i våpenforskriften § 5. I bestemmelsens annet ledd presiseres det at våpentyper utviklet for rene militære eller politi-

messige formål omfattes av forbudet mot krigsvåpen. Bestemmelsen reiser få særlige problemstillinger, og oppfyller etter utvalgets syn våre internasjonale forpliktelser. Bestemmelsen bør imidlertid løftes opp fra forskriften til våpenloven.

Våpenforskriften § 6 Forbud mot særlige typer skytevåpen

Bestemmelsen gir Politidirektoratet hjemmel til i forskrift å nedlegge forbud mot å erverve, eie eller inneha skytevåpen eller våpentyper som «gjennom sin utforming eller virkemåte fremstår som særlig farlig eller uten aktverdig anvendelsesområde».

Slik forbud er gitt i forskrift 9. september 2011 nr. 930 om forbudte skytevåpen og godkjente halvautomatiske skytevåpen § 1, jf. nedenfor.

Våpenforskriften § 7 Godkjenning av halvautomatiske skytevåpen

Halvautomatiske skytevåpen er nærmere regulert i våpenforskriften § 7, hvor halvautomatiske skytevåpen er gjort forbudte med mindre de er godkjent i forskrift utarbeidet av Politidirektoratet. Som nevnt er slik forskrift gitt i forskrift 9. september 2011 nr. 930 om forbudte skytevåpen og godkjente halvautomatiske skytevåpen. Sentralt for godkjenningsordningen er hvorvidt det halvautomatiske skytevåpenet ikke enkelt kan gjøres om til å avgi helautomatisk ild. Andre kriterier som skuddtakt, magasinkapasitet, hvorvidt det kan påmonteres ekstra tilbehør/utstyr som lykt, kikkersikte, bajonett mv, våpenets karakter mv., er ikke momenter i vurderingen etter dagens regelverk.

De tragiske hendelsene på Utøya sommeren 2011 satte et sterkt fokus på reguleringen av halvautomatiske skytevåpen, og i særdeleshet halvautomatiske rifler. Som følge av hendelsen har Politidirektoratet i samråd med Justis- og politidepartementet instruert landets politimestere om å legge alle søknader om ervervstillatelse for halvautomatiske rifler i bero. Et av hensynene bak denne beslutningen har vært å avvende våpenlovutvalgets forslag.

Samlebetegnelsen «halvautomatiske skytevåpen» omfatter forskjellige typer skytevåpen med ulik funksjonsmåte og tenkt bruksområde. Dette kan enkelt illustreres ved å vise til at både halvautomatiske rifler, -hagler og -pistoler går under den samme betegnelsen.

Utvalget har i sitt arbeid vurdert hvorvidt halvautomatiske skytevåpen som *helhet* bør forbys

på lik linje med krigsvåpen og andre helautomatiske skytevåpen. Våpen som går inn under begrepet «halvautomatiske skytevåpen» skiller seg imidlertid ved at de omfatter svært forskjellige skytevåpen med både ulik funksjonsmåte og ulikt bruksområde. Det er for eksempel betydelig forskjell på en halvautomatisk hagle og en halvautomatisk pistol. Det er også stor forskjell innad i undergruppene; en halvautomatisk rifle vil både kunne omfatte en sivil versjon av et opprinnelig helautomatisk krigsvåpen og en halvautomatisk versjon av en tradisjonell jaktrifle med fast magasin. Det store mangfold av skytevåpen som går inn under samlebegrepet «halvautomatiske skytevåpen» taler etter utvalgets syn i mot et generelt forbud. Til det er forskjellene for store mellom de ulike våpentypene som har det til felles at de kan avgi halvautomatisk ild.

Forskrift om forbudte skytevåpen mv. §§ 4 og 5 Halvautomatiske rifler

I forbindelse med utarbeidelsen av våpenforskriften som trådte i kraft i 2009, var det særlig reguleringen av halvautomatiske rifler som var omdiskutert. Dagens ordning har fortsatt sine tilhengere og motstandere. Detaljreguleringen i våpenforskriften og i forskrift om forbudte skytevåpen og godkjente halvautomatiske skytevåpen har etter hvert beveget seg bort fra det tidligere forbudet mot skytevåpen av «militær karakter», og har i stedet lagt vekt på det mer eller mindre etterprøvbare kriteriet om den halvautomatiske riflen enkelt kan gjøres om til å avgi helautomatisk ild. Dette var en følge av at begrepet «militær karakter» ble oppfattet som flytende og vanskelig å avgrense. Våpenforskriften har innført et krav om forhåndsgodkjenning av halvautomatiske skytevåpen generelt, herunder halvautomatiske rifler til jakt og øvelses- og konkurranseskyting. Salongrifler i kaliber .22 long rifle er imidlertid generelt tillatt ervervet til jakt dersom skytevåpenet har vært lovlig omsatt før ikrafttredelsen av forskriften, jf. forskriften § 5 tredje ledd. Kaliber .22 long rifle er et av de svakeste riflekalibre til bruk på jakt, men er meget godt egnet til jakt på det minste småviltet (lovlig til jakt på vilt opp til hares størrelse). Våpentypen er også mye brukt av jegere i forbindelse med øvelsesskyting. Nye halvautomatiske salongriflemodeller vil bli underlagt samme godkjenningsordning som øvrige halvautomatiske rifler, jf. forskriften §5.

Halvautomatiske rifler er i dag tillatt ervervet både til jakt- og til øvelses- og konkurranseskyting. Reglene etter viltlovgivningen er imidlertid

til dels forskjellige fra våpenlovgivningen ved at det blant annet er strenge krav til begrenset antall skudd i magasinet og i kammeret ved bruk til jakt. Disse begrensningene følger av viltlovgivningen. Tilhengere av halvautomatiske rifler til jakt legger ofte vekt på at halvautomatiske rifler gir mulighet for et raskere og mer presist oppfølgnings-skudd. I mange tilfeller vil det være vanskelig å se skuddreaksjonen på dyret selv etter perfekte treff. Hensynet til human avliving tilsier at det skal skytes oppfølgnings-skudd ved den minste tvil om skuddet har truffet riktig. Hensynet til raskt oppfølgnings-skudd vil også kunne ha stor betydning for jegeren selv ved jakt eller ettersøk på farlig vilt som for eksempel bjørn, hvor et såret dyr vil kunne gå til angrep på jegeren.

Halvautomatiske rifler har normalt lavere rekyl enn boltrifler som følge av at lademekanismen «forbruker» deler av rekylen energien. Lavere rekyl samt manglende behov for å ta manuelt ladegrep, vil normalt kunne føre til redusert munningsvipp (at løpet beveger seg bort fra siktepunktet/målet). Muligheten for et raskt oppfølgnings-skudd vil dermed kunne bidra til mindre skadeskyting av vilt, noe som igjen vil gjøre jakten mer human. Halvautomatiske rifler muliggjør også jakt for personer som på grunn av forskjellige handicap kan ha problemer med å ta raske ladegrep. Enkelte jegere vil også legge vekt på at lavere rekyl gjør halvautomatiske skytevåpen mer komfortable å skyte med.

Tilhengere av boltrifler vil på sin side vektlegge disse våpens potensielt større presisjon, samt at de vil kunne være lettere å treffe godt med som følge av en bedre avtrekkmekanisme. Ved god skyteteknikk vil det manuelle ladegrepet kunne utføres umiddelbart etter avtrekk, under rekyl. Slik vil skuddtaket kunne bli tilnærmet lik den til et halvautomatisk skytevåpen. Godt trente skyttere vil kunne oppnå tilnærmet like resultater med begge våpenarter, både hva gjelder skuddtakt og presisjon. Mindre erfarne skyttere vil på den annen side kunne oppnå både raskere skuddtakt og større presisjon ved å benytte en halvautomatisk rifle. Avvik vil også kunne oppstå som følge av våpenets kaliber. Ut fra et perspektiv om høyest mulig samfunnsikkerhet, vil det være skytterens erfaring og forutsetninger for øvrig, samt kvaliteten og kaliberet på riflen, som vil være utslagsgivende for eventuell ulik skuddtakt og presisjon mellom halvautomatiske rifler og boltrifler. Samtidig vil de forhold som øker skytevåpenets evne til effektivt og humant å avlive vilt under jakt, tilsvarende øke samfunnsrisikoen dersom våpenet misbrukes og rettes mot mennesker.

Halvautomatiske rifler vil også kunne skille seg fra boltrifler ved at de i enkelte tilfeller kan leveres med større magasinkapasitet, ved at de i en del tilfeller kan påmonteres lange magasiner med inntil 30 skudd. Som nevnt ovenfor vil det ikke være behov for dette til jakt, hvor det er strenge krav til antallet skudd i magasinet. Til konkurransegrenen praktisk skyting vil det imidlertid fortrinnsvis benyttes store magasiner med f.eks. 30 skudd. Ved massedrapene på Utøya ble brukt flere slike store magasiner, som raskt kunne byttes ut. Det var dermed mulig å ha en stor mengde skudd lett tilgjengelig.

I utgangspunktet vil også samtlige halvautomatiske rifler kunne omgjøres til å avgi helautomatisk ild, ved at lademekanismen ødelegges slik at våpenet ikke lenger stopper etter at det har tatt ladegrep. Den halvautomatiske riflen vil ikke lenger kunne avgi enkeltskudd, men vil avgi skudd fortløpende uten å kunne stoppes før magasinet er tømt. Enkelte halvautomatiske rifler skiller seg også fra boltrifler ved at de deler enkelte karaktertrekk med militære eller politimessige skytevåpen. Dette gjelder både utformingen av selve riflen, men også dets mulighet for å kunne påmonteres ekstra magasiner, lasersikter, lys, bajonett mv. Riflen kan på den måten omgjøres til å få et mer militær eller politimessig preg.

Etter dagens ordning er halvautomatiske skytevåpen forbudt med mindre de er godkjent i forskrift fastsatt av Politidirektoratet. Dette følger som nevnt ovenfor av våpenforskriften § 7 første og annet ledd. Da bestemmelsen kom, innførte den en obligatorisk godkjenningsordning for samtlige halvautomatiske skytevåpen. I realiteten har forskriften primært regulert hvilke halvautomatiske rifler som er tillatt ervervet til jakt og øvelses- og konkurranseskyting, samt oppstilt forbud mot enkelte andre forbudte skytevåpen herunder blant annet enkelte pistoler og halvautomatiske hagler.

Forskrift om forbudte skytevåpen mv. § 2 Halvautomatiske pistoler

Enhåndsskytevåpen er i utgangspunktet gitt en generell godkjenning, men det er oppstilt enkelte unntak for halvautomatiske pistoler med uønskede egenskaper, jf. forskrift om forbudte skytevåpen og godkjente skytevåpen. I § 2 er det blant annet nedlagt forbud mot halvautomatiske pistoler med magasin som kan monteres utenfor pistolens grep, pistoler med gjenget pipe med mulighet for montering av lydtemper, mv. Halvautomatiske pistoler er dermed ikke forbudt generelt, men vil

dersom de oppfyller visse kriterier, måtte underlegges en våpenteknisk kontroll av Politidirektoratet før eventuell godkjenning, jf. annet ledd.

Forskrift om forbudte skytevåpen mv. § 3 Halvautomatiske hagler

Også halvautomatiske hagler er i utgangspunktet gitt en generell godkjenning, men det er også her oppstilt enkelte unntak for hagler som har uønskede egenskaper, jf. forskrift om forbudte skytevåpen og godkjente skytevåpen § 3. Blant annet er hagler med kun pistolgrep uten skulderstøtte eller pistolgrep frittstående fra kolben, samt hagler med stor magasinkapasitet mv. forbudt. Også her vil våpen med nevnte egenskaper kunne godkjennes av Politidirektoratet etter at de er undergitt en våpenteknisk kontroll, jf. annet ledd.

Forskrift om forbudte skytevåpen mv. § 1 Forbud mot enkelte typer skytevåpen

I forskrift om forbudte skytevåpen og godkjente skytevåpen er det i § 1 forbudt å erverve, eie eller inneha enkelte våpentyper. Dette gjelder for det første rifler i kaliber 50 bmg/12,7 x 99 mm. Forbudet er særlig begrunnet i at våpentypen kan anvende forbudt ammunisjon, som panserbrytende, brannstiftende, og eksplosiv ammunisjon. Det er også oppstilt forbud mot pistoler og revolvere med større kulediameter enn kaliber .455, med unntak av svartkruttvåpen. Forbudet synes begrunnet i at enhåndsskytevåpen med kulediameter større enn kaliber .455 har en så stor anslagsenergi at det representerer et særlig stort skadepotensial. Videre er det oppstilt forbud mot repeter- og pumpehagler som med egenskaper som nevnt i samme forskrift § 3. Dette gjelder hagler med pistolgrep uten skulderstøtte eller pistolgrep frittstående fra kolben, samt hagler med stor magasinkapasitet mv.

Nedlegge forbud mot enkelte typer skytevåpen

Før innføringen av forskrift om forbudte skytevåpen og godkjente halvautomatiske skytevåpen var det en omfattende diskusjon om hvorvidt det skulle være opp til myndighetene å forby uønskede skytevåpen og våpentyper i etterkant, ved at alle skytevåpen i utgangspunktet var tillatt å erverve med enkelte unntak for uønskede egenskaper, eller i forkant ved at nærmere utvalgte våpentyper i utgangspunktet var forbudt uten nærmere forhåndsgodkjenning fra offentlig myndighet. Løsningen som ble valgt i forskrift om for-

budte skytevåpen og godkjente halvautomatiske skytevåpen er en kombinasjon av disse. Halvautomatiske pistoler og hagler er i utgangspunktet tillatte å erverve, eie og inneha, med mindre de har eksplisitte egenskaper som fremgår av forskriften. Halvautomatiske rifler er på sin side i utgangspunktet forbudt å erverve, eie eller inneha med mindre de er eksplisitt godkjent i forskriften. Forskriften oppstiller en liste med halvautomatiske rifler som er tillatt ervervet til henholdsvis jakt og konkurranseskyting.

Motstandere av sistnevnte ordning har argumentert med at den er uhensiktsmessig, ved at alle nye halvautomatiske rifler må gjennomgå en våpenteknisk kontroll av Kripos samt inntas av Politidirektoratet i forskriften før de lovlig kan erverves. Tilhengere av ordningen viser til kontrollhensynet som er bærende for en slik ordning og peker videre på det brede utvalget av halvautomatiske rifler som eksisterer på markedet, og argumenter med at det vil være svært vanskelig og ressurskrevende for myndighetene kontinuerlig å skulle etterprøve om halvautomatiske rifler på markedet bør forbys. Kontrollhensyn tilsier at våpenmyndighetene må ha hånd om prosessen ved at eventuell godkjenning skal skje før slike skytevåpen kommer på markedet. Videre vil Kripos, i den utstrekning de finner det forsvarlig, kunne foreta en vurdering basert på våpentekniske tegninger av nye våpen, der avtrektermekanismen er identisk med våpen som tidligere har vært til vurdering. Innføring av nye våpen på listen over godkjente halvautomatiske våpen antas også å kunne foretas uten ny høring så lenge det aktuelle våpenet ikke reiser prinsipielle spørsmål.¹

Air-soft våpen

Etter utvalgets oppfatning reiser det seg også enkelte spørsmål ved reguleringen av såkalte air-soft våpen. Air-soft våpen er skytevåpen som ved hjelp av komprimert gass, en fjærmekanisme eller en elektrisk motor, skyter ut små runde plastkuler. Air-soft våpen var forbudt i Norge frem til 2001 da forbudet i produktansvarsloven ble opphevet. Air-soft våpen kan i dag fritt erverves av personer over 18 år i Norge, jf. våpenforskriften § 23 første ledd.

Air-soft våpen er ofte svært troverdige kopier av skarpe skytevåpen, og vil kunne være vanske-

lige å skille fra reelle skytevåpen. Det er registrert at våpnene også misbrukes i forbindelse med kriminelle handlinger som ran og trusselsituasjoner mv. De kraftigste air-soft våpnene vil kunne nå relativt langt. Selv om våpnene kun er egnet til å skyte ut små plastkuler, vil de kunne medføre en skaderisiko dersom de for eksempel treffer en persons øyne.

Etter utvalgets syn medfører ikke air-soft våpen i dag særskilte problemer utover faren for misbruk som ligger i at de er vanskelige å skille fra skarpe skytevåpen. I den grad de oppfattes som reelle skytevåpen av politiet under skarpe oppdrag, vil det kunne føre til at det avfyres skudd fra politiet. Enkelte air-soft våpen er også så kraftige at det vil kunne være naturlig å regulere dem på linje med kraftige luft- og fjærvåpen. Våpenforskriften § 23 annet ledd oppstiller i dag et forbud mot å eie luft- og fjærvåpen med grovere kaliber enn 4,5 mm uten tillatelse fra politimesteren.

Air-soft- og painball-våpen benyttes også i en viss grad i krigsspill etc. Slik «lekekrig» vil kunne påvirke unge menneskers holdninger på en måte som kanskje ikke er ønskelig. Det trekkes ingen konklusjon her, men det er grunn til å tenke nøye gjennom de problemstillinger som reiser seg.

Etter utvalgets syn bør den nærmere reguleringen av luft- og fjærvåpen, herunder air-soft våpen, fremgå av våpenforskriften.

14.3 Utvalgets forslag

Med unntak av reguleringen av halvautomatiske skytevåpen, er ikke forbudte våpen generelt et område som etter våpenlovutvalgets oppfatning reiser de store spørsmål i dag. Dagens regelverk fremstår i all hovedsak som fornuftig, og bør videreføres. Regelverket bør imidlertid omredigeres noe, og synliggjøres bedre ved at deler av regelverket løftes opp fra forskrift til lov.

Utvalget vil foreslå at det inntas egne bestemmelser i loven som regulerer henholdsvis våpen, våpendeler og ammunisjon som er tillatt å erverve; forbudte skytevåpen; forbudte våpendeler; halvautomatiske skytevåpen; forbudt ammunisjon; samt andre forbudte våpen. Dagens regelverk på området er i all hovedsak regulert i to forskjellige forskrifter. Utvalget foreslår at de nye bestemmelsene gis et eget kapittel i loven. Utvalget foreslår også at dagens dispensasjonsbestemmelse i våpenforskriften § 54 beholdes, men at den løftes opp i loven og gjøres generell.

¹ Jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker § 37 tredje ledd bokstav c

Tillatte våpen, våpendeler og ammunisjon

Et flertall i utvalget ser behov for å klargjøre at det bare er tillatt å erverve, eie, inneha, innføre, utføre, tilvirke, overdra eller overlate våpen, våpendeler og ammunisjon som ikke er forbudt, og på de vilkår som følger av loven. Følgelig foreslås det at dette tas inn som en egen bestemmelse i loven. Idet lovens saklige virkeområde foreslås å omfatte også andre våpen enn skytevåpen, benyttes begrepet «våpen» både i bestemmelsen samt i overskriften til kapittelet i loven.

Forbudte skytevåpen

Hva gjelder «krigsvåpen», «helautomatiske skytevåpen», eller «skytevåpen kamuflert som annen gjenstand», jf. våpenforskriften § 5 første ledd bokstav a til c, vil utvalget ikke foreslå noen realitetsendringer. Det er enighet i utvalget om at disse typer våpen fortsatt må forbys, under henvisning til at dette er skytevåpen som ikke hører hjemme i et sivilt samfunn. Våpentyper som er utviklet for rene militære eller politimessige forhold bør som nå falle inn under definisjonen av krigsvåpen, jf. dagens våpenforskrift § 5 annet ledd.

Likeså er utvalget av den oppfatning at svært kraftige rifler som 50 bmg og tilsvarende, samt enhåndsskytevåpen med kraftigere kaliber enn .455 fortsatt bør forbys. Reguleringen bør som i dag skje i forskrift, med en hjemmel i loven for Kongen til å forby skytevåpen som gjennom sin utforming eller virkeområde fremstår som særlig farlig eller uten aktverdig anvendelsesområde.

Forbudte våpendeler

Våpenloven § 6a gir bare hjemmel til å forby enkelte typer våpen og ammunisjon. Uønskede eller forbudte våpendeler er i dag ikke nærmere regulert i loven.

Våpenlovutvalget vil foreslå at det i våpenloven også inntas en egen bestemmelse for forbudte våpendeler. Det finnes allerede i dag et større antall våpendeler på markedet som kan benyttes til å endre et skytevåpens karakter, virkemåte eller beskaffenhet. Selv om det i dag er forbudt vesentlig å endre et skytevåpens karakter eller beskaffenhet uten tillatelse fra politimesteren, jf. våpenloven § 8 tredje ledd, er det ikke noe generelt forbud mot å erverve, eie eller inneha våpendeler som kan benyttes til dette. Våpenforskriften § 22 annet ledd nedlegger kun et begrenset forbud mot å eie eller inneha glidestykke (sleide

eller tilsvarende) til hel- og halvautomatiske pistoler uten politimesterens tillatelse.

Utvalget ønsker med forslaget å fange opp eventuelle våpendeler på markedet som kan benyttes til å endre skytevåpen slik at dets virkeområde fremstår som særlig farlig eller uten aktverdig anvendelsesområde. Dette kan for eksempel være våpendeler som gjør enhåndsskytevåpen om til tohåndsskytevåpen for økt presisjon, våpendeler som gjør enkeltskudds- eller halvautomatiske skytevåpen om til helautomatiske skytevåpen mv. Lovens ordlyd vil her måtte utformes så generelt at den i størst mulig grad fanger opp våpendeler som allerede er eller som vil kunne komme på markedet i fremtiden.

Det er umulig å forutse hvilke våpendeler som vil kunne utvikles i fremtiden. For å hindre at uønskede våpendeler tas inn på det sivile markedet, foreslår utvalget at forbudet mot våpendeler utformes generelt. Utvalget foreslår imidlertid at Kongen i forskrift kan gi nærmere regler om hvilke våpendeler som er forbudt.

Utvalget foreslår videre at det skal kreves tillatelse for å erverve, eie og inneha store boksmagasiner til både enhåndsskytevåpen og tohåndsskytevåpen. En registreringsplikt på slike medfører at det framgår av våpenregisteret hvem som eier slike magasiner. Endringen foreslås inntatt ved at det i definisjonsbestemmelsen gis bestemmelse om at registreringspliktig våpendel også omfatter boksmagasiner til tohåndsskytevåpen med magasin kapasitet over 10 skudd, og boksmagasiner til enhåndsskytevåpen over 20 skudd. Etter utvalgets syn vil forslaget utgjøre en fornuftig regulering av store boksmagasiner, ved at myndighetene gis oversikt over hvem som eier og ønsker å erverve store boksmagasiner. Forslaget vil også medføre at slike boksmagasiner ikke vil kunne erverves til jakt, da jegere ikke har behov for det. Disse vil bare kunne erverves til skytegrener som praktisk skyting.

Mindre boksmagasiner vil imidlertid fortsatt kunne erverves fritt, noe som vil bety at de fleste skyttere enten det er snakk om rifle- eller pistol-skyttere, ikke vil bli berørt av bestemmelsen.

Et mindretall i utvalget bestående av A. Nilsen og Talgø deler utvalgets bekymring for magasiner med stor kapasitet, hvilket medfører at våpenet har stor ildkraft. En slik bekymring er det etter disse medlemmers syn all grunn til etter 22. juli 2011. Gjerningspersonen benyttet skytevåpen med magasiner med stor kapasitet. Selv om denne problemstillingen har særlig aktualitet ved bruk av halvautomatiske skytevåpen, er problemstillingen også aktuell ved bruk av repetergevær. Det

gir grunn til stor bekymring at en våpeneier lovlig kan skaffe seg store magasiner til våpen. Disse medlemmer foreslår derfor at det positivt reguleres i loven hvilke magasiner som er lovlig til de enkelte våpentyper. Disse medlemmer foreslår at det til pistol lovlig kan erverves magasiner med kapasitet opp til 18 skudd. Til repetergevær tillates magasiner med kapasitet inntil 6 skudd. Disse medlemmer foreslår videre at det lovlig skal kunne erverves repeter- og pumpehagle med magasinkapasitet inntil 5 skudd, noe som er i samsvar med forskrift 9. september 2011 om forbudte skytevåpen og godkjente halvautomatiske skytevåpen. Magasiner med større kapasitet enn det som er nevnt ovenfor, foreslår disse medlemmer gjøres forbudt. Det er etter disse medlemmers syn flere fordeler med en slik regulering enn en regulering som utvalgets flertall beskriver. En registreringsplikt for magasiner vil kreve merking av magasinene, noe som i dag etter disse medlemmers kunnskap ikke kan gjøres fra produsenter. Videre vil en registreringsplikt kreve at politiet har de nødvendige ressurser til å foreta en slik registrering. En registreringsplikt vil også føre til at magasinene forefinnes både på markedet og hos innehavere av skytevåpen, slik at tilgjengeligheten vil være til stede også for dem som ønsker å benytte disse til kriminelle handlinger. Ut fra det som er nevnt her, vil det etter disse medlemmers syn oppnås en større sikkerhetsgevinst ved et forbud som nevnt, samt at det vil kreve mindre ressurser.

Halvautomatiske skytevåpen

Utvalget vil foreslå at det inntas en egen paragraf i loven som regulerer halvautomatiske skytevåpen. Dagens regulering av halvautomatiske skytevåpen i våpenforskriften § 7 kan virke noe forvirrende. Særlig gjør dette seg gjeldende for halvautomatiske hagler og pistoler som først er generelt forbudt i våpenforskriften § 7, men generelt tillatt med mindre unntatt i forskrift om forbudte skytevåpen og godkjente halvautomatiske skytevåpen §§ 2 og 3.

Halvautomatiske hagler og pistoler reiser få særlige spørsmål knyttet til funksjonsmåte, og utvalget finner ikke sterke argumenter for å forby eller regulere disse strengere enn i dag, der halvautomatiske hagler med stor ildkraft ikke er tillatt. Utvalget foreslår at det i bestemmelsen for halvautomatiske skytevåpen oppstilles at halvautomatiske hagler og pistoler er tillatt å erverve, med mindre de er forbudt i forskrift. Forslaget er

en videreføring av dagens ordning, men vil medføre at bestemmelsene løftes opp i lov.

Utvalget foreslår videre at det gis hjemmel til i forskrift å forby pistoler og hagler som enkelt kan omgjøres til å avgi helautomatisk ild eller som har ildkraft utover det legitime behov tilsier.

Når det gjelder reguleringen av halvautomatiske rifler, foreslår et flertall i utvalget at utgangspunktet i våpenforskriften § 7 første ledd videreføres, ved at samtlige halvautomatiske rifler i utgangspunktet er forbudt med mindre de er tillatt i forskrift. Kun halvautomatiske rifler som er forhåndsgodkjent i forskrift tillates ervervet. Ved flertallets forslag lovfestes dagens ordning med obligatorisk forhåndsgodkjenning av halvautomatiske rifler som er nedfelt i våpenforskriften, samt i forskrift om forbudte skytevåpen og godkjente halvautomatiske skytevåpen. Bestemmelsen foreslås inntatt som nytt tredje ledd i bestemmelsen for halvautomatiske skytevåpen. Ved forslaget overlates det til forskriftsmyndighetene å utarbeide de nærmere vilkår for godkjenning av halvautomatiske rifler. Dette vil naturligvis måtte skje i henhold til forvaltningslovens regler for utarbeidelse av forskrifter, som blant annet stiller krav til offentlig høring av alle vesentlige endringer. Flertallet forutsetter at forskriften på den måten vil være så streng som det til enhver tid anses nødvendig. Ved å videreføre dagens ordning vil også prinsippet om teknologiavhengighet ivaretas, ved at endringer i våpenteknologi mv. raskt vil kunne fanges opp ved å endre forskriften.

Flertallet vil videre foreslå at det inntas ytterligere vilkår for forhåndsgodkjenning av halvautomatiske skytevåpen, herunder rifler, i våpenforskriften. Etter dagens ordning i våpenforskriften § 7 annet ledd, skal det primært bare godkjennes halvautomatiske skytevåpen som ikke enkelt kan omgjøres til å avgi helautomatisk ild. Ved en revisjon av forskriften vil det også være naturlig å se hen til skytevåpenets skuddtakt, mulighet for stor magasinkapasitet, mulighet til å koble på ekstrautstyr som bajonett, lys, lasersikte mv. Sammenholdt med forslaget om registreringsplikt for store boksmagasiner, vil dette utgjøre en omfattende og tilstrekkelig regulering av halvautomatiske rifler.

Det foreslås derfor å ta inn en hjemmel for Kongen til å tillate halvautomatiske rifler som ikke enkelt kan omgjøres til å avgi helautomatisk ild, og som gjennom sin utforming eller virkemåte ikke fremstår som særlig farlig og som har et aktverdig anvendelsesområde. Idet saksbehandling og saksbehandlingstiden for å få godkjent et halvautomatisk skytevåpen vil kunne ha stor betydning for den enkelte søker, vil utvalget også

foreslå at det gis hjemmel til i forskrift å treffe bestemmelser om saksbehandlingen og maksimal saksbehandlingstid.

Utvalgsmedlemmene A. Nilsen og Talgø slutter seg til det øvrige utvalgets forslag for regulering av halvautomatiske skytevåpen generelt, men foreslår en snevrere forskriftshjemmel for regulering av halvautomatiske rifler. Halvautomatiske rifler har potensielt et betydelig skadepotensial ved at skytteren ikke behøver å ta manuelt ladegrep mellom hvert enkelt skudd. Skytteren vil dermed kunne avfyre nye skudd like hurtig som skytteren klarer å trekke av, med stor presisjon på langt hold, og med minimalt tap av siktepunkt. Halvautomatiske rifler vil i stor grad også kunne utrustes med utskiftbare magasiner med stor kapasitet. Skytteren vil slik kunne ha et betydelig antall skudd tilgjengelig uten å måtte ta pause i skytingen, samtidig som magasinbytter vil kunne utføres på få sekunder. Etter mindretallets syn utgjør halvautomatiske rifler av denne art en betydelig potensiell samfunnsrisiko, som skiller seg negativt ut fra øvrige tillatte skytevåpen i Norge.

Med de store begrensninger som allerede ligger på antall tillatte skudd i magasin og kammer ved bruk til jakt, vil det etter mindretallets syn være naturlig kun å tillate ervervet til jakt halvautomatiske rifler med hengslet magasinbunn eller rifler med fast innebygd magasin som ikke lett kan byttes ut. Magasinkapasiteten bør videre begrenses til maksimalt 3 (5) skudd.

Det finnes halvautomatiske rifler på markedet som oppfyller disse kriteriene, og som vil tilfredsstille de fleste jegeres behov. Mindretallet foreslår at tilsvarende også gjøres gjeldende for erverv av halvautomatiske rifler til konkurranseskyting. Mindretallet foreslår at følgende tillegg tilføyes utvalgets forslag til tredje ledd:

«Departementet kan i forskrift tillate halvautomatiske rifler som ikke lett kan bygges om til å avgi helautomatisk ild, såfremt riflen enten har fast eller hengslet magasin med inntil 3 (5) skudd, som ikke lett kan byttes ut».

Bestemmelsen vil i liten grad begrense jegeres mulighet til å utøve jakt med halvautomatiske rifler, idet det som nevnt allerede eksisterer halvautomatiske rifler på markedet som oppfyller slike kriterier. Bestemmelsen vil i større grad berøre konkurranseskyttere, herunder særlig utøvere av praktisk skyting. Praktisk skyting er en skyteøvelse hvor utøveren skal treffe forskjellige blinker med et visst antall skudd, og hvor utøveren som regel må bevege seg for kunne treffe

blinkene. Praktisk skyting utøves som regel med halvautomatiske rifler med store magasiner med inntil 30 skudd, eller med pistol.

Den gruppen som vil bli hardest rammet av en slik endring, er de skyttere som utøver skytegrenen praktisk skyting som konkurranseskyting. Det er her tale om det som noe forenklet kan kalles «stridsskyting» og som drives av en liten, men høyst seriøs gruppe skyttere med en meget streng internkontroll og egenjustis. Det er opplyst² at det er ca. 2000 skyttere i Norge som utøver denne sporten. Disse medlemmer er innforstått med at en begrensning av hvilke halvautomatiske rifler som lovlig kan benyttes, vil ramme disse skytterne hardt. Mindretallet antar at ved lokale og landsdekkende arrangementer vil programmene kunne tilpasses de halvautomatiske riflene som fortsatt lovlig vil kunne benyttes. Dette vil likevel ikke avhjelpe situasjonen for deltagelse i internasjonale arrangementer der denne gruppen skyttere også har hevdet seg godt. Denne gruppens interesser må likevel veies opp mot det sivile samfunnets sikkerhetsbehov.

Disse medlemmer viser også til punkt 1.4 Forståelsen av mandatet om at det i første rekke er den tradisjonelle norske sivile våpenbruk som skal søkes ivaretatt. Som det fremgår ovenfor benyttes halvautomatiske rifler med stor magasin-kapasitet i første rekke til det som noe forenklet kan kalles «stridsskyting». Selv om dette også er konkurranseskyting, er det likevel skyteprogram som ligger vesentlig på siden av det som representerer tradisjonell norsk sivil våpenbruk.

En begrensning av magasintype og -kapasitet for halvautomatiske rifler vil etter disse medlemmers syn, sterkt begrense misbrukspotensialet ved denne type våpen. Begrensningen vil kunne være forebyggende ved at det ikke lenger vil kunne erverves halvautomatiske rifler som kan benytte store magasiner som raskt kan byttes ut. Hensynet til samfunnets sikkerhet må på dette området tillegges avgjørende betydning.

Ved en slik endring med hensyn til hvilke halvautomatiske rifler som lovlig kan erverves, må det tas stilling til hvordan de halvautomatiske riflene som ikke lenger er godkjent, men som allerede er lovlig registrert, skal håndteres. Den smidigste og minst ressurskrevende løsningen – men også den minst effektive løsningen – vil være at slike rifler lovlig ervervet ved lovendringens ikrafttredelse, fortsatt skal kunne omsettes lovlig. Slike våpen vil da fortsatt være i samfunnet frem

² <http://www.nfps.no/>

til de blir utrangert, men det vil ikke bli tilført nye slike våpen.

En mellomløsning vil være at slike våpen kan beholdes av nåværende eier, men ikke skal kunne videreselges til andre. En slik løsning vil også innebære at våpnene er i samfunnet frem til de blir utrangert, eventuelt at nåværende eier ikke lenger fylles kravene til behov, eventuelt skikket.

Den mest kostbare, men sikreste løsning, vil være at allerede godkjente halvautomatiske rifler som ikke oppfyller de nye reglene, blir å anse som ulovlige våpen når endringen har trådt i kraft. Dette innebærer at våpenkortet tilbakekalles og våpenet må innleveres. Dette vil være den mest effektive, men også den dyreste løsningen. Det vil være urimelig å velte de økonomiske omkostningene ved dette over på den enkelte våpeneier. Staten bør derfor innløse disse skytevåpnene mot en erstatning tilsvarende den antatte bruksverdien for våpeneieren. Erstatningen vil således normalt ligge over det våpeneieren vil kunne påregne å få for skytevåpenet ved et salg i det åpne markedet. Disse medlemmer antar at en slik ordning vil måtte medføre betydelig erstatningsutbetalinger fra statens side. I tillegg til rifler benyttet til praktisk skyting, vil også et stort antall jaktrifler måtte byttes ut, i første rekke salongrifler. Disse medlemmer har ikke forutsetninger for å anslå de budsjettmessige konsekvenser, utover å anta at det dreier seg om et betydelig antall millioner kroner. Denne kostnaden må imidlertid avveies mot den betydelige sikkerhetsgevinst samfunnet vil oppnå ved at denne type skytevåpen fjernes. Selv om den samlede erstatningssum vil måtte anses som betydelig, vil denne omkostningen likevel være helt ubetydelig i forhold til det økonomiske tap og ikke minst menneskelige lidelser samfunnet vil bli spart for dersom løsningen innebærer at det avverges én hendelse der et slikt våpens ildkraft misbrukes ved at det rettes mot mennesker.

Dersom lovgiver ikke finner å ville innføre forbud mot halvautomatiske rifler med utagbart magasin, finner disse medlemmer å støtte forslaget om registreringsplikt også for større boksmagasiner til rifler, selv om en slik registreringsplikt antas i medføre betydelige gjennomføringsproblemer, antagelig på grensen mot det som ikke er praktisk mulig å gjennomføre.

Forbud mot andre våpen

Utvalget vil foreslå at det i loven inntas en egen bestemmelse om forbud mot våpen eller lignende

som *ikke* er skytevåpen. Forbudte våpen som ikke er skytevåpen er i dag regulert i våpenforskriften. Utvalget vil peke på betydningen av at regelverket gjøres så tilgjengelig som mulig, noe som tilsier at man i loven positivt angir hvilke våpen eller lignende som er forbudt. Utvalget mener på den annen side det fortsatt er viktig at de nærmere våpentyper og gjenstander reguleres i forskrift, slik at det er enkelt å kunne tilføye eventuelle nye våpentyper og gjenstander som dukker opp på markedet og som ikke har noe legitimt formål eller behov. Slik vil myndighetene raskt kunne fange opp nye ønskede produkter i markedet uten at loven må endres. Utvalget finner å legge størst vekt på sistnevnte og foreslår at det tas inn en hjemmel til i forskrift å forby våpen eller lignende som ikke anses som skytevåpen.

Utvalget vil videre foreslå en endring i ny straffelov § 189. I medhold av denne bestemmelsen, som blant annet er en videreføring av gjeldende straffelov § 352a, er det straffbart å bære kniv eller lignende skarpt redskap som er egnet til bruk ved legemskrenkelses på offentlig sted. Forbudet gjelder ikke når gjenstand brukes eller bæres i forbindelse med arbeid, friluftsliv eller annet aktverdig formål. Utvalget foreslår at det i denne bestemmelsen tas inn et tillegg hvor man forbyr at det på offentlig sted tas med gjenstander som kan brukes som slagvåpen som er egnet til å påføre noen en legemskrenkelse. Det ovennevnte unntaket vil også gjelde for disse gjenstandene. Bakgrunnen for forslaget er at man for eksempel ønsker å forby at personer tar med seg balltre, sykkelkjede el. på byen for å bruke dem som slagvåpen.

I dag er enkelte lignende gjenstander forbudt å erverve, eie eller inneha i medhold av våpenforskriften § 9. Et eksempel er hammerskaft som ut i fra bruken kan bli definert som «batong», som er positivt angitt i oppregningen i § 9. Under definisjonen av batong fremgår det blant annet at «[e]t hammerskaft er f.eks. i utgangspunktet ikke noen batong, men dersom det åpenbart bæres/benyttes som slagvåpen faller det inn under forbudet», jf. våpenrundskrivet punkt 2.5.3. Utvalget mener det er uheldig at for eksempel et hammerskaft er forbudt å erverve, eie eller inneha i det ene øyeblikket, men ikke det andre på bakgrunn av hvilken bruk det er snakk om. Utvalget mener at man i våpenlovgivningen bare bør forby våpen eller lignende man ikke ønsker inn på det norske markedet. Mens uønsket bruk av lovlig gjenstander bør reguleres i straffeloven på samme linje som knivforbudet.

Dispensasjon

Generelle forbud eller krav om forhåndsgodkjenning fra myndighetene vil av og til kunne få konsekvenser som ikke er ønsket, men som man vanskelig kunne ha oversikt over da regelverket ble vedtatt. For å unngå dette, og for å gjøre håndteringen av regelverket enklere, foreslår våpenlovutvalget at det inntas en generell dispensasjonsbestemmelse i kapitlet for tillatte og forbudte våpen, hvor Kongen gis hjemmel til i forskrift eller i enkelttilfeller å dispensere fra forbud i samme

kapittel. Bestemmelsen vil omfatte både våpen (herunder skytevåpen), våpendeler og ammunisjon. Muligheten for å dispensere bør imidlertid kun forbeholdes de tilfeller hvor hensynet til den offentlige sikkerhet og orden ikke er til hinder for det. Bestemmelsen må anses som en unntaksbestemmelse for spesielle tilfeller.

Bestemmelsen vil være en videreføring av våpenforskriften §§ 53 og 54, men vil være mer omfattende siden disse bestemmelsene kun gjelder ved innførsel.

Kapittel 15

Forbudt ammunisjon

15.1 Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser

Som omtalt ovenfor i kapittel 14 gir våpenloven § 6a Kongen adgang til ved forskrift å forby enkelte typer våpen, ammunisjon, samt våpen eller lignende som ikke faller inn under våpenloven § 1. Slike bestemmelser for ammunisjon er inntatt i våpenforskriften § 8. Videre er Politidirektoratet, jf. våpenforskriften § 54 siste punktum, gitt en mulighet til å dispensere fra § 8 i våpenforskriften ved innførsel «dersom hensynet til den offentlige sikkerhet og orden ikke er til hinder for det».

EUs våpendirektiv forbyr følgende ammunisjon, jf. vedlegg 1 II bokstav a til direktivet: Panserbrytende-, brannstiftende- og eksplosiv ammunisjon og prosjektiler til slik ammunisjon, samt ammunisjon og prosjektiler med ekspanderende effekt til pistoler og revolver, med unntak av de tilfeller der dette brukes i jakt- og konkurransesvåpen av personer som har særlig tillatelse til å bruke disse. I følge artikkel 6 skal medlemstatene innføre bestemmelser med henblikk på å forby erverv og besittelse av ammunisjon i kategori A. De kompetente myndigheter kan i særlige tilfeller gi tillatelse til ovennevnte ammunisjon hvis ikke dette strider mot hensynet til den offentlige sikkerhet og orden. Disse reglene er implementert i våpenforskriften § 8.

15.2 Vurdering av gjeldende regelverk

Våpenforskriften § 8 første ledd forbyr panserbrytende ammunisjon, jf. bokstav a, brannstiftende ammunisjon, jf. bokstav b, eksplosiv ammunisjon, jf. bokstav c, og ammunisjon og prosjektiler med ekspanderende effekt til pistol eller revolver med sentertemming, med unntak av de tilfeller der dette brukes til øvelses- og konkurranseskyting, jf. bokstav d. Bestemmelsens annet til fjerde ledd angir hva som menes med panserbrytende, brannstiftende og eksplosiv ammunisjon.

Panserbrytende, brannstiftende og eksplosiv ammunisjon benyttes primært militært, og har ingen naturlige bruksområder i det sivile samfunn. Etter utvalgets syn er det ingen argumenter for å endre regelverket på dette området.

Ekspanderende ammunisjon vil normalt si prosjektiler med blyspiss eller hullspiss, som deformeres eller ekspanderer ved treff. Ammunisjons-typen betegnes tidvis med det til dels misvisende begrepet «dumdumkule». Til forskjell fra et helmantlet¹ prosjektil som normalt vil penetrere og gå gjennom et bytte uten vesentlig å endre form, vil et ekspanderende prosjektil som følge av at det ekspanderer, oftere stanse i byttet. Dermed overføres også en større del av prosjektilets anslagsenergi til det som treffes.

Ekspanderende ammunisjon er av hensyn til prinsippet om sikker og human jakt, påbudt brukt til enkelte typer jakt i Norge. Tradisjonelle blyspisskuler med ekspanderende effekt har større dødelighet for viltet, og vil som regel ikke gå gjennom viltet og eventuelt rikosjettere. Dermed minsker både faren for skadeskyting av selve viltet, samt faren for at dyr eller personer bak viltet rammes av samme prosjektil. Ekspanderende ammunisjon er på den annen side forbudt å bruke mot mennesker i krig².

Hendelsen på Utøya sommeren 2011 satte fokus på det skadepotensial ekspanderende ammunisjon vil ha ved bruk mot mennesker. Hendelsen synliggjorde det paradoks at de egenskapene ved ammunisjonstypen som øker dets evne

¹ Helmantelkuler har en mantel (kappe) som dekker hele kulen. Dette gjør at kulen ikke ekspanderer eller deformeres ved treff. Kuletypen benyttes normalt til øvelses- og konkurranseskyting, samt til jakt hvor det ikke er påbudt med ekspanderende ammunisjon. Halvmantelkuler kalles også blyspisskuler, og er konstruert for å ekspandere eller deformeres ved treff. Blyspisskuler finnes i en mengde varianter med forskjellige egenskaper tilpasset jakt på ulike arter. Hullspisskuler er også ekspanderende, men har et hull i spissen i stedet for en spiss. Homogene kuler er laget av samme legering tvers igjennom, og vil etter hvilken legering de er laget av være enten ekspanderende eller ikke ekspanderende (utdrag fra «Jegerprøven», NJFF).

² Haag-konvensjonen tredje erklæring av 1899

til sikkert og humant å avlive vilt under jakt, tilsvarende øker samfunnsrisikoen der ammunisjonstypen misbrukes og rettes mot mennesker. Denne typen ammunisjon er forbudt brukt mot mennesker i krig.

Utvalget har vurdert fordeler og ulemper ved ammunisjonstypen, både ut fra hensynet til sikker og human jakt, og ut fra hensynet til samfunnets sikkerhet. Etter en samlet vurdering finner utvalget ikke å ville foreslå endringer av dagens regelverk på området. Ekspanderende ammunisjon er den eneste ammunisjonstypen som både ivaretar hensynet til effektiv avliving av enkelte typer vilt, og som samtidig gir liten fare for rikosjettering. Et eventuelt forbud mot ammunisjonstypen vil med stor sannsynlighet medføre økt skadeskyting av vilt, samt større fare for å bli truffet av rikosjetter for andre jegere og omgivelsene for øvrig.

Sett ut fra et rent samfunnssikkerhetsmessig perspektiv er det både fordeler og ulemper knyttet til ammunisjonstypen. Ekspanderende prosjektiler vil som regel påføre større skader på en menneskekropp enn helmantlede prosjektiler. På den annen side vil et ekspanderende prosjektil i langt mindre grad enn et helmantlet prosjektil trenge gjennom en menneskekropp som treffes. Et hel-

mantlet prosjektil vil tape relativt lite av anslagsenergien etter å ha trengt gjennom en menneskekropp, og vil kunne bringe med seg fortsatt dødelig energi videre. Brukt mot en tett folkemengde vil således helmantlede prosjektiler kunne ha langt større skadepotensial enn ekspanderende prosjektiler.

Sett i lys av dette, kan utvalget vanskelig se at et eventuelt forbud mot ammunisjonstypen vil innebære større sikkerhetsgevinster for samfunnet.

15.3 Utvalgets forslag

Utvalget foreslår at dagens regulering på området videreføres uten større endringer. Utvalget foreslår imidlertid at våpenforskriften § 8 første ledd løftes opp i våpenloven. Våpenforskriften § 8 annet til fjerde ledd som angir hva som menes med panserbrytende, brannstiftende og eksplosiv ammunisjon foreslås beholdt i våpenforskriften.

Forslaget om en særskilt dispensasjonsbestemmelse omtalt ovenfor i punkt 14.3 vil også omfatte bestemmelsen om ammunisjon.

Kapittel 16

Oppbevaring

16.1 Gjeldende rett

Gjeldende våpenlov § 27a oppstiller krav om at «skytevåpen, eller en vital våpendel, samt ammunisjon, skal oppbevares forsvarlig nedlåst». Kongen er gitt hjemmel til å fastsette nærmere regler i forskrift, og utførlige regler er gitt i våpenforskriften kapittel 16. Den viktigste enkeltendringen på området som trådte i kraft med den nye forskriften, fremgår av våpenforskriften § 79. Den oppstiller et krav om at *«Alle registreringspliktige våpen eller en vital del av våpnene skal oppbevares i FG-godkjent sikkerhetsskap (Forsikringsselskapenes Godkjennelsesnevnd) eller i skap med et høyere sikkerhetsnivå»*.

Tidligere var det kun krav om våpenskap fra første våpen for pistoler, revolvere og halvautomatiske rifler. For andre våpen gjaldt kravet fra femte skytevåpen.

Forsikringsselskapenes Godkjennelsesnevnd ble opprettet i 1977 av forsikringsselskapene i Norge, med det formål å utarbeide regler og godkjenne sikkerhetsutstyr og foretak for å redusere risikoen for brann og innbruddsskader.¹ Forsikringsselskapenes Godkjennelsesnevnd er en del av Finansnæringens Fellesorganisasjon (FNO).

Reglene for godkjenning av våpenskap følger reglene for sikkerhetsskap eller verdiskap, nedfelt i forskrift om FG-godkjenning,² som er utarbeidet av Forsikringsselskapenes Godkjennelsesnevnd. Alle sikkerhetsskap skal enten være godkjent etter FGs sikkerhetsnorm, F&P i Danmark eller SS 3492 i Sverige. Alle sikkerhetsskap med egenvekt under 301 kg skal forankres i henhold til fabrikkens spesifikasjoner. Dette vil normalt innebære at sikkerhetsskapet må boltes fast i bærende konstruksjon, som for eksempel direkte i stender i veggen. Sikkerhetsskap over denne vektgrensen trenger ikke å fastboltes.

¹ Se www.fno.no

² FG-krav for prøving og godkjenning av sikkerhetsskap FG-520:1

16.2 Vurdering av gjeldende rett

Sikker oppbevaring av skytevåpen og ammunisjon er sentralt for å hindre at skytevåpen kommer i hendene på andre enn våpeninnehaveren, for eksempel barn eller ukyndige, og vil kunne bidra til å hindre at skytevåpen misbrukes. Sikker oppbevaring vil også kunne hindre at skytevåpen blir utsatt for tyveri, og på den måten tilflytter kriminelle miljøer.

Innføring av krav om obligatorisk våpenskap fra første skytevåpen må antas å ha medført en stor sikkerhetsmessig gevinst for samfunnet. Skytevåpen som tidligere ble oppbevart i låste skap og skuffer, må nå låses forsvarlig inn i egnede sikkerhetsskap. Dette har vesentlig redusert faren for misbruk av skytevåpen fra uberettigede personer, samt faren for tyveri. Det må imidlertid understrekes at dette forutsetter at også nøklene til våpenskapet oppbevares på en sikker måte. Regelverket oppstiller ingen regler for oppbevaring av nøkler, men det følger naturlig av kravet om forsvarlig oppbevaring at også disse må oppbevares sikkert slik at uvedkommende ikke enkelt kan åpne skapet.

Obligatorisk krav om våpenskap kan også antas å ha hatt den tilleggseffekt at en del våpeniere har valgt å selge, deaktivere eller destruere sine skytevåpen, fremfor å bekoste et nytt våpenskap. Det må antas at samfunnet på den måten har blitt av med en del skytevåpen det reelt sett ikke var behov for.

Da kravet om våpenskap fra første våpen ble innført, fryktet enkelte bransjeorganisasjoner, herunder Norges Jeger- og Fiskerforbund, at kravet ville medføre rekrutteringsproblemer særlig blant ungdom, og at kravet ville være upraktisk for pendlere og for studenter som har bopel på studiestedet deler av året. Etter utvalgets syn vil sistnevnte kunne avhjelpest ved at reglene for oppbevaring av skytevåpen på midlertidig sted, justeres i våpenforskriften. Utvalget forutsetter at de berørte organisasjonene involveres i utformingen av disse bestemmelsene.

Kravet om fastbolting for våpenskap under 301 kg har medført enkelte praktiske utfordringer for våpeneierne. Særlig har dette medført utfordringer for våpeneiere i leide boliger, hvor det har vært forbud mot å henge opp gjenstander på veggene, eller hvor det har vært forbud mot å spikre eller bore i veggene. Våpeneiere bosatt i eldre bygårder har også møtt praktiske problemer med å finne egnede punkter å fastbolte skapene i.

16.3 Utvalgets forslag

Utvalget ønsker å klargjøre den enkelte våpeneiers ansvar for sikker oppbevaring ytterligere, ved at deler av forskriftens bestemmelser om oppbevaring løftes opp i våpenloven. Dette gjelder i første rekke bestemmelsen om obligatorisk godkjent våpenskap fra første våpen, jf. våpenforskriften § 79 første ledd, samt krav om sikker oppbevaring av ammunisjon, jf. våpenforskriften § 80 første ledd. Dette foreslås inntatt i en egen bestemmelse om krav til oppbevaring.

Det foreslås videre at det presiseres at den som eier eller innehar skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon skal oppbevare disse gjenstandene på egen fast bopel. Utvalget foreslår videre at våpenforskriftens bestemmelse om unntak fra oppbevaringsreglene ved midlertidig oppbevaring av skytevåpen mv. som medbringes i forbindelse med jakt og konkurranseskyting, løftes opp i loven. Det foreslås imidlertid at unntaket ikke bare skal gjelde ved

jakt og konkurranseskyting, men ved alle former for legitim bruk. Utvalget har vurdert hvorvidt det også bør tas inn unntaksbestemmelser for å avhjelpe eventuelle praktiske problemer for pendlere og studenter. Utvalget finner imidlertid at eventuelle unntaksbestemmelser bør inntas i forskrift.

Et flertall i utvalget ønsker å beholde dagens regler på området, og ser det praktiske i at regelverket på dette punkt er harmonisert med en generell, men variabel FG-standard som raskt vil kunne ta opp i seg nye krav eller endrede spesifikasjoner ved behov.

Det vil imidlertid foreligge et behov for hjemmel til i forskrift å fastsette nærmere regler for å ta hensyn til særlige forhold. Kravene til fastbolting fremgår for eksempel ikke direkte av våpenlovgivningen, men er fastsatt i FG-normen. De nærmere krav til fastbolting bør i fremtiden fremgå direkte av våpenforskriften, i likhet med krav til midlertidig oppbevaringssted mv. Det foreslås derfor at Kongen gis hjemmel til å fastsette nærmere regler for oppbevaring i forskrift.

Utvalgsmedlem Dedichen foreslår at kravene til fastbolting lempes, idet det anføres at dagens krav ikke medfører en sikkerhetsgevinst av betydning, og at det medfører at et betydelig antall av landets våpeneiere er potensielle lovbrøyttere. Det er tilstrekkelig at kravet om fastbolting gjelder for veggbaserte våpenskap. Forslaget vil innebære at den direkte og ubegrensede tilknytningen til FG-standard justeres noe.

Kapittel 17

Transport og forsendelse

17.1 Gjeldende regelverk

Transport og forsendelse av skytevåpen er i dag regulert i våpenloven §§ 11 sjetten ledd og 27b første og tredje ledd, samt våpenforskriften § 84.

Skytevåpen skal under transport være tomt for ammunisjon og sikret mot å komme på avveie ved at det er nedpakket og under tilsyn, jf. våpenloven § 27 første ledd.

Kongen er i våpenloven § 11 sjetten ledd gitt fullmakt til å fastsette særlige regler om transport av skytevåpen og våpendeler. Slike regler er gitt i våpenforskriften § 84, hvor det er gitt utdypende regler for transport. Det er også gitt nærmere regler for skytevåpen som sendes som reisegods, hvor det er krav om at en vital del skal fjernes eller våpenet sikres på annen måte slik at det ikke kan brukes.

17.2 Vurdering av gjeldende rett

Dagens bestemmelse i våpenloven om transport og forsendelse synes langt på vei å ha utspilt sin rolle i forhold til den nyere bestemmelsen inntatt i våpenforskriften § 84. Bestemmelsen i våpenforskriften er relativt ny, og er langt mer detaljert og omfattende enn bestemmelsen i loven.

Imidlertid inneholder verken våpenloven eller våpenforskriften egne regler for forsendelse av skytevåpen. Med forsendelse menes at transporten settes bort til en profesjonell transportør, som for eksempel Posten mv. Etter utvalgets syn må

mangelen på regler for forsendelse sies å være en svakhet ved dagens regelverk. Etter avviklingen av postverkets tradisjonelle rutiner, og innføringen av «Post i butikk», er det behov for en grundig vurdering av hvilke regler som er nødvendige for at sikkerheten skal anses godt nok ivaretatt. Det bør stilles klare krav både til transportøren og den enkelte ansatte som skal håndtere våpen, våpendeler eller ammunisjon. Det bør også stilles særlige krav til oppbevaring og kontroll under transport, og ved oppbevaring i butikk eller på postkontor. En avklaring og tilpasning av våpenlovens øvrige regler for transport og oppbevaring vil her være nødvendig. Forskriften bør utformes i nært samråd med bransjeorganisasjonene på området.

17.3 Utvalgets forslag

Våpenlovutvalget vil foreslå at bestemmelsen i våpenforskriften § 84 løftes opp i loven, og at denne erstatter dagens lovbestemmelse § 27b første og tredje ledd om transport og forsendelse. Bestemmelsen i våpenforskriften er som nevnt relativt ny, og utvalget har ikke funnet å ville foreslå større endringer utenom enkelte språklige justeringer.

Hjemmelen i våpenloven § 11 sjetten ledd for Kongen til å gi særlige regler for transport foreslås også å omfatte forsendelse ved transportør. Det bør også gis hjemmel til å gjøre unntak for reglene hvor dette anses nødvendig.

Kapittel 18

Kontroll av sivil oppbevaring av våpen

18.1 Gjeldende rett

Våpenloven § 9 oppstiller krav om at våpenkort eller utlånserklæring på forlangende skal vises frem for politiet. Våpeninnehaveren skal alltid ha med seg våpenkort eller utlånserklæring når vedkommende bærer eller fører med seg skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon. Dersom våpenkort ikke kan fremvises kan politiet ta skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon i forvaring til forholdene er brakt på det rene.

Våpenloven § 27a annet ledd bestemmer at politiet kan kontrollere oppbevaringen av skytevåpen hos dem som har skytevåpen, våpendeler og ammunisjon. Hos private kan slik kontroll kun gjennomføres etter forhåndsvarsel. Bestemmelsen ble inntatt i våpenloven i 1998.

18.2 Vurdering av gjeldende rett

Våpenloven § 9 oppstiller et selvsagt krav om at våpeneieren eller en som har lånt et våpen, våpendel eller ammunisjon, til enhver tid skal kunne dokumentere sin rett ved kontroll. Våpenlovutvalget mener bestemmelsen har fungert tilfredsstillende, og foreslår at bestemmelsen videreføres.

Våpenloven § 27a annet ledd var omstridt da den ble innført, idet det ble anført at bestemmelsen var i strid med Grunnloven § 102 om husinkvisisjon, samt at kontrollordningen innebar et brudd på Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 8 om retten til respekt for privatliv og familieliv.

Høyesterett tok stilling til spørsmålet i dom inntatt i Rettstidende 2004 s. 1723, hvor Høyesterett kom til at bestemmelsen verken var i strid med Grunnloven eller EMK. I forhold til Grunnlovens grenser for ransaking, som fremgår av straffeprosessloven kapittel 15, fant Høyesterett å legge avgjørende vekt på at kontrollen kun ville skje på det sted som ble anvist av våpeneieren som oppbevaringssted for våpnene, og at kontrollen bare kunne finne sted etter minst 48 timers

forhåndsvarsel. Etter Høyesteretts syn synliggjorde forhåndsvarselet «at formålet med besøket ikke er å etterforske en mistanke om ulovlige forhold, verken med hensyn til oppbevaring av våpen eller av annen art.» I sin forholdsmessighetsvurdering etter EMK artikkel 8 nr. 2, fant Høyesterett at vekten av det offentliges interesse i dette tilfelle forsvarte det relativt begrensede inngrep som ordningen med våpenkontroll gjorde i den rett til respekt for hjemmet som er vernet i artikkel 8.

Utvalget har diskutert hvorvidt det er problematisk at kontrollen også kan foretas av polititjenestemenn, i tillegg til politiets sivilt ansatte. Også Høyesterett var inne på dette i sin avgjørelse, uten at Høyesterett synes å ha tatt stilling til om ordningen var noe annet enn lovstridig. Høyesterett viste til at polititjenestemenn også i andre tilfeller benyttes til rene forvaltningsoppgaver, som for eksempel etter barneloven¹ og tvangsfullbyrdelsesloven.²

Utvalget har vurdert om kontrollen kun bør utføres av politiets sivilt ansatte, men har ikke funnet å fremme forslag om dette. Det vises til at problemstillingen er marginal, idet våpeneieren selv velger oppbevaringssted for sine våpen, og at kontrollen først vil kunne gjennomføres etter minst 48 timers forhåndsvarsel. Våpeneieren vil kunne innrette seg på en slik måte at politiet ikke får tilgang til andre rom i boligen enn der skapet er plassert. Våpeneieren vil også ha rimelig tid etter varselet til å kunne bringe våpenoppbevaringen i tråd med gjeldende regelverk, før kontrollen gjennomføres. Det bør kunne forutsettes at varselet har kommet våpeninnehaveren til kunnskap.

18.3 Utvalgets forslag

Våpenlovutvalget foreslår at våpenloven § 9 videreføres med den endring at bestemmelsen gjøres kjønnsnøytral. «Han» byttes ut med «vedkom-

¹ Lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre

² Lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse

mende» i første og tredje punktum. Bestemmelsen videreføres som egen bestemmelse om våpeninnehaverens plikt til å ha med seg våpenkort mv. Det foreslås også inntatt bestemmelse om plikt til å ha med seg utlånserklæring ved lånt eller leid skytevåpen, registreringspliktig våpendel eller ammunisjon.

Våpenloven § 27a annet ledd foreslås videreført i egen bestemmelse om politiets kontroll. Nåværende bestemmelses siste punktum foreslås endret ved at det presiseres at kravet til forhåndsvarsel bare gjelder når kontrollen skal utføres i et privat hjem. Utenfor private hjem vil kontrollen kunne gjennomføres uten forhåndsvarsel. Videre foreslås det presisert i bestemmelsen at forhåndsvarsel skal gis med minst 48 timers varsel. I

bestemmelse om politiets kontroll foreslås også inntatt bestemmelse om at politiet kan foreta kontroll med at den som har tillatelse til å erverve, eie eller inneha skytevåpen, registreringspliktig våpendel eller ammunisjon, oppfyller kravene som ligger til grunn for tillatelsen. Videre foreslås det inntatt bestemmelse om at politiet kan foreta kontroll av om reglene for transport av skytevåpen er overholdt, at godkjente skytter- og våpensamlerorganisasjoner oppfyller kravene til godkjenning, og at den som har bevilling til handel, utleie, megling og tilvirkning oppfyller kravene som ligger til grunn for bevillingen.

Våpenlovutvalget foreslår videre at det inntas en hjemmel for Kongen til i forskrift å fastsette nærmere regler for politiets kontroll.

Kapittel 19

Utlån, utleie og annen overlatelse

19.1 Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser

Utlån av skytevåpen er i dag regulert i våpenloven § 11, samt i våpenforskriften kapittel 18. Etter dagens bestemmelse kan en person som har våpenkort, overlate sitt skytevåpen til en annen person i inntil 4 uker, mot at mottakeren gis en skriftlig bevitnelse med opplysning om for hvilken bruk og for hvilken tid skytevåpenet overlates. Bevitnelsen trer i stedet for våpenkort. Skytevåpenet kan ikke lånes bort til person som ikke fyller lovens krav til person, som har fått sitt våpenkort tilbakekalt, som har fått forbud mot å eie eller inneha skytevåpen, eller som for øvrig må antas uskikket til å inneha det. Det er videre inntatt bestemmelser om minstealder for mottakeren. Det er også gitt adgang til utlån av våpendel til person med våpenkort for tilsvarende skytevåpen.

Gjeldende rett inneholder ingen bestemmelser om utleie av skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon. Et eventuelt utleie vil mest sannsynlig være i strid med våpenloven § 12, som setter forbud mot at skytevåpen eller ammunisjon overlates til noen på annen måte enn bestemt i § 11.

Overlatelse av skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon til person under 18 år er regulert i våpenloven § 29. Slik overlatelse kan bare skje etter tillatelse fra politimesteren, og ikke til person under 16 år. Bestemmelsens andre og tredje ledd oppstiller regler om overlatelse til person under 18 år til kortvarig bruk under forsvarlig tilsyn, samt adgang for politiet til å ta gjenstandene i forvaring dersom slikt tilsyn ikke er tilfredsstillende.

Overlatelse av ammunisjon fremgår av våpenloven § 14, hvor det heter at ammunisjon kan overlates i rimelige mengder til den som har våpenkort eller låneerklæring etter § 11.

Etter EUs våpendirektiv artikkel 9 tillates *overdragelse* av skytevåpen i kategori A, B og C til en person, som *ikke* er bosatt i den aktuelle («paa-gaeldnede») medlemsstat, såfremt bestemmelsen

i artikkel 6, 7 og 8 er overholdt, og når det er tale om:

- En erverver av et skytevåpen som har fått tillatelse til selv å overføre det til sitt bopelsland, jf. artikkel 11,
- En erverver, som fremlegger en skriftlig erklæring med begrunnelse på sin hensikt med å besitte skytevåpenet i den medlemsstat, hvor det er ervervet, forutsatt at han oppfyller de i loven fastsatte betingelser for å besitte det.

Etter artikkelens nr. 2 kan medlemsstatene gi tillatelse til *midlertidig overdragelse* av skytevåpen etter nærmere bestemmelser som den selv fastsetter.

19.2 Vurdering av gjeldende regelverk

Etter våpenlovutvalgets syn er det få problemstillinger knyttet til utlån av skytevåpen eller våpendeler til personer som har våpenkort fra før. Låntakeren har allerede vært gjennom en omfattende kontroll fra myndighetenes side, og det må da kunne forutsettes at vedkommende oppfyller lovens krav til personlig skikkethet mv.

Utlån til personer som ikke har våpenkort fra før, er derimot langt mer problematisk. Den enkelte våpeninnehaver må da selv foreta vurderingen av om det er forsvarlig å låne ut skytevåpenet til vedkommende, uten at det har vært noen forutgående kontroll fra myndighetenes side. Det vil være svært vanskelig, om ikke umulig, for den enkelte utlåner å få avklart om den potensielle låntakeren oppfyller lovens krav blant annet til vandel og personlig skikkethet. Muligheten for at skytevåpen havner i feil hender, vil derfor være til stede i langt større grad.

Lovens grense på 4 ukers utlånstid kan skape vansker for den enkelte ved lån til jakt mv. Mottakerens behov vil i enkelte tilfeller gå ut over lovens maksimalgrense, noe som vil nødvendigvis gjøre en ny bevitnelse fra utlåner.

Utvalget mener også det er en svakhet ved gjeldende regelverk at det ikke er åpnet opp for utleie av skytevåpen. Leie av skytevåpen vil i enkelte tilfeller kunne være et fullverdig alternativ fremfor å eie for personer som for øvrig fyller lovens vilkår for å kunne erverve, eie og inneha skytevåpen.

Reglene for overdragelse eller overlattelse av skytevåpen, våpendeler og ammunisjon til personer under 18 år har etter utvalgets syn fungert tilfredsstillende. Bestemmelsen er gitt for å avhjelpe det behov unge jegere og skyttere har for våpen, uten å forandre lovens generelle aldersbestemmelse på 18 år. Samtidig er den nedre rammen for bestemmelsen satt til 16 år.

Heller ikke bestemmelsen for overlattelse av ammunisjon reiser de store spørsmål. Også denne bestemmelsen har etter utvalgets syn fungert tilfredsstillende.

19.3 Utvalgets forslag

Våpenlovutvalget vil foreslå en innstramning av dagens regler for utlån av skytevåpen til personer som ikke innehar våpenkort fra før, ved at det også her innføres krav om tillatelse fra politiet. Utlån av skytevåpen skal bare kunne skje etter at politiet har foretatt en kontroll av låntakeren.

Vedkommende bør i utgangspunktet underlegges den samme kontrollen og oppfylle de samme vilkår som dersom personen hadde søkt om å få erverve, eie eller inneha skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon. Utvalget ser ingen sterke argumenter for at det bør gjelde lempeligere regler for å låne et skytevåpen enn å eie et slikt våpen.

Etter søknad til politiet vil en potensiell låntaker få innvilget lånetillatelse fra myndighetene om at vedkommende kan overlates et nærmere bestemt skytevåpen. Våpenlovens regler for gyldighetstid for våpenkort, egenerklæring mv. vil gjelde for lånetillatelsen. Denne vil på lik linje med et våpenkort kunne fremvises til utlåneren som dokumentasjon på at den potensielle låntakeren oppfyller de nødvendige krav til å kunne låne skytevåpen. Det er kun den som har våpenkort som kan låne ut eget våpen. Fremlån er dermed ikke tillatt. Utlåner bør som i dag måtte gi en skriftlig utlånserklæring for utlånet, som oppbevares sammen med våpenlånetillatelsen. Utlånserklæringen og våpenlånetillatelsen vil tre i stedet for våpenkort for låntakere som fra før ikke har våpenkort. For låntaker som allerede har eget våpenkort på tilsvarende skytevåpen eller våpentype fra før, vil det være tilstrekkelig

med utlånserklæring fra utlåner. Utlånserklæringen må imidlertid alltid oppbevares sammen med et våpenkort eller våpenlånetillatelse i tilfelle kontroll.

En innstramning av reglene for utlån av skytevåpen vil etter utvalgets syn gi et rom for å lempe dagens tidsbegrensning på utlån. Utvalget foreslår at tidsbegrensningen for utlån økes fra dagens 4 uker til 6 måneder for å gi et nødvendig rom til å utøve for eksempel jakt gjennom en hel sesong.

Utvalget foreslår en plikt for utlåner til straks å sende kopi av utlånserklæringen til politiet, dersom utlånet er ment å vare mer enn 4 uker. Dette bør gjøres av hensyn til at politiet bør ha oversikt over hvor skytevåpen befinner seg.

Utvalget har vurdert om det bør foreslås regler for våpen som er i kommisjon hos forhandler for salg, men har kommet til at det ikke anses nødvendig. Kun godkjente forhandlere kan ta inn våpen i kommisjon, og de vil ha plikt til å føre oversikt over alle våpen i forretningen. Det bør være tilstrekkelig at våpeneieren opplyser til politiet hvor våpenet befinner seg, dersom politiet ønsker å vite dette.

Våpenlovutvalget vil foreslå at det innføres en adgang til å leie skytevåpen fra profesjonelle aktører med bevilling til å drive handel med skytevåpen, våpendeler og ammunisjon. Dersom vilkårene og kontrollen er den samme, ser utvalget ingen betenkeligheter med å la vedkommende leie et skytevåpen fremfor å erverve det. En mulighet til å kunne leie skytevåpen vil kunne bidra til at antallet våpen i samfunnet holdes lavest mulig, idet ett og samme utleievåpen vil kunne dekke flere jegeres eller skytteres behov. Det vil også kunne innebære en sikkerhetsgevinst at færre skytevåpen oppbevares permanent i private hjem. Reglene for utleie bør være de samme som for utlån av skytevåpen hva gjelder krav om våpenlånetillatelse, leietid, krav om erklæring fra utleier mv. Det bør også være samme plikt for utleier til å sende kopi av leieerklæringen til politiet ved utleie ut over 4 uker.

Utlån eller utleie av skytevåpen til utlendinger, for eksempel turister på Svalbard, reiser særlige problemstillinger. Forholdene på Svalbard er så vidt spesielle, at det for Svalbard bør utformes tilpassede regler i forskrift. Utenfor Svalbard bør utlendinger som enten ønsker å låne eller leie skytevåpen i Norge, underlegges tilsvarende regler som for norske statsborgere.

Selv om utvalget foreslår å stramme inn på reglene for utlån, vil det fortsatt være mulig å disponere et skytevåpen under direkte tilsyn av den

som har våpenkortet tilknyttet skytevåpenet. Dette vil for eksempel kunne skje på en skytebane, hvor man benytter en annen persons skytevåpen under direkte tilsyn av vedkommende.

Våpenlovutvalget foreslår at det inntas en egen bestemmelse i loven om utlån og utleie av skytevåpen. Bestemmelsen tar utgangspunkt i gjel-

dende våpenlov § 11, men justeres slik at den tar opp i seg de foreslåtte endringer.

Reglene for å overdra eller overlate skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon til person under 18 år, samt reglene for overlatelse av ammunisjon foreslås videreført med kun små språklige endringer.

Kapittel 20

Tilbakekall, inndragning og innlevering

20.1 Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser

Våpenloven § 10 regulerer tilbakekall, inndragning og innlevering av våpenkort, skytevåpen, våpendeler og ammunisjon. Etter første ledd *skal* politimesteren tilbakekalle våpenkort «hvis innehaveren ikke er edruelig og pålitelig eller dersom han av særlige grunner kan anses som uskikket til å ha skytevåpen». Etter annet ledd *kan* våpenkort også tilbakekalles hvis «innehaveren ikke lenger har behov for eller annen rimelig grunn til å ha skytevåpen».

Bestemmelsens tredje ledd gir en forskriftshjemmel for å gi regler om tilbakekall ved sykdom, alder eller lignende, der våpeninnehaveren ikke lenger er i stand til å sørge for sikker oppbevaring eller bruk. Slik bestemmelse er gitt i våpenforskriften § 102. Fjerde til sjetten ledd har nærmere bestemmelser om innlevering og forvaring av våpenkort og våpen, avhending mv. dersom politiet finner å ville tilbakekalle våpenkortet. Politiet kan enten beslutte innlevering som følge av at det er gitt forhåndsvarsel om tilbakekall av våpenkort, jf. femte ledd med utfyllende bestemmelse i våpenforskriften § 103, eller straks kreve innlevering ved vedtak om tilbakekall, jf. fjerde ledd. Ved tilbakekall må våpenet innleveres til politiet, og eieren får 3 måneder på seg til å selge våpenet. Etter dette kan politiet beslutte at det skal selges for eierens regning.

Dersom våpenkort tilbakekalles eller besluttes innlevert, kan politimesteren etter § 10 sjuende ledd nedlegge forbud mot at vedkommende fremtidig eier eller innehar skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon nevnt i lovens § 5.

Våpenloven § 35 regulerer tilbakekall av bevilging for handel og tilvirking. Bevillingen kan tilbakekalles dersom «innehaveren ikke lenger fyller vilkårene for å få bevilling, eller hvis han overtrer de regler som gjelder for utøvelsen av bevillingen».

Våpenloven § 15 regulerer innlevering av ammunisjon. Bestemmelsen viser til vilkårene i

våpenloven § 10 første ledd om innlevering dersom «innehaveren ikke er edruelig og pålitelig eller dersom han av særlige grunner kan anses som uskikket». Politimesteren kan nedlegge forbud mot at vedkommende fremtidig eier eller innehar skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon som benyttes til slakting, signalgiving, redning etc. Annet ledd oppstiller forbud mot å eie eller inneha ammunisjon som er ervervet i strid med loven.

Av EUs våpendirektiv artikkel 5 annet avsnitt fremgår det at medlemsstatene kan tilbakekalle en tillatelse til å besitte et skytevåpen dersom et eller flere av vilkårene som lå til grunn ved utstedelse, ikke lenger er oppfylt. Videre fremgår det av samme bestemmelse tredje avsnitt at medlemsstatene kun kan forby personer, som er bosatt på deres område, å besitte et våpen, som er ervervet i en annen medlemsstat, hvis erverv av samme våpen er forbudt på deres eget område.

20.2 Vurdering av gjeldende rett

Våpenloven § 10 om tilbakekall av våpenkort er direkte knyttet opp til våpenloven §§ 7, 8 og 13 om tillatelse til å erverve, eie og inneha henholdsvis skytevåpen, våpendeler og ammunisjon. Bestemmelsene må derfor ses i sammenheng. Det vises til beskrivelsen og vurderingene som er gjort i punkt 13.4 vedrørende vilkårene «edruelighet», «pålitelighet» og «ikke av særlige grunner kan anses uskikket til å ha skytevåpen». Vurderingen ved tilbakekall av tillatelse er i utgangspunktet den samme som vurderingen ved innvilgelse av tillatelse.

Det er i dag ingen enhetlig praktisering i politiet av reglene om tilbakekall. For eksempel er det for utvalget opplyst at noen politidistrikt har rutiner for automatisk vurdering av tilbakekall av våpenkort ved utstedelse av besøksforbud og/eller innvilgelse av voldsalarm, mens andre ikke har det. Det synes heller ikke som at det finnes en enhetlig praksis for hvilke registre det søkes i.

Dagens bestemmelser gir hjemmel for å gripe inn med tilbakekall når vilkårene som gjelder ved erverv av skytevåpen ikke lenger er oppfylt. I prinsippet kan politiet legge en like streng vurdering til grunn ved tilbakekall som ved erverv, men siden det i dag ikke er noen rutinemessig oppfølging av våpeninnehaverne, vil det kunne være tilfældigheter som avgjør om politiet får kjennskap til de omstendigheter som bør føre til tilbakekall.

Når det gjelder de personlige vilkårene edrue-lighet, pålitelighet og skikkethet, skal tilbakekall skje når disse ikke lenger er oppfylt, jf. § 10 første ledd. Reglene er mer lempelig når det ikke lenger foreligger behov eller annen rimelig grunn for å ha skytevåpen. Da kan politimesteren tilbakekalle våpenkortet, jf. § 10 annet ledd. Utvalget har ingen oversikt over i hvilken utstrekning tilbakekall skjer som følge av bortfalt behov, men har grunn til å tro at dette skjer relativt sjelden sammenlignet med tilbakekall på bakgrunn av at de personlige vilkårene ikke lenger anses oppfylt. En eventuell innføring av regelmessig egenerklæring vil medføre at politiet oftere vil komme i befatning med situasjoner der tilbakekall vil måtte vurderes. Eventuelt tilbakekall på grunn av bortfalt behov reiser særlige bevismessige problemstillinger. Se punkt 13.8 ovenfor.

Grunnlagene for tilbakekall vil kunne være svært forskjellige. Her nevnes kun kort at det i mange tilfeller vil være en kombinasjon av flere vilkår som er fraværende, for eksempel når politiet blir oppmerksomme på straffbare forhold begått i rus hvor gjerningspersonen også har vært i psykisk ubalanse. I mange tilfeller vil tidsaspektet være viktig i en slik situasjon, samtidig som det vil kunne ta tid å fatte et formelt vedtak om tilbakekall. Våpenloven § 10 fjerde ledd gir politiet hjemmel til å kreve våpenkort og skytevåpen innlevert straks vedtak om tilbakekall foreligger. Dersom det gis forhåndsvarsel om tilbakekall av våpenkort kan politiet beslutte innlevering av våpen, våpendeler og ammunisjon. Det foreligger imidlertid ingen hjemmel for politiet i våpenloven til å beslutte innlevering før vedtak om tilbakekall eller forhåndsvarsel om slikt er gitt. Dette vil i enkelte situasjoner kunne medføre en økt risiko både for innehaveren av våpenkortet, og omgivelsene. Politiloven¹ § 7 om håndhevelse av den offentlige ro og orden mv. vil tidvis kunne benyttes av politiet i slike situasjoner. Etter bestemmelsens første ledd pkt. 2 kan politiet gripe inn for å ivareta enkeltpersoners eller allmennhetens sikkerhet. Etter annet ledd kan politiet i slike tilfeller

uskadeliggjøre eller ta farlige gjenstander i forvaring.

Dersom innehaveren av våpenkortet nekter å innlevere sine våpen, våpendeler eller ammunisjon til politiet etter tilbakekall, vil politiet i enkelte tilfeller også kunne benytte seg av straffeprosesslovens² bestemmelser om ransaking. Dette innebærer at våpeneieren siktes for å nekte å etterkomme pålegg fra politiet om å innlevere gjenstandene, og at det foretas ransaking.

En eventuell innføring av regelmessig egenerklæring vil som nevnt, medføre at politiet oftere vil komme i befatning med situasjoner der tilbakekall vil måtte vurderes. Også dette taler for at politiets forvaltningsmessige hjemmel til å tilbakekalle og kreve innlevert våpen må være tilstrekkelig klar og vidtgående. Utvalget har på dette punkt fått innspill fra politiet om at lovhjemlene i dag synes noe utilstrekkelige.

Våpenloven § 15 om tilbakelevering av ammunisjon og våpenloven § 35 om tilbakekall av bevilging har etter utvalgets syn fungert tilfredsstillende. Våpenloven § 15 første ledd siste punktum kan imidlertid synes dekket av våpenloven § 10 syvende ledd.

20.3 Utvalgets forslag

Våpenloven § 10 har etter våpenlovutvalget syn fungert tilfredsstillende, og bør i hovedsak videreføres. Utvalget foreslår at det fortsatt skal være en særskilt bestemmelse for tilbakekall av våpenkort.

Utvalget har i kapittel 13 foreslått å innta helse som et nytt vilkår for å erverve, eie eller inneha skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon. En naturlig følge av dette er å forslå at helsekrav også tas inn i opplistingen over vilkår som må være til stede dersom ikke våpenkortet blir å tilbakekalle. Som følge av dette vil det ikke lenger være like sterkt behov for hjemmelsbestemmelsen i tredje ledd, som foreslås tatt ut av loven.

Våpenloven § 10 første og annet ledd skiller seg fra hverandre ved at våpenkortet ved bortfalt behov «kan» tilbakekalles. Etter første ledd «skal» våpenkortet tilbakekalles dersom de personlige vilkårene ikke lenger er til stede. Et flertall i utvalget har ovenfor foreslått å legge tyngre vekt på behovsprøvingen, under henvisning til at det ikke bør være flere våpen i samfunnet enn det er legitimt behov for. Utgangspunktet må være at både de personlige vilkårene og fortsatt behov må fore-

¹ Lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet

² Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker

ligge for at våpenkortet ikke skal tilbakekalles. Det er ikke noen sterke hensyn som taler for å differensiere mellom personkrav og krav til behov, med unntak av kortere perioder der behovet forbigående ikke er like fremtredende. Flertallet vil derfor foreslå at det heller ikke ved tilbakekall skilles mellom behov og øvrige personlige vilkår. Det foreslås følgelig at våpenkort «skal» tilbakekalles også ved bortfall av behov. Hva som ligger i behov bør utdypes nærmere i forskrift.

Et mindretall i utvalget, medlemmene Dedichen, V. Nilsen og Tønnessen er ikke enige i dette, og går inn for at dagens «kan»-ordning videreføres. Det er ikke behov for innstramming av regelverket på dette området.

Et samlet utvalg foreslår at bevilling til å drive handel mv. skal tilbakekalles når innehaveren ikke lenger fyller krav til edruelighet, pålitelighet, helse eller skikkethet. Utvalget foreslår likevel å beholde dagens «kan» regel når det gjelder tilbakekall av bevilling når innehaveren ikke lenger oppfyller andre vilkår for å få bevilling, eller hvis vedkommende overtrer de regler som gjelder for utøvelsen av bevillingen.

Ved tilbakekall av våpenkort skal skytevåpenet straks innleveres til politiet, jf. fjerde ledd. Etter dagens bestemmelse kan politiet selge gjenstandene for eiers regning dersom de ikke innen tre måneder fra tilbakekall har blitt avhendet til en person som fyller lovens vilkår. Bestemmelsen er etter utvalgets syn uforholdsmessig belastende for politiet, idet politiet aktivt vil måtte drive salgsarbeid. Utvalget foreslår at dagens ordning bortfaller, og at den erstattes med en hjemmel for politiet til å destruere gjenstandene dersom de ikke har blitt avhendet til en person som fyller vilkårene innen ett år fra tilbakekall. Ett år må anses tilstrekkelig for våpeneieren til å få avhendet sitt våpen på lovlig vis. Dersom våpeneieren velger å forholde seg passiv i perioden vil politiet kunne destruere våpenet uten erstatning til eieren.

Våpenlovutvalget ønsker også å styrke hjemmelen for politiet til å sikre skytevåpen, våpendeler og ammunisjon før et eventuelt forhåndsvarsel om tilbakekall foreligger. Utvalget foreslår inntatt et nytt ledd i bestemmelse for tilbakekall av våpenkort, som gir politiet hjemmel til å ta våpen,

våpendeler og ammunisjon i forvaring i inntil to uker dersom det er grunn til å tro at vilkårene for tilbakekall er til stede. En slik ordning vil gi politiet en klar hjemmel til å sikre gjenstandene dersom dette anses nødvendig. Dette vil ofte kunne anses ønskelig på et tidspunkt hvor det fortsatt er uavklart om vilkårene for tilbakekall er til stede. I en slik situasjon bør politiet ha den nødvendige hjemmel til å sikre gjenstandene ut fra et føre var prinsipp. Etter utvalgets syn vil dette ikke kunne sies å være uforholdsmessig overfor våpeneieren. I mange tilfeller vil det nettopp være ønskelig å sikre gjenstandene av hensyn til våpeneieren selv.

Våpenloven § 10 syvende ledd gir politiet hjemmel til å nedlegge forbud mot at vedkommende som har fått sitt våpenkort tilbakekalt i fremtiden eier eller har i sin besittelse slaktevåpen, signalpistol mv. jf. våpenloven § 5. Utvalget foreslår at bestemmelsen videreføres, men at det presiseres i loven at forbudet bare gjelder så lenge tilbakekallet gjelder. Videre foreslås det inntatt bestemmelse om at politiet kan nedlegge slikt forbud også for personer som ikke har våpenkort fra tidligere. Vedkommende kan for eksempel ha blitt funnet klart uskikket allerede i forbindelse med søknad om erverv av skytevåpen.

Våpenlovutvalget vil også foreslå inntatt et nytt siste ledd i bestemmelse om tilbakekall av våpenkort. Det foreslås at bestemmelsen gjøres gjeldende så langt den passer på innvilgede tillatelser til å erverve skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon, 4, tillatelse til å etablere våpensamling (godkjennelse av samleområde) og våpenlånetillatelse.

Når det gjelder våpenloven § 15 om innlevering av ammunisjon, foreslås bestemmelsen videreført med unntak av første ledd siste punktum samt annet ledd. Første ledd siste punktum synes som nevnt ovenfor i punkt 20.1 dekket av våpenloven § 10 syvende ledd, som foreslås videreført i ny lov. Annet ledd synes også overflødig, idet den nedlegger forbud mot å eie eller inneha ulovlig ammunisjon.

Våpenloven § 35 om tilbakekall av bevilling foreslås videreført i særskilt bestemmelse for tilbakekall av bevilling og godkjenning.

Kapittel 21

Deaktivering

21.1 Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser

I henhold til våpenloven § 1 annet ledd, anses ikke et våpen som skytevåpen dersom det er gjort varig ubrukbart. I våpenforskriften § 1 tredje ledd fremgår det at et våpen er gjort varig ubrukbart dersom alle vesentlige deler av våpenet er gjort permanent ubrukelige, og disse ikke kan fjernes, erstattes eller modifiseres på en måte som vil gjøre det mulig å reaktivere våpenet. Deaktiveringen kan foretas eller etterkontrolleres av godkjent tilvirker eller børsemaker, eller politiet. Når deaktiveringen er foretatt eller etterkontrollert, kan politiet påføre våpenet et lett synlig merke. I våpenforskriften er Politidirektoratet gitt hjemmel til å fastsette nærmere regler for hvilke krav som skal stilles for at våpenet er deaktivert, og for gjennomføring og kontroll av deaktiveringen. Slike regler er per i dag ikke utarbeidet.

Både FNs våpenprotokoll og EUs våpendirektiv oppstiller regler for deaktiverte skytevåpen. I FNs våpenprotokoll artikkel 9 fremgår det at

«[e]n stat som ikke anerkjenner et deaktivert skytevåpen som er skytevåpen i samsvar med sin nasjonale lovgivning, skal treffe de nødvendige tiltak, om nødvendig ved å gjøre bestemte handlinger straffbare, for å forhindre ulovlig reaktivering av deaktiverte skytevåpen, i samsvar med følgende generelle prinsipper for deaktivering: a) alle vesentlige deler av et deaktivert skytevåpen skal gjøres permanent ubrukelig og hindres i å kunne fjernes, erstattes eller modifiseres på en måte som ville gjøre det mulig å reaktivere våpenet på noen måte; b) det skal legges til rette for at en ansvarlig myndighet om nødvendig skal kunne verifisere deaktiveringstiltak for å sikre at modifikasjoner foretatt på et skytevåpen gjør det permanent ubrukelig; c) verifisering utført av ansvarlig myndighet skal omfatte sertifikat eller rapport som attesterer at skytevåpenet er deaktivert,

eller et lett synlig merke som angir dette og som preges på skytevåpenet.»

Våpendirektivet oppstiller tilnærmet lignende regler i direktivets vedlegg 1 III. Av bestemmelsen fremgår det at kommisjonen skal utstede felles retningslinjer for deaktiveringsstandarder og -teknikker for å sikre at deaktiverte skytevåpen er definitivt ubrukelige.¹

21.2 Vurdering av gjeldende rett

Etter våpenlovutvalgets syn er dagens regelverk for deaktivering noe mangelfullt, idet det ikke er utarbeidet detaljerte regler for hvilke krav som stilles for at våpenet er deaktivert. Det er heller ikke utarbeidet detaljerte regler for gjennomføring og kontroll av deaktiveringen.

Utvalget er kjent med at det har blitt forsøkt importert betydelig mengder deaktiverte skytevåpen som relativt enkelt kunne reaktiveres. Uklare regler gjør kontrollen vanskelig for politi og tollmyndigheter, som ofte vil ha vansker med å kunne avgjøre hvorvidt våpenet er deaktivert og ikke registreringspliktig, eller om det er et skytevåpen med registreringsplikt. Uklare regler på området kan føre til at deaktiverte våpen som lett lar seg reaktivere, tilflytter kriminelle miljøer.

Kripos har overfor utvalget pekt på at det er svært vanskelig å gjøre et skytevåpen «varig» ubrukbart uten å destruere det. Selv omfattende inngrep for å ødelegge sentrale våpendeler vil ofte ikke være tilstrekkelig til å hindre reaktivering. Kripos ga i møte med utvalget uttrykk for at en deaktivering av skytevåpen bør innebære at alle innvendige deler som ikke er synlige, fjernes, at alle innvendige spor/glidespor for sluttstykket slipes bort, at alle deler tilhørende tennmekanismen fjernes, og at støtbunnen freses ut.

¹ Utvalget er ikke kjent med om Kommisjonene har utarbeidet slike deaktiveringsstandarder og -teknikker.

Etter utvalgets syn bør deaktiveringen gjøres på en slik måte at ytre skader eller merker begrenses i størst mulig grad. Fra brukernes side er det forståelig at våpenet taper noe av sin verdi dersom deaktiveringen må gjøres på en slik måte at dette tydelig synes på våpenet. En uheldig effekt av dette vil kunne være at våpeneieren velger å beholde sitt våpen som det er, fremfor å deaktivere det. Hensynet til at det foretas en forsvarlig deaktivering av skytevåpenet må imidlertid alltid veie tyngre enn den enkeltes ønske om å ha et minst mulig beskadiget våpen til dekorasjonsformål.

Det presiseres at antikke skytevåpen ikke anses som skytevåpen, og heller ikke skal omfattes av regler om deaktivering.

21.3 Utvalgets forslag

Våpenlovutvalget foreslår at bestemmelsen i våpenforskriften § 1 tas opp i loven, og erstatter gjeldende våpenlov § 1 annet ledd. Våpenforskriftens bestemmelse foreslås imidlertid noe omredigert, uten større materielle endringer.

I dag skal deaktiveringen utføres av en godkjent tilvirker, børsemaker eller politiet. Etter utvalgets syn er det viktigste at arbeidet utføres av kvalifisert personell. Utvalget foreslår derfor at lovteksten endres til at deaktiveringen skal foretas eller godkjennes av tilvirker eller den Kongen bemyndiger. Vedkommende som godkjenner deaktiveringen må enten selv ha utført arbeidet, eller gå god for det arbeidet som er utført. Etter godkjenning skal våpenet påføres et lett synlig merke.

Våpenlovutvalget foreslår at det utarbeides klare regler i forskrift for deaktivering av skytevåpen. Reglene bør være generelle og tilpasset de mest vanlige typer skytevåpen. Det bør oppstilles klare vilkår som normalt vil være tilstrekkelige for å gjøre skytevåpenet deaktivert, for eksempel at støtbunnen freses ut og at innvendige spor/glidespor for sluttstykket slipes bort. Lovens hovedregel må imidlertid alltid være at skytevåpenet er gjort varig ubrukbart uavhengig av reglene. Reglene som er gitt, vil kunne tenkes å ikke alltid være tilstrekkelige for å oppfylle dette vesentlige grunnvilkår. Det må kanskje mer til. Det kan også tenkes andre tiltak som gjør våpenet varig ubrukbart uten at samtlige regler er fulgt. Det kan for eksempel tenkes at skytevåpenet har blitt delt i to

delers på langs. Dersom en kontroll viser at skytevåpenet på denne måten har blitt varig ubrukbart, bør det også kunne godkjennes som deaktivert. Den nærmere detaljregulering bør imidlertid gis i forskrift.

Våpenlovutvalget vil også foreslå at det innføres registreringsplikt for deaktiverte våpen. Utvalget ser få hensyn som taler mot at det innføres en registreringsplikt også for deaktiverte skytevåpen. Alle skytevåpen, både aktive og deaktiverte, bør fremgå av våpenregisteret. Forslaget vil innebære at deaktiverte våpen beholder sin status som skytevåpen i lovens forstand. Er man fra før eier av et registrert aktivt skytevåpen, men ønsker å deaktivere det på grunnlag av affeksjon mv, vil man kunne få våpenet deaktivert etter nærmere regler. Skytevåpenet vil imidlertid fortsatt stå registrert i våpenregisteret, sammen med opplysninger om eieren. Skytevåpenet vil imidlertid bli omregistrert som deaktivert. Ønsker man på den annen side å importere eller erverve et deaktivert skytevåpen for dekorasjonsformål eller lignende, vil man måtte innhente tillatelse fra politiet på lik linje med om våpenet var aktivt. Import av deaktiverte skytevåpen vil dermed bare kunne skje når det foreligger tillatelse fra politiet. Vurderingen av behov blir her naturligvis annerledes, ved at skytevåpenet ikke er tenkt brukt til annet enn dekorasjon. Det vil heller ikke være naturlig å stille krav til oppbevaring og transport likt ordinære skytevåpen.

På den annen side ser utvalget få hensyn som taler for at lovens øvrige krav ikke må være oppfylt, idet deaktiverte skytevåpen vil kunne medføre en viss risiko ved at de vil kunne reaktiveres. Det må i forskrift tas stilling til i hvilken utstrekning våpenlovens krav til person, herunder alderskrav, bør gjelde også for deaktiverte våpen. Deaktiverte våpen foreslås tatt inn under definisjonen av skytevåpen i lovens definisjonsbestemmelse. Definert som skytevåpen vil også deaktiverte våpen underlegges de samme regler som aktive våpen.

Skytevåpen som før lovens ikrafttredelse er lovlig deaktivert etter tidligere krav, bør underlegges pliktig etterregistrering. Disse behøver imidlertid ikke å underlegges en ny godkjenningkontroll. Skytevåpen som på grunn av alder ikke kan brukes som skytevåpen og heller ikke kan utbedres eller gjøres om slik at det kan brukes til å skyte med, faller utenfor reglene for deaktivering.

Kapittel 22

Destruksjon

22.1 Gjeldende rett

Gjeldende våpenlovgivning inneholder ingen særskilt bestemmelse om destruksjon av våpen. Våpenforskriften § 100 første punktum omtaler imidlertid destruksjon av våpen i bestemmelse om gebyrer og utgifter ved ombygging, kontroll, destruksjon mv.

22.2 Vurdering av gjeldende rett

Etter våpenlovutvalgets syn er det en mangel at det ikke er utarbeidet en særskilt bestemmelse i loven om destruksjon av våpen. Forsvarlig destruksjon av våpen har en selvstendig sikkerhetsmessig betydning for samfunnet. En offentlig ordning for destruksjon av våpen bør være like selvfølgelig som allerede eksisterende ordninger for innsamling og destruksjon av farlige og miljøfarlige stoffer, kjemikalier mv.

22.3 Utvalgets forslag

Skytevåpen har ingen «best før» dato. Selv skytevåpen som har blitt omfattende brukt uten nødvendig vedlikehold, vil kunne utgjøre en potensiell dødelig risiko på nærmest ubestemt tid både for brukeren og omgivelsene. Skytevåpen det ikke lenger er reelt bruk for, må etter utvalgets syn kunne destrueres på en forsvarlig og betryggende måte slik at de ikke lenger utgjør en risiko for samfunnet.

Utvalget har vurdert hvorvidt destruksjon av skytevåpen bør kunne utføres av private eller våpeneieren selv, med etterfølgende kontroll og godkjenning fra autorisert børsemaker eller politiet. En slik ordning reiser imidlertid en rekke problemstillinger, ved at gjenstanden fortsatt vil

eksistere etter destruksjonen. En destruksjon av skytevåpenet bør etter utvalgets oppfatning medføre total ødeleggelse av våpenet ved at det smeltes om eller kappes opp i svært små biter. All annen destruksjon vil i sin natur ligge nærmere en deaktivering, ved at skytevåpenet gjøres varig ubrukbart. Sistnevnte vil medføre et behov for fortsatt å registrere historikken til våpenet av hensyn til notoritet. Når våpenet er forsvarlig destruert, er det ikke lenger behov for å registrere tidligere eier.

Etter en samlet vurdering har utvalget kommet til at destruksjon av skytevåpen kun bør utføres av politiet. Det bør også være gratis for sivile å levere inn skytevåpen til politiet for destruksjon. Våpenforskriften § 100 første punktum foreslås endret på dette punkt. Som ved gratis innlevering av miljøskadelige produkter til miljøstasjoner, har samfunnet en egeninteresse i at skytevåpen leveres inn til destruksjon.

Når våpenet har blitt innlevert til politiet for destruksjon, bør det kun fremgå av våpenregisteret at skytevåpenet har blitt destruert. Selv om skytevåpenet har blitt innlevert til politiet for destruksjon, bør politiet ha adgang til å beholde det dersom dette er ønskelig. Dette kan være skytevåpen av interesse for Kripos referansesamling, eller som videresendes til forsvarsmuseet av historiske årsaker. Det bør da kun fremgå av våpenregisteret at skytevåpenet har blitt overlatt til forsvaret eller politiet.

Utvalget foreslår en ny bestemmelse for destruksjon, som tas inn i kapittel for deaktivering og destruksjon.

Ved en innføring av regler for destruksjon, vil dette utgjøre den nedre grensen for når gjenstanden anses som et skytevåpen i lovens forstand. I dag er dette relatert til om skytevåpenet er deaktivert (gjort varig ubrukbart).

Kapittel 23

Dødsbo og konkursbo

23.1 Gjeldende rett

Det er de enkelte tingrettene som primært står for den første behandlingen av dødsbo etter at dødsfallsprotokoll er mottatt fra lensmann, politi eller begravelsesbyrå. Det vil i de fleste dødsbo ta noe tid før det avgjøres om boet skal skiftes privat eller offentlig. Tingrettene har etter skifteloven § 15 ansvar for å «dra omsorg for at boets eiendeler under skiftet nyttiggjøres og skjottes på hensiktsmessig måte». Det hender at det ikke er andre enn tingretten som drar omsorg for boets eiendeler i en tidlig fase, men normalt vil dette være arvingenes ansvar.

Det finnes som kjent et stort antall uregistrerte haglegevær ervervet før 1990 og også til dels betydelige mengder eldre uregistrerte skytevåpen blant annet fra krigens dager. Arvingene eller bostyrer vil derfor ikke alltid ha kunnskap om at det finnes skytevåpen i boet.

Enkelte politidistrikter har i dag som fast rutine at dødsfallsprotokollene gjennomgås med tanke på å avdekke dødsbo med skytevåpen. Det er imidlertid ingen klare regler eller ensartet praksis på området. Særlig i dødsbo hvor arvingene sto relativt fjernt fra avdøde, vil skytevåpen ofte kunne stå usikret over lengre tid før forholdene blir brakt i orden. Dette kan skyldes både mangel på kunnskap om at avdøde var våpeneier, og om hvilke regler som gjelder for å oppbevare og inneha skytevåpen.

Våpenloven § 18 regulerer utøvelsen av handelsbevilling i dødsbo og konkursbo, men gir ingen generelle regler for håndtering av skytevåpen i bo. Bestemmelsen begrenser seg til å regulere forholdene etter bevillingshavers død, hvor arvingene eller konkursboet gis adgang til å utøve bevillingen i inntil ett år fra dødsfallet eller konkursåpningstidpunktet. Det er ikke gitt andre regler som spesielt retter seg mot bostyrerens plikter når et foretak er under konkursbehandling.

Våpenforskriften § 82 gir politiet hjemmel til å bestemme når særlige grunner taler for det, at

våpen, våpendeler og ammunisjon som befinner seg i dødsbo eller konkursbo skal oppbevares hos politiet eller den politiet bestemmer.

Det er i dag ikke tilstrekkelige rutiner for behandling av skytevåpen i dødsbo eller konkursbo. Politiet foretar «vask» av våpenregisteret mot folkeregisterets lister over dødsfall, men ikke med faste intervaller. Det har av ressursmessige årsaker ikke vært mulig for politiet å følge opp hver enkelt sak som slik avdekkes.

23.2 Vurdering av gjeldende rett

Våpenlovutvalget ser det som svært bekymringsfullt at det ikke er klare regler eller faste retningslinjer for behandling av skytevåpen særlig i dødsbo, men også i konkursbo.

Det er viktig at det etter et dødsfall snarest bringes klarhet i om avdøde hadde skytevåpen og hvor eventuelle våpen befinner seg, for å sikre disse mot for eksempel tyveri. Det må antas at relativt mange skytevåpen er kommet på avveie fra dødsbo, eller har ukjent status. Politidirektoratet har ikke oversikt over hvor mange våpen dette gjelder. Det er dessverre mange avdøde som fortsatt står registrert som våpeninnehavere i våpenregisteret.

Etter utvalgets oppfatning er det behov for å få klare regler for behandling av skytevåpen i dødsbo og konkursbo. Både politiet, tingretten, bostyrer og arvinger må få klare regler å forholde seg til. Det er særlig viktig at det gis regler som pålegger arvingene, tingretten eller bostyrer plikt til raskt å reagere der det viser seg at det er skytevåpen i et dødsbo. Det samme gjelder for bostyrer ved konkurs.

Det er en svakhet i dag at tingretten ikke har direkte tilgang til våpenregisteret. Det vil være viktig raskt å kunne avklare om avdøde eller konkursboet har skytevåpen. Det er også uheldig at politiet ikke rutinemessig underrettes om dødsfall der avdøde var eier av skytevåpen mv.

23.3 Utvalgets forslag

Plikter for arvingene

Våpenlovutvalget foreslår at arvingene kan oppbevare skytevåpen som befinner seg i dødsboet i inntil fire uker uten særskilt tillatelse, idet det er naturlig at de får noen tid til å områ seg etter et dødsfall. Dette er i samsvar med tilsvarende danske regler. Oppbevaring i mer enn fire uker forutsetter politiets tillatelse til at en navngitt person får tillatelse til å oppbevare skytevåpenet lengre eller at våpenet overlates politiet. Skytevåpenet kan selvsagt også overdras til en ny person som har fått ervervstillatelse.

Plikter for bostyrer ved konkurs

Ved åpning av konkurs vil bostyrer samtidig oppnevnes av retten, og utvalget foreslår at bostyrer pålegges plikt til straks å undersøke om konkursboet er innehaver av skytevåpen og hvilke våpen dette gjelder. Bostyrer pålegges plikt til å påse at våpnene oppbevares på lovlig måte til det er tatt stilling til hva som videre skal skje med disse. Innen samme fire ukers frist som foreslås for arvinger, må bostyrer enten ha innhentet politiets tillatelse til fortsatt oppbevaring, overlate våpnene til politiet eller overdra disse.

Det foreslås at arvingene og bostyrer gis tilgang til våpenregisterets opplysninger via politiet, og at de plikter snarest å undersøke hva som står oppført på avdøde eller konkursboet og senest innen to uker.

De samme regler som for andre arvinger må gjelde også når et dødsbo beholdes i uskifte, jf. skifteloven¹ § 81.

Utvalget foreslår at bostyrers plikter for ordens skyld bør framgå av konkursloven,² for å samle regler som gjelder bostyrers plikter ved konkurs. Det foreslås at det tas inn et nytt tredje ledd i konkursloven § 80 som gjelder sikring, registrering, verdsetting og forsegling av skyldners eiendeler m.v.

Plikter for tingretten

Etter utvalgets syn vil det være hensiktsmessig å pålegge tingretten et ansvar for å innhente opplysninger om hvorvidt avdøde var registrert som våpeneier, dersom dette ikke allerede er gjort når dødsfallsmeldingen kommer inn til tingretten.

Tingretten bør også pålegges ansvar for å bringe opplysninger om dette videre til arvingene, som en ekstra sikkerhet i de tilfeller arvingene ikke er våkne nok. Der politiet ikke allerede er kjent med dødsfallet, bør tingretten også melde fra om dette til politiet.

Dette vil være en oppgave som ved en enkel rutine kan ivaretas, forutsatt at tingretten gis full tilgang til våpenregisteret. Tingretten bør også pålegges ansvar for å orientere arvingene ved privat skifte om pliktene etter våpenlovgivningen. Ved offentlig skifte av enten dødsbo eller konkursbo må det forutsettes at bostyrer er kjent med reglene.

Det foreslås å tilføye et nytt andre ledd til skifteloven § 13 som gjelder tingrettens rolle i forbindelse med registrering mv. av dødsboets eiendeler.

Oppbevaring av skytevåpen hos politiet

Etter våpenforskriften § 82 kan politiet «når særlige grunner taler for det» bestemme at våpen, våpendeler eller ammunisjon tilhørende dødsbo eller konkursbo kan oppbevares hos politiet eller på annet sted inntil videre. Denne bestemmelsen foreslås videreført ved at den tas inn i loven.

Utvalget foreslår også at politiet pålegges plikt til å motta skytevåpen fra dødsbo og konkursbo til oppbevaring, for å unngå at skytevåpen forblir utenfor politiets kontroll. Den eventuelle merkostnad dette vil innebære for politiet, vil etter utvalgets syn bli oppveid av den reduserte samfunnsrisiko tiltaket vil innebære. Dersom våpnene ikke blir overdratt til ny eier innen 12 måneder eller lengre frist fastsatt av politiet, gis politiet hjemmel til å selge våpnene for eiers regning eller til å destruere dem uten at det gis erstatning. Ved salg tilfaller inntektene med fradrag av utgifter, boet. Fristen bør kunne forlenges ved behov.

Handelsbevilling

Våpenloven § 18 gjelder når en person med bevilling til å drive handel med skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon dør eller går konkurs, og det er ønskelig for boet fortsatt å utøve bevillingen. Bestemmelsen lyder:

«Er bevillingshaver avgått ved døden eller gått konkurs, kan arvingene eller konkursboet utøve bevillingen inntil 1 år fra dødsfallet eller konkursens åpning. Melding om fortsatt utøvelse av bevillingen og om hvem som skal være daglig leder, må innen 1 måned sendes

¹ Lov 21. februar 1930 om skifte

² Lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs

den myndighet som har gitt bevillingen. Det er et vilkår for fortsatt utøvelse av bevillingen at lederen blir godkjent.»

Utvalget foreslår at bestemmelsen videreføres som selvstendig bestemmelse i kapittel om døds-

bo og konkursbo, kun med noen språklige endringer.

Det foreslås også tatt inn en henvisning i våpenloven til de foreslåtte regler i skifteloven og konkursloven.

Kapittel 24

Innførsel og utførsel av våpen, våpendeler og ammunisjon

24.1 Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser

Reguleringen av innførsel og utførsel av våpen, våpendeler og ammunisjon fremgår i dag av våpenloven kap. VI og våpenforskriftens fjerde del. Våpenloven § 23 oppstiller krav om at den som vil innføre eller utføre skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon må ha tillatelse. Etter våpenforskriften § 55 gis tillatelse til innførsel av politimesteren, mens tillatelse til ervervsmessig utførsel er delegert til Utenriksdepartementet.

Våpenloven § 24 stiller vilkår for tillatelsen. Innførselstillatelse kan bare gis den som har bevilgning til å drive handel med skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon, eller som kan drive handel med ammunisjon etter § 16 fjerde ledd om tillatelse til å tilvirke ammunisjon for salg.

Våpenloven §§ 25 og 26 gir Kongen hjemmel til å fastsette nærmere regler for midlertidig innførsel og utførsel av skytevåpen, våpendeler og ammunisjon som norsk eller utenlandsk borger bringer med ved ut- eller innreise i forbindelse med midlertidig opphold, regler for fangstekspeidisjon, samt en hjemmel til å bestemme at slaktevåpen, signalpistoler mv. helt eller delvis skal være undergitt bestemmelsene i kapitlet for innførsel og utførsel.

Våpenforskriften § 75 gir regler for utstedelse av norsk europeisk våpenpass. Bestemmelsen gir politimesteren hjemmel til å utstede europeisk våpenpass¹ til personer som er bosatt i riket og som lovlig innehar jakt- eller konkurransevåpen. Våpenpasset gis med en gyldighetstid på 5 år. Reglene om europeisk våpenpass gjelder ikke for Svalbard.

I EUs våpendirektiv kapittel 3 oppstilles det regler vedrørende formaliteter ved forsendelse av våpen innenfor unionen. Av artikkel 11 og 12, jf. 14, fremgår det at skytevåpen bare kan overføres fra en medlemsstat til en annen i den grad reglene

i nevnte artikler overholdes. Etter artikkel 11 nr. 2 plikter en person å gi den medlemsstat hvor skytevåpenet befinner seg, nærmere opplysninger om blant annet selgers og kjøpers navn og adresse, hvor skytevåpenet skal sendes, antall skytevåpen som sendes, nødvendige opplysninger for identifikasjon av skytevåpenet, transportmiddel og dato for forsendelse samt forventet ankomstdato, før forsendelse til en annen medlemsstat kan foretas. Utførselstillatelse som gis, skal inneholde opplysninger som nevnt ovenfor. Tillatelsen skal følge skytevåpenet frem til bestemmelsesstedet og skal på forlangende fremvises til medlemsstatenes myndigheter.

Videre er det i artikkel 11 nr. 3 oppstilt særregler for våpenhandlere. Av bestemmelsen fremgår det at hver medlemsstat uten forutgående tillatelse kan gi våpenhandlere rett til å overføre skytevåpen fra dens område til en våpenhandler som er etablert i en annen medlemsstat. I disse tilfeller gis vedkommende en autorisasjon som gjelder i inntil 3 år, og som til en hver tid kan tilbakekalles. Et dokument, som henviser til denne autorisasjonen, skal følge skytevåpnene frem til bestemmelsesstedet og skal på forlangende fremvises til medlemsstatenes myndigheter. Våpenhandleren skal forut for overførselen meddele myndighetene i den medlemsstat hvorfra overførselen skal finne sted, de opplysningene som nevnt ovenfor.

Artikkel 11 gjelder også overførsel av skytevåpen i forbindelse med postordresalg.

Etter artikkel 12 fremgår det at det er tillatt å være i besittelse av skytevåpen under reise gjennom to eller flere medlemsstater hvis vedkommende har fått tillatelse fra alle de aktuelle medlemsstater. Medlemsstatene kan gi denne tillatelse for en eller flere reiser og for en periode i opptil 1 år, men den kan forlenges. Tillatelsen vil bli påført det europeiske våpenpasset, som den reisende på forlangende skal forevise for medlemsstatenes myndigheter. Uavhengig av ovennevnte kan jegere, for så vidt gjelder kategori C og D, og konkurranseskytter for så vidt gjelder kate-

¹ Direktiv 91/477/EØF av 18. juni 1991 om ervervelse og besittelse av våpen

gori B, C og D, uten forutgående tillatelse besitte et eller flere skytevåpen under en reise gjennom to eller flere medlemsstater for å utøve deres aktivitet, forutsatt at de er i besittelse av europeisk våpenpass, hvor dette eller disse våpnene er oppført, samt at de kan dokumentere begrunnelsen for reisen, blant annet ved foreleggelse av innbydelse eller annet bevis for deres jakt- eller konkurranseaktivitet i destinasjonsmedlemsstaten. Dette unntaket gjelder likevel ikke ved reiser til en medlemsstat som i medhold av artikkel 8 nr. 3 forbyr erverv og besittelse av de aktuelle våpen eller som krever tillatelse. I dette tilfellet påføres dette uttrykkelig i passet.

I medhold av artikkel 13 skal hver medlemsstat oversende relevante opplysninger ved overførsel av skytevåpen.

Videre oppstilles det i FNs våpenprotokoll artikkel 10 generelle krav til lisensiering- eller autorisasjonssystemer ved eksport, import og transitt. I nr. 1 kreves det at hver part skal etablere eller opprettholde et effektivt system for lisensierings- eller autorisasjonsordninger ved eksport og import og tiltak ved internasjonal transitt. Før eksportlisenser mv. utstedes, skal hver part verifisere at importstaten har utstedt importlisens, og at transittstatene, uten at det berører bilaterale eller multilaterale avtaler eller ordninger som begunstiger innlandsstater, som et minimum har gitt skriftlig melding før forsendelse skjer, om at de ikke har innvendinger mot transitten, jf. nr. 2. Etter nr. 3 skal eksport- og importlisensen og medfølgende dokumentasjon til sammen inneholde dokumentasjon som minst angir utstedelsessted og -dato, utløpsdato, eksportland, importland, sluttmottaker, beskrivelse og mengde av skytevåpen mv, og, når transitt forekommer, transittlandene. Opplysningene som fremgår av importlisensen må være forelagt transittlandene på forhånd. Importerende statspart skal på anmodning informere eksporterende statspart om at ekspedert forsendelse er mottatt. I medhold av nr. 5 skal statene treffe nødvendig tiltak for å sikre lisensieringsprosedyrene og for at ektheten av dokumentene kan verifiseres. Endelig fremgår det av nr. 6 at statspartene kan vedta forenklede prosedyrer for midlertidig import og eksport samt transitt av skytevåpen mv. til verifiserbare lovlige formål som jakt, sportsskyting, taksering, utstilling eller reparasjon.

Ovennevnte regler er implementert i våpenforskriftens femte del.

24.2 Vurdering av gjeldende rett

Dagens regelverk synes i det alt vesentlige å fungere tilfredsstillende. Utvalget vil imidlertid peke på enkelte problemstillinger i forbindelse med at skytevåpen bringes over landegrensen.

Ved reiser til andre land må av og til våpenkort og norsk europeisk våpenpass oversendes i original til utenlandske myndigheter. En våpeninnehaver risikerer dermed å være uten våpenkort ved en eventuell kontroll fra norske myndigheter, dersom vedkommende ikke har vært årvåken nok til å ta fotokopi av våpenpasset. Dette vil kunne avhjelpest ved at det gis mulighet for et ekstra europeisk våpenpass og duplikat av våpenkortet, som er en kjent ordning for ordinære pass til grensepassering. En slik ordning vil særlig kunne være nyttig for konkurranseskyttere som aktivt deltar i utenlandske konkurranser. En ordning med ekstrapass er etter utvalgets syn trolig også mulig innenfor dagens regelverk, men utvalget finner likevel å anbefale at dette presiseres nærmere i våpenforskriften ved fremtidig revisjon.

En annen problemstilling oppstår ved utenlandsk borgers innførsel av skytevåpen til Norge, når borgeren ikke har tilknytning til EØS-området. Det vil da ikke være mulig å fremvise europeisk våpenkort, og borgeren vil i stedet måtte fremvise en særskilt våpentillatelse fra hjemlandet. Det kan da oppstå tvil ved hvorvidt norske myndigheter automatisk skal godta tillatelsen, eller om det også skal kreves fremlagt vandelsattest fra hjemlandet. Sistnevnte vil i seg selv reise en rekke problemstillinger. Våpenlovutvalget har fått opplyst fra finske myndigheter at de der nøyer seg med å sjekke tillatelsen fra hjemlandet, og at det ikke stilles krav om særskilt vandelsattest. Utvalget vil anta at dette vil være et naturlig utgangspunkt også for norske myndigheters håndtering av slike saker.

Videre er utvalget gjort kjent med at tollmyndighetene ønsker at det inntas en egen oppdrags hjemmel i våpenloven ved ulovlig inn- og utførsel av skytevåpen og ammunisjon. Tollmyndighetene har den nødvendige hjemmel til å kontrollere dette allerede, men ønsker at dette presiseres nærmere også i våpenloven. Utvalget har etter en gjennomgang av tollmyndighetenes hjemler kommet til ikke å ville anbefale en egen oppdrags hjemmel i våpenloven. Det vises til at tollvesenet allerede har de nødvendige hjemler for å kunne kontrollere eventuell ulovlig inn- og utførsel av skytevåpen. Dersom utvalgets forslag om registreringsplikt for deaktiverte våpen gjennomføres, vil dette lette tollvesenets kontrollarbeid vesentlig.

Utvalget ser imidlertid behov for at tollmyndighetene inntas som kontrollorgan i våpenforskriften ved kontroll av våpenpass, jf. våpenforskriftens kapittel 15.

24.3 Utvalgets forslag

Etter våpenlovutvalgets syn er dette et område som ikke medfører større problemer i dag. Utval-

get har derfor ikke funnet å foreslå større endringer av eksisterende regelverk, men har undergitt regelverket en normal gjennomgang og oppdatering. Det legges til grunn at vi i dag oppfyller våre internasjonale forpliktelser på området.

Utvalget foreslår at våpenlovens bestemmelser om innførsel og utførsel videreføres uten materielle endringer i et eget kapittel i våpenloven.

Kapittel 25

Handel og utleie

25.1 Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser

Dagens regler om handel med skytevåpen, våpendeler og ammunisjon fremgår av våpenloven kapittel IV og våpenforskriftens tredje del. Etter våpenloven § 16 kreves det handelsbevilling for å drive handel med skytevåpen, våpendeler og ammunisjon. Slik bevilling kan gis til fysisk eller juridisk person av politimesteren på det sted hvor virksomheten skal drives, jf. våpenforskriften § 34. Av nevnte bestemmelser følger det at bevillingen kan begrenses til å gjelde nærmere bestemte arter skytevåpen og ammunisjon.

I våpenloven § 17 og våpenforskriften 35 oppstilles vilkår for å få handelsbevilling. Av bestemmelsene fremgår det at bevilling bare kan gis til person som er skikket til å drive slik handel, det vil si at det stilles krav til både personlige og faglige kvalifikasjoner. Alderskravet er 21 år. I tillegg skal vedkommende være registrert i Foretaksregisteret og merverdiavgiftsmanntallet, samtidig som forretningen skal være åpen i normal forretnings- og lagerlokale. For juridiske personer gjelder enkelte særregler.

Av våpenloven § 16 tredje ledd og våpenforskriften § 37 fremgår hvilke opplysninger bevillingen skal inneholde. Politiet skal føre en fortløpende fortegnelse over alle handelsbevillinger og legge dette inn i våpenregisteret, jf. våpenforskriften § 38.

Bevillingshaverens plikter, herunder krav ved utlevering av skytevåpen og ammunisjon, krav om å føre fortløpende fortegnelse av kjøp og salg mv. av skytevåpen, våpendeler og ammunisjon og krav til oppbevaring av skytevåpen, våpendeler og ammunisjon, følger av våpenforskriften kapittel 7.

Reglene om våpenkort i våpenloven § 8 gjelder ikke for skytevåpen som bevillingshaveren har for sin virksomhet når de befinner seg i hans forretning eller lager, jf. våpenloven § 19. Av samme bestemmelse fremgår det videre at reglene om ervervstillatelse ikke gjelder for bevillingshavers

kjøp av skytevåpen, våpendeler og ammunisjon for videresalg.

Endelig følger det av våpenloven § 35 at handelsbevilling kan tilbakekalles dersom innehaveren ikke lenger oppfyller vilkårene for å få bevilling, eller dersom vedkommende overtrer de regler som gjelder for utøvelsen av bevillingen.

Av våpendirektivet artikkel 4 nr. 3 plikter medlemslandene å gjøre handel med skytevåpen, våpendeler og ammunisjon betinget av en autorisasjon. Autorisasjonen skal bygge på en kontroll av vedkommendes personlige og faglige integritet og av hans kvalifikasjoner. For juridiske personer skal kontrollen knytte seg til lederen av virksomheten. Etter nr. 4 annet avsnitt skal våpenhandlere føre et register over skytevåpen omfattet av direktivet som de mottar eller avgir. Registeret skal inneholde nødvendige opplysninger for identifikasjon og sporing av de aktuelle skytevåpnene, herunder type, merke, modell, kaliber og serienummer, samt navn og adresse på leverandør og erververen av skytevåpnene. Ved opphør av virksomheten skal våpenhandleren overdra sitt register til nasjonale myndigheter som har ansvaret for det nasjonale våpenregisteret. Dagens bestemmelser i våpenlovgivningen synes å være i samsvar med disse forpliktelsene.

Videre følger det av våpendirektivet artikkel 4 b og FNs våpenprotokollen artikkel 15 at medlemslandene skal vurdere å opprette et system for å regulere virksomheten til dem som driver meglervirksomhet. I våpendirektivet artikkel 1 bokstav b nr. 1e defineres våpenmeglere som enhver annen fysisk eller juridisk person enn en våpenhandler, hvor den ervervsmessige aktiviteten helt eller delvis består i å kjøpe, selge eller arrangere overførsel av våpen. Et slikt system som nevnt ovenfor vil kunne omfatte ett eller flere tiltak som å kreve registrering av meglere som opererer på sitt lands område, å kreve lisens eller autorisasjon for å drive meglervirksomhet eller å kreve opplyst på import- og eksportlisenser eller autorisasjoner eller følgedokumenter navn og tilholdssted for meglere som har deltatt i transaksjo-

nen. I dag finnes det ingen særegne regler for våpenmeglere.

Endelig vises det til at tjenestedirektivet får anvendelse for enkelte tillatelsesordninger i våpenlovgivningen, herunder bevilling til å drive handel med skytevåpen, våpendeler og ammunisjon.

Våpenloven eller våpenforskriften har i dag ingen bestemmelse om utleie av skytevåpen.

25.2 Vurdering av gjeldende rett

Etter utvalgets syn er ikke dette et område som medfører store problemer i dag. Dagens regelverk for handel fremstår som forsvarlig, og bør i hovedsak videreføres.

Vurderingen av om krav til personlig skikkethet og kvalifikasjoner for øvrig, vil være bredere enn ved for eksempel ved søknad om ervervstillatelse, idet vurderingen også vil måtte omfatte vedkommendes evne til å drive forretningsmessig forsvarlig.

Det bør vurderes om det skal stilles krav til ansatte hos våpenhandlere, og hvilke krav som er naturlig å stille.

Utvalget har også vurdert eventuelle minimumskrav til åpningstid, omsetning mv. for å kunne få og beholde handelsbevillingen.¹ Handel med våpen, våpendeler og ammunisjon bør av hensyn til kompetanse og forsvarlig oppbevaring ha et minimum av omsetning, og dette kan tale for at det gjøres en avgrensning mot handel på ren hobbybasis.

Etter utvalgets syn er det en svakhet ved dagens regelverk at det ikke er utarbeidet særskilt bestemmelse for våpenmeglere. Utvalget viser til at både våpendirektivet og FNs våpenprotokoll krever at medlemslandene skal vurdere å opprette et system for å regulere virksomheten til dem som driver meglervirksomhet. En slik vurdering er ikke foretatt tidligere og utvalget finner derfor å se nærmere på dette nå.

Sammenholdt med definisjonen av våpenmegler i våpendirektivet skal man vurdere å gi regler for fysiske eller juridiske personer som driver ervervsmessig virksomhet som helt eller delvis består i å kjøpe, selge eller arrangere overførsel av våpen, og som ikke er å anse som våpenhandlervirksomhet. I våpendirektivet artikkel 1 bokstav c nr. 2 er en våpenhandler definert som enhver fysisk eller juridisk person hvor den

ervervsmessige aktiviteten helt eller delvis består i fabrikasjon, handel, ombygging, utleie, reparasjon eller ombygging av skytevåpen mv. Våpenmeglere synes således å være personer som formidler skytevåpen uten å være i direkte befatning med dem.

Utvalget er ikke kjent hvor mange personer som driver våpenmeglervirksomhet i Norge i dag, men vil anta at dette er svært få. Man er heller ikke kjent med om det har vært særlig tilfeller av dette tidligere. Dette kan tale for at det ikke er behov for å regulere slik virksomhet. Personer som driver meglervirksomhet vil i de fleste tilfeller trolig også drive handel med skytevåpen mv. og vil da være underlagt reglene om krav om bevilling etter gjeldende våpenlov. På den annen side mener utvalget at en regulering på området vil kunne virke klargjørende og kriminalitetsforebyggende.

Utvalget har ovenfor i kapittel 19 foreslått at det skal være adgang til å leie skytevåpen, dersom det innføres en ordning med våpenlånetillatelse fra politiet. Etter utvalgets syn bør utleie kun utøves av person med bevilling. Det bør også utformes bestemmelser om dette. Utvalget har ikke kjennskap til om det vil være marked for å drive næringsvirksomhet kun med utleie, men slik virksomhet kan kanskje være av interesse for en som driver våpenhandel.

25.3 Utvalgets forslag

Våpenlovutvalget foreslår at våpenloven § 16 om bevilling til å drive handel videreføres, men at bestemmelsen utvides til også å omfatte krav om bevilling for å drive utleie av skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon. Utvalget finner også å presisere at bevillingen bare omfatter skytevåpen, våpendeler og ammunisjon som lovlig kan omsettes i Norge.

Videre foreslås det at våpenloven § 17 om vilkår for bevilling videreføres, men at det inntas bestemmelse om at bevilling for handel og utleie bare kan gis til person som tilfredsstillter våpenlovens krav til personlig skikkethet for å erverve, eie og inneha skytevåpen, som har fylt 21 år, og som har faglige kvalifikasjoner til å drive handel med skytevåpen, våpendeler og ammunisjon. Utvalget finner det naturlig at det stilles krav om faglige kvalifikasjoner for den som skal drive handel eller utleie av skytevåpen mv. Det ønskes også en aldersgrense på 21 år, for å forutsette en viss modenhet hos den som utøver virksomheten.

¹ Våpenforskriften § 35 fjerde ledd bokstav c: Forretningen skal være åpen i ordinær åpningstid.

Utvalget har vurdert eventuelle minimumskrav til åpningstid, omsetning mv. for å kunne få bevilning.² Handel med våpen, våpendeler og ammunisjon bør av hensyn til kompetanse og forsvarlig oppbevaring ha et minimum av omsetning, og dette taler for at det gjøres en avgrensning mot handel på ren hobbybasis. På den annen side vil en slik begrensning kunne ramme bevillingshavere i distriktene med kun små nedslagsområder. Utvalget foreslår at det oppstilles et krav om at handelsbevilning bare kan gis til dem som driver næringsvirksomhet, men ikke slik at salg av skytevåpen mv. må være av et bestemt omfang. Det vil være mange næringsdrivende som også selger andre ting enn våpen, og det er ikke meningen å hindre at disse får bevilning. Ren hobbyvirksomhet vil ikke være tilstrekkelig for bevilning. Det bør imidlertid som i dag være krav til fast forretningssted og normal forretningsstid av hensyn til myndighetens kontroll, samt et minimum av våpensalg. I dag settes grensen ved minst ett solgt våpen per år. Bevillingen kan imidlertid begrenses til bare å gjelde ammunisjon. Det bør også være krav om fast forretningssted og ordinær åpningstid for dem som ønsker å drive internett-salg av våpen, våpendeler eller ammunisjon. Hensynet til kompetanse og forsvarlig omsetning vil være det samme selv om deler av salget foregår over internett.

Utvalget ønsker med disse reglene å motvirke at useriøse aktører søker om handelsbevilning med andre motiver enn å drive seriøs forretningsmessig handel.

Utvalget har vurdert om det bør stilles egne krav til ansatte hos bevillingshavere. Utvalget har diskutert om det skal kreves en ordinær skikkethetsvurdering eller om det er tilstrekkelig med politiattest. Utvalget har etter en helhetsvurdering funnet å ville anbefale at det innføres et krav om politiattest for ansatte som skal ha befatning med skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon som en del av sitt alminnelige arbeid.

I politiregisterloven oppstilles det generelle regler om politiattest. Etter lovens § 36 første ledd fremgår det at vandelskontroll, herunder krav om politiattest, bare kan foretas når den har hjemmel i lov eller i forskrift gitt i medhold av lov. Videre angis det i § 37 hvilke formål som berettiger bruk av politiattest. Av bestemmelsens første ledd nr. 1 fremgår det at politiattest «bare [kan] brukes for å utelukke fysiske og juridiske personer fra stilling, virksomhet, aktivitet eller annen funksjon dersom

lovbruddet gjør en person uegnet, og manglende utelukkelse vil kunne medføre betydelige skadevirkninger.» Krav om politiattest for personer som skal ha befatning med skytevåpen mv. synes å være berettiget, da det vil kunne få uheldige konsekvenser dersom uskikkede personer skulle inneha en slik stilling.

Utvalget foreslår at det oppstilles krav om ordinær politiattest. Et slikt krav vil harmonere med kravet for dem som skal håndtere eksplosjonsfarlig stoff, jf. brann- og eksplosjonsvernloven § 19a. Utvalget foreslår at det blir opp til bevillingshavere å avgjøre hvilke konsekvenser en eventuell anmerkning på politiattesten vil få for søkeren. Utvalget vil imidlertid påpeke at det vil være naturlig å stille tilnærmet de samme krav til personlig skikkethet for ansatte som til våpeninnhavere. Bevillingshaver bør således påse at uskikkede personer ikke får befatning med skytevåpen mv.

På den annen side finner utvalget ikke å ville oppstille konkrete krav til kompetanse for ansatte, idet dette i for stor grad vil gripe inn i bevillingshavers/arbeidsgivers styringsrett. Krav om politiattest for person som ansettes hos våpenhandler foreslås inntatt som egen bestemmelse i loven under kapittel for handel.

Våpenloven § 19 om særbestemmelser foreslås videreført uten større endringer. Utvalget finner likevel å foreslå å stryke siste punktum, hvor det heter at bevillingshaverens kjøp av skytevåpen, våpendeler og ammunisjon for videresalg «skal meldes etter nærmere regler som gis av vedkommende departement». Sistnevnte regel har etter utvalgets syn mistet sin praktiske betydning ved siden av det register bevillingshaver er pålagt å føre.

På den annen side finner utvalget å foreslå at plikten til å føre en fortløpende oversikt over kjøp, utlån og salg av skytevåpen, våpendeler og ammunisjon nedfelles i en ny bestemmelse i loven. Dette er i dag nærmere regulert i våpenforskriften § 40, men utvalget foreslår at deler av bestemmelsen løftes opp i lov. Videre bør bevillingshaver pålegges å oversende rapport over kjøp og salg til politiet innen en frist fastsatt i forskrift gitt av departementet.

Utvalget foreslår at våpenforskriften § 39 om levering fra autorisert forhandler inntas direkte i loven under kapittel om handel og utleie. Bestemmelsen sier at den som har bevilning bare kan levere ut skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon til person som har nødvendig tillatelse fra politiet. Bestemmelsen regulerer også levering mellom forhandlere.

² Våpenforskriften § 35 fjerde ledd bokstav c: forretningen skal være åpen i ordinær åpningstid.

Utvalget finner også å ville foreslå en ny bestemmelse for bevilling til megling. Det foreslås at den som vil drive megling med skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon, må ha bevilling fra politimesteren. Bevillingen kan begrenses til å gjelde nærmere bestemte arter skytevåpen og ammunisjon. Det foreslås at det stilles like krav til skikkethet, alder og faglige kvalifikasjoner som til

den som søker om bevilling til megling som den som søker bevilling for handel og utleie. Kongen foreslås likevel gitt hjemmel til i forskrift å gi nærmere regler om hvilke faglige kvalifikasjon en bevillingshaver eller daglig leder må ha, og ellers hvilke vilkår som kan kreves for å få og utøve slik bevilling.

Kapittel 26

Tilvirking av skytevåpen, våpendeler og ammunisjon

26.1 Gjeldende rett

Tilvirking av våpen, våpendeler og ammunisjon er i dag regulert i våpenloven kapittel V, samt våpenforskriftens fjerde del.

Våpenloven § 20 oppstiller krav om bevilling for den som vil tilvirke skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon for salg. Børsemaker med mesterbrev er unntatt kravet om bevilling.

I våpenloven § 21 stilles det krav om at den som vil tilvirke skytevåpen eller våpendel samt ammunisjon til eget bruk må ha tillatelse fra politimesteren. Det er gjort unntak for kravet om tillatelse ved tilvirking av ammunisjon og prosjektiler til eget lovlig bruk i våpenforskriften § 51. I våpenforskriften er det videre gitt regler for blant annet bevillingen og dens omfang, jf. § 44, vilkår for bevilling, jf. § 45, regler for søknad om bevilling, jf. § 46, samt regler for tilvirkerens og børsemakerens plikter, jf. § 50. I sistnevnte bestemmelse fremgår det av annet ledd at tilvirker skal føre fortløpende fortegnelse over tilvirking og salg av kontrollpliktige våpen mv.

I våpenloven § 22 er det gitt hjemmel for Kongen til å bestemme at skytevåpen og våpendeler som er nevnt i våpenloven § 5 helt eller delvis skal være undergitt bestemmelsene i kapitlet om tilvirking. Det samme gjelder for ammunisjon til slike våpen.

Våpenloven § 8 tredje ledd oppstiller krav om tillatelse fra politimesteren for den som vil foreta en vesentlig endring av et skytevåpens karakter, eller som eier eller innehar skytevåpen som er vesentlig endret. Dette gjelder også slaktevåpen, signalpistoler mv. som nevnt i våpenloven § 5.

I våpenloven § 11 sjette ledd siste punktum er Kongen gitt hjemmel til å gi særlige regler om behandling og bruk av skytevåpen og våpendeler som tilvirker, forhandler eller reparatør innehar i forbindelse med sin virksomhet.

I EUs våpendirektiv defineres «våpenhandler» som tidligere nevnt som enhver fysisk eller juri-

disk person hvor den ervervsmessige aktiviteten helt eller delvis består i fabrikasjon, handel, ombytting, utleie, reparasjon eller ombygging av skytevåpen mv, jf. EUs våpendirektivet artikkel 1 bokstav c nr. 2. Definisjonen omfatter også tilvirking mv. av skytevåpen, våpendeler og ammunisjon. Kravene som er oppstilt i artikkel 4 nr. 3 og 4 vil dermed også gjelde for tilvirking mv. Det vises her til beskrivelsen under kapittel 24. Dagens regler synes i hovedsak å være i samsvar med disse bestemmelsene.

For øvrig vises det til at tjenstedirektivet får anvendelse for enkelte tillatelsesordninger i våpenlovgivningen, herunder bevilling til å tilvirke, utføre reparasjon, deaktivering av skytevåpen og våpendeler og tilvirking av ammunisjon.

26.2 Vurdering av gjeldende rett

Våpenforskriftens regler for tilvirking av skytevåpen, våpendeler og ammunisjon er relativt omfattende, og ble undergitt revisjon i forbindelse med utarbeidelsen av ny våpenforskrift. Reglene supplerer våpenlovens bestemmelser på området i tilstrekkelig grad.

Kravet til børsemakere og tilvirkere er utdanning på nivå med norsk svennebrev. Tilsvarende utdanning fra andre land blir også godtatt. Børsemakerutdanning fra USA og de fleste EØS-land tilsvarer eller overstiger norsk nivå. Børsemakere med mesterbrev trenger ifølge våpenloven § 20 ikke bevilling for å tilvirke skytevåpen eller våpendeler for salg, men skal bare sende melding om virksomheten til politiet.

Etter utvalgets syn fungerer lovgivningen tilstrekkelig i dag, og utvalget finner følgelig kun å foreslå mindre endringer av teknisk og redaksjonell art for våpenlovens eksisterende bestemmelser på området. Det er imidlertid ønskelig at flere av våpenforskriftens bestemmelser løftes opp i loven av pedagogiske og lovtekniske hensyn.

26.3 Utvalgets forslag

Utvalget foreslår at begrepet «reparasjon» inntas som et selvstendig grunnlag i overskriften for tilvirking i våpenloven, slik det i dag fremgår i våpenforskriften.

Våpenlovutvalget vil videre foreslå at dagens regler for bevilling og tilvirking til eget bruk i våpenloven §§ 20 og 21 videreføres, men at kravet til personlig skikkethet harmoniseres med kravet for bevilling til handel og utleie. Dette betyr at en person som søker om bevilling til å tilvirke og reparere skytevåpen må oppfylle de samme personlige krav som en person som ønsker å erverve, eie eller inneha skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon.

Våpenloven § 20 tredje setning gir i dag børsemaker med mesterbrev fritak for å søke bevilling, og oppstiller kun krav om melding til myndighetene før tilvirkingen tar til. Etter utvalgets syn er dette en uheldig bestemmelse, som ikke kan begrunnes med at børsmakere har høyere faglig kompetanse. Utvalget foreslår at dette ikke videreføres i ny lov, slik at det i fremtiden er harmoniserte regler på dette området.

Våpenloven § 22 foreslås videreført i sin helhet uten materielle endringer. Bestemmelsen gir hjemmel for Kongen til å bestemme at skytevåpen og våpendeler som er nevnt i våpenloven § 5 helt

eller delvis skal være undergitt bestemmelsene i kapittelet om tilvirking. Det samme gjelder for ammunisjon til slike våpen. Våpenloven § 22 foreslås imidlertid slått sammen med bestemmelsen i våpenloven § 11 sjettede ledd siste punktum om hjemmel for Kongen til å gi særlige regler om behandling og bruk av skytevåpen og våpendeler som tilvirker, forhandler eller reparatør innehar i forbindelse med sin virksomhet. Sistnevnte foreslås som nytt annet ledd.

Også våpenloven § 8 tredje ledd om vesentlig endring av et skytevåpens karakter, foreslås videreført og inntatt i kapittel for tilvirking og reparasjon. Utvalget vil imidlertid foreslå at det også her inntas krav om at vedkommende som søker tilatelse, må oppfylle de samme personlige krav som en person som ønsker å erverve, eie eller inneha skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon.

Det foreslås også inntatt i kapittel om tilvirking og reparasjon en særskilt bestemmelse om registrering og rapportering. Det foreslås at bevillingshaver skal føre en forløpende oversikt over skytevåpen, våpendeler og ammunisjon som er tilvirket eller inne til reparasjon. Videre skal rapport over innleverte og utleverte skytevåpen, våpendeler og ammunisjon leveres politiet innen en nærmere fastsatt frist. Utvalget foreslår at departementet gis hjemmel til å fastsette nærmere fristregler.

Kapittel 27

Skytter- og våpensamlerorganisasjoner

27.1 Gjeldende rett

Våpenloven har i dag ingen egne regler om skytter- og våpensamlerorganisasjonene. I våpenloven § 7 siste ledd er Kongen gitt hjemmel til å gi forskrift om skytterorganisasjoners og andre juridiske personers erverv av skytevåpen og våpendeler.

Våpenforskriften § 24 oppstiller regler for godkjenning av skytter- og samlerorganisasjoner. Der det stilles krav til medlemskap i skytter- og samlerorganisasjon for å erverve og inneha skytevåpen, skal organisasjonen være godkjent av Politidirektoratet, jf. første ledd. For å bli godkjent skal organisasjonen ha et aktverdig formål som dekker behovet for angjeldende type våpen, og ha et aktivitetstilbud for medlemmene i henhold til formålet. I tillegg skal organisasjonen være registrert i Enhetsregisteret, ha eget styre, en stabil drift og økonomi, samt et sentralt medlemsregister. Organisasjonen skal årlig sende politiet utskrift av årsmøteprotokoll med årsberetning og regnskap, jf. annet ledd. Tredje og fjerde ledd gir anvisninger på søknadsprosedyrer.

Våpenforskriften § 25 regulerer godkjenning av skyteprogram som gir grunnlag for erverv av andre registreringspliktige skytevåpen enn det skytterorganisasjonen allerede har skytteprogram for. Slikt skyteprogram krever godkjenning fra Politidirektoratet. Godkjennelsen skal omfatte våpentyper, herunder art, kaliber, og øvrige tekniske spesifikasjoner.

27.2 Vurdering av gjeldende rett

Dagens krav til organisasjonene slik de framgår av våpenforskriften § 24, fremstår etter våpenlovutvalgets syn som rimelige og fornuftige. Det er ønskelig også fra øvrige skytterorganisasjoners side at de godkjente aktørene er seriøse med et minimum av aktivitet.

Våpenlovutvalget vil igjen understreke betydningen av et godt samarbeid mellom myndig-

hetene og skytterorganisasjonene med deres medlemmer. Bare gjennom et godt samspill mellom myndighetene og organisasjonene vil positive holdinger og grunnleggende sikkerhetstenkning, som er en forutsetning for en sunn våpenkultur, kunne videreføres og utvikles. Ut fra en felles forståelse av dette behovet, har partene sammen utviklet et kontaktpunkt med jevnlige møter mellom skytterorganisasjonene og Justis- og politidepartementet samt Politidirektoratet siden 2010. Gjennom et godt samarbeid med skytterorganisasjonene ønsker myndighetene å styrke det gode sikkerhetsarbeidet som utøves av organisasjonene. Organisasjonenes selvjustis er et helt sentralt supplement til myndighetenes kontroll.

Samfunnets rett til å stille krav til sivile våpeneiere bør balanseres av en tilsvarende rett for disse til å forvente at kravene som stilles er berettigede og proporsjonale med det som søkes oppnådd. De begrensninger og sikkerhetstiltak som til enhver tid er nødvendige må være innrettet slik at de ikke i unødig grad vanskeliggjør våpeneierens situasjon. En optimal våpenforvaltning kan bare utvikles i felles forståelse med skytterorganisasjonene og deres medlemmer.

27.3 Utvalgets forslag

Våpenforskriften § 24 første og annet ledd foreslås tatt inn i loven i særskilt bestemmelse, idet det bør fremgå av loven at godkjenning av organisasjonen er nødvendig der det stilles krav om medlemskap for å kunne erverve, eie og inneha skytevåpen. Utvalget mener også at det bør fremgå av loven hvilke nærmere krav som stilles for godkjenning, særlig at organisasjonen skal ha et aktverdig formål og et aktivitetstilbud i henhold til formålet. De øvrige formelle krav i annet ledd bør også fremgå direkte av loven, idet dette understreker kravene til seriøsitet. Utvalget foreslår imidlertid at det ikke skal kreves rutinemessig innsending av utskrift av årsberetning og regnskap, men at disse fremlegges dersom politiet ber om det. Hva som

ligger i begrepet «aktverdig formål» vil kunne endres over tid, og bør fortsatt overlates til godkjenningssinstansen å ta stilling til.

Utvalget foreslår videre at det fortsatt skal være en offentlig godkjenning av hvilke våpentyper som skal tillates for erverv med grunnlag i nye eller endrede skyteprogram, i de tilfeller det gjelder andre skytevåpen enn det skytterorganisasjonen allerede har skyteprogram for. Det har blitt stilt spørsmål ved om våpenforskriften § 25 har tilstrekkelig hjemmel i våpenloven § 31 første ledd. For å unngå tvil på dette punktet, bør hjemmel for å kreve godkjenning av grunnlag for erverv av nye skytevåpen i skyteprogram, tas inn i loven som egen bestemmelse i kapittel om organisasjoner. Det er nødvendig å unngå at skytevåpen som ikke er ønskelige, eller ikke er i samsvar med en organisasjons formål, skal kunne erverves med grunnlag i en organisasjons skyteprogram. De tekniske spesifikasjonene i skyteprogrammene bør imidlertid fortsatt være organisasjonenes domene. Dette tydeliggjøres ved en justering av ordlyden i våpenforskriften § 25. Politidirektoratet avgjør om et skyteprogram godkjennes som grunnlag for erverv av nye skytevåpentyper. De vesentligste momentene som skal vektlegges ved godkjenning, vil være at de nye våpentypene er hensiktsmessige til det skyteprogrammet de skal brukes til og er lovlige til sivil bruk etter gjeldende regelverk. For at et skyteprogram skal danne grunnlag for erverv av skytevåpen, er det en forutsetning at skyteprogrammet faller inn under organisasjonens formål.

Ved innføring av programmer som krever våpentyper i en annen kategori enn det organisasjonen allerede bruker, eller skyteprogrammet ikke faller naturlig inn under organisasjonens formål, skal Politidirektoratet godkjenne at programmet kan danne grunnlag for erverv av skytevåpen.

Det foreslås en gradert meldeplikt/søknadsplikt for de godkjente skytterorganisasjonene ved innføring av nye eller endrede skyteprogrammer som skal danne grunnlag for erverv av nye typer skytevåpen som ikke allerede er i bruk i organisasjonen.

Det kan synes tilstrekkelig at nye eller endrede skyteprogram som gir mulighet for bruk av nye våpentyper i samme kategori, er godkjent som grunnlag for erverv av skytevåpen ved at det sendes melding til Politidirektoratet.

Nærmere bestemmelser om organisasjoners skyteprogram som ervervsgrunnlag foreslås fastsatt av departementet.

Våpenloven § 7 siste ledd om skytterorganisasjoners og andre juridiske personers erverv av skytevåpen og våpendeler har etter utvalgets syn fungert tilfredsstillende, og foreslås videreført som selvstendig bestemmelse i lovens kapittel om organisasjoner. Utvalget har imidlertid også vurdert hvorvidt forskriftshjemmelen bør utvides til å omfatte en hjemmel for Kongen til å gi forskrift om organisasjonenes eventuelle plikt til å gi melding til myndighetene om medlemmenes aktivitetsnivå, samt inn- og utmelding av medlemmer. Videre har utvalget vurdert om det også bør innføres en plikt for skytterorganisasjonene til å gi melding til politiet om adferd fra sine medlemmer på skytebane mv. som er uforenlig med det å eie eller inneha skytevåpen.

Et flertall i utvalget foreslår at organisasjonene skal pålegges plikt til å melde fra til politiet dersom man får kunnskap om at et medlem handler på slik måte at det kan være grunn til å tro at vedkommende ikke oppfyller kravene til personlig skikkethet. Det er her viktig å understreke at meldeplikten bare vil gjelde for handlinger som finner sted i forbindelse med organisasjonenes aktiviteter.

Hendelsen på Utøya 22. juli 2011 satte fokus på denne problemstillingen. Myndighetene har i dag få hjelpemidler for å kunne avdekke forhold som gir grunn til å tro at en våpeninnehaver er uskikket til å ha skytevåpen. De nærmere regler for dette kan gis i forskrift.

Et mindretall i utvalget, medlemmene Dedichen, V. Nilsen og Tønnessen, ser store praktiske problemer knyttet til at sivile organisasjoner skal ha plikt til å overvåke egne medlemmers oppførsel på skytebanen eller ellers. Medlemmers overtramp på skytebanen eller under jakt vil normalt bli irrettesatt umiddelbart, med eventuell bortvisning som følge. Svært grove tilfeller vil også kunne rapporteres eller anmeldes til myndighetene. En lovoppstilt plikt for sivile organisasjoner til å rapportere om uheldige hendelser, vil imidlertid pålegge organisasjonene et uforholdsmessig tungt ansvar. Flere skytterorganisasjoner fører kun lokale register over sine medlemmer, som justeres og rettes noen få ganger i året. Med tanke på det store antall våpeneiere som er registrert i Norge, vil det være en formidabel oppgave for myndighetene til enhver tid å skulle ha oversikt over hvilke medlemmer som har gått over til en annen organisasjon, hvilke medlemmer som ikke har betalt sitt medlemskap som følge av en forglemmelse, og hvilke som reelt har meldt seg ut fordi de ikke lenger ønsker å utøve jakt eller konkurranseskyting. Tiltakene vil gi en uforholds-

messig liten sikkerhetsmessig effekt for samfunnet, sammenlignet med de betydelige kostnader dette vil medføre for organisasjonene og myndighetene.

Et samlet utvalg foreslår at det i stedet for å pålegge organisasjonene en plikt til å sende inn dokumenter som regnskap, årsmelding og medlemsregister, tas inn en bestemmelse i loven om at de godkjente skytter- og våpensamlerorganisasjoner plikter å gi politiet adgang til opplysninger

om hvem som er registrert som medlemmer i organisasjonen. Politiet vil i tillegg måtte få adgang til alle opplysninger som bekrefter at alle vilkår for godkjenning er oppfylt, når politiet ber om dette.

Våpenloven § 13 tredje ledd om skytterorganisasjoners formidling av ammunisjonskjøp for sine medlemmer foreslås inntatt som nytt siste ledd i bestemmelse om tillatelse til å eie, erverve og inneha ammunisjon.

Kapittel 28

Offentlig forvaltning

28.1 Gjeldende rett

Våpenloven inneholder ingen konkrete bestemmelser som regulerer den offentlige forvaltningen av våpensaker.

Når en person søker om å få våpentillatelse, vil politiet ut fra dagens ordning ha mulighet for å sjekke søkeren opp mot opplysninger politiet har tilgang til gjennom politiets registre, som bøte- og strafferegister og straffesaksregisteret STRASAK. Politiet vil kunne be om fremleggelse av andre opplysninger, som for eksempel legeattest. Dette skjer forholdsvis sjelden, og bare der det foreligger konkrete forhold som gir grunn til å be om slike opplysninger. Hvilken grad av edruelighet, pålitelighet og skikkethet som kreves, lar seg ikke besvare på generelt grunnlag. Vurderingen vil i stor utstrekning bero på hvilke opplysninger som er tilgjengelige, og dessuten det skjønnsom utøves i saksbehandlingen. Politiet fører også i dag en løpende kontroll av den enkelte våpeneier. For eksempel vil politiet ved tilbakekall av førerkort på grunnlag av forhold som også kan ha betydning for å inneha våpen, rutinemessig kunne gjøre kontroll opp mot våpenregisteret. Politiets operasjonslogg vil også normalt gjennomgås for å avdekke eventuelle forhold av interesse, for eksempel nødvendige tiltak fra politiets side grunnet beruselse, tvangsinnleggelse til psykisk helsevern m.v. Politiet har med dagens ordning flere tilgjengelige virkemidler for å få avklart hvorvidt søkeren eller innehaveren fyller lovens vilkår for å erverve og inneha skytevåpen mv. Når våpenmyndigheten finner at vilkårene for våpentillatelse ikke lenger foreligger, vil tilbakekall skje. Som nevnt ovenfor i utredningen er det imidlertid langt sjeldnere at det foretas en løpende vurdering av den enkelte våpeneiers fortsatte behov for skytevåpen.

Den interne informasjonsflyten i politiet er regulert i politiloven § 24 fjerde ledd nr. 1 og straffeprosessloven § 61c nr. 3. Bestemmelsene oppstiller ingen begrensninger i adgangen til å utveksle opplysninger innad i politiet. Taushets-

plikten er ikke til hinder for at opplysninger blir gjort kjent for andre tjenestemenn i politiet dersom vedkommende har tjenestemessig behov. Det skilles ikke mellom politiets ulike oppgaver. Opplysninger som er innhentet i forbindelse med politiets kriminalitetsbekjempende virksomhet kan derfor gjøres tilgjengelig for politiets våpenforvaltning.

Hva gjelder informasjonsflyt innad i politiet oppstiller politiregisterloven¹ et skille mellom bruk av opplysninger til formål som omfattes av loven, herunder politimessige formål og vandelskontroll, på den ene siden og til politiets forvaltningsoppgaver på den andre siden. For våpenforvaltningen følger utgangspunktet av politiregisterloven § 29 hvor det fremgår at taushetsplikten ikke er til hinder for at «opplysninger gjøres kjent for andre tjenestemenn i politiet og påtalemyndigheten i den utstrekning det er nødvendig for utøvelsen av politiets forvaltningsvirksomhet og sivile gjøremål.» Politiets våpenforvaltning kan dermed få utlevert opplysninger fra politiets registre til politimessige formål til bruk i en forvaltningssak. Hvilke opplysninger som kan utleveres reguleres nærmere i den enkelte forskrift til det enkelte register.²

Videre følger det av politiregisterloven § 21 at tjenestemenn i politiet kan gis «tilgang (rett til direkte søk) til opplysninger, eller opplysninger kan på annen måte gjøres tilgjengelig for dem, i den utstrekning det er et tjenestemessig behov, og det er til formål som omfattes av denne loven.» Som nevnt anses ikke skikkethetsvurdering som en form for vandelskontroll, men Justisdepartementet har presisert i forarbeidene at dette ikke medfører endringer i forhold til den skikkethetsvurderingen politiet selv foretar, herunder for eksempel i forbindelse med våpensaker, jf. Ot.prp. nr. 108 (2008-2009) punkt 12.11.4.

¹ Ventes å tre i kraft senest 1. juli 2012, jf. Justisdepartementets Prop. 1 S (2011-2012) punkt 3.2.2.

² Dette vil reguleres i politiregisterforskriften. Denne er fortsatt under utarbeidelse.

Våpenloven § 30 oppstiller saksbehandlingsregler i våpensaker, ved siden av de generelle bestemmelser inntatt i forvaltningsloven.³ Det heter at vedtak som etter denne lov er truffet av politimesteren, kan påklages til vedkommende departement. Er vedtaket truffet av lensmannen, kan det påklages til politimesteren, hvis avgjørelse kan påklages videre til departementet. Våpenforskriften § 99 om behandling av klager presiserer dette ved at det der heter at vedtak truffet av politimesteren i eller i medhold av våpenloven, kan påklages til Politidirektoratet.

Våpenloven § 31 første ledd oppstiller en generalfullmakt for Kongen til å gi nærmere forskrifter til gjennomføring og utfylling av reglene i våpenloven. Generalfullmakten tjener som generell hjemmel for våpenforskriften. Kongen er videre gitt hjemmel til å gi forskrift om saksbehandlingsregler mv. I annet ledd er Kongen gitt hjemmel til å fastsette gebyr for bevilling til handel med skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon. Det samme gjelder for inn- og utførselstillatelse og kvalitetskontroll, samt for tillatelse til erverv av skytevåpen og våpendeler. Tredje ledd gir Kongen hjemmel til å gi bestemmelser om at eier eller innehaver skal betale utgiftene med å få skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon tilintetgjort eller gjort ubrukbare.

Våpenloven § 31 femte ledd bestemmer at departementets myndighet etter våpenloven kan legges til Politidirektoratet. Departementet bestemmer hvilken myndighet og hvilke oppgaver som skal legges til Politidirektoratet.

28.2 Vurdering av gjeldende rett

Søknader etter våpenloven behandles ved ulike tjenestesteder i det enkelte politidistrikt. Det er i dag liten grad av formalisert samordning av saksbehandlingen mellom politidistriktene, noe som kan føre til ulik praktisering av regelverket. Dette har blitt påpekt flere ganger under utvalgets møter med representanter for organisasjoner og andre. Som eksempel kan nevnes at det vil kunne være opp til den enkelte saksbehandler hos politiet om tilgjengelige opplysninger sjekkes. Det vil også kunne bero på tilfeldigheter om endringer i våpeneieres vilkår for å inneha våpen, lar seg fange opp av politiet.

Det synes også å være varierende hvor store ressurser som brukes i de forskjellige politidistrikters våpenforvaltning. Det kan dermed være en fare for at dette området kan bli en salderingspost ved ressursknapphet, og at det ikke satses tilstrekkelig på å etablere en god saksbehandling med god kompetanse hos saksbehandlerne. Selv om politidistriktene i noen grad samarbeider om en mer ensartet behandling av våpensaker, også i regi av Politidirektoratet, har utvalget fått et inntrykk av at saksbehandlingen varierer forholdsvis mye fra politidistrikt til politidistrikt. Dette er uheldig og skaper en uforutsigbar situasjon for den enkelte søker. Likhetsprinsippet i forvaltningen står derfor i fare for ikke å bli tilstrekkelig ivarerettet i dag.

Politiregisterloven § 21 synes ikke å gi en klar hjemmel for at politiets våpenforvaltning har tilgang (rett til direkte søk) til opplysninger i politiets register til politimessig formål. Spørsmålet blir om våpenforvaltningen bør gis slik tilgang.

Det som taler for at våpenforvaltningen kan gis tilgang, er at forarbeidene til politiregisterloven presiserer at lovens regler om vandelskontroll ikke skal medføre endringer for politiets skikketshetsvurdering ved våpensaker. Etter dagens praksis har våpenforvaltningen tilgang til flere av politiets registre. Et annet viktig poeng som taler for at man kan åpne for at politiets våpenforvaltning kan få tilgang (rett til direkte søk) i politiets registre til politimessig formål, er at opplysningene ikke forsvinner ut av politiet, men holder seg innenfor etaten.

Videre ser man også, særlig i små politidistrikter, at tjenestemenn vil kunne være saksbehandlere på både saker av politimessig og forvaltningsmessig karakter. Vedkommende vil dermed ha tilgang (rett til direkte søk) i egenskap av å være tjenestemann i politiet, men ikke i egenskap av å være saksbehandler i forvaltningen. Vedkommende må da i medhold av det som er sagt over, utlevere opplysninger til seg selv. Dette virker noe uhensiktsmessig, og man bør således kunne åpne opp for at politiets våpenforvaltning skal kunne gis tilgang (rett til direkte søk).

Våpenloven § 30 oppstiller saksbehandlingsregler som ikke lenger er aktuelle. Etter opprettelsen av Politidirektoratet i 2001, er det direktoratet som i det alt vesentlige fungerer som klageorgan for de vedtak som fattes i politidistriktene. Dette er justert ved bestemmelsen i våpenforskriften § 99 om behandling av klager.

³ Lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningsaker

28.3 Utvalgets forslag

Etter utvalgets syn bør politiet fortsatt være det sentrale forvaltningsorganet for behandling av våpensaker. Et av politiets mest sentrale oppgaver er å ivareta samfunnets sikkerhet generelt, og en god våpenforvaltning er et viktig trykghetsskapende tiltak. Politiet er etter utvalgets syn svært godt egnet til å etterprøve vilkår for tillatelse til å erverve og inneha skytevåpen.

Det kan tenkes flere modeller for organisering av forvaltningen av våpensaker innad i politiet, for eksempel sentralisering av våpensakene til ett politiorgan eller politidistrikt, sentralisering til ett kontor innad i hvert politidistrikt, eller en organisering lik dagens. En nasjonal sentralisering til ett enkelt politiorgan eller politidistrikt ville både kunne samle og styrke kompetansen på området. Det kunne for eksempel tenkes at Kripos ble gitt denne oppgaven. På den annen side ville dette også medført en fare for at lokal kunnskap gikk tapt. Lokal kunnskap vil av og til kunne ha avgjørende betydning ved vurderingen av om søkeren fyller vilkårene til å kunne erverve og inneha skytevåpen.

Utvalget vil anbefale at behandlingen av våpensaker sentraliseres til ett våpenkontor i hvert av landets 27 politidistrikter. Søknader i våpensaker vil fortsatt kunne innleveres lokalt for eksempel til nærmeste lensmannskontor, og vil kunne oversendes til våpenkontoret i politidistriktet med et eventuelt notat fra lokale polititjenestemenn eller lensmann. Det anses viktig å samle og styrke forvaltningen ytterligere i forhold til dagens ordninger, men samtidig forsøke å beholde den viktige lokalkunnskapen som finnes hos de ulike lensmannskontorer eller politistasjoner.

På den annen side bør Politidirektoratet fortsatt være det sentrale klageorganet i våpensaker. Dette følger også naturlig av forvaltningsloven § 28 om at enkeltvedtak kan påklages til det forvaltningsorgan (klageorgan) som er nærmest overordnet det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket. Unntak vil forekomme hvor Politidirektoratet er det forvaltningsorgan som treffer vedtak i første instans.

Våpenloven § 30 om saksbehandlingen ved påklaging av vedtak i våpensaker foreslås erstattet med en ny bestemmelse i lovens kapittel for forvaltning, register og gebyr. Det foreslås at hovedprinsippet i forvaltningsloven også fremgår av våpenloven, og at det derfor inntas bestemmelse i loven om at vedtak truffet i medhold av eller med hjemmel i våpenloven kan påklages til det forvalt-

ningsorgan som er nærmest overordnet det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket. Dette foreslås tatt med av pedagogiske hensyn fordi ikke alle er tilstrekkelig godt kjent med forvaltningsloven.

Utvalget foreslår videre en hjemmel i våpenloven som åpner opp for at politiets våpenforvaltning kan få tilgang (rett til direkte søk) til opplysninger i politiets register til politimessige formål. Samtidig foreslås det å henvise til utleveringsadgangen etter politiregisterloven § 29. Hvilke opplysninger (hvilke registre) våpenforvaltningen kan få tilgang til, vil være avhengig av om den behandlingsansvarlige for de ulike registrene gir den enkelte særskilt bemyndigelse såfremt dette kreves for det aktuelle registeret. Utvalget antar imidlertid at våpenforvaltningen bør gis tilgang til politiregistre som brukes i forbindelse med vandelskontroll, herunder reaksjonsregisteret⁴, det sentrale bøterregisteret⁵, straffesaksregisteret,⁶ vaktjournal⁷ og etterlysingsregisteret⁸. Opplysninger fra etterretningsregisteret bør gjøres tilgjengelige ved at våpenforvaltningen får nødvendige opplysninger utlevert i medhold av politiregisterloven § 29. Utvalget mener at politiets våpenforvaltning bør ha alle nødvendige opplysninger som er tilgjengelig i politiet, til rådighet når man skal behandle en våpensak, herunder for eksempel erverv og tilbakekall av skytevåpen mv., jf. nærmere om dette i kapittel 13.

Opplysninger fra etterretningsregistre vil ikke alltid kunne benyttes som begrunnelse for avslag på søknader etter våpenloven, for eksempel dersom en mistanke om straffbare forhold fortsatt ikke er ferdig etterforsket. Opplysnin-

⁴ Det Sentrale Straffe- og Politiopplysningsregisteret (SSP) – strafferegisterringsdelen inneholder ilagte straffereaksjoner og har rettslig grunnlag i lov om strafferegistrering 11. juni 1971 nr. 52 § 1. Politiopplysningsdelen inneholder personopplysninger som kan være av betydning for politiets arbeid med etterforskning og oppklaring av lovbrudd og har hjemmel i strafferegul § 4 første ledd.

⁵ Det sentrale bøterregisteret BOT

⁶ Straffesaksregisteret STRASAK er den elektroniske versjonen av den tidligere manuelle justisprotokollen. Hjemmel i straffeprosessloven § 62, jf. påtaleinstruksen § 2-1. Register for behandling av straffesaker og fungerer som straffesaksjournal i form av registrering og oppfølging av anmeldelser og undersøkelsessaker, som savnede personer og mistenkelig dødsfall. Registeret gir en oversikt over straffesaker ved at registeret inneholder opplysninger om både saksbevegelser og hvor saken befinner seg frem til saken er endelig/rettskraftig.

⁷ Politioperativt system PO fyller vaktjournalens funksjon. Gir en fortløpende og døgntkontinuerlig oversikt over alle vesentlige forhold og opplysninger vedrørende ordningen og utførelsen av polititjenesten på vedkommende sted.

⁸ Etterlysingsregisteret ELYS

gene bør likevel være tilgjengelige ved søknadsbehandling. Det vil imidlertid ikke være mulig å unngå forvaltningslovens regler om begrunnelse for avslag i disse tilfeller, og et vedtak kan derfor ikke treffes med en begrunnelse som ikke kan gjøres kjent for søkeren. Det kan likevel tenkes at opplysningene som er fremkommet gjennom etterretningen gir grunnlag for å underlegge søknaden en grundigere behandling. I den forbindelse kan det tenkes å fremkomme andre selvstendige grunnlag for nektelse som man heller ønsker å benytte. Hvordan politiet vil vurdere dette i den enkelte sak ut fra etterforskningsmes-

sige hensyn, vil måtte avgjøres konkret i den enkelte sak.

Våpenloven § 31 første ledd oppstiller som nevnt en generalfullmakt for Kongen til å gi nærmere forskrifter til gjennomføring og utfylling av reglene i våpenloven, og tjener som generell hjemmel for våpenforskriften. Kongen er videre gitt hjemmel til å gi forskrift om saksbehandlingsregler mv. Våpenlovutvalget foreslår at bestemmelsen videreføres uten større materielle endringer. Bestemmelsen foreslås opprettholdt som en kan-regel, og inntatt i en egen samlebestemmelse for forskriftshjemler.

Kapittel 29

Våpenregisteret

29.1 Gjeldende rett

Våpenloven § 31 fjerde ledd gir Kongen hjemmel til å bestemme at det skal opprettes et sentralt våpenregister og fastsette regler for føringen av dette, herunder at registeret skal føres ved hjelp av elektroniske hjelpemidler. Alle opplysninger i et slikt sentralt databasert våpenregister kan unntas fra offentlighet.

I våpenforskriften § 98 heter det at politiet skal føre et sentralt våpenregister i henhold til retningslinjer gitt av Politidirektoratet.

I medhold av EUs våpendirektiv artikkel 4 nr. 4 skal medlemslandene sikre at det senest innen 31. desember 2014 er opprettet et elektronisk dataregistersystem av sentral eller desentralisert karakter, for å sikre at bemyndigende myndigheter har adgang til dataregister hvor hvert enkelt skytevåpen som er omfattet av direktivet er oppført. I dette dataregistersystemet skal det registreres opplysninger om hvert skytevåpens type, merke, modell, kaliber og serienummer samt navn og adresse på leverandør og skytevåpenets erverver eller besitter. Opplysningene skal oppbevares i minst 20 år. Av nr. 5 fremgår det blant annet at medlemsstatene skal sikre at alle skytevåpen til enhver tid kan spores tilbake til dets eier.

FNs våpenprotokoll oppstiller lignende regler om registerføring. Etter artikkel 7 skal hver statspart sikre at det i minst 10 år tas vare på slike opplysninger om skytevåpen, og i den utstrekning det er tjenlig om mulig, deres deler, komponenter og ammunisjon, som er nødvendige for å kunne spore og identifisere disse skytevåpnene, og i den utstrekning det er tjenlig og mulig, deres komponenter og ammunisjon som er ulovlig produsert eller omsatt, og for å forhindre og avdekke slik virksomhet. Slik informasjon skal blant annet omfatte: Merking som pålagt i medhold av artikkel 8 og tilfeller hvor det har foregått internasjonale transaksjoner med skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon: utstedelses- og utløpsdatoer for de aktuelle lisenser eller autorisasjoner, eksportland, importland, eventuelle

transittland, samt sluttmottaker og hvilke artikler og kvanta det dreier seg om.

Dagens våpenregister er rettslig forankret i våpenloven § 31 fjerde ledd, jf. personopplysningsloven¹ § 8 første ledd og § 9 første ledd bokstav b.

29.2 Vurdering av gjeldende rett

Det nasjonale våpenregisteret² ble operativt 1. september 2003. Registeret skulle brukes til å effektivisere kontrollen med sivile skytevåpen, samt å føre, utstede og/eller trekke tilbake ervervstillatelser og våpenkort. I registeret finnes oversikt over sivile skytevåpen i det enkelte politidistrikt. Både eiere, tidligere eiere og forhandlere blir registrert. Opplysningene samles inn fra den registrerte selv, skytterlag, tingrettene, våpenforhandlere med videre. Det er mulig å kontrollere våpenregisteret mot STRASAK³ og SSP⁴ for å kontrollere om våpeneieren er anmeldt eller straffet for handlinger som har betydning for utstedelse eller tilbakekalling av en våpentillatelse. I politiet er det hovedsaklig våpenkontorene som har tilgang til registeret, men i tillegg har politiet adgang ved tjenestelige behov. Den registrerte har selv innsyn i egne personopplysninger.⁵ Ut over dette er opplysningene omfattet av offentleglova⁶ § 3, og kan utleveres i kraft av denne.

Før innføringen av det nasjonale våpenregisteret var registreringen ført lokalt i hvert enkelt politidistrikt i de såkalte «Kuler og krutt» registrene. Hjemmelen for de enkelte lokale registrene var konsesjon gitt av Datatilsynet i henhold til dagjeldende lov 9. juni 1978 nr. 48 om personregis-

¹ Lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger

² Gat-våpen

³ Politiets straffesaksregister

⁴ Det sentrale straffe- og politiopplysningsregisteret

⁵ Utdrag fra Nou 2003:21 Kriminalbekjempelse og personvern. Utredning fra Politiregisterutvalget

⁶ Lov 19. mai 2006 om rett til innsyn i dokument i offentleg verksemd

tre mv. Innføringen av våpenregisteret i 2003 innebar at politiet for første gang fikk et sentralt databasert register. Retningslinjene for føringen av våpenregisteret er utarbeidet av Politidirektoratet, jf. våpenforskriften § 98. Politiets data- og materieltjeneste står for driften av registeret.

Overføringen av opplysningene fra de forskjellige «Kuler og krutt» registrene tilhørende politidistriktene til det nasjonale våpenregisteret, medførte betydelige utfordringer. En kontroll datatilsynet gjennomførte i 2008 avdekket alvorlige mangler i registeret. Manglene var relatert til manglende sletting av døde personer eller personer som var utmeldt av skytterlag eller klubb, manglende oppdatering av våpeneieres adresseopplysninger, samt manglende enhetlig standard for føring av våpennummer og ammunisjonstyper. Tilsynet påpekte også manglende etterkontroll av vilkårene for å kunne eie våpen. Datatilsynets konklusjon var følgende: «Totalt sett synes våpenregisteret ikke å tilfredsstille de krav til kvalitet (korrekte, oppdaterte og ikke lagret lenger enn nødvendig) som gjør det egnet til å ivareta registerets formål».⁷

I henhold til mandatet skal utvalget «vurdere regler for sentralt våpenregister». Utvalget har som følge av dette hatt eget møte med Datatilsynet samt to politidistrikter hvor forskjellige forhold knyttet til politiets registrering av opplysninger i våpensaker har vært tema. Etter utvalgets syn er det fortsatt alvorlige mangler knyttet til det nasjonale våpenregisteret. Disse manglene vil mest sannsynlig vedvare inntil politiet lykkes med å styrke og modernisere sine datasystemer generelt. Dette vil måtte innebære betydelige investeringer i moderne IKT-teknologi. Styrkingen av våpenregisteret vil måtte ses i sammenheng med det arbeidet som gjøres generelt på IKT-området i politiet. Utvalget har imidlertid sett på ulike finansieringsordninger for å øremerke midler til utvikling og drift av våpenregisteret. En styrking av våpenregisteret vil være helt nødvendig for å kunne utøve en forsvarlig våpenforvaltning.

Våpenregisteret er kun ett av flere registre i politiet som inneholder personopplysninger. Registrene kan deles inn i tre hovedkategorier: administrative registre for intern administrasjon, registre til politimessige formål⁸, og forvaltningsregistre. Våpenregisteret faller inn under sistnevnte hovedkategori. I den nye politiregisterloven⁹ vil politiets og påtalemyndighetens behand-

ling av opplysninger bli hjemlet i en lov. Politiregisterloven vil også sammen med straffeprosessloven¹⁰ gi rammene for innsamling og behandling av opplysninger i straffesaker. Våpenregisteret vil som forvaltningsregister falle utenfor politiregisterlovens virkeområde, jf. politiregisterloven § 3 første ledd nr. 2, og vil således rettslig fortsatt måtte forankres i våpenlovgivningen.

29.3 Utvalgets forslag

Utvalget vil foreslå å styrke og klargjøre dagens lovhjemmel ytterligere. Våpenregisteret er som nevnt ovenfor rettslig forankret i personopplysningsloven. Personopplysningsloven sier at personopplysninger¹¹ bare kan behandles dersom «det er fastsatt i lov», jf. § 8 første ledd, og at sensitive personopplysninger¹² bare kan behandles dersom det oppfyller et av vilkårene i § 8 og «det er fastsatt i lov at det er adgang til slik behandling», jf. § 9 første ledd bokstav b. Slik hjemmel er fastsatt i våpenloven § 31 fjerde ledd. Utvalget forslår at hjemmelen styrkes og klargjøres ytterligere ved at det også inntas en ny bestemmelse. En ny bestemmelse om sentralt våpenregister bør gi klare føringer for hvilke personopplysninger som skal behandles. Det bør kun registreres opplysninger som er nødvendige for gjennomføringen av kontrollen av skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon i sivilt eie. Disse opplysningene skal føres i et sentralt elektronisk våpenregister over skytevåpen, registreringspliktige våpendeler, ammunisjon, våpeneiere og lånetillatelse, samt våpenhandlere, våpenutleiende, våpenmeglere og tilvirkere.

Det foreslås at bestemmelse om sentralt våpenregister også pålegger Kongen å gi forskrift om formålet med behandlingen, hvem som er behandlingsansvarlig, hvilke opplysningskategorier som kan registreres, hvem som skal ha tilgang til opplysningene, adgangen til å utlevere opplysningene, innsyn, retting og sletting av opplysninger, samt informasjonssikkerhet og internkontroll.

Utvalget har vurdert hvorvidt behandlingen av opplysninger i våpenregisteret bør sentraliseres til ett enkelt politidistrikt. En sentral behandling av opplysninger vil sikre ensartethet i føringen, og vil styrke kvaliteten på registeret ved at feilførin-

⁷ Datatilsynets «Kontrollvirksomhet i 2008» av 18.05.2009 pkt. 2.3.17

⁸ Lov 28. mai 2010 nr. 16 politiregisterloven § 2 nr. 13

⁹ Lov 28. mai 2010 nr. 16 politiregisterloven

¹⁰ Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker

¹¹ Jf. personopplysningsloven § 2 nr. 1

¹² Jf. personopplysningsloven § 2 nr. 8

ger reduseres. Sentral behandling av opplysninger vil også lette en eventuell kobling med andre registre (som for eksempel folkeregisteret for å oppdatere adresseopplysninger), og vil begrense antall personer med adgang til å legge inn opplysninger til det strengt nødvendige. Sentral behandling vil imidlertid også medføre et ekstra ledd i søknadsprosessen, som både vil føre til økte kostnader og tidsforbruk i søknadsbehandlingen. Utvalget har etter en samlet vurdering funnet ikke å ville foreslå en sentralisering på dette punkt.

Utvalget har også vurdert hvorvidt deler av våpenregisteret bør gjøres tilgjengelig for enhver, ved at det gis en begrenset adgang til opplysninger om hvem som er våpeneier. Utvalget har delt seg i et flertall og mindretall et på dette punkt.

Utvalgets flertall stiller seg kritisk til å gjøre opplysninger om eierskap til skytevåpen tilgjengelig for enhver. Flertallet legger vekt på at slike opplysninger vil kunne misbrukes av kriminelle, ved at de vil kunne få opplysning om hvem som har skytevåpen og hvor skytevåpen oppbevares. Dette vil kunne øke faren for innbrudd med den hensikt å tilegne seg skytevåpen. Flertallet vil i stedet foreslå at helsepersonell, tingretten og andre med reelt behov for å kunne fastslå eierskap til skytevåpen gis adgang til dette, ved at det opprettes såkalte «skyggeregister» av våpenregis-

teret. Flertallet anbefaler at det i fremtiden legges til rette for dette, og at nødvendig lov hjemmel innarbeides i lovteksten.

Utvalgsmedlemmene Vatnar og Fløtten går inn for at enhver skal kunne henvende seg til politiet og få svar på om en navngitt person er våpeneier. Det kan ikke anses som en sensitiv opplysning at en person er registrert som våpeninnehaver. Derimot skal ikke øvrige opplysninger være allment tilgjengelig, som antall våpen, våpentyper, etc. Henvendelsen skal registreres i politiloggen. Selv om en slik adgang vil kunne medføre en viss fare for misbruk fra kriminelle for eksempel ved tyveri, har mindretallet lagt avgjørende vekt på at åpenhet omkring eierskap til skytevåpen vil gjøre det lettere for våpeninnehaverens familie og andre berørte å ta nødvendige grep og forholdsregler i særskilte situasjoner. Alvoret ved eventuelt alkoholmisbruk, depresjon, trusler, utagerende oppførsel mv, gjør det nødvendig at omgivelsene gis mulighet til å få innsikt i om vedkommende har tilgang til skytevåpen. Det vises til at disse opplysningene allerede i betydelig grad er lett tilgjengelige gjennom søk på internett mv. Medlemslister til våpenorganisasjoner, resultatlister fra skytterstevner samt salgsannonser for skytevåpen på nett mv. kan nevnes som aktuelle kilder.

Kapittel 30

Gebyr

30.1 Gjeldende rett

Våpenloven § 31 annet ledd gir Kongen hjemmel til å fastsette gebyr for bevilling til handel med skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon. Det samme gjelder inn- og utførselstillatelser og kvalitetskontroll samt for tillatelse til erverv av skytevåpen og våpendeler.

I våpendirektivet artikkel 12 nr. 2 fremgår det at medlemsstatene ikke skal kreve gebyr eller avgift ved utstedelse av europeiske skytevåpenpass.

Gebyr på våpenområdet er i dag knyttet direkte opp til behandling av våpensøknader, bevilling til handel og tilvirking, samt til inn- og utførsel, jf. våpenloven § 31 annet ledd. For første gangs søker ved erverv av skytevåpen betales ett rettsgebyr, så et halvt rettsgebyr per etterfølgende søknadsbehandling uansett antall skytevåpen. Gebyret kreves kun når søknaden innvilges. I 2010 ble det til politiet innbetalt totalt 17,4 millioner kroner i forbindelse med utstedelse av våpenkort, innførselstillatelse, tillatelse til handelsbevilling, tilvirkerbevilling etc.¹ Politiets våpenforvaltning for øvrig, knyttet til oppdatering og modernisering av våpenregisteret, kontroll og tilbakekall av våpentillatelser mv. er i dag ikke direkte finansiert gjennom særskilte gebyr eller avgifter.

30.2 Vurdering av gjeldende rett

Det må antas at gebyrinntektene i dag ikke dekker de reelle utgiftene ved politiets forvaltning og kontroll av saker etter våpenlovgivningen, samt drift av våpenregisteret. På mange områder i samfunnet er det forutsatt at brukerne skal finansiere det offentlige utgifter ved forvaltning og kontroll, og det vil være naturlig å vurdere om dette vil være en mulighet også når det gjelder våpensaker. Det er en kjensgjerning at politiets oppfølging og kontroll ikke er tilfredsstillende i dag. Dette

skyldes flere forhold, blant annet et våpenregister som ikke har tilstrekkelig notoritet. Det har ikke vært bevilget midler til et nytt register eller oppgradering av det eksisterende. Det må spørres om øremerkede midler i form av gebyrinntekter vil føre til at innsatsen på dette området kan forsterkes.

30.3 Utvalgets forslag

Gebyrer på våpenområdet er i dag en viktig inntektskilde for politiets behandling av søknader om tillatelse til erverv av våpen mv. Utvalget foreslår at bestemmelsen videreføres som en kan-regel, og at den inntas i en egen samlebestemmelse for forskriftshjemler.

Utvalget har vurdert om det også bør innføres et årlig gebyr for å inneha skytevåpen og bevillinger etter våpenloven. Et gebyr kan tenkes knyttet opp mot hver enkelt våpeneier, eller opp mot hvert skytevåpen. Utvalget har i dette spørsmålet delt seg i et flertall og et mindretall.

Et flertall i utvalget legger avgjørende vekt på betydningen av en rask og vesentlig styrking av våpenforvaltningen i politiet. I dag må våpenforvaltningen i stor grad konkurrere om begrensede ressurser med andre sentrale oppgaver i politiet. Dette har medført at store mangler ved våpenregisteret ikke har blitt utbedret til tross for at manglene har vært kjent lenge. De utbedringstiltak som har blitt gjort har vært for beskjedne, og har ikke vært i stand til å fjerne de grunnleggende problemene ved registeret. Ved å innføre et årlig gebyr vil brukerne – det vil si våpeneierne – belastes direkte for de faktiske kostnader knyttet til politiets kontroll, forvaltning og drift av våpenregisteret. Slik vil politiets våpenforvaltning langt på vei gjøres selvfinansierende. Skattebetalere som ikke eier skytevåpen, vil ikke lenger subsidiere landets våpeneiere, og skattemidlene vil i større grad kunne nyttiggjøres til politiets kjerneoppgaver. En styrking av våpenforvaltningen vil medføre en gevinst i form av økt samfunnsikkerhet.

¹ Tall fra Politidirektoratet

Det årlige gebyret bør knyttes til politiets faktiske kostnader med forvaltning og kontroll av skytevåpen. Gebyrets størrelse må fastsettes nærmere i forskrift, men flertallet antar at gebyret vil være relativt lavt med tanke på det store antall våpeneiere i Norge. Våpeneiere med et større antall skytevåpen, eller våpensamlere, bør kunne få en lettelse i gebyret ved at det innføres en øvre beløpsgrense for avgiften. Manglende betaling av gebyret bør være uforenlig med fortsatt tillatelse til å inneha skytevåpen. Flertallet foreslår at Kongen gis hjemmel til i forskrift å treffe bestemmelse om årlig gebyr. Hjemmelen foreslås oppstilt som en kan-regel, og inntatt i en egen samlebestemmelse for forskriftshjemler.

Utvalgsmedlemmene Dedichen, V. Nilsen og Tønnessen går imot at det innføres en årlig avgift

knyttet til selve våpeninnehavet. Mindretallet anfører at forvaltningen av skytevåpen er en del av statens oppgaver, som staten må løse uten at den enkelte våpeneier belastes særskilt. Politiets generelle forvaltning knyttet til kontroll og føring av register skiller seg prinsipielt fra behandlingen av enkeltsøknader, som fortsatt bør dekkes av et enkelt gebyr knyttet til hver innvilget ervervstillatelse. Politiets øvrige forvaltning av skytevåpen bør som før dekkes generelt over skatteseddelen. På den annen side er også utvalgets mindretall opptatt av å styrke politiets våpenforvaltning, herunder særlig politiets våpenregister. Dette bør imidlertid skje i forbindelse med en generell styrking av politiets IKT.

Kapittel 31

Straffebestemmelser

31.1 Gjeldende rett

I gjeldende våpenlov er straffebestemmelsen oppstilt i § 33. Den lyder som følger:

«Den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov, straffes med bøter eller fengsel i inntil 3 måneder, hvis ikke overtredelsen rammes av et strengere straffebud. Gjelder overtredelsen § 27 b annet ledd eller ulovlig innføring, avhendelse, erverv eller besittelse av skytevåpen eller ammunisjon, kan bøter eller fengsel i inntil 2 år anvendes.

Er overtredelse som nevnt i første ledd annet punktum grov, kan bøter eller fengsel i inntil 4 år anvendes. Ved avgjørelsen av om overtredelsen er grov, skal det særlig legges vekt på hva slags og hvor mange våpen overtredelsen gjelder eller om handlingen av andre grunner er av særlig farlig eller samfunns-skadelig art.

Medvirkning straffes på samme måte.»

Dagens straffebestemmelse ble vesentlig skjerpet i forbindelse med lovrevisjonen i 1998.¹ I forbindelse med lovrevisjonen² ble det foretatt en sammenligning av våpenlovens straffebestemmelser og straffelovens straffebestemmelser, hvoretter departementet fant å foreslå en skjerpelse av det generelle straffenivået i våpenlovens straffebestemmelse, samt å innta en egen bestemmelse for medbringning av skytevåpen på offentlig sted.³

Lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven) skal erstatte gjeldende straffelov av 1902⁴, men er med unntak av kapittel 16 ennå ikke trådt i kraft. I lovens § 412 nr. 58 er det vedtatt flere endringer med betydning for gjeldende våpenlov. Våpen-

loven § 27b annet og tredje ledd er vedtatt opphevet, idet forbudet mot å medbringe skytevåpen, luft- og fjærvåpen, våpenetterligninger og deaktiverte skytevåpen på offentlig sted er inntatt i den nye straffeloven § 189. Videre erstattes gjeldende våpenlov § 33 første ledd annet punktum av ny straffelov § 190. Våpenloven § 33 annet ledd erstattes av ny straffelov § 191, hvor strafferammen er hevet til bot eller fengsel inntil 6 år.

31.2 Vurdering av gjeldende rett

Skyldkravet etter våpenloven er forsettlig eller grov uaktsomhet. Utvalget har vurdert om også simpel uaktsomhet bør kunne medføre straffansvar. Det vises til at § 188 i straffeloven av 2005 straffer ufor-siktig omgang med skytevåpen eller eksplosiver. Det kan da synes å være dårlig sammenheng mellom straffeloven og våpenlovens krav til skyld.

I den nye straffeloven er det vedtatt å oppheve våpenloven § 33 første ledd annet punktum, idet denne skal erstattes av ny straffelov § 190. Av § 190 fremgår det at «den som forsettlig eller grovt uaktsomt, og gjentatt eller på en graverende måte, overtrer bestemmelsene om ulovlig innføring, avhendelse, erverv eller besittelse av våpen i våpenloven 9. juni 1961 nr. 1» straffes med bot eller fengsel inntil 2 år. Dette innebærer at bare overtredelse som er gjentatt eller har skjedd på en graverende måte, straffes etter denne bestemmelse. Spørsmålet blir da om det er en god løsning å oppheve våpenloven § 33 første ledd annet punktum. Opphevelsen medfører at overtredelser som ikke oppfyller et av de nye alternative vilkårene «gjentatt eller har skjedd på en graverende måte» straffes etter våpenlovens straffebestemmelse med en strafferamme på bot eller fengsel inntil 3 måneder. Overtredelser som i dag straffes etter gjeldende våpenlov § 33 første ledd annet punktum, men som ikke er straffbare etter ny straffelov § 190, vil dermed få strafferammen redusert fra 2 år til 3 måneder.

¹ Lov 5. juni 1998 nr. 35.

² Ot.prp. nr. 74 (1996-97)

³ Våpenloven § 27 b annet ledd

⁴ Lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov

31.3 Utvalgets forslag

Når den nye straffeloven trer i kraft, vil lovens spesielle del regulere mer alvorlige overtredelser. Mindre alvorlige overtredelser vil fortsatt straffes i medhold av spesiallovgivningen. Våpenlovens straffebestemmelse vil dermed kun regulere rene formalovertredelser, jf. § 33 første ledd første punktum. Formalovertredelser vil normalt ikke innebære direkte fare for personers sikkerhet. I Ot.prp. nr. 74 (1996-1997) punkt 7.8 nevnes som eksempel på ren formalovertredelse at registreringspliktige skytevåpen arves fra tidligere husstandsmedlemmer, men hvor det ikke ordnes med ervervstillatelse.

Våpenlovutvalget foreslår at våpenloven § 33 første ledd første punktum videreføres i ny våpenlov. Bestemmelsen i våpenloven § 33 første ledd annet punktum forslås også videreført når det gjelder ulovlig innføring, avhendelse, erverv eller besittelse av skytevåpen eller ammunisjon, idet det ikke synes å være noen god begrunnelse for å redusere strafferammen for den som forsettlig eller grovt uaktsom overtrer denne straffebestemmelsen, uten å oppfylle vilkåret i ny straffelov § 190 om at overtredelsen har skjedd gjentatt eller på en graverende måte. Det som gjelder våpenloven § 27b annet ledd kan tas ut, idet ny straffelov § 189 rammer den som forsettlig eller grovt uaktsomt medbringer skytevåpen mv. på offentlig sted. Grov ulovlig befatning med skytevåpen eller eksplosiver rammes av ny straffelov § 191, og våpenloven § 33 annet ledd blir dermed overflødig.

Utvalget har etter en samlet vurdering kommet til at skyldkravet etter våpenloven fortsatt bør være forsett eller grov uaktsomhet. Dette medfører blant annet at brudd på den generelle aktsomhetsplikten i våpenloven bare vil kunne straffes etter ny straffelov § 188 med mindre overtredelsen er grov. Uforsiktig adferd kan imidlertid få andre konsekvenser etter våpenlovens regelverk, som tilbakekall av våpenkort, som for mange vil oppleves som en straff.

Utvalget har videre vurdert hvorvidt straffenivået i våpenloven § 33 første ledd første punktum bør heves fra bot eller fengsel inntil 3 m

der, til bot og fengsel inntil 6 måneder. I forbindelse med tidligere nevnte lovrevisjon i 1998 foreslo daværende våpenlovutvalg å øke strafferammen for typiske formalovertredelser til bøter eller fengsel inntil 6 måneder. Justis- og politidepartementet så seg imidlertid enig med Riksadvokatembetet i at en strafferamme på bot eller fengsel inntil 3 måneder ville være tilstrekkelig ved de fleste formalovertredelser. Dette ble også vedtatt av Stortinget. Straffeprosessuelt hjemler dagens våpenlov hjemler ransaking,⁵ men ikke pågripelse.⁶ I forbindelse med nåværende lovrevisjon er det foreslått inntatt eller videreført skjerpede krav til blant annet oppbevaring av skytevåpen og rapporteringsplikt i form av egenerklæring. Etter en samlet vurdering har et flertall i utvalget funnet å ville forslå å heve strafferammen i straffebestemmelsens første ledd første punktum til bot og fengsel i inntil 6 måneder. Forslaget fremmes for å hjemle adgangen til pågripelse og fengsling i medhold av straffeprosessloven § 171.

Våpenloven § 33 siste ledd om medvirkningsansvar er i forbindelse med vedtagelsen av den nye straffeloven videreført som nytt annet ledd. Ny straffelov § 15 om medvirkningsansvar vil generelt også få betydning for særlovgivningen,⁷ herunder våpenloven. Våpenloven § 33 siste ledd fremstår dermed som overflødig, og foreslås opphevet.

Et mindretall i utvalget, medlemmene Dedichen, V. Nilsen og Tønnessen finner ikke grunn til å heve straffenivået og foreslår at våpenloven § 33 første ledd beholdes som den er. Det vises til at andre reaksjoner enn straff, som tilbakekall av våpenkort, har en betydelig preventiv effekt, og i så måte kan ha samme virkning som straff. Straffeloven rammer dessuten de mer alvorlige forhold.

Dersom ny straffelov først trer i kraft etter ikrafttredelse av ny våpenlov, vil hele någjeldende våpenlov § 33 og § 27b annet og tredje ledd måtte fungere som overgangsbestemmelser inntil ny straffelov er trådt i kraft.

⁵ Straffeprosessloven § 192

⁶ Straffeprosessloven § 171

⁷ Straffeloven § 1

Kapittel 32

Våpenamnesti

32.1 Gjeldende rett

Våpenloven § 34 gir Kongen hjemmel til å bestemme at overtredelser av våpenloven § 7 første ledd, § 8 første ledd første punktum og § 13 første ledd første punktum ikke skal forfølges strafferettslig dersom den som har begått overtredelsen, gir underretning til politiet om overtredelsen i løpet av et nærmere angitt tidsrom fastsatt av Kongen.

32.2 Vurdering av gjeldende rett

Våpenloven § 34 var ny ved lovrevisjonen i 1998,¹ og innførte en hjemmel for Kongen til å gjennomføre tidsbegrensede nasjonale våpenamnesti. Slike nasjonale våpenamnesti har siden blitt gjennomført to ganger, i henholdsvis 2003-2004 og i 2008. Til sammen ble om lag 43000 skytevåpen innlevert i forbindelse med amnestiene.

I forbindelse med revisjon av våpenforskriften i 2005, foreslo forskriftutvalgets flertall å gjøre amnestiordningen permanent,² ved at det påtalemessige oppportunitetsprinsippet ble formalisert i forskriften. Samtidig ønsket flertallet å videreføre ordningen i våpenloven § 34 med nasjonale våpenamnesti ved behov. Forskriftsutvalgets mindretall så ikke behov for å innføre en permanent

¹ Tilføyet ved lov 1. juni 2001 nr. 27

² 15. august 2005, «Forskrift til våpenloven – gjennomgang og revisjon» kap. 10.

amnestiordning, og fant å vektlegge det press en midlertidig ordning pålegger den enkelte for å få ordnet opp i forholdene. Justis- og politidepartementet sluttet seg ikke til flertallets syn i forbindelse med innføringen av den nye våpenforskriften.

32.3 Utvalgets forslag

Heller ikke dette våpenlovutvalget ser behov for å endre gjeldende bestemmelse. En formalisering av det påtalemessige oppportunitetsprinsippet ville i teorien kunne medført at noen flere skytevåpen ville blitt innlevert utenom de nasjonale amnestiene, men ville samtidig undergravd den tidsmessige motivasjonen nasjonale våpenamnesti innebærer. Utvalget vil også bemerke at det fortsatt ikke er ulovlig å innlevere skytevåpen man har funnet, eller kommet over i forbindelse med dødsbo mv.

Etter utvalgets syn vil det være mest hensiktsmessig at det neste nasjonale våpenamnestiet gjennomføres i forbindelse med et krav om etterregistrering av lovlig uregistrerte haglegeværer.³ Av Justisdepartementets Prop. 1 S (2011-2012) punkt 3.4.1 fremgår det blant annet at «[r]egjeringen vil i 2012 starte arbeidet med å gjennomføre en etterregistrering av uregistrerte hagler som er lovlig ervervet før 1. oktober 2012.»

³ Ikke registreringsplikt for haglegevær før 1. oktober 1990

Kapittel 33

Merking av skytevåpen mv.

33.1 Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser

Dagens regler om merking av skytevåpen mv. fremgår av våpenforskriften § 93. Av bestemmelsen første ledd følger det at «[d]en som tilvirker skytevåpen, skal merke skytevåpen og våpendeler med et unikt merke med navn på produsent, produksjonsland eller produksjonssted, serienummer og produksjonsår hvis ikke dette er en del av serienummeret.» Den som permanent innfører registreringspliktige skytevåpen skal i medhold av annet ledd «merke skytevåpen og våpendeler med et unikt merke som angir importland og importår.» Politidirektoratet gir nærmere retningslinjer om dette, jf. tredje ledd. Slike retningslinjer er ennå ikke gitt, men norske myndigheter samarbeider med de øvrige nordiske land om å utarbeide felles retningslinjer på området.

Etter EUs våpendirektiv artikkel 4 nr. 1 skal medlemsstatene sikre enten at alle markedsførte skytevåpen eller deler av disse er merket og registrert i overensstemmelse med direktivet, eller at de blir deaktivert. I artikkel 1 a er «del» definert som ethvert element eller erstatningselement som er spesielt konstruert for et skytevåpen og uunnværlig for dets funksjon, herunder pipe, ramkestykke eller låskasse, glidestykke eller sluttstykke, sylindersluttstykke eller låseblokk, samt enhver innretning konstruert eller tillempet for å dempe lyden ved avfiring av et skytevåpen.

Av våpendirektivet artikkel 4 nr. 2 fremgår det at for å kunne identifisere og spore alle samlede skytevåpen skal medlemsstatene kreve at det ved produksjon av et skytevåpen enten påsettes et unikt merke som angir produsentens navn, produksjonsland eller produksjonssted, serienummer, og fremstillingsår (dersom dette ikke er en del av serienummeret), eller at det anvendes en annen unik og brukervennlig merking med en numerisk eller alfanumerisk kode som gjør det lett for alle stater å identifisere fremstillingslandet. Merkingen skal påføres en «vesentlig del» av sky-

tevåpenet, hvis ødeleggelse vil gjøre det ubrukelig. Hva som menes med «vesentlig deler» fremgår av artikkel 1b. Det vil si «låsemekanismen, kammeret, cylinderen og løbet på skytedevåben, der som særskilte genstande hører ind under den kategori, i hvilken skydevåben, som de er eller skal være en del af, er klassificeret.» Videre fremgår det at medlemsstatene skal sikre at hver basispakke med komplett ammunisjon påføres med merking slik at produsentens navn, partiets identifikasjonsnummer samt kaliber og ammunisjons-type fremgår. Endelig skal medlemsstatene sikre at skytevåpen som overføres fra statlig lager til permanent sivilt bruk, skal påføres et passende unikt merke som gjør det lett for andre stater å identifisere det land hvor overførselen har skjedd.

Lignende regler om merking er også oppstilt i FNs våpenprotokoll artikkel 8. For at det enkelte skytevåpen skal kunne identifiseres og spores skal statspartene:

- På produksjonstidspunktet for det enkelte skytevåpen enten kreve unik merking med navn på produsent, produksjonsland eller produksjonssted og serienummer, eller opprettholde annen unik og brukervennlig merking med enkle geometriske symboler kombinert med en numerisk og/eller alfanumerisk kode som gjør at alle stater enkelt kan identifisere produksjonslandet.
- Kreve at det enkelte importerte skytevåpen påføres en passende, enkel merking som gjør at importland og om mulig importår kan identifiseres og setter vedkommende lands myndigheter i stand til å spore skytevåpenet, samt en unik merking dersom skytevåpenet ikke er utstyrt med en slik merking. Kravene i dette punktet trenger ikke gjøres gjeldende for midlertidig import av skytevåpen til etterprøvbare, lovlige formål.
- Sikre, idet et skytevåpen overføres fra statlig beholdning til permanent sivil bruk, riktig unik merking som gjør at alle statsparter kan identifisere landet som overfører skytevåpenene.

33.2 Vurdering av gjeldende rett

Mangelfull merking i kombinasjon med uklare krav til mottakerland kan føre til at våpen og våpendeler som eksporteres havner på avveie, og at de til dels kan ende opp hos stater og regimer med grove brudd på menneskerettighetene. De vil også kunne bidra til unødig å forlenge væpnede konflikter internasjonalt, og påføre sivilbefolkningen større lidelser ved at de tilflytter kriminelle elementer i befolkningen. Felles internasjonale standarder for merking vil være et sentralt virkemiddel for å motarbeide ulovlig spredning av skytevåpen og våpendeler. Forsvarlig merking vil også være helt nødvendig for å kunne spore skytevåpen og våpendeler i ettertid. Internasjonalt synes det imidlertid å være noe ulik praktisering av krav til merking av skytevåpen mv.

Våpenforskriften § 93 første ledd pålegger i dag den som tilvirker skytevåpen å merke skytevåpen og våpendeler med et unikt merke som blant annet opplyser om hvem som er produsent, hvilket land skytevåpenet og våpendelene er produsert, serienummer, produksjonsår mv. Tilsvarende skal det for importerte skytevåpen påføres merke som angir importland og importår, jf. annet ledd. Politidirektoratet er i tredje ledd gitt hjemmel til å gi nærmere retningslinjer etter første og annet ledd. Bestemmelsene i våpenforskriften § 93 gir imidlertid ingen regler for merking av basispakker med komplett ammunisjon, eller regler for merking av skytevåpen som overføres fra statlig beholdning til permanent sivil bruk.

Det er heller ikke utarbeidet nærmere retningslinjer for merking, jf. tredje ledd. Felles retningslinjer utarbeidet i samarbeid med andre land vil være et viktig bidrag til å forenkle sporing av skytevåpen og våpendeler i ettertid.

I våre internasjonale forpliktelser er det oppstilt krav om å merke deler eller vesentlige deler til skytevåpen. Definisjonene av slike deler er ikke sammenfallende med hva utvalget foreslår som registreringspliktige våpendeler. Internasjonalt synes det imidlertid å være noe ulike praksis for hvilke våpendeler man krever merking for.

33.3 Utvalgets forslag

Våpenlovutvalget foreslår at reglene om merking av skytevåpen og våpendeler løftes opp i lov, og at de gis en særskilt lovbestemmelse.

Utvalget foreslår i hovedsak å videreføre våpenforskriften § 93. Det foreslås imidlertid at det bare skal stilles krav om at gjenstandene påføres et «unikt merke» uten at man angir hva som skal fremgå av dette merket. Dette bør reguleres i forskrift da kravene vil kunne endre seg. Utvalget foreslår videre at Kongen kan bestemme at merkingskravet ved tilvirking og permanent innførsel skal gjelde for andre våpendeler enn registreringspliktige våpendeler. Kongen gis også hjemmel til gjøre unntak fra merkingskravet for enkelte registreringspliktige våpendeler. Sistnevnte kan for eksempel være aktuelt for store boksmagasiner som det nå foreslås innført registreringsplikt for. Hjemlene foreslås på bakgrunn av at det internasjonalt synes å være noe ulik praksis for merking av slike deler.

Videre foreslås inntatt et nytt tredje ledd som implementerer krav om at medlemsstatene skal sikre at hver basispakke med komplett ammunisjon påføres med merking, jf. EUs våpendirektiv artikkel 4 nr. 2.

Som nytt fjerde ledd foreslås inntatt krav om at skytevåpen som permanent overføres fra politiet eller Forsvaret til sivilt eie skal merkes med et unikt merke. Dette vil implementere våre forpliktelser på området, jf. EUs våpendirektiv artikkel 4 nr. 2 og FNs våpenprotokoll artikkel 8. Av forpliktelsene fremgår det at kravet om merking gjelder ved permanent overføring av skytevåpen fra statlig lager eller beholdning. Utvalget antar at det vil være tilstrekkelig å angi «politiet og Forsvaret» da disse er de eneste statlige etatene som i dag er unntatt fra lovens virkeområde.

Endelig foreslås det en forskriftshjemmel hvor kongen skal gi nærmere regler om merking av skytevåpen mv.

Kapittel 34

Forskjellige bestemmelser

Kvalitetskontroll

Våpenloven § 27 om at Kongen kan treffe bestemmelse om kvalitetskontroll videreføres i lovforslagets § 56. Det er ikke etablert slik kontroll i Norge, mens slik finnes i andre land. Det anses hensiktsmessig at hjemmelen beholdes, dersom det skulle bli aktuelt å etablere slik kvalitetskontroll på et senere tidspunkt.

Skytebaneforskrift

Dagens skytebaneforskrift¹ og Justis- og politidepartementets rundskriv GP6174 av 1. juli 1988, bør etter utvalgets syn vurderes revidert. Dette gjelder spesielt rundskrivet som konkret beskriver krav til skytebanenes utforming og hvilke ammunisjonstyper de godkjennes for.

Eksempelvis er gjeldende rundskriv er i stor grad preget av militære referanser til kalibre og ammunisjonstyper, noe som kan skape tvilstilfeller vedrørende tolkning av hvilke ammunisjons-

¹ Forskrift om anlegg av, kontroll med og godkjenning av sivile skytebaner av 1. juli 1988

typer som tillates brukt på sivile skytebaner. Generelt fremstår rundskrivet som utdatert, og det fremstår som vanskelig tilgjengelig for mange av brukerne da det ikke er tilgjengelig i digital versjon på myndighetenes nettsider.

En gjennomgang og modernisering av rundskrivet, med en sivil tilnærming, samt tilpasning til dagens øvrige krav som stilles til utforming av skytebaner, vil være til fordel både for de som skal bygge skytebaner og for den instans som skal sikkerhetsgodkjenne disse. Før revisjon av rundskrivet vil det etter utvalgets syn være naturlig å vurdere om det er behov for en revisjon av skytebaneforskriften. Et spørsmål som bør reises i en revisjon av forskriften, er om det er riktig at Justisdepartementet håndterer denne, eller om den bør ligge under Forsvarsdepartementet eller annen instans.

Ikraftsetting og overgangsbestemmelser

Det tas på vanlig måte inn hjemmel i loven for bestemmelser om ikrafttredelse og regler om overgangsbestemmelser.

Kapittel 35

Økonomiske og administrative konsekvenser

Våpenlovutvalget har foreslått at det gis en ny lov for våpen mv. Utvalget er i mandatet bedt om at minst ett forslag skal baseres på uendret ressursbruk innen vedkommende område.

En rekke bestemmelser i lov og forskrift foreslås videreført i den nye loven uten rettslige endringer, mens andre kun er undergitt lovmessig redigering. Lovforslaget legger ikke opp til større endringer av organisering og gjennomføring av våpenforvaltningen utover forslag om sentralisering innad i det enkelte politidistrikt. Flertallet av de forslag til lovendringer som utvalget legger opp til vil således ikke ha nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser, med unntak av enkelte bestemmelsene som omtales nærmere nedenfor.

Lovforslaget vil føre til en mer grundig kontroll ved søknad om tillatelse til erverv av skytevåpen. Forslag om innføring av regelmessige egenklæringer vil medføre kontroll av langt flere våpennehavere enn i dag. Søknader om lånetillatelse er en ny oppgave som vil medføre en del arbeid. De foreslåtte regler for deaktiverte våpen fører til at flere våpen skal registreres og øker antallet våpennehavere, noe som medfører mer arbeid ved kontroll mv. Forslag om meldeplikt for helsepersonell og skytter- og våpensamlerorganisasjoner vil medføre arbeid med oppfølging av de saker som meldes. Forslag om at destruering av våpen skal utføres og betales av politiet vil medføre kostnader. Forslaget om plikt for politiet til å oppbevare våpen for blant annet dødsbo vil medføre behov for lagerplass. Krav om bevilling for våpenmegling og våpenutleie, samt at det foreslås at børsemakerer må ha bevilling, vil medføre noe ekstra arbeid. Til sist nevnes at et nytt våpenregister vil kreve store investeringer, men det antas at driften av det ikke vil kreve mer arbeid enn i dag.

Våpenlovutvalget har ikke hatt tilgjengelig opplysninger om hvilke ressurser som i dag brukes til våpenforvaltningen, inkludert driften av våpenregisteret. Dette skyldes at de av politiets

ansatte som arbeider med saker etter våpenlovgivningen, for en stor del også har andre oppgaver. Mangel på slike opplysninger gjør det vanskelig å beregne hvilke økonomiske konsekvenser utvalgets forslag vil få. Utvalget har tatt utgangspunkt i opplysninger fra Troms politidistrikt om antall våpennehavere og antall årsverk, og har skjønnsmessig anslått at økt arbeidsmengde for politiet ved innføring av alle bestemmelser i lovforslaget vil kreve ca. 120 flere årsverk enn i dag, til en samlet kostnad på ca. kr 84 mill. Nytt våpenregister vil anslagsvis koste ca. kr 20 mill. Utvidelse og bygging av ny lagerplass for skytevåpen anslås å koste ca. kr 20 mill. Destruksjon anslås å ville medføre en kostnad på ca. kr 300 000.

Et flertall i utvalget foreslår innført et årlig gebyr for å eie eller inneha våpen. Gebyret skal fastsettes slik at det dekker alle kostnader ved behandling av søknader om ervervstillatelse, oppfølging av våpeneiere, drift av våpenregisteret, samt politiets kontroll av våpeneiere og bevillingshavere. Dersom ressursbruken skal være uendret, kan likevel en del av paragrafene i lovforslaget innføres. Dette gjelder formålsparagrafen, aktsomhetsbestemmelsen og alle paragrafer som bare innebærer at dagens lov og forskrifter videreføres i lovs form, med noen justeringer som ikke vil medføre økt ressursbruk.

Et flertall i utvalget har foreslått at det gis en hjemmel for Kongen til i forskrift å fastsette et gebyr for å eie og inneha skytevåpen og registreringspliktige våpendeler og ammunisjon, samt gebyr for å ha bevilling til handel, utleie, megling og tilvirking som nevnt i kapittel 9 og 10.

Endringer i våpenlovgivningen vil medføre behov for å oppdatere og justere gjeldende våpenforskrift, samt Politidirektoratets rundskriv i våpensaker. Utarbeidelsen av disse vil kreve noe arbeid. Utvalget har videre foreslått enkelte endringer av andre lover, herunder skifteloven, helsepersonelloven, og konkursloven. Også eventuelle endringer i de nevnte lover vil kreve noe arbeid.

Kapittel 36

Merknader til bestemmelsene i lovforslaget*Til § 1*

Formålsparagrafen er ny, idet våpenloven av 1961 ikke har noen formålsparagraf. Paragrafen løfter frem de viktigste hensyn som skal ivaretas ved loven.

Bestemmelsen retter seg mot alle typer våpen som omfattes av loven, ikke bare skytevåpen. Ammunisjon omfattes også. Ammunisjon kan tenkes brukt uten skytevåpen. Det nevnes som eksempel at håndgranater defineres som ammunisjon.

Det helt overordnede hensyn fremgår først; å sikre samfunnet mot uønskede hendelser med våpen. Uønskede hendelser med våpen vil være hendelser der våpen behandles eller brukes uaktsomt eller forsettlig i strid med vanlige krav til forsiktig omgang med våpen. Samfunnet må sikres best mulig mot at personer, dyr eller gjenstander skades ved våpenbruk, eller at det oppstår fare for skade.

I bokstav b nevnes særskilt offentlige myndigheters kontroll med våpen i sivil eie. Det er et vesentlig hensyn å sikre offentlige myndigheter klare og forutsigbare hjemler for kontrollen, og å formulere kontrollhjemlene slik at disse dekker alle tilfeller som kan oppstå, og der det vil være behov for politiets kontroll. Politiet har i tillegg til hjemlene i våpenloven hjemmel i politiloven til å foreta nødvendige kontroller eller andre tiltak for å avdekke eller hindre lovbrudd. For eksempel gir politiloven § 7a regler om visitasjon av person eller kjøretøy på offentlig sted for å avdekke våpen. Der det er mistanke om kriminelle handlinger, vil politiloven og straffeprosessloven innenfor de rammer som gjelder, gi hjemmel for kontroll og andre tiltak. Våpenlovens fullmakter til politiet er av forvaltningsmessig art og kontroll vil skje både rutinemessig og der det foreligger opplysninger som ønskes undersøkt nærmere.

Hensynet til at den enkelte våpeninnehaver skal ha anledning til å utøve sin sport eller andre fritidsinteresser knyttet til våpen innenfor lovens

rammer, er også viktig. Dette innebærer at lovens bestemmelser er forsøkt utformet slik at det ikke skal skape unødvendige og urimelige hindringer for den lovlydige våpeninnehaver. Dette hensyn gjør seg også gjeldende i forhold til dem som driver næring knyttet til våpen, herunder våpenhandlere, våpentilvirkere og andre. Dette hensynet vil likevel måtte vike for hensynet til samfunnets behov for sikkerhet, som må veie tyngst.

Den gode norske våpenkulturen ønskes ivarettatt og videreutviklet, og våpeninnehavere og de forskjellige organisasjonene er viktige bidragsytere i dette arbeidet. De typiske representanter for den norske våpenkulturen er jegerne, konkurranseskytterne og våpensamlere. Jegerne er den desidert største gruppen, og som også gjør en stor samfunnsnyttig innsats i forbindelse med høsting av naturens ressurser ut fra bærekraftige prinsipper. Lovens bestemmelser må tolkes i lys av at det ikke er ønskelig å skape større hindringer enn det som anses påkrevd for en tilstrekkelig sikker våpenforvaltning.

Det har i de senere år utviklet seg et samarbeid mellom de godkjente organisasjoner og våpenmyndighetene, og det er viktig å holde dette frem i formålsparagrafen. Dette er et arbeid som det er ønskelig å videreføre. En felles holdning til våpenkulturen og en felles forståelse av utfordringene innenfor området bør tilstrebes, og vil kunne oppnås ved gjensidig respekt og felles møtepunkter.

Til § 2

Aktsomhetsparagrafen er ny, og tatt inn i loven for å understreke betydningen av aktsom omgang med alle typer våpen, våpendeler og ammunisjon. Det er få andre områder i samfunnet der det foreligger en så stor risiko for fatale utfall som ved skjødesløs eller uforsiktig omgang med skytevåpen og andre våpen.

Aktsomhetsparagrafen supplerer straffelovens bestemmelser som retter seg mot uforsiktig adferd i forbindelse med våpen med mer,

straffeloven § 352 (gjeldende lov) og § 188 i straffeloven av 2005. Det er bare forsettlig eller grovt uaktsom adferd eller handling som straffes etter lovforslagets straffebestemmelse i § 67. Adferd eller handlinger som anses som brudd på aktsomhetsbestemmelsen vil uavhengig om straffebestemmelsen kommer til anvendelse, kunne få betydning for vurderingen av om adferden er forenlig med å erverve eller inneha våpen, eller for å eller ha bevilling til handel mv.

Aktsomhetsparagrafen tar sikte på å hindre adferd som kan føre til at det oppstår fare eller voldes skade. Det vil si at man plikter å opptre ikke bare slik at det ikke oppstår konkret fare, men også på en slik måte at fare ikke kan oppstå. Den som opptrer på en normalt aktsom måte vil oppfylle aktsomhetsplikten. Den fare som kan oppstå eller den skade som kan voldes, vil omfatte fare for eller skade på personer, dyr og materielle verdier.

Til § 3

Definisjonen i nr. 1 er ny. Bestemmelsen må ses i sammenheng med bestemmelse om saklig virkeområde, hvor det presiseres at loven regulerer våpen, som foruten skytevåpen også vil være andre gjenstander som reguleres av § 12.

Definisjonen i nr. 2 er basert på våpenloven § 1, men inntar i bokstav a i tillegg begrepet «elektrisk drivmiddel» for å ta høyde for fremtidig våpenutvikling. Videre inntas «piler» som nytt prosjektil. I bokstav b inntas «stråling» for å ta høyde for fremtidig våpenutvikling. I bokstav c byttes «forholdsvis lett» ut med «enkelt» uten at dette innebærer en realitetsendring. Bokstav d er en ny definisjon og er inntatt for at deaktiverte skytevåpen skal forbli registreringspliktige, jf. også ny § 4 fjerde ledd. Bokstav e avgrenser negativt mot skytevåpen, ved at våpen som nevnt i bokstav a til c som på grunn av konstruksjon mv. ikke anses som skytevåpen. Det samme gjelder våpen som nevnt i bokstav a til d som på grunn av alder ikke kan brukes som skytevåpen mv.

Definisjonen av våpendeler er gjort videre, ved at den ikke lenger begrenses til registreringspliktige deler, jf. nr. 3. Enhver del som er spesielt konstruert for et skytevåpen vil gå inn under definisjonen.

Definisjonen i nr. 4 viderefører våpenloven § 2. For låskasse videreføres regelen i våpenforskriften § 4a. I tillegg er det innført registreringsplikt for boksmagasiner til tohåndsskytevåpen med magasinkapasitet over 10 skudd, og boksmagasiner til enhåndsskytevåpen med magasinkapasitet

over 20 skudd. Registreringsplikten innebærer at de er undergitt lovens tillatelsessystem.

Definisjonen i nr. 5 av «vital del» er basert på våpenforskriften § 79 annet ledd. Begrepet har betydning for oppbevaring og transport av skytevåpen.

Definisjonen i nr. 6 er en videreføring av våpenloven § 3.

Definisjonene i nr. 7 og 8 er basert på våpenforskriften § 44 fjerde ledd.

Definisjonen i nr. 9 er basert på våpenforskriften § 1 tredje ledd.

Definisjonene i nr. 10 til 13 er nye og gjelder dem som driver næring knyttet til skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon, og som må ha bevilling til dette. Våpenutleie og våpenmegling er nye områder for bevilling.

Til § 4

Bestemmelsen gir en positiv angivelse av lovens saklige virkeområde, i motsetning til gjeldende våpenlov som gir en negativ avgrensning ved kun å angi hva loven ikke gjelder for. Første ledd synliggjør at loven både regulerer skytevåpen og andre gjenstander som er nærmere regulert i loven § 12. Det vil blant annet være særlig farlige gjenstander som fremstår som voldsprodukter og uten aktverdig formål.

Annet ledd er en videreføring av våpenloven § 4 første punktum. «Bestemt for eller tilhører» betyr at også import av våpen til Forsvaret og politiet er unntatt loven.

Tredje og fjerde ledd er en videreføring av våpenloven § 5. I fjerde ledd er hjemmelen til å bestemme i hvilken utstrekning loven skal gjelde for deaktiverte skytevåpen og luft- og fjærvåpen, lagt til Kongen i stedet for departementet. Hva gjelder deaktiverte skytevåpen vil det være naturlig å gjøre unntak fra flere av lovens bestemmelser for slike skytevåpen. Dette gjelder bl.a. krav til behov, jf. § 18, og krav til oppbevaring, jf. § 27. Airsoft våpen omfattes også av fjerde ledd, idet disse anses som luft- og fjærvåpen.

Til § 5

Bestemmelsen er løselig basert på bestemmelse for stedlig virkeområde i ny straffelov, og angir hvor loven har virkning. «Også» i første ledd viser at loven er gitt virkning for «Kongeriket Norge» som omfatter fastlands-Norge, Svalbard og Jan Mayen, med tillegg av bilandene som omfatter Bouvet-øya, Peter I's Øy og Dronning Maud Land i Antarktis.

I Svalbardloven av 17. juli 1925 er utgangspunktet at det må bestemmes i vedkommende lov selv om den skal gis anvendelse på Svalbard. Svalbardtraktaten av 9. februar 1920 vil kunne sette visse skranker for norsk myndighetsutøvelse.

Lov 27. februar 1930 nr. 2 om Jan Mayen legger til Kongen å bestemme i hvilken utstrekning andre lover enn norsk privatrett, strafferett og rettspleie skal gjelde for Jan Mayen.

Bouvet-øya, Peter I's Øy og Dronning Maud Land er ikke i lovgivningsmessig forstand en del av Kongeriket Norge, men er tilknyttet Norge som biland. Lov 27. februar 1930 nr. 3 om Bouvet-øya, Dronning Maud Land og Peter I's Øy gir norsk strafferett, privatrett og rettspleielovgivning anvendelse for bilandene. Annen lovgivning kan Kongen gi anvendelse i den utstrekning og med de endringer som finnes nødvendig, jf. loven § 2.

Det angis ingen indre stedlige begrensninger, og loven vil derfor gjelde over alt i riket og i bilandene. «Norsk fartøy» som omtalt i første ledd vil gjelde både skip og fly.

Til § 6

Lovbestemmelsen gir Kongen adgang til å fravike bestemmelser i loven, og er en videreføring av våpenloven § 6.

Annet ledd er nytt. Bestemmelsen gir hjemmel for Kongen til helt eller delvis å gjøre unntak fra loven eller bare enkelte av dens bestemmelser for tidsbegrenset bevæpning av norsk fartøy.

Til § 7

Bestemmelsen er ny, og presiserer at det er to kategorier i loven; tillatte og forbudte våpen, våpendeler og ammunisjon. Oppstillingen i første ledd er ment å omfatte enhver omgang med våpen, våpendeler og ammunisjon, uansett på hvilken måte dette skjer.

Annet ledd viser til dispensasjonsadgangen i § 13.

Til § 8

Bestemmelsens første ledd er hentet fra våpenforskriften § 5 første ledd.

Annet ledd er hentet fra våpenforskriften § 6, og gir hjemmel for Kongen til i forskrift å forby andre skytevåpen enn de som er nevnt i § 9 om halvautomatiske skytevåpen. Med «særlig farlig» og «uten aktverdig anvendelsesområde» menes blant annet skytevåpen som har et særlig stort skadepotensial, som har ildkraft utover det legi-

time behov tilsier og skytevåpen hvis primære bruksområde ikke er knyttet til jakt og tradisjonell konkurranseskyting.

Til § 9

Bestemmelsen er ny, men er basert på våpenforskriften § 7, samt forskrift 9. september 2011 nr. 930 om forbudte skytevåpen og godkjente halvautomatiske skytevåpen.

Første og annet ledd tillater henholdsvis halvautomatiske pistoler og hagler generelt, med mindre de er positivt forbudt i forskrift. I fjerde ledd er Kongen gitt hjemmel til i forskrift å forby halvautomatiske pistoler og hagler som enkelt kan omgjøres til å avgi helautomatisk ild. Dette er en videreføring av hovedprinsippene i våpenforskriften § 7, jf. forskrift om forbudte skytevåpen og godkjente halvautomatiske skytevåpen §§ 2 og 3. Fjerde ledd løfter også våpenforskriften § 6 opp i lovs form, ved at Kongen kan forby halvautomatiske pistoler og hagler som gjennom sin utforming eller virkemåte fremstår som særlig farlig uten aktverdig anvendelsesområde.

Tredje ledd forbyr halvautomatiske rifler generelt, med unntak av rifler som tillates i forskrift. Femte ledd gir Kongen hjemmel til i forskrift å tillate halvautomatiske rifler som ikke enkelt kan omgjøres til å avgi helautomatisk ild, og som gjennom sin utforming eller virkemåte ikke fremstår som særlig farlig og som har et aktverdig anvendelsesområde.

Ved at halvautomatiske rifler er gjort generelt forbudt, er de underlagt et krav om forhåndsgodkjenning. Halvautomatiske rifler vil derfor måtte underlegges en kontroll fra myndighetenes side, før de vil kunne omsettes og erverves. Halvautomatiske pistoler og hagler er på sin side generelt tillatt, ved at det kun er enkelte på forhånd kontrollerte våpen eller våpentyper som ikke er tillatt. Nye halvautomatiske pistoler og hagler vil derfor i utgangspunktet være tillatt med mindre de blir forbudt.

Sentralt for vurderingen av samtlige halvautomatiske skytevåpen er hvorvidt skytevåpenet enkelt kan omgjøres til å avgi helautomatisk ild. For rifler vil dette særlig kunne være relevant for halvautomatiske våpen som er basert på en helautomatisk versjon. Det vil imidlertid også kunne tenkes andre forhold som gjør at våpnene ikke vil kunne tillates eller bør forbys, som skytevåpenets skuddtakt, mulighet for stor magasinkapasitet, mulighet til å sette på ekstrautstyr som bajonett, lys, lasersikte mv. Også forhold som at skytevåpenet har ildkraft utover det legitime behov tilsier vil

kunne tenkes å ha betydning. Uten aktverdig anvendelsesområde retter seg mot skytevåpen hvis primære bruksområde ikke er knyttet til jakt, tradisjonell konkurranseskyting eller andre av de behov eller særlig grunner som kan gi grunnlag for erverv.

Til § 10

Bestemmelsen er ny, men er basert på våpenforskriften § 6. Annet ledd gir Kongen hjemmel til i forskrift å gi nærmere regler om hvilke våpendeler som er forbudte.

Bestemmelsen er oppstilt for å fange opp nåværende eller fremtidige produkter som endrer et skytevåpens virkeområde i en slik grad at de bør forbys. Det er fra før forbudt vesentlig å endre et skytevåpens karakter uten tillatelse fra politimesteren, jf. våpenloven § 8 tredje ledd. Bestemmelsen er oppstilt for også å ramme det å eie, erverve eller inneha slik våpendel uavhengig av om den faktisk er benyttet til å endre skytevåpenet. Denne bestemmelsen foreslås videreført i lovforslagets § 52.

Begrepet våpendel må forstås vidt, og vil kunne omfatte enhver del som er utviklet, tilpasset eller produsert med den hensikt å endre et skytevåpen.

Til § 11

Bestemmelsen løfter våpenforskriften § 8 første ledd opp i lovs form. Panserbrytende ammunisjon er konstruert for å trenge gjennom lett pansrede objekter. Brannstiftende ammunisjon har et innhold av lettantennelig substans i patronen som antennes ved anslag. Eksplosiv ammunisjon har et innhold av eksplosiv substans i patronen som detonerer ved anslag.

Til § 12

Bestemmelsen er basert på våpenforskriften § 9, og første ledd gir Kongen hjemmel til i forskrift å forby særlig farlige gjenstander som fremstår som voldsprodukter og uten aktverdig formål. I tillegg til de gjenstander som er omtalt i våpenforskriften § 9 som springkniver, batangkniver, slåsshanser mv., vil også andre gjenstander kunne forbys. Hjemmelen gir mulighet til raskt å fange opp nye produkter som kommer på markedet, dersom de omfattes av bestemmelsen.

Annet ledd gir Kongen hjemmel til i forskrift å regulere andre farlige gjenstander som ikke er skytevåpen. Det kan her for eksempel dreie seg

om forbud mot å selge nærmere bestemte farlige gjenstander som går inn under betegnelsen «våpen og lignende» til barn.

Til § 13

Bestemmelsen er basert på våpenforskriften §§ 53 og 54 som gir Politidirektoratet hjemmel til å dispensere fra forbud mot innførsel av forbudte våpen og ammunisjon dersom hensynet til den offentlige sikkerhet og orden ikke er til hinder for det. Bestemmelsen er gitt et videre anvendelsesområde, idet den ikke bare gjelder ved innførsel, men gir Kongen hjemmel til å dispensere fra forbudet i § 7 første ledd også for å erverve, eie, inneha, utføre, tilvirke, overdra eller overlate forbudte våpen, våpendeler og ammunisjon. Det må foreligge særlige grunner og hensynet til den offentlige sikkerhet og orden må ikke være til hinder for unntak. Etter bestemmelsens ordlyd skal det forholdsviss tungtveiende grunner til for å gjøre unntak fra forbudet. Unntak kan gjøres både i forskrift og i enkeltvedtak.

Til § 14

Bestemmelsen er basert på våpenloven §§ 7 og 8, og synliggjør et tillatelsessystem. Etter første ledd skal den som vil erverve et skytevåpen eller registreringspliktig våpendel, ha tillatelse fra politimesteren. Tillatelsen synliggjøres i form av en ervervs-tillatelse. Etter annet ledd skal den som vil eie eller inneha skytevåpen eller registreringspliktig våpendel, ha tillatelse fra politimesteren. Tillatelsen synliggjøres i form av et våpenkort.

Med erverv menes enhver form for overtakelse både i form av kjøp, arv, gave mv. Med eie eller inneha menes enhver form for privat eieomsrett, lån og andre former for besittelse. Å avgi egenerklæring betyr at søkeren pålegges å gi alle opplysninger som kreves i et skjema for egenerklæring. Søkeren må også dokumentere de opplysninger som gis, dersom slik dokumentasjon etterspørres. Med å fremlegge legeerklæring menes at søkeren selv må innhente erklæring fra lege eller spesialist. I husstands-felleskap menes enhver myndig person som er bosatt i samme husstand som søkeren på søknadstidspunktet.

Tredje ledd synliggjør lovens prinsipp om at en søker ikke har noe krav på å få tillatelse, men at tillatelse kan gis til å erverve, eie eller inneha skytevåpen og registreringspliktig våpendel når visse vilkår er oppfylt. Vilkårene for å kunne få tillatelse følger av forslag til nye bestemmelser §§ 16 til 18 eller § 19. Politimesteren gis hjemmel til å fast-

sette andre vilkår dersom særlige grunner foreligger. Med særlige grunner menes at det må gjelde omstendigheter ut over det vanlige, og disse må berettige de vilkår som fastsettes.

Fjerde ledd angir at det er den stedlige politimester som gir tillatelse. I annet punktum implementeres EUs våpendirektiv artikkel 7 nr. 1.

Til § 15

Bestemmelsen er løselig basert på våpenloven §§ 13 og 14. Første ledd oppstiller hovedregelen for det å erverve, eie og inneha ammunisjon. Vedkommende må ha våpenkort til skytevåpen ammunisjonen er tenkt brukt til. Med våpenkort menes tillatelse fra politimesteren til å eie og inneha skytevåpen og registreringspliktig våpendel.

En person som ikke har våpenkort til skytevåpen ammunisjonen er tenkt til, men som likevel ønsker å erverve, eie eller inneha ammunisjon, må ha tillatelse fra politimesteren. Vilkårene som må være oppfylt før tillatelse kan gis, følger av forslag til nye bestemmelser §§ 16 til 18 eller § 19 og er tilsvarende de krav som stilles for tillatelse til å erverve, eie og inneha skytevåpen og registreringspliktig våpendel.

Til § 16

Bestemmelsen viderefører våpenloven § 7 tredje ledd og § 8 annet punktum, men innfører kravet til helse i tillegg til krav om pålitelighet, edruelighet og skikkethet. Kravene må være oppfylt både på søknadstidspunktet og så lenge vedkommende eier eller innehar skytevåpen, registreringspliktig våpendel, eller ammunisjon.

Annet og tredje ledd er nye. Med utenlandsk person menes utenlandsk statsborger. Tilfredsstillende dokumentasjon vil kunne være våpenkort fra hjemlandet, bekreftet vandelsattest eller tilsvarende. Norske myndigheter må være sikre på at søkeren oppfylder kravene i første ledd, og vil i hvert tilfelle vurdere hva som anses som tilfredsstillende dokumentasjon. I de tilfeller det ikke er mulig å fremskaffe slik dokumentasjon fra hjemlandet, vil tilstrekkelig lang botid i Norge kunne avhjelpe forholdet. Lovfestingen av karantenetid er nytt, men har tidligere vært praktisert av Politidirektoratet, jf. våpenrundskrivet punkt 3.8.4. Særlig ved psykiske lidelser har det vært behov for å se an vedkommende en tid etter friskmelding for med rimelig grad av sikkerhet å kunne legge til grunn at situasjonen har stabilisert seg.

Kongens hjemmel til å gi forskrift er gjort obligatorisk.

Til § 17

Bestemmelsen viderefører våpenloven § 7 fjerde ledd. Lovens hovedregel er at vedkommende må ha fylt 18 år for å kunne erverve, eie eller inneha skytevåpen, registreringspliktig våpendel eller ammunisjon.

Tilsvarende regel for pistol og revolver samt registreringspliktig våpendel til slike, er 21 år.

Dispensasjonsadgangen for alderskravet i annet ledd for person over 18 år er ny. Særlig aktive skyttere og jegere over 18 år, men under 21 år vil kunne gis tidsbegrenset våpenkort til pistol, revolver og registreringspliktig våpendel til disse, på inntil 1 år av gangen.

I tredje ledd gis Kongen hjemmel til å fastsette høyere aldersgrense enn 18 år, men ikke over 21 år, for andre skytevåpentyper og registreringspliktige våpendeler enn revolver, pistol og registreringspliktige våpendeler til disse. Bestemmelsen vil kunne brukes til å fastsette aldersgrense på 21 år for visse halvautomatiske rifler som tillates i forskrift.

Til § 18

Ny bestemmelse som viderefører vilkåret om behov eller annen rimelig grunn i våpenloven § 7 tredje ledd. Oppstillingen i annet ledd angir de mest vanlige behovsgrunnlag, men er ikke ment å være uttømmende.

Til § 19

Bestemmelsen er basert på våpenforskriften § 11. Tredje ledd er nytt, og gir hjemmel for Kongen til i forskrift eller politimesteren i enkelttilfeller å bestemme at plikten til å avgi egenerklæring og legeerklæring også skal gjelde for juridiske personer.

Til § 20

Bestemmelsen er basert på våpenforskriften § 12. Annet ledd er endret, ved at den ikke angir antall våpen som jegeren kan erverve, eie eller inneha i sin jaktvåpengarderobe. Antallet våpen bestemmes i forskrift. Begrepet jaktvåpengarderobe anses som et innarbeidet begrep, og tas inn i loven i forskriftsbestemmelsen i § 69 første ledd nr. 6 bokstav a.

Til § 21

Bestemmelsen er basert på våpenforskriften § 13. Konkurranseskyting erstatter det tidligere begrepet øvelses- og konkurranseskyting, for å synliggjøre at øvelsesskyting ikke er et selvstendig grunnlag for å kunne erverve, eie eller inneha skytevåpen, registreringspliktig våpendel eller ammunisjon. Øvelsesskyting anses som en integrert og nødvendig del av aktivitetene jakt og konkurranseskyting.

Krav til dokumentert medlemskap vil innebære at vedkommende vil måtte fremvise medlemskort fra lokalt skytterlag/klubb samt startkort, startlisens eller medlemskort fra godkjent skytterorganisasjon. Det gis bare tillatelse til å erverve skytevåpen som er godkjent til bruk i skyteprogram som vedkommende skytterorganisasjon organiserer.

Vedkommende må kunne dokumentere aktiv deltakelse i skytterorganisasjonens skyteaktiviteter. Lengre opphold i aktivitet som ikke kan begrunnes i forbigående endrede bo-, arbeids- eller sosiale forhold, vil normalt medføre at aktivitetskravet ikke lenger anses oppfylt.

Til § 22

Bestemmelsen er basert på våpenforskriften § 16. Det innføres 21 års alderskrav, samt krav om dokumentert aktivitet i godkjent våpensamlerorganisasjon.

Det innføres også krav om at samleområdet må være nasjonalt begrunnet. Sistnevnte vil innebære at det bare kan gis tillatelse til å samle på skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon som har en nasjonal tilknytning. Dette vil primært gjelde gjenstander som har vært lovlig omsatt i Norge. Det vil også gjelde gjenstander brukt av norske styrker eller myndigheter i eller utenfor landets grenser, samt gjenstander benyttet av utenlandske styrker mot norske styrker i Norge eller i utlandet.

Til § 23

Bestemmelsen er basert på våpenloven § 13 fjerde ledd, men er oppdatert i forhold til gjeldende regelverk på området. Det er ikke foreslått materielle endringer.

Til § 24

Bestemmelsen er basert på våpenloven § 11, men har også tatt inn momenter fra våpenforskriften kap. 18.

Første ledd første punktum gir adgang for utlån til person som selv har våpenkort for tilsvarende skytevåpen eller registreringspliktig våpendel. Med tilsvarende menes skytevåpen eller registreringspliktig våpendel med likelydende krav for erverv mv. Første ledd annet punktum innfører et nytt låneregime for personer uten våpenkort eller personer uten tilsvarende våpenkort. Etter søknad til politimesteren vil det kunne gis tillatelse til å låne skytevåpen (våpenlånetillatelse). Vilkår for å få lånetillatelse er de samme som ved erverv.

Lånetakeren er innehaveren i låneperioden, og vil måtte oppfylle samtlige krav som ellers ville fulgt et ordinært erverv av skytevåpen eller registreringspliktig våpendel. Dette vil blant annet gjelde kravene til oppbevaring.

I tillegg til våpenkort for tilsvarende skytevåpen eller våpenlånetillatelse, skal det også medfølge en skriftlig utlånserklæring fra utlåneren. Disse trer i stedet for våpenkort for det aktuelle skytevåpen eller registreringspliktig våpendel. For å sikre politiet en bedre kontroll med hvor skytevåpen og registreringspliktige våpendeler befinner seg, skal det ved utlån ut over 4 uker straks sendes kopi av låneerklæringen til politimesteren. Utlån kan nå skje i inntil 6 måneder før ny utlånserklæring må utstedes.

Ved utleie av skytevåpen eller registreringspliktig våpendel fra våpenutleier vil de samme vilkår gjelde.

Til § 25

Bestemmelsen viderefører våpenloven § 29. I første ledd er det inntatt bestemmelse om at revolver eller pistol ikke kan overdras til eller overlates til person under 21 år. Andre skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon kan ikke overdras eller overlates til person under 18 år. Sistnevnte vil også omfatte uregistrerte hagler, luftgevær, paintball våpen og air-soft våpen.

Annet ledd viderefører politimesterens dispensasjonsadgang for personer over 16 år, men innfører også en dispensasjonsadgang for personer over 18 år når det gjelder revolver eller pistol. Sistnevnte vil kunne gis svært aktive konkurranse-skyttere for en begrenset periode av gangen. Se merknader til ny § 17.

Tredje og fjerde ledd viderefører våpenloven § 29 annet og tredje ledd. Gjenstander tatt i forvaring hos politiet kan destrueres uten erstatning dersom de ikke er hentet eller overdratt til ny eier innen 1 år. «Selges for eiers regning» er tatt ut samtidig som fristen forlenges.

Siste ledd viderefører våpenloven § 7 fjerde ledd tredje punktum.

Til § 26

Bestemmelsen viderefører våpenloven § 14, med kun språklige endringer.

Til § 27

Første ledd er nytt. Egen fast bopel vil normalt være folkeregistrert adresse, men vil også kunne være studenthybler eller andre boliger hvor man bor sammenhengende i lengre perioder. Unntak kan gjøres i forskrift.

Annet ledd viderefører våpenloven § 27 første ledd. Hva som er godkjent våpenskap eller våpenrom fastsettes i forskrift, jf. nytt femte ledd.

Fjerde ledd viderefører våpenforskriften § 79 sjette ledd. Femte ledd gir politimesteren hjemmel til å gi særlige pålegg om oppbevaring. Dette vil for eksempel kunne være aktuelt overfor våpensamlere med mange våpen.

Til § 28

Bestemmelsen er basert på våpenloven § 27b og våpenforskriften § 84. Første ledd første punktum er hovedregelen for transport av skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon. Annet og tredje punktum retter seg kun mot skytevåpen.

Forsvarlig tilsyn forutsetter at nødvendige tiltak gjøres for å sikre gjenstandene mot tyveri eller at de på annen måte kommer på avveie. Skytevåpen skal være tømt for ammunisjon for å unngå at det kan gå av skudd under transport.

Annet og tredje ledd er basert på våpenforskriften § 84 første ledd. Med privat motorvogn menes motorkjøretøy, hvor det er mulig å låse inn og skjule skytevåpenet og dets deler. Med motorvogn menes personbil eller større kjøretøy. Medtas skytevåpen som reisegods, skal enten en vital del av skytevåpenet fjernes, eller skytevåpenet sikres på annen måte for å gjøre skytevåpenet ubrukelig ved eventuelt tyveri. Tilsvarende gjelder ved forsendelse, for eksempel ved postgang.

Til § 29

Bestemmelsen viderefører våpeninnehaverens plikt etter våpenloven § 9 til alltid å kunne dokumentere at nødvendige tillatelser er i orden. Det er ikke tilsiktet noen endring ut over at våpenlånetillatelse, jf. § 24, er tatt inn. Ved utlån eller utleie må våpenlånetillatelse eller våpenkort må fremvises sammen med utlånserklæring. Politiets adgang til å ta skytevåpen mv. med seg ved manglende dokumentasjon, jf. våpenloven § 9 tredje punktum, videreføres også.

Til § 30

Bestemmelsen viderefører våpenloven § 10 med noen endringer og tillegg. Første til tredje ledd oppstiller en plikt for politiet til å tilbakekalle våpenkort eller tillatelse etter § 15 annet ledd når vedkommende ikke oppfyller kravene til personlig skikkethet, behov eller annen rimelig grunn.

Ved tilbakekall skal våpenkort og skytevåpen overlates til politiet. Ordet «overlate» erstatter «innlevere» for å synliggjøre at det er politiet som bestemmer hvordan overleveringen skal skje. Det er ikke ønskelig at personer kommer til politiets lokaler med skytevåpen uten at dette er bestemt av politiet. Normalt vil politiet sørge for å hente skytevåpen ved tilbakekall av våpenkort mv.

Fjerde ledd annet punktum er en «kan» bestemmelse, siden det kan rette seg for eksempel bare mot manglende behov. Politiet er ikke lenger pålagt å selge gjenstander som ikke avhendes innen en fastsatt tid, men vil kunne velge å destruere dem uten vederlag til eieren.

Femte ledd viderefører våpenloven § 10 femte ledd. Reglene for forhåndsvarsel følger bestemmelsene i forvaltningsloven.

Sjette ledd er nytt, og gir politiet mulighet til å reagere raskt dersom det er grunn til å tro at våpeninnehaveren ikke lenger tilfredsstiller kravene til personlig skikkethet. Dette kan for eksempel være ved akutt psykisk sykdom eller lignende, hvor det er fare for at vedkommende vil kunne skade seg selv eller andre.

Bestemmelsene om tilbakekall gjelder også for ervervstillatelser, våpensamlertillatelser og lånetillatelser så langt de passer.

Til § 31

Bestemmelsen viderefører i hovedsak våpenloven § 35, men er tilføyd et nytt annet ledd. Tilbakekall vil både kunne gjelde bevilling til handel, utleie, megling og tilvirkning. Første punktum er

en «skal»-regel, mens annet punktum er en «kan»-regel.

Nytt annet ledd gir adgang til å tilbakekalle skytter- og våpensamlerorganisasjoners godkjenning.

Til § 32

Ny bestemmelse for dødsbo. Første og annet ledd oppstiller plikter og rettigheter for arvinger i dødsbo hvor avdøde hadde skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon.

Tredje ledd oppstiller plikter for tingrettene. Det er foreslått endringer i konkursloven og skifteloven om bostyrers og tingrettens plikter, jf. lovforslagets § 71 nr. 3 og 4.

Til § 33

Ny bestemmelse for konkursbo. Første og annet ledd oppstiller plikter og rettigheter for bostyrer i konkursbo. Se merknad til § 32 siste setning.

Til § 34

Bestemmelsen viderefører våpenloven § 18 uten materielle endringer.

Til § 35

Bestemmelsen er ny, og oppstiller en rett for politiet til å sikre skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon i døds- og konkursbo når særlige grunner foreligger. Dette vil kunne være aktuelt for eksempel når et dødsbo består av større mengder våpen, når arvingene ikke er i stand til å ivareta våpnene på en skikkelig måte mv.

Annet ledd pålegger politiet å motta skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon fra døds- og konkursbo. Dersom overdragelse ikke har skjedd innen ett år og fristen ikke forlenges, tilfaller gjenstandene politiet.

Til § 36

Første og annet ledd viderefører våpenloven § 23. Tredje ledd viderefører våpenloven § 26. Fjerde ledd viderefører våpenloven § 32 annet ledd.

Til § 37

Bestemmelsen viderefører våpenloven § 24, uten materielle endringer.

Til § 38

Bestemmelsen viderefører våpenloven § 16, men er utvidet til også å omfatte utleie av skytevåpen. Krav om bevilling gjelder for all handel og utleie.

Til § 39

Bestemmelsen viderefører i hovedsak våpenloven § 17 og våpenforskriften § 35. Det er bare den som driver næringsvirksomhet som kan få bevilling. Hobbysalg vil ikke være tilstrekkelig for å få bevilling, men handel og utleie kan kombineres med annen næringsvirksomhet. Øvrige krav for innvilgelse av bevilling etter § 38 fremgår også av første ledd. Med normal forretningstid menes normalt det som følger av ordinær åpningstid i forretningens nærrområde. Det anses viktig at politiets kontroll skal kunne skje i åpningstiden.

Annet ledd løfter deler av våpenforskriften § 35 annet ledd opp i loven. Enkelte større forretninger vil for eksempel kunne ha flere utsalgssteder. Det vil da kunne være nødvendig å godkjenne en eller eventuelt flere medansvarlige ved siden av daglig leder.

Til § 40

Ny bestemmelse. Krav om politiattest skal lov hjemles i særlovgivningen. Krav om ordinær politiattest vil kunne hindre at tidligere straffedømte får befattning med skytevåpen, registreringspliktig våpendel eller ammunisjon. Det vil være arbeidsgiveren (bevillingshaveren) som må påse at den ansatte for øvrig er skikket til oppgavene.

Til § 41

Bestemmelsen viderefører våpenloven § 19, uten materielle endringer.

Til § 42

Bestemmelsen løfter deler av våpenforskriften §§ 40 og 41 opp i lov.

Til § 43

Første ledd løfter våpenforskriften § 39 første og annet ledd opp i lov. Tredje ledd er nytt, og regulerer utleie. En våpenutleier plikter å leie ut skytevåpen bare til personer som har våpenkort for tilsvarende skytevåpen eller våpenlånstillatelse.

Til § 44

Bestemmelsen løfter våpenforskriften § 42 første ledd opp i lov, uten materielle endringer.

Til § 45

Ny bestemmelse. I henhold til internasjonale forpliktelser skal Norge vurdere å innføre regler om våpenmegling. Meglerbegrepet vil måtte tolkes vidt, men vil normalt forbeholdes formidling av kontakt og eventuell transport mellom selger og kjøper mot provisjon.

Til § 46

Første ledd viderefører våpenloven § 20 første ledd første og annet punktum. Annet og tredje ledd er nye, og samsvarer med bestemmelse om handel, jf. forslag til ny § 38 annet ledd.

Til § 47

Bestemmelsen viderefører våpenloven § 21, men oppstiller alderskrav på 21 år for å kunne tilvirke, reparere eller deaktivere pistoler og revolverer. Det er videre inntatt krav om personlig skikkethet, faglige kvalifikasjoner, samt krav om tilfredsstillende lokaler og utstyr. Disse kravene følger i dag av våpenforskriften § 45.

Til § 48

Bestemmelsen løfter våpenforskriften § 50 annet ledd opp i lov. Annet ledd er nytt og oppstiller en plikt for tilvirker til å rapportere inn til politiet.

Til § 49

Første ledd er nytt, og oppstiller et pålegg for våpentilvirker til bare å foreta levering til person som har våpenkort for gjenstandene, hvis slikt kreves, jf. forslag til nye §§ 14 annet ledd og 15.

Annet ledd løfter våpenforskriften § 50 første ledd opp i lov.

Til § 50

Bestemmelsen løfter våpenforskriften § 50 femte ledd opp i lov.

Til § 51

Bestemmelsens første ledd viderefører våpenloven § 21 første ledd første punktum. Annet ledd

er nytt og oppstiller vilkår om at kravene i forslag til ny §§ 16 til 18 er oppfylt før tillatelse etter første ledd gis. Tredje ledd løfter våpenforskriften § 51 første ledd opp i lov.

Til § 52

Bestemmelsen viderefører våpenloven § 8 tredje ledd uten materielle endringer. Nytt annet ledd oppstiller vilkår om at kravene i forslag til ny §§ 16 til 18 er oppfylt før tillatelse etter første ledd gis.

Til § 53

Bestemmelsen er basert på våpenloven § 1 annet ledd første punktum og våpenforskriften § 1 tredje og fjerde ledd. Annet ledd pålegger Kongen i forskrift å gi regler om hvilke krav som stilles for at skytevåpenet er deaktivert mv. Tredje ledd gir Kongen hjemmel til å bestemme i hvilken grad reglene ikke skal gjelde for tidligere deaktiverte våpen. Dette reguleres i dag av våpenforskriften § 1 fjerde ledd som slår fast at våpen deaktivert før forskriften trådte i kraft, fortsatt skal anses som deaktivert.

Til § 54

Ny bestemmelse. Politiet pålegges å ta i mot våpen, våpendeler og ammunisjon til destruering. Dette er en tjeneste som skal være gratis, som vil kunne være et incentiv for våpeninnehavere til å sørge for å få destruert våpen det ikke lenger er behov for, eller som er utslitt. Destruksjonen er avgjørende i forhold til når et skytevåpen eller deaktivert skytevåpen ikke lenger er registreringspliktig. Destruksjonen forutsettes utført så grundig at gjenstandene ikke under noen omstendighet vil kunne rekonstrueres uten at de i realiteten tilvirkes på nytt.

Til § 55

Bestemmelsen er basert på våpenforskriften § 93, og er utformet for å ivareta våre internasjonale forpliktelser om merking av skytevåpen, registreringspliktig våpendel og ammunisjon. Det er i femte ledd oppstilt en obligatorisk forskriftshjemmel for Kongen til i forskrift å gi nærmere regler om merking.

Til § 56

Bestemmelsen viderefører våpenloven § 27, uten materielle endringer.

Til § 57

Bestemmelsen viderefører våpenloven § 28, uten materielle endringer.

Til § 58

Bestemmelsen løfter våpenforskriften § 24 første og annet ledd med unntak av siste punktum opp i lov, uten materielle endringer. Det anses ikke nødvendig å oppstille en plikt til å sende inn utskrift av årsmøteprotokoll med årsberetning og regnskap rutinemessig, men det understrekes at politiet kan be om slik dokumentasjon når politiet finner det ønskelig. Det samme gjelder annen dokumentasjon som viser om vilkårene for godkjenningen er til stede.

Til § 59

Ny bestemmelse som i første ledd oppstiller meldeplikt for skytter- og våpensamlerorganisasjoner om visse handlinger som skjer i forbindelse med aktiviteter som organisasjonen arrangerer. Organisasjonen må ha positiv kunnskap om forholdet for at meldeplikten skal inntre. Meldeplikten gjelder bare for forhold av betydning for vedkommendes skikkethet til å eie eller inneha skytevåpen, registreringspliktig våpendel eller ammunisjon, jf. henvisningen til ny § 16.

Etter annet ledd skal politiet gis tilgang til medlemsregistrene. Det oppstilles ingen plikt til å sende inn medlemslister med bestemte mellomrom, men politiet kan pålegge organisasjonene å sende slike inn når politiet finner det ønskelig.

Til § 60

Bestemmelsen er en omformulering av prinsippet i våpenforskriften § 25, og løfter denne opp i lov. Politidirektoratet skal ikke godkjenne skyteprogram eller endring i dette, men bare godkjenne at andre typer skytevåpen enn dem organisasjonen allerede har skyteprogram for, kan brukes i nye eller endrede skyteprogram. Når slik godkjenning av skytevåpentyper foreligger, kan det gi grunnlag for tillatelse etter forslag til ny § 14. Det er ikke tilsett noen realitetsendring, men en klargjøring av at det ikke er skyteprogrammet i seg selv som trenger godkjenning.

Til § 61

Ny bestemmelse, som er basert på våpenloven § 27 a annet ledd og våpenforskriften §§ 104 og 105.

Bokstav b siste punktum presiserer at kontroll av oppbevaring i private hjem bare kan gjennomføres etter minst 48 timers forhåndsvarsel. Slikt forhåndsvarsel behøver ikke gis ved kontroll av oppbevaring utenfor private hjem.

Til § 62

Ny bestemmelse. Politiets våpenforvaltning kan gis direkte tilgang til politiets registre til politimessige formål eller opplysninger fra disse kan utleveres til dem. Hvilke opplysninger som kan utleveres, reguleres i forskrift til det aktuelle register (politiregisterforskriften). Tilgang til direkte søk gis ved bemyndigelse hvor dette kreves.

Til § 63

Ny bestemmelse med en henvisning til forslag til ny bestemmelse i helsepersonelloven § 34a, jf. lovforslaget § 71 nr. 1. Dette lovforslaget baserer seg på helsepersonelloven § 34 om meldeplikt for helsepersonell knyttet til personer med førerkort eller sertifikat. Bestemmelsen i forslaget pålegger lege, psykolog eller optiker meldeplikt dersom de finner at en pasient med våpenkort, våpenlånstillatelse eller bevilling til handel, utleie, megling eller tilvirking ikke fyller kravet til helse, jf. forslag til ny § 16. De nærmere regler gis i forskrift.

Til § 64

Ny bestemmelse som er basert på våpenloven § 31 fjerde ledd og våpenforskriften § 98.

Første ledd gir hjemmel til å føre et sentralt elektronisk våpenregister, jf. personopplysningsloven §§ 8 og 9. Annet ledd presiserer at registeret bare skal inneholde opplysninger som er nødvendige for gjennomføringen av kontrollen med skytevåpen mv.

Tredje ledd gir lege, psykolog og optiker en begrenset tilgang til våpenregisteret for opplysninger om pasienter er registrert. Slik tilgang er nødvendig for å unngå brudd på taushetsplikt. Fjerde ledd oppstiller en obligatorisk forskriftshjemmel for Kongen. Det vil være en fordel om tingretten og eventuelt bostyrere gis tilgang til registeret ved bestemmelse i forskrift, jf. fjerde

ledd bokstav c, idet dette fører til mindre arbeidsbelastning for politiet.

Til § 65

Ny bestemmelse som delvis er basert på våpenloven § 31 annet og tredje ledd, og som løfter våpenforskriften § 100 opp i lov. Annet ledd åpner opp for et årlig gebyr knyttet til det å eie eller inneha skytevåpen og registreringspliktig våpendel, samt det å ha bevilling, jf. forslag til nytt kapittel 9 og 10. Tredje ledd gir Kongen hjemmel til å gi bestemmelser som i dag er gitt i våpenforskriften § 100, om at utgifter til deaktivering, ombygging og etterkontroll skal betales av våpeneieren eller våpeninnehaveren, og om betaling av statens utgifter til kontroll av skytevåpen eller skytevåpentypen, godkjenning av halvautomatiske rifler til sivilt bruk og merking. Destruering er unntatt, jf. § 54 første ledd.

Til § 66

Bestemmelse om klageadgang følger i dag av våpenloven § 30. Forslaget til ny ordlyd i § 66 er basert på forvaltningsloven § 28. Bestemmelsen er tatt med av pedagogiske årsaker. Klageadgangen som følger av forvaltningslovens bestemmelser.

Til § 67

Straffebestemmelsen er basert på våpenloven § 33 første ledd. Strafferammen etter første punktum er økt fra bøter eller fengsel i inntil 3 måneder til bot og fengsel inntil 6 måneder. Den økte straffe-

rammen vil hjemle både pågripelse og fengsling i medhold av straffeprosessloven § 171. Annet punktum foreslås i hovedsak videreført uendret, for at forhold som i dag rammes av § 33 annet punktum, men ikke av ny straffelov § 190, fortsatt skal kunne straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

Til § 68

Bestemmelsen viderefører våpenloven § 34 om våpenamnesti.

Til § 69

Bestemmelsen er ny, og oppstiller forskriftshjemler hvor Kongen kan gi regler til gjennomføring og utfylling av denne lov. Obligatoriske forskriftshjemler hvor Kongen skal gi regler til gjennomføring og utfylling av denne lov er gitt i de konkrete bestemmelser eller i lovens delkapitler.

Til § 70

Bestemmelsen er basert på våpenloven § 36.

Til § 71

Ny bestemmelse om endringer i andre lover. Det forutsettes at ny straffelov av 2005 tar til å gjelde før ny våpenlov. Dersom våpenloven trer i kraft før ny straffelov av 2005, vil våpenloven § 27 b annet og tredje ledd, § 33 første ledd annet punktum og annet ledd måtte videreføres som overgangsbestemmelser til ny straffelov av 2005 trer i kraft.

Kapittel 37

Lovforslaget

Lov [...] om skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon mv. (våpenloven)

Kapittel 1 Lovens formål, aktsomhetsplikt, definisjoner og virkeområde

§ 1 Lovens formål

Formålet med loven er å

- a) sikre samfunnet mot uønskede hendelser med våpen,
- b) sikre offentlig myndighet tilstrekkelig kontroll med våpen i sivilt eie for dette formål, samtidig som det tas hensyn til den enkeltes mulighet til å inneha våpen til lovlige formål, og
- c) gi grunnlag for at våpeninnehavere og organisasjoner kan ivareta og utvikle en god våpenkultur, i samarbeid med offentlig myndighet.

§ 2 Generell aktsomhetsplikt

Enhver som bruker, behandler, oppbevarer, overdrar, tilvirker eller på annen måte er i befatning med våpen, våpendeler eller ammunisjon skal opptre aktsomt slik at det ikke kan oppstå fare eller voldes skade.

§ 3 Definisjoner

I denne lov forstås med:

1. Våpen: Skytevåpen og andre våpen eller lignende som reguleres i eller i medhold av § 12.
2. Skytevåpen:
 - a) Våpen som med ladning av krutt eller annet drivmiddel, eller ved en mekanisk eller elektrisk innretning kan skyte ut kuler, hagl, piler eller andre prosjektiler,
 - b) våpen eller apparater for utskyting eller utsending av sprengladninger, gass, signallys, stråling, raketter eller lignende, herunder flammekastere,

- c) våpenimitasjoner og lignende som enkelt kan gjøres om slik at skarp ammunisjon kan avfyres, og
 - d) våpen som nevnt i bokstav a til c som er deaktivert, jf. nr. 9.
 - e) Våpen som nevnt i bokstav a til c som på grunn av konstruksjon ikke kan brukes som skytevåpen og heller ikke enkelt kan utbedres eller gjøres om slik at det kan brukes til å skyte med.
3. Våpendeler: Enhver del, komponent eller erstatningsdel som er spesielt konstruert for et skytevåpen.
 4. Registreringspliktige våpendeler: Låskasser og piper til skytevåpen. Innstikningspiper anses likevel bare som registreringspliktige våpendeler når de kan brukes i skytevåpen som nevnt i § 4 tredje ledd. Som registreringspliktige våpendeler regnes også boksmagasiner til tohåndsskytevåpen med magasinkapasitet over 10 skudd, og boksmagasiner til enhåndsskytevåpen med magasin-kapasitet over 20 skudd.
 5. Vital del:
 - a) Sluttstykke, låskasse eller pipe til skytevåpen.
 - b) For skytevåpen som lades ved at våpenet brekkes, regnes pipe, forskjefte, baskyle eller avtrekkermekanisme som vital del.
 - c) For enkeltløpede hagler som lades ved at våpenet brekkes, regnes ikke forskjefte som vital del.
 - d) Med vital del på pistol regnes våpenets ramkestykke, pipe, sleide eller sluttstykke.
 - e) Med vital del på revolver regnes ramkestykke, pipe, sylinder eller tønne.
 6. Ammunisjon:
 - a) Patroner bestående av prosjektil, hylse, drivladning og tennmiddel,

- b) prosjektiler av enhver art bestemt for utskyting eller utsending fra skytevåpen som nevnt i nr. 2 bokstav a til c,
 - c) hylser når de er forsynt med drivladning eller tennmiddel,
 - d) håndgranater, bomber, raketter, miner og lignende,
 - e) lys-, brann-, gift- og tåregassbokser, og
 - f) gift- og tåregasser til bruk i skytevåpen som nevnt i nr. 2 bokstav a til c eller i ammunisjon som nevnt i bokstav a, b, d og e.
7. Tilvirking: Produksjon, tilpasning, og ombygging av skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler og produksjon av ammunisjon som ikke går inn under lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer (gjelder bare for Svalbard) eller brann- og eksplosjonsvernloven.
 8. Reparasjon: Enhver utbedring av feil og mangler på skytevåpen og registreringspliktige våpendeler.
 9. Deaktivering: Gjøre et skytevåpen varig ubrukbart ved at alle vesentlige deler av skytevåpenet gjøres permanent ubrukelige, og slik at disse ikke kan fjernes, erstattes eller modifiseres på en måte som vil gjøre det mulig å reaktivere skytevåpenet.
 10. Våpenhandler: Person som etter § 38 første ledd har bevilling til å drive handel med skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon som ikke går inn under lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer (gjelder bare for Svalbard) eller brann- og eksplosjonsvernloven.
 11. Våpenutleier: Person som etter § 38 annet ledd har bevilling til å drive utleie av skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler.
 12. Våpenmegler: Person som etter § 45 har bevilling til å drive megling med skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon.
 13. Våpentilvirker: Person som etter § 46 har bevilling til å drive tilvirkning, reparasjon eller deaktivering av skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler for salg, eller til å drive tilvirkning av ammunisjon som ikke går inn under lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer (gjelder bare for Svalbard) eller brann- og eksplosjonsvernloven for salg.

Kongen kan bestemme at andre våpendeler enn de som er nevnt i første ledd nr. 4 skal regnes som registreringspliktige våpendeler.

§ 4 Saklig virkeområde

Loven gjelder for våpen, våpendeler og ammunisjon.

Loven gjelder ikke for våpen, våpendeler eller ammunisjon som er bestemt for eller tilhører Forsvaret eller politiet. Kongen fastsetter de bestemmelser som skal gjelde for Forsvarets anvendelse av ammunisjon.

Dersom annet ikke er bestemt i eller i medhold av denne lov, gjelder loven ikke for

- a) apparater for slakting, signalpistoler og andre innretninger for signalgiving, rednings- og harpungeværer når de av departementet finnes utelukkende egnet for det oppgitte formål,
- b) registreringspliktige våpendeler av skytevåpen som er nevnt i denne paragraf, likevel ikke innstikningspiper som kan brukes i disse skytevåpen, jf. § 3 første ledd nr. 4 annet punktum, eller
- c) ammunisjon som utelukkende kan brukes i skytevåpen som nevnt i denne paragraf.

Kongen bestemmer i hvilken utstrekning loven skal gjelde for deaktiverte skytevåpen og luft- og fjærvåpen, i den utstrekning ikke annet er bestemt i denne lov.

§ 5 Stedlig virkeområde

Loven gjelder også for Svalbard, Jan Mayen, de norske bilandene, på norsk fartøy, boreplattform eller lignende flyttbar innretning, med de endringer som Kongen fastsetter av hensyn til de stedlige eller andre særlige forhold.

§ 6 Unntak fra loven eller enkelte av dens bestemmelser

Kongen kan helt eller delvis gjøre unntak fra loven eller enkelte av dens bestemmelser for andre arter av skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon enn de som er nevnt i § 4 tredje ledd.

Kongen kan helt eller delvis gjøre unntak fra loven eller enkelte av dens bestemmelser for tidsbegrenset bevæpning av norsk fartøy.

Kapittel 2 Tillatte og forbudte våpen, våpendeler og ammunisjon

§ 7 Tillatte våpen, våpendeler og ammunisjon

Det er bare tillatt å erverve, eie, inneha, innføre, utføre, tilvirke, overdra eller overlate våpen, våpendeler og ammunisjon som ikke er forbudt i medhold av eller i forskrift gitt i medhold av §§ 8, 9, 10, 11 eller 12, og på de vilkår som følger av denne lov.

Våpen, våpendeler om ammunisjon som er forbudt i medhold av eller i forskrift gitt i medhold av §§ 8, 9, 10, 11 eller 12 er likevel tillatt å erverve, eie, inneha, innføre, utføre, tilvirke, overdra eller overlate dersom det er gitt dispensasjon i medhold av § 13.

§ 8 *Forbudte skytevåpen*

Følgende skytevåpen er forbudt:

- a) skytevåpen som vanligvis brukes som krigsvåpen,
- b) halvautomatiske skytevåpen, og
- c) skytevåpen kamuflert som annen gjenstand.

Kongen kan i forskrift forby andre skytevåpen enn de som er nevnt i § 9 som gjennom sin utforming eller virkemåte fremstår som særlig farlig eller uten aktverdig anvendelsesområde.

§ 9 *Halvautomatiske skytevåpen*

Halvautomatiske pistoler er tillatte skytevåpen, med unntak av pistoler som forbys i forskrift.

Halvautomatiske hagler er tillatte skytevåpen, med unntak av hagler som forbys i forskrift.

Halvautomatiske rifler er forbudte skytevåpen, med unntak av rifler som tillates i forskrift.

Kongen kan i forskrift forby halvautomatiske pistoler og hagler, jf. første og annet ledd, som enkelt kan omgjøres til å avgi halvautomatisk ild, eller som gjennom sin utforming eller virkemåte fremstår som særlig farlig eller uten aktverdig anvendelsesområde.

Kongen kan i forskrift tillate halvautomatiske rifler, jf. tredje ledd, som ikke enkelt kan omgjøres til å avgi halvautomatiske ild, og som gjennom sin utforming eller virkemåte ikke fremstår som særlig farlig og som har et aktverdig anvendelsesområde.

§ 10 *Forbudte våpendeler*

Våpendeler som endrer skytevåpenet slik at dets virkeområde fremstår som særlig farlig eller uten aktverdig anvendelsesområde, er forbudte våpendeler.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om hvilke våpendeler som er forbudte.

§ 11 *Forbudt ammunisjon*

Følgende ammunisjon er forbudt:

- a) panserbrytende ammunisjon,
- b) brannstiftende ammunisjon,
- c) eksplosiv ammunisjon, og
- d) ammunisjon og prosjektiler med ekspanderende effekt til pistol og revolver med sentertenning, med unntak av når dette brukes til konkurranseskyting.

§ 12 *Våpen eller lignende som ikke anses som skytevåpen*

Kongen kan i forskrift forby særlig farlige gjenstander som ikke anses som skytevåpen etter § 3 første ledd nr. 2, som fremstår som voldsprodukter og uten aktverdig formål.

Kongen kan bestemme at loven helt eller delvis skal gjelde for andre farlige gjenstander enn de som forbys i medhold av først ledd og som ikke anses som skytevåpen etter § 3 første ledd nr. 2.

§ 13 *Dispensasjon fra forbud*

Når det foreligger særlige grunner, kan Kongen i forskrift eller i enkelttilfeller dispensere fra forbud i § 7 første ledd, jf. §§ 8, 9, 10, 11 eller 12, dersom hensynet til den offentlige sikkerhet og orden ikke er til hinder for det.

Kapittel 3 Erverv mv. av skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon

§ 14 *Tillatelse til å erverve, eie og inneha skytevåpen og registreringspliktige våpendeler*

Den som vil erverve skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler, skal ha tillatelse fra politimesteren (ervertstillatelse). Ved førstegangs søknad om ervertstillatelse skal enhver avgi egen-erklæring og fremlegge legererklæring. Ved senere søknad om ervertstillatelse skal enhver avgi egen-erklæring og enhver kan bli pålagt å fremlegge legererklæring. Den som har en myndig person i sitt husstandsfellesskap, skal legge frem bekrefteelse på at vedkommende er kjent med søknaden om ervertstillatelse. Enhver kan innkalles til intervju i forbindelse med søknad om ervertstillatelse.

Den som vil eie eller inneha skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler, skal ha tillatelse fra politimesteren (våpenkort). Tillatelsen er betinget av at vedkommende avgir regelmessige egen-erklæringer. Dersom særlige grunner foreligger, kan tillatelse gis for et bestemt tidsrom.

Dersom kravene i §§ 16 til 18 eller § 19 er oppfylt, kan politimesteren gi tillatelse etter første og annet ledd. Slik tillatelse kan gjøres avhengig av vilkår som fastsettes av politimesteren dersom særlige grunner foreligger.

Tillatelse etter første og annet ledd gis av politimesteren på søkerens bosted eller av politimesteren på oppholdsstedet dersom personen ikke har bopel i riket. Person som er bosatt i annet EØS-land må fremlegge samtykke til ervert fra vedkommende lands myndigheter før ervertstillatelse kan gis.

Kongen gir i forskrift nærmere regler om egen-erklæringer.

§ 15 Tillatelse til å erverve, eie og inneha ammunisjon

Den som vil erverve, eie eller inneha ammunisjon, skal ha våpenkort til skytevåpen ammunisjonen er tenkt brukt til.

For å kunne erverve, eie eller inneha ammunisjon uten våpenkort kreves tillatelse fra politimesteren. Bestemmelsene i § 14 tredje ledd, jf. §§ 16 til 18 eller § 19, gjelder tilsvarende. Tillatelse gis av politimesteren på søkerens bosted eller av politimesteren på oppholdsstedet dersom søkeren ikke har bopel i Norge. Tillatelsen må omfatte et bestemt kvantum og kan ikke gjøres gjeldende lenger enn 3 måneder.

§ 16 Krav til personlig skikkethet

Tillatelse etter § 14 kan bare gis til person som oppfyller krav til pålitelighet, edruelighet og helse, og som ikke av særlige grunner kan anses uskikket til å ha skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler.

Utenlandsk person skal fremlegge tilfredsstillende dokumentasjon på at vedkommende oppfyller kravene i første ledd. Dersom vedkommende ikke kan fremlegge slik dokumentasjon, kan politimesteren beslutte krav om inntil 5 års botid i Norge før tillatelse kan gis.

Dersom personen ikke oppfyller kravene i første ledd, kan politimesteren ilegge vedkommende en karantenetid før tillatelse kan gis.

Kongen gir i forskrift nærmere regler om krav til pålitelighet, edruelighet og helse, samt regler om krav til tilfredsstillende dokumentasjon for utlendinger, botidskrav og karantenetid.

§ 17 Krav til alder

Tillatelse etter § 14 kan bare gis til person over 18 år.

Tillatelse etter § 14 til å erverve, eie eller inneha revolver eller pistol eller registreringspliktige våpendeler til slike skytevåpen, kan bare gis til person over 21 år.

Politimesteren kan dispensere fra alderskravet i første ledd til person over 16 år når særlige grunner foreligger og når skytevåpenet kan oppbevares av verge eller annen person som oppfyller krav i denne paragraf og § 16. Søknad fra umyndig må være tiltrådt av verge. Politimesteren kan også dispensere fra alderskravet i annet ledd til person over 18 år når særlige grunner foreligger og for en periode inntil 1 år. Ved erverv av skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler ved arv, kan politimesteren dispensere fra aldersbestemmelsene på de vilkår han finner nødvendig i hvert enkelt tilfelle.

Kongen kan fastsette høyere aldersgrense for andre arter skytevåpen og registreringspliktige våpendeler enn de som er nevnt i annet ledd, likevel ikke over 21 år.

§ 18 Krav til behov eller annen rimelig grunn

Tillatelse etter § 14 kan bare gis til person som har behov eller annen rimelig grunn for å ha skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler.

Som behov eller annen rimelig grunn regnes blant annet

- a) jakt, jf. § 20,
- b) konkurranseskyting, jf. § 21,
- c) samling, jf. § 22,
- d) arv og affeksjon,
- e) slakting, utryddelse av skadedyr og jakt på sel,
- f) at skytevåpenet eller den registreringspliktige våpendelen skal brukes av andre som ikke kan erverve gjenstandene på grunn av alder, og
- g) museumsformål.

§ 19 Juridiske personers erverv mv. av skytevåpen og registreringspliktige våpendeler

Juridisk person kan bare gis tillatelse etter § 14 til å erverve, eie og inneha skytevåpen og registreringspliktige våpendeler dersom vedkommende oppfyller krav til pålitelighet som nevnt i § 16 og krav til behov eller annen rimelig grunn for å ha skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler som nevnt i § 18.

Tillatelse etter første ledd kan bare gis hvis den som er ansvarlig for utlevering, bruk og oppbevaring av skytevåpen og registreringspliktige våpendeler (den våpenansvarlige), oppfyller kravene til personlig skikkethet og alder som nevnt i §§ 16 og 17.

Plikten til å avgi egenerklæring og fremlegge legeerklæring etter § 14 første og annet ledd gjelder i den utstrekning Kongen bestemmer i forskrift eller politimesteren i enkelttilfeller bestemmer.

§ 20 Erverv mv. av skytevåpen og registreringspliktige våpendeler til jakt

Tillatelse etter § 14 til å erverve, eie og inneha skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler til jakt kan gis til person som er innført i Jegerregisteret.

Person som oppfyller kravet i første ledd kan erverve, eie og inneha et bestemt antall skytevåpen til jakt uten at vedkommende dokumenterer behovet for det enkelte skytevåpenet.

Tillatelse etter første ledd kan bare gis dersom skytevåpenet etter viltlovgivningen er tillatt benyttet til jakt i Norge.

Politimesteren kan dispensere fra kravene i første og tredje ledd dersom særlige grunner foreligger.

§ 21 *Erverv mv. av skytevåpen og registreringspliktige våpendeler til konkurranseskyting*

Tillatelse etter § 14 til å erverve, eie og inneha skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler til konkurranseskyting kan gis til person som kan dokumentere medlemskap og aktivitet i godkjent skytterorganisasjon.

Tillatelse etter første ledd kan bare gis dersom skytevåpenet er godkjent av Politidirektoratet, jf. § 60, til bruk i skyteprogram som vedkommende skytterorganisasjon administrerer.

Politimesteren kan dispensere fra kravene i første og annet ledd dersom særlige grunner foreligger.

§ 22 *Erverv mv. av skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon til privat samling*

Den som vil samle på skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon, skal ha særskilt tillatelse fra politimesteren. Slik særskilt tillatelse kan gis til person over 21 år som oppfyller kravene til personlig skikkethet som nevnt i § 16 og som kan dokumentere medlemskap og aktivitet i godkjent våpensamlerorganisasjon. Politimesteren kan gi vedkommende tillatelse til å samle på skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon innenfor et klart definert, våpenhistorisk og nasjonalt begrunnet samleområde.

Den som har særskilt tillatelse etter første ledd, kan gis tillatelse etter § 14 til å erverve, eie og inneha skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon til privat samling innenfor vedkommendes godkjente samleområde.

Politimesteren kan dispensere fra kravene i første og annet ledd dersom særlige grunner foreligger.

§ 23 *Kjøp av ammunisjon til tilvirking av eksplosiv vare*

Den som etter lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer (gjelder bare på Svalbard) eller brann- og eksplosjonsvernloven har tillatelse til å tilvirke eksplosiv vare for salg, kan kjøpe ammunisjon som trengs til tilvirkingen uten tillatelse.

Kapittel 4 Utlån og annen overlatelse av skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon

§ 24 *Krav ved utlån*

Den som har våpenkort, kan låne ut eget skytevåpen eller registreringspliktig våpendel til person som selv har våpenkort for tilsvarende skytevåpen eller registreringspliktig våpendel. Den som ikke har våpenkort for tilsvarende skytevåpen eller registreringspliktig våpendel, kan låne skytevåpen eller registreringspliktig våpendel etter tillatelse fra politimesteren (våpenlånetillatelse).

Dersom kravene i § 14, jf. §§ 16 til 18 eller 19, er oppfylt, kan politimesteren gi tillatelse etter første ledd annet punktum. Slik tillatelse kan gjøres avhengig av vilkår som fastsettes av politimesteren dersom særlig grunner foreligger.

I låneperioden anses låntakeren som innehaver. Den som overlater skytevåpen eller registreringspliktig våpendel, skal gi mottakeren skriftlig utlånserklæring med opplysning om til hvilket bruk og for hvilken tid skytevåpenet eller den registreringspliktige våpendelen er overlatt. Ved utlån utover 4 uker skal den som overlater skytevåpen eller registreringspliktig våpendel, straks oversende kopi av utlånserklæringen til politimesteren.

Utlånserklæringen i kombinasjon med lånens våpenkort eller våpenlånetillatelse, trer i stedet for våpenkort for det aktuelle skytevåpenet eller den registreringspliktige våpendelen.

Utlån etter første og annet ledd kan skje i inntil 6 måneder.

Bestemmelsene i denne paragraf gjelder ikke hvis skytevåpenet bare blir brukt i nærvær av og under direkte tilsyn av den som har våpenkort til skytevåpenet.

§ 25 *Overdragelse eller overlatelse til person under 18 år mv.*

Ingen må overdra eller overlate revolver eller pistol eller registreringspliktig våpendel til slike skytevåpen, til person under 21 år, eller andre skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon til person under 18.

Politimesteren kan dispensere fra alderskravene i første ledd når særlige grunner foreligger. Slik dispensasjon kan ikke gis når vedkommende er under 16 år, eller under 18 år for revolver eller pistol.

Bestemmelsene i første og annet ledd er ikke til hinder for at slike gjenstander, uten dispensasjon fra politimesteren, overlates til person under

18 år til kortvarig bruk under forsvarlig tilsyn, når foreldrene eller den som har omsorgen for vedkommende samtykker. Bestemmelsene i første og annet ledd er heller ikke til hinder for at person under 18 år i egenskap av ansatt, gis befatning med skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon, når rimelige krav til aktsomhet er ivarettatt.

Dersom bestemmelsene i første til tredje ledd ikke er overholdt, kan politiet ta gjenstandene i forvaring. Gjenstandene utleveres etter anmodning av eieren eller, hvis dette er vedkommende selv, av foreldrene eller den som har omsorgen for vedkommende. Er gjenstandene ikke forlangt utlevert innen 1 år, kan politiet destruere gjenstandene.

Bestemmelsene i denne paragraf gjelder også for skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon som nevnt i § 4 tredje ledd.

Kongen kan fastsette høyere aldersgrense for andre arter skytevåpen og registreringspliktige våpendeler enn pistol og revolver eller registreringspliktig våpendel til slike skytevåpen, likevel ikke over 21 år.

§ 26 *Overlatelse av ammunisjon*

Til den som har våpenkort eller utlånserklæring sammen med våpenkort eller våpenlånstillatelse, kan ammunisjon til vedkommende skytevåpen overlates i rimelige mengder.

For øvrig må ammunisjon ikke overlates til person som ikke har tillatelse som nevnt i § 15 annet ledd eller som ikke etter § 23 kan erverve ammunisjon uten tillatelse.

Kapittel 5 Oppbevaring, transport og forsendelse mv.

§ 27 *Krav til oppbevaring*

Den som eier eller innehar skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon skal oppbevare gjenstandene på egen fast bopel.

Skytevåpen eller en vital våpendel av skytevåpenet skal oppbevares forsvarlig nedlåst i godkjent våpenskap eller våpenrom. Oppbevares bare en vital våpendel av skytevåpenet i godkjent våpenskap eller våpenrom, skal resten av skytevåpenet oppbevares forsvarlig nedlåst.

Registreringspliktige våpendeler og ammunisjon skal oppbevares forsvarlig nedlåst.

Ved midlertidig oppbevaring av skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon som medbringes i forbindelse med legitim bruk, hvor det ikke er mulig å oppbevare gjenstandene i henhold til kravene i første til tredje ledd, skal

gjenstandene oppbevares under forsvarlig tilsyn. Skytevåpen kan midlertidig forlates uten tilsyn dersom en vital del av skytevåpenet tas med og oppbevares under forsvarlig tilsyn.

Politimesteren kan gi særlig pålegg om oppbevaring.

Kongen gir i forskrift nærmere regler om oppbevaring, herunder om godkjente våpenskap og våpenrom, midlertidig oppbevaring hos andre og skytterorganisasjonenes oppbevaring av skytevåpen mv.

Kongen kan bestemme at reglene om oppbevaring også skal gjelde for skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon som nevnt i § 4 tredje ledd.

§ 28 *Krav ved transport og forsendelse*

Under transport skal skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon være under forsvarlig tilsyn slik at gjenstandene ikke kommer på avveie. Skytevåpen skal under transport være tomt for ammunisjon og nedpakket. På offentlig sted er det ikke tillatt å transportere skytevåpen i hylster eller lignende som bæres på kroppen.

Transporteres skytevåpen i privat motorvogn, skal det være anbrakt slik at det ikke er lett tilgjengelig. Skytevåpenet kan da oppbevares udelt, dersom det er under forsvarlig tilsyn. Forlates motorvognen uten forsvarlig tilsyn, skal en vital del av skytevåpenet medbringes. Skytevåpenets hoveddel og ammunisjon kan etterlates innlåst dersom det skjules på en forsvarlig måte.

Transporteres skytevåpenet som reisegods eller ved forsendelse, skal en vital del av skytevåpenet fjernes eller skytevåpenet sikres på annen måte slik at det ikke kan brukes. Registreringspliktig våpendel og ammunisjon sikres på forsvarlig måte.

§ 29 *Våpeninnehavers plikt til å ha med seg våpenkort mv.*

Våpeninnehaveren skal alltid ha med seg våpenkort når vedkommende bærer eller fører med seg skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon. Dersom skytevåpenet, registreringspliktig våpendel og ammunisjon er lånt eller leid, skal utlånserklæring tas med sammen med våpenkort eller våpenlånstillatelse.

Dokumentasjon som nevnt i første ledd, skal på forlangende av politiet vises frem for kontroll. Har ikke vedkommende med seg slik dokumentasjon ved kontroll, skal politiet ta skytevåpenet, den registreringspliktige våpendelen eller ammunisjonen i forvaring inntil dokumentasjonen er forevist.

Politiet kan likevel la vedkommende beholde skytevåpenet, den registreringspliktige våpendelen eller ammunisjonen dersom dette ikke er betenkelig.

Kapittel 6 Tilbakekall av våpenkort mv., bevilling og godkjenning samt overlattelse av skytevåpen mv. til politiet

§ 30 Tilbakekall av våpenkort mv.

Politimesteren skal tilbakekalle våpenkort hvis innehaveren ikke lenger oppfyller krav til pålitelighet, edruelighet eller helse, eller dersom vedkommende av særlige grunner kan anses uskikket til å ha skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler, jf. § 16 første ledd.

Politimesteren skal også tilbakekalle våpenkort hvis innehaveren ikke lenger har behov for eller annen rimelig grunn til å ha skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler, jf. § 18 første ledd.

For tilbakekall av tillatelse til å eie og inneha ammunisjon etter § 15 annet ledd gjelder bestemmelsene i første og annet ledd tilsvarende.

Blir våpenkort tilbakekalt etter første eller annet ledd, skal våpenkortet og i tilfelle skytevåpenet straks overlates til politiet. Politimesteren kan beslutte at også registreringspliktige våpendeler og ammunisjon skal overlates til politiet. Tilhører gjenstandene en annen enn innehaveren, skal de utleveres eieren, og ellers avhendes. Har slik avhendelse ikke funnet sted innen 1 år, kan politimesteren beslutte at gjenstandene skal destrueres.

Politimesteren kan beslutte at skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon skal tas i forvaring dersom det er gitt forhåndsvarsel om tilbakekall av våpenkort.

Dersom det er grunn til å tro at vilkårene for tilbakekall etter første ledd er til stede og det ikke er tid til å gi forhåndsvarsel etter femte ledd, kan politiet beslutte at skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon tas i forvaring i inntil 2 uker i påvente av forhåndsvarsel.

Politimesteren kan beslutte at skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon som nevnt i § 4 tredje ledd, skal overlates til politiet når vilkårene etter første og annet ledd er til stede. Bestemmelsene i fjerde ledd tredje og fjerde punktum gjelder tilsvarende.

Blir våpenkort eller tillatelse til å eie eller inneha ammunisjon etter § 15 annet ledd tilbakekalt etter første, annet eller tredje ledd, kan politimesteren nedlegge forbud mot at vedkommende eier eller innehar skytevåpen, registreringsplik-

tige våpendeler eller ammunisjon som nevnt i § 4 tredje ledd. Slikt forbud kan ikke nedlegges for lengre tid enn tilbakekallet gjelder. Det samme gjelder dersom politimesteren har besluttet at skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon skal overlates til politiet etter syvende ledd. Forbud etter dette ledd kan også nedlegges overfor person som ikke har våpenkort.

Denne paragraf kommer til anvendelse for ervervstillatelse som nevnt i § 14 første ledd og § 15 annet ledd, særskilt tillatelse som nevnt i § 22 første ledd og våpenlånetillatelse som nevnt i § 24 første ledd så langt den passer.

§ 31 Tilbakekall av bevilling og godkjenning

Bevilling gitt i medhold av kapittel 9 eller 10 skal tilbakekalles av den myndighet som har gitt den, hvis innehaveren ikke lenger oppfyller krav til pålitelighet, edruelighet eller helse, eller dersom vedkommende av særlige grunner kan anses uskikket til å ha skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler, jf. § 16 første ledd. Slik bevilling kan også tilbakekalles hvis innehaveren ikke lenger oppfyller andre vilkår for å få bevilling, eller hvis vedkommende overtrer de regler som gjelder for utøvelsen av bevillingen.

Politidirektoratet kan tilbakekalle godkjenning av skytter- og våpensamlerorganisasjoner hvis organisasjonen ikke lenger oppfyller vilkår for godkjenning, jf. § 58 annet ledd, eller hvis organisasjonen ikke overholder plikter etter § 59.

Kapittel 7 Dødsbo og konkursbo

§ 32 Dødsbo

Arvingene har rett til å oppbevare skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon i henhold til bestemmelsene i § 27 annet eller tredje ledd i inntil 4 uker etter arvelaters død.

Arvingene skal innen fristen i første ledd søke om politimesterens samtykke til fortsatt oppbevaring av gjenstandene. Politimesteren skal ved samtykke fastsette vilkår for fortsatt oppbevaring. Dersom samtykke ikke gis, skal gjenstandene overlates til politiet eller overdras til person som har tillatelse til å erverve disse.

Når tingretten mottar melding om dødsfall, skal tingretten straks undersøke om avdøde var eier eller innehaver av skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler. Tingretten skal straks underrette politiet dersom avdøde var eier eller innehaver av slike gjenstander. Tingretten skal samtidig underrette arvingene om dette og om arvingens plikter etter første og annet ledd.

§ 33 Konkursbo

Ved åpning av konkurs skal bostyrer straks undersøke om konkursboet eier eller innehar skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler. Bostyreren har rett til å oppbevare skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon i henhold til bestemmelsene i § 27 annet eller tredje ledd i inntil 4 uker etter konkursåpning.

Bostyreren skal innen fristen i første ledd annet punktum søke om politimesterens samtykke til fortsatt oppbevaring av gjenstandene. Politimesteren skal ved samtykke fastsette vilkår for fortsatt oppbevaring. Dersom samtykke ikke gis, skal gjenstandene overlates til politiet eller overdras til person som har tillatelse til å erverve disse.

§ 34 Utøvelse av bevilling i dødsbo og konkursbo

Når en bevillingshaver dør eller går konkurs, kan arvingene eller konkursboet utøve bevillingen inntil 1 år fra dødsfallet eller konkursåpningen. Dersom arvingene eller bostyreren vil utøve bevillingen, skal de innen 4 uker etter dødsfallet eller konkursåpningen sende melding til den myndighet som har gitt bevillingen om dette og navn på daglig leder.

Det er et vilkår for fortsatt utøvelse av bevillingen at daglig leder blir godkjent.

§ 35 Oppbevaring hos politiet

Når særlige grunner foreligger, kan politimesteren bestemme at skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon som befinner seg i et dødsbo eller konkursbo, inntil videre skal oppbevares slik politimesteren bestemmer.

Politiet plikter å motta skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon fra dødsbo og konkursbo til oppbevaring. Skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon tilfaller politiet dersom de ikke overdras til ny eier innen 1 år fra overlatelse. Politimesteren kan forlenge fristen.

Kapittel 8 Innførsel og utførsel

§ 36 Tillatelse til å innføre og utføre skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon

Den som vil innføre eller utføre skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon, skal ha tillatelse fra departementet.

Tillatelsen etter første ledd skal angi gjenstandenes art og mengde. Tillatelsen skal gjelde for et bestemt tidsrom, og kan etter søknad forlenges.

Kongen kan bestemme at reglene om innførsel og utførsel gitt i eller i medhold av denne lov

helt eller delvis skal gjelde for skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon som nevnt i § 4 tredje ledd.

For forsendelser av skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon mellom fastlands-Norge og Svalbard kan Kongen fastsette særlige regler uavhengig av bestemmelser gitt i eller i medhold av dette kapittel.

§ 37 Vilkår for å få tillatelse til å innføre skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon

Tillatelse til å innføre skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon kan bare gis til den som har bevilling etter kapittel 9 eller 10. Slik tillatelse kan også gis til den som kan drive handel med ammunisjon etter § 23.

Tillatelse til å innføre skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon kan også gis til den som oppfyller kravene som nevnt i § 14 første og tredje ledd, jf. §§ 16 til 18 eller § 19, eller § 15 dersom det bare gjelder innførsel til eget bruk.

Bestemmelsene om våpenkort i § 14 annet ledd gjelder også for skytevåpen innført i medhold av annet ledd.

Kapittel 9 Handel, utleie og megling med skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon

§ 38 Krav om bevilling

Den som vil drive handel med skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon som ikke går inn under lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer (gjelder bare for Svalbard) eller brann- og eksplosjonsvernloven, skal ha bevilling fra politimesteren. Dersom Kongen ikke bestemmer annet, gjelder dette også skytevåpen som nevnt i § 4 tredje ledd. Bevillingen omfatter bare skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon som er tillatt å overdra i medhold av § 7.

Den som vil drive utleie av skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler, skal ha bevilling fra politimesteren. Dersom Kongen ikke bestemmer annet, gjelder dette også skytevåpen som nevnt i § 4 tredje ledd. Bevillingen omfatter bare skytevåpen og registreringspliktige våpendeler som er tillatt å overlates i medhold av § 7.

Dersom vilkårene i § 39 er oppfylt, kan politimesteren gi bevilling etter første og annet ledd. Bevillingen kan begrenses til å gjelde nærmere bestemte arter skytevåpen og ammunisjon og ellers gjøres avhengig av vilkår som fastsettes av politimesteren.

Bevillingen etter første og annet ledd skal inneholde opplysning om bevillingshaverens navn og forretningssted, bevillingens omfang og de vilkår som gjelder for utøvelsen.

Den som etter lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer (gjelder bare på Svalbard) eller brann- og eksplosjonsvernloven har tillatelse til å tilvirke ammunisjon for salg, kan uten bevilling drive handel med slik ammunisjon av egen eller annens tilvirking som tilvirkingstillatelsen omfatter fra tilvirningssteder eller fra oppbevaringssted som vedkommende har opprettet med tillatelse etter lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer (gjelder bare på Svalbard) eller brann- og eksplosjonsvernloven.

§ 39 *Vilkår for å få bevilling*

Bevilling etter § 38 kan bare gis til den som skal drive næringsvirksomhet og som

- a) er over 21 år,
- b) oppfyller krav til personlig skikkethet for å drive handel med og utleie av skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon, jf. § 16,
- c) oppfyller krav til faglige kvalifikasjoner,
- d) har forretnings- og lagerlokaler som tilfredsstiller regler om oppbevaring av skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon, og
- e) skal holde forretningen åpen i normal forretningsstid.

Bevilling til en juridisk person der daglig leder på grunn av virksomhetens størrelse eller andre omstendigheter ikke selv har den direkte ledelse av den del av virksomheten som krever bevilling etter § 38, kan gjøres betinget av at det ved siden av daglig leder skal være en person som godkjennes som medansvarlig.

§ 40 *Politiattest til person som ansettes hos bevillingshaver*

Våpenhandler og våpenutleier skal kreve fremleggelse av ordinær politiattest av fysisk person som skal ansettes hos bevillingshaveren og som skal ha befattning med skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon.

§ 41 *Unntak fra kravet om våpenkort og ervervstillatelse for våpenhandler*

Bestemmelsen i § 14 annet ledd om våpenkort gjelder ikke for skytevåpen som våpenhandleren har for sin virksomhet når de beror på vedkommendes lager eller i vedkommendes forretning.

Bestemmelsene om ervervstillatelse etter § 14 første ledd og § 15 annet ledd gjelder ikke for

våpenhandleres kjøp av skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon for videresalg. Bestemmelsene som nevnt i første punktum gjelder heller ikke ved kjøp av ammunisjon for videresalg som foretas av tilvirker som går inn under § 23.

§ 42 *Registrering og rapportering*

Våpenhandler skal føre en fortløpende oversikt over kjøp, utlån og salg av skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon.

Oversikt over kjøp og salg skal leveres til politiet innen frist fastsatt i forskrift.

§ 43 *Utlevering fra våpenhandler og våpenutleier*

Våpenhandler skal bare overdra skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon til person som kan legge frem gyldig og dekkende tillatelse, hvis slik tillatelse er nødvendig for ervervet, jf. §§ 14 og 15. Levering til annen våpenhandler skal bare finne sted når denne kan godtgjøre at vedkommende har bevilling til å drive handel med slike gjenstander som leveringen gjelder.

Våpenutleier skal bare leie ut skytevåpen og registreringspliktige våpendeler til person som har våpenkort for tilsvarende skytevåpen eller registreringspliktig våpendel, eller til den som har våpenlånstillatelse etter § 24. For overlatelse av ammunisjon gjelder bestemmelsene i § 26 tilsvarende.

§ 44 *Oppbevaringskrav*

Våpenhandler og våpenutleier skal oppbevare skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon forsvarlig sikret i henhold til nærmere regler gitt i forskrift eller politimesterens pålegg.

§ 45 *Bevilling til å drive våpenmegling*

Den som vil drive megling med skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon, skal ha bevilling fra politimesteren.

Dersom vilkårene gitt i eller i medhold av denne paragraf er oppfylt, kan politimesteren gi bevilling etter første ledd. Bevillingen kan begrenses til å gjelde nærmere bestemte arter skytevåpen og ammunisjon og ellers gjøres avhengig av vilkår som fastsettes av politimesteren.

Bevillingen skal inneholde opplysning om bevillingshaverens navn og forretningssted, bevillingens omfang og de vilkår som gjelder for utøvelsen.

Bevilling kan bare gis til den som er over 21 år og som oppfyller krav til faglige kvalifikasjoner samt krav til personlig skikkethet for å drive

megling med skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon, jf. § 16.

Kapittel 10 Tilvirking, reparasjon og deaktivering av skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon

§ 46 Krav om bevilling

Den som vil tilvirke, reparere eller deaktivere skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler for salg, skal ha bevilling av departementet. Det samme gjelder den som vil tilvirke ammunisjon som ikke går inn under lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer (gjelder bare for Svalbard) eller brann- og eksplosjonsvernloven for salg.

Dersom vilkårene i § 47 er oppfylt, kan departementet gi bevilling etter første ledd. Bevillingen kan begrenses til å gjelde nærmere bestemte arter skytevåpen og ammunisjon og ellers gjøres avhengig av vilkår som fastsettes av departementet.

Kongen kan bestemme at skytevåpen og registreringspliktige våpendeler som nevnt i § 4 tredje ledd, helt eller delvis skal være undergitt bestemmelsene i dette kapittel. Det samme gjelder for ammunisjon som nevnt i § 4 tredje ledd, for så vidt ammunisjonen ikke går inn under lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer (gjelder bare for Svalbard) eller brann- og eksplosjonsvernloven.

§ 47 Vilkår for å få bevilling

Bevilling etter § 46 kan bare gis til den som

- a) er over 18 år, eller over 21 år ved tilvirking, reparasjon eller deaktivering av skytevåpen hvor alderskravet ved erverv mv. er 21 år,
- b) oppfylder krav til personlig skikkethet for å drive tilvirking, reparasjon og deaktivering av skytevåpen og registreringspliktige våpendeler for salg, samt tilvirking av ammunisjon for salg, jf. § 16,
- c) oppfylder krav til faglig kvalifikasjoner, og
- d) har tilfredsstillende lokaler og utstyr.

§ 48 Registrering og rapportering

Våpentilvirker skal føre en fortløpende oversikt over skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon som er tilvirket og deaktivert, eller er inne til reparasjon.

Oversikt over innleverte og utleverte skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon skal leveres til politiet innen frist fastsatt i forskrift.

§ 49 Utlevering fra våpentilvirker

Våpentilvirker skal bare foreta levering til person som har våpenkort for gjenstandene, hvis slikt kreves, jf. §§ 14 annet ledd og 15.

Levering til våpenhandler eller annen våpentilvirker skal bare finne sted når denne kan godtgjøre at vedkommende har bevilling til å drive handel eller tilvirking, reparasjon eller deaktivering med slike gjenstander som leveringen gjelder.

§ 50 Oppbevaringskrav

Våpentilvirker skal oppbevare skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon forsvarlig sikret i henhold til regler gitt i forskrift eller politimesterens pålegg.

§ 51 Tilvirking til eget bruk

Den som vil tilvirke skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler til eget bruk, skal ha tillatelse fra politimesteren.

Dersom kravene i §§ 16 til 18 er oppfylt, kan politimesteren gi tillatelse etter første ledd. Bestemmelsene om våpenkort gjelder også for skytevåpen tilvirket i medhold av første ledd.

Det kreves ikke tillatelse til å tilvirke ammunisjon eller prosjektiler til eget lovlig bruk.

§ 52 Vesentlig endring av skytevåpen

Den som vil foreta en vesentlig endring av et skytevåpens karakter, eller som eier eller innehar skytevåpen som er vesentlig endret, skal ha tillatelse fra politimesteren. Dette gjelder også skytevåpen som nevnt i § 4 tredje ledd.

Dersom kravene i §§ 16 til 18 er oppfylt, kan politimesteren gi tillatelse etter første ledd.

Kapittel 11 Deaktivering, destruksjon og merking mv.

§ 53 Deaktivering av skytevåpen

Deaktivering av skytevåpen, jf. § 3 første ledd nr. 9, skal foretas eller godkjennes av våpentilvirker eller den Kongen bemyndiger. Den som foretar eller godkjenner deaktiveringen, skal påføre skytevåpenet et lett synlig merke.

Kongen gir i forskrift nærmere regler om hvilke krav som skal stilles for at et skytevåpen er deaktivert, og for gjennomføring, merking og kontroll av deaktiveringen.

Kongen kan bestemme at reglene gitt i eller i medhold av denne paragrafen ikke får anvendelse for et skytevåpen som er lovlig deaktivert etter tidligere krav.

§ 54 Destruksjon av våpen, våpendeler og ammunisjon

Våpen, våpendeler eller ammunisjon som skal destrueres, overlates til politiet, som destruerer gjenstandene uten vederlag.

Et skytevåpen som er innlevert til destruksjon, anses ikke lenger som våpen.

§ 55 *Merking av skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon mv.*

Den som tilvirker skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler, skal merke gjenstandene med et unikt merke.

Den som innfører skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler, skal merke gjenstandene med et unikt merke. Kravet til merking gjelder ikke ved midlertidig innførsel av skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler til legitime formål.

Den som tilvirker eller innfører ammunisjon skal merke alle basispakker med komplett ammunisjon.

Skytevåpen som permanent overføres fra politiet eller Forsvaret til sivilt eie, skal merkes med et unikt merke.

Kongen gir i forskrift nærmere regler om merking av skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon.

Kongen kan bestemme at kravene om merking i første og annet ledd ikke skal gjelde for nærmere bestemte registreringspliktige våpendeler. Kongen kan også bestemme at kravene om merking i første og annet ledd også skal gjelde for andre våpendeler.

§ 56 *Kvalitetskontroll av skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon*

Kongen kan bestemme at skytevåpen og registreringspliktige våpendeler skal underlegges kvalitetskontroll. Det samme gjelder for ammunisjon som ikke går inn under lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer (gjelder bare for Svalbard) eller brann- og eksplosjonsvernloven.

Kongen kan bestemme at også skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon som nevnt i § 4 tredje ledd skal underlegges kontrollen.

Skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon som ikke blir godkjent ved kontrollen, kan kontrollmyndigheten om nødvendig deaktivere eller destruere.

§ 57 *Skytebaner*

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om kontroll med og godkjenning av skytebaner, herunder hvordan en skytebane skal anlegges og utstyres.

Dersom en skytebane ikke oppfyller kravene som er gitt i medhold av første ledd, kan politimesteren forby bruken av den.

Kapittel 12 Godkjente skytter- og våpensamlerorganisasjoner

§ 58 *Godkjenning av skytter- og våpensamlerorganisasjoner*

Der det stilles krav til medlemskap og aktivitet i skytter- eller våpensamlerorganisasjon for å erverve, eie og inneha skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon, skal organisasjonen være godkjent av Politidirektoratet.

Politidirektoratet kan godkjenne organisasjon som

- har et aktverdig formål som dekker behovet for angjeldende type skytevåpen,
- har et aktivitetstilbud for medlemmene i henhold til formål som nevnt i bokstav a,
- er registrert i Enhetsregisteret,
- har eget styre,
- har en stabil drift og økonomi, og
- har et sentralt medlemsregister.

§ 59 *Godkjente skytter- og våpensamlerorganisasjoners plikter*

Får godkjente skytter- og våpensamlerorganisasjoner kunnskap om at en person handler på slik måte at det kan være grunn til å tro at vedkommende ikke oppfyller krav til personlig skikket etter § 16, skal organisasjonen straks melde dette til politiet. Meldeplikten gjelder bare kunnskap om handlinger som finner sted i forbindelse med organisasjonenes aktiviteter.

Godkjente skytter- og våpensamlerorganisasjoner plikter å gi politiet adgang til opplysninger om hvem som er registrert som medlem i organisasjonen.

§ 60 *Godkjenning av nye typer skytevåpen i skyteprogram*

Politidirektoratet skal godkjenne at andre typer skytevåpen enn det skytterorganisasjonen allerede har skyteprogram for, kan brukes i nye eller endrede skyteprogram som kan gi grunnlag for tillatelse etter § 14. Godkjenningen skal omfatte typer skytevåpen, herunder art, kaliber og øvrige tekniske spesifikasjoner.

Kapittel 13 Politiets forvaltning og kontroll, meldeplikt for leger mv., sentralt våpenregister, gebyr mv. og klage

§ 61 *Politiets kontroll*

Politiet kan foreta kontroll med

- at den som har tillatelse etter §§ 14, 15 eller 24 oppfyller krav som ligger til grunn for tillatelsen,

- b) oppbevaringen hos den som innehar skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon. I private hjem kan slik kontroll bare gjennomføres etter minst 48 timers forhåndsvarsel i overensstemmelse med nærmere regler gitt i forskrift,
- c) transport av skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon,
- d) at godkjente skytter- og våpensamlerorganisasjoner oppfyller krav som nevnt i § 58 annet ledd, og
- e) at den som har bevilling etter kapittel 9 eller 10 oppfyller krav som ligger til grunn for bevillingen.

§ 62 *Våpenforvaltningens adgang til opplysninger innad i politiet*

Tjenestemenn i politiets våpenforvaltning kan gis tilgang (rett til direkte søk) til opplysninger, eller opplysninger kan utleveres til dem, jf. politi-registerloven § 29, i den utstrekning det er et tjenestemessig behov, og det er til bruk for kontroll med skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon i sivilt eie.

Dersom tilgang som nevnt i første ledd gjelder register hvor det kreves særskilt bemyndigelse, gjelder bestemmelsen i den grad behandlingsansvarlig har gitt slik bemyndigelse.

§ 63 *Meldeplikt for leger, psykolog og optiker*

I medhold av helsepersonelloven § 34 a skal lege, psykolog eller optiker som finner at en pasient med våpenkort, våpenlånetillatelse eller bevilling etter kapittel 10 eller 11, ikke oppfyller kravet til helse i § 16, gi melding til politiet etter nærmere regler gitt i forskrift.

§ 64 *Sentralt våpenregister*

Til bruk for kontroll med skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon i sivilt eie skal det føres et sentralt elektronisk våpenregister over skytevåpen, registreringspliktige våpendeler, ammunisjon, våpeneiere, våpenlånetillatelser, samt våpenhandlere, våpenutleiere, våpenmeglere og våpentilvirkere.

Registeret skal kun inneholde opplysninger som er nødvendige for gjennomføringen av kontrollen med skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon i sivilt eie.

Helsepersonell som har meldeplikt etter helsepersonelloven § 34 a skal gis tilgang til nødvendige opplysninger i våpenregisteret for å utøve meldeplikten.

Før en behandling etter første ledd kan iverksettes, skal Kongen i forskrift gi nærmere regler om

- a) formålet med behandlingen,
 - b) hvem som er behandlingsansvarlig,
 - c) hvilke opplysningskategorier som kan registreres,
 - d) hvem som har tilgang til opplysningene,
 - e) adgangen til å utlevere opplysningene,
 - f) innsyn, retting, sperring og sletting av opplysninger, og
 - g) informasjonssikkerhet og internkontroll.
- Alle opplysninger i sentralt våpenregister kan unntas fra offentlighet.

§ 65 *Gebyr og utgifter*

Kongen kan fastsette gebyr for

- a) tillatelse til å erverve skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon,
 - b) bevilling som nevnt i kapittel 9 og 10,
 - c) tillatelse til å innføre eller utføre skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon, og
 - d) kvalitetskontroll.
- Kongen kan fastsette et årlig gebyr for å
- a) eie eller inneha skytevåpen og registreringspliktige våpendeler, og
 - b) ha bevilling som nevnt i kapittel 9 og 10.
- Kongen kan bestemme at
- a) eier eller innehaver skal betale utgiftene med å få skytevåpen deaktivert,
 - b) eier eller innehaver skal betale utgiftene til ombygging av skytevåpen etter politiets pålegg, og politiets etterkontroll av dette,
 - c) den som ønsker å eie eller inneha skytevåpen eller drive handel med skytevåpen kan bli pålagt helt eller delvis å dekke statens utgifter til kontroll av skytevåpenet eller skytevåpentypen, herunder godkjenning av halvautomatiske rifler til sivilt bruk, og
 - d) utgifter ved merking av skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon skal betales av den som tilvirker og innfører gjenstandene, jf. § 55.

§ 66 *Klage*

Vedtak truffet i medhold av eller med hjemmel i denne lov kan påklages til nærmeste overordnede organ.

Kapittel 14 Straff og våpenamnesti

§ 67 *Straff*

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov, straffes med bot og fengsel inntil 6 måneder, hvis ikke overtredelsen rammes av et strengere straffebud. Gjelder overtredelsen ulovlig inn-

føring, avhendelse, erverv eller besittelse av skytevåpen eller ammunisjon, kan bot eller fengsel inntil 2 år anvendes.

§ 68 *Våpenamnesti*

Kongen kan bestemme at overtredelser av § 14 første ledd første punktum og annet ledd første punktum og § 15 første ledd første punktum ikke skal forfølges strafferettslig dersom den som har begått overtredelsen, gir underretning til politiet om overtredelsen i løpet av et nærmere angitt tidsrom fastsatt av Kongen.

Kapittel 15 Forskrifter

§ 69 *Forskrifter*

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler til gjennomføring og utfylling av denne lov, herunder om

1. total lengde og pipelengde for skytevåpen,
2. saksbehandling og saksbehandlingstid for å tillate halvautomatiske rifler, jf. § 9,
3. skytterorganisasjonenes og andre juridiske personers erverv av skytevåpen og registreringspliktige våpendeler, jf. §§ 14 og 19,
4. juridiske personers erverv av ammunisjon, og skytterorganisasjoners formidling av ammunisjonskjøp for sine medlemmer,
5. politimesterens dispensasjonsadgang for alderskravene, jf. § 17 tredje ledd,
6. kravet til behov og annen rimelig grunn, herunder om
 - a) jaktvåpengarderobe, jf. § 19 annet ledd,
 - b) aktivitetskrav mv. for konkurranseskyting, og
 - c) samling,
7. utlån av skytevåpen fra godkjente skytterorganisasjoner,
8. transport og forsendelse ved transportør av skytevåpen, registreringspliktige våpendeler, og ammunisjon, samt unntak for våpenhandlers og politiets transport og forsendelse ved transportør av skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon,
9. innførsel og utførsel av skytevåpen, registreringspliktige våpendeler eller ammunisjon, herunder
 - a) om europeisk våpenpass,
 - b) ved ut- og innreise i forbindelse med midlertidig opphold i utlandet,
 - c) som norsk fangstekspedisjon bringer til og fra fangstfelter utenfor norsk territorialfarvann, og

- d) ved inn- og utreise i forbindelse med midlertidig opphold i utlandet,
10. forretnings- og lagerlokalenes innredning og utstyr samt hvilke faglige kvalifikasjoner en bevillingsinnehaver eller daglige leder og den medansvarlige må ha, jf. § 39,
11. frist for våpenhandler og våpentilvirker til å levere inn oversikt, jf. §§ 42 annet ledd og 48 annet ledd,
12. våpenhandlers adgang til å levere ut skytevåpen mv. ved prøveskyting, jf. § 43,
13. krav til oppbevaring for våpenhandlere, våpenutleiery og våpentilvirker, jf. §§ 44 og 50,
14. bevilling til å drive våpenutleie og våpenmegling,
15. vilkår for bevilling til å drive tilvirking, reparasjon og deaktivering, jf. § 47,
16. behandling og bruk av skytevåpen og registreringspliktige våpendeler som våpentilvirker eller våpenhandler innehar i forbindelse med sin virksomhet,
17. regler for godkjenning av nye typer skytevåpen i skytterorganisasjoners skyteprogram, jf. § 60,
18. politiets kontroll etter § 61, herunder om kontroll med oppbevaring i private hjem, og
19. saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for tillatelsesordninger i eller i medhold av denne lov, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 andre ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

Departementets myndighet etter denne lov kan legges til Politidirektoratet. Departementet bestemmer hvilken myndighet og hvilke oppgaver som skal legges til Politidirektoratet.

Kapittel 16 Sluttbestemmelser

§ 70 *Ikraftsetting*

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at ulike bestemmelser i loven kan tre i kraft til forskjellig tid.

Fra samme tid oppheves: —

Kongen kan gi regler om overgangsbestemmelser.

§ 71 *Endringer i andre lover*

Med virkning fra den tid våpenloven [...] settes i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven) gjøres følgende endringer:

Ny § 34 a skal lyde:

§ 34 a *Opplysninger i forbindelse med våpenkort mv.*

Lege, psykolog eller optiker som finner at en pasient med våpenkort, våpenlånetillatelse eller bevilling etter våpenloven kapittel 9 eller 10, ikke oppfyller kravet til helse i våpenloven § 16, skal gi melding til politiet etter nærmere regler gitt av Kongen i forskrift.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om gjennomføring av meldeplikten i første ledd.

2. I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven) gjøres følgende endringer:

§ 189 skal lyde:

§ 189 *Ulovlig bevæpning på offentlig sted*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som på et offentlig sted forsettlig eller grovt uaktsomt har med

- a) skytevåpen,
- b) luft- og fjærvåpen, eller
- c) våpenetterligninger som lett kan forveksles med skytevåpen.

På samme måte straffes den som på et offentlig sted bærer

- a) kniv eller lignende skarpt redskap som er egnet til å påføre noen en legemskrenkelse, eller
- b) gjenstand som kan brukes som slagvåpen som er egnet til å påføre noen en legemskrenkelse.

Forbudet i første og annet ledd gjelder ikke skytevåpen, kniv eller annet redskap eller gjenstand som brukes til, bæres eller medbringes i forbindelse med arbeid, friluftsliv eller et annet aktverdig formål.

3. I lov 21. februar 1930 om skifte gjøres følgende endringer:

Ny § 13 annet ledd skal lyde:

I dødsbo skal retten snarest mulig undersøke om avdøde var eier eller innehaver av skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler. Tingretten underretter straks politiet dersom avdøde var eier eller innehaver av slike gjenstander. Tingretten underretter samtidig arvingene om hvilke skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler det gjelder og om arvingenes plikter etter våpenloven § 32.

Nåværende annet og tredje ledd blir tredje og fjerde ledd.

4. I lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs gjøres følgende endringer:

Ny § 80 tredje ledd skal lyde:

Bostyrer skal straks undersøke om konkursboet eier eller innehar skytevåpen eller registreringspliktige våpendeler og hvilke gjenstander det gjelder. Våpenloven § 33 gir nærmere regler om bostyrers plikter.

Nåværende tredje til sjette ledd blir fjerde til syvende ledd.

Litteraturliste

- Aldridge, M. L. and K. D. Browne. «Perpetrators of spousal homicide: a review. [Review] [56 refs].» *Trauma Violence & Abuse* 4.3 (2003): 265-76.
- Alm, Stein Otto; Søilen, Magne; Tønnessen, Randolph W; Våpenrådets Brevkurs – Fagkurs for ansatte i våpenforretninger og ved våpenkontor.
- Archer, J. «Sex differences in aggression between heterosexual partners: a meta-analytic review.» *Psychological Bulletin* 126.5 (2000): 651-80.
- Campbell, J. C., et al. «Intimate partner homicide: review and implications of research and policy. [Review] [97 refs].» *Trauma Violence & Abuse* 8.3 (2007): 246-69.
- Datatilsynets «Kontrollvirksomhet i 2008» av 18.05.2009
- Dokument nr.15 (1995-1996) Rapport til Stortinget fra kommisjonen som ble oppnevnt av Stortinget for å granske påstander om ulovlig overvåking av norske borgere («Lund-rapporten»)
- Don B. Kates, Gary Mauser, Would banning firearms reduce murder and suicide? A review of international and some domestic evidence. *Harvard Journal of Law & Public Policy*, Vol. 30, Number 2 (2007): 649-93.
- EU rådsdirektiv 93/15/EØF av 5.april 1993
- Eur-Lex, direktiv 2006/123/EF av 12.des.2006 (EUs tjenstedirektiv)
- Eur-Lex, direktiv 2008/51/EF av 21.mai 2008 om endring av direktiv 91/477/EØF av 18.juni 1991 om ervervelse og besittelse av våpen
- Eur-Lex, direktiv 91/477/EØF av 18.juni 1991 om ervervelse og besittelse av våpen
- FG-krav for prøving og godkjenning av sikkerhetsskap FG-520:1
- FINLEX, Skjutvapenförordning 27.2.1998/145 Finsk våpenforskrift
- FINLEX, Skjutvapenlag av 9.1.1998/1 Finsk våpenlov
- FOR 2009-06-25 nr.904 Våpenforskriften. Forskrift om skytevåpen, våpendeler og ammunisjon mv. (våpenforskriften) (2009-06-25)
- FOR-1984-07-13-1467 «Forskrift om leges melding om at innehaveren av flysertifikat eller førerkort ikke fyller helsemessige krav».
- FOR-1988-07-01-548, Forskrift om anlegg av, kontroll med og godkjenning av sivile skytebaner
- FOR-2002-03-22-313 «Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst»
- FOR-2002-06-26-922 «Forskrift om håndtering av eksplosjonsfarlig stoff»
- FOR-2004-01-19-298 «Forskrift om førerkort m.m.»
- FOR-2004-06-22-972 «Forskrift om sikkerhet, pirat- og terrorberedskapstiltak og bruk av maktmidler om bord på skip og flyttbare boreinnretninger (Sikkerhetsforskriften)
- FOR-2007-08-20-987 «Forskrift om jakt, felling og fangst på statsgrunn»
- FOR-2009-12-22-1745 «Forskrift om regulering av sel på norskekysten»
- FOR-2011-09-09-930, Forskrift om forbudte skytevåpen og godkjente halvautomatiske skytevåpen [Forskrift om forbudte skytevåpen m.m.]
- Fredrik Sejersted, Finn Arnesen, Ole-Andreas Rognstad, Sten Foyn og Olav Kolstad, EØS-rett 2. utgave (2003)
- Galta, K., S. L. Olsen, and G. Wik. «Murder followed by suicide: Norwegian data and international literature.» *Nordic Journal of Psychiatry* (2010): 397-401.
- Garcia, L., C. Soria, and E. L. Hurwitz. «Homicides and intimate partner violence: a literature review. [Review] [69 refs].» *Trauma Violence & Abuse* 8.4 (2007): 370-83.
- Hague declaration (IV,3) concerning Expanding Bullets. The Hague, 29 July 1899
- Innst. O. nr. 19 (1977/78)
- Innst. O. nr. 5 (1984/1985)
- Innst. O. nr. 39 (1997/1998)
- Innst. O. nr. 19 (1989/1990)
- Innstilling fra «Utvalget til revisjon av lov av 28.juni 1927 om innførsel, utførsel, fremstilling og salg av våben og ammunisjon og deler derav (Våpenlovutvalget) 12.des.1958
- Innstilling fra Utvalget til revisjon av lov om innførsel, utførsel, fremstilling og salg av våpen

- og ammunisjon samt deler derav av 12. desember 1958.
- Johnson RM, Coyne-Beasley T, Runyan CW. American Firearm ownership and storage practices, U.S. households, 1992-2002. A systematic review *Journal of Preventive Medicine* (2004), Aug; 27(2):173-82.
- Justitsministeriets bekendtgørelse om våpen og ammunisjon mv. av 19. oktober 2009 nr. 997 med senere endringer. (Danmark)
- Justitsministeriets cirkulære av 26. januar 2000 om våpen og ammunisjon mv. (Danmark)
- Kgl. res. 24.aug 1990 nr.688
- Kgl. res. 25.januar 1963
- Kripos, Drapsoversikt 2010
- LOV-1814-05-17 Kongeriget Norges Grundlov, (Grunnloven)
- LOV-1902-05-22-10, Almindelig borgerlig Straffelov (Straffeloven)
- LOV-1927-06-28 (Våpenloven)
- LOV-1930-02-21 «Lov om skifte» [skifteloven]
- LOV-1961-06-09-1 Lov om skytevåpen og ammunisjon m.v. [våpenloven].
- LOV-1965-06-18-4 «Lov om vegtrafikk» (vegtrafikkloven)
- LOV-1967-02-10 «Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker» (Forvaltningsloven)
- LOV-1981-04-08-7 «Lov om barn og foreldre» (barnelova)
- LOV-1981-05-29-38 «Lov om jakt og fangst av vilt» (Viltloven)
- LOV-1981-05-22-25 «Lov om rettergangsmåten i straffesaker» (straffeprosessloven)
- LOV-1984-06-08-58, «Lov om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven)
- LOV-1988-12-23-104 «Lov om produktansvar» (produktansvarsloven)
- LOV-1992-06-26-86 «Lov om tvangsfullbyrdelse» [tvangsfullbyrdsloven]
- LOV-1992-11-27-109 «Lov om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde mv. (EØS-loven)
- LOV-1995-08-04-53 «Lov om politiet» (politiloven)
- LOV-1998-03-20-10 «Lov om forebyggende sikkerhetstjeneste» (sikkerhetsloven)
- LOV-1998-07-17-61 Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)
- LOV-1999-05-21-30 «Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett» (menneskerettsloven).
- LOV-1999-07-02-64 Lov om helsepersonell m.v. [Helsepersonelloven]
- LOV-1999-12-22-105 Lov om handelsverksemd med brukte og kasserte ting (brukthandellova)
- LOV-2000-04-14-31 «Lov om behandling av personopplysninger» (Personopplysningsloven)
- LOV-2001-01-05-1 «Lov om vaktvirksomhet» (vaktvirksomhetsloven)
- LOV-2002-06-14-20 «Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven).
- LOV-2005-05-20-28 «Lov om straff» (straffeloven)
- LOV-2006-05-19-16 «Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova)
- LOV-2009-06-19-100 «Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)
- LOV-2009-06-19-103, Lov om tjenestevirksomhet (tjenesteloven)
- LOV-2010-05-28-16 «Lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten» (politiregisterloven)
- Lovbekendtgørelse om våpen og eksplosivstoffer av 22. juni 2009 nr. 704 med senere endringer. (Danmark)
- Miller, M., D. Hemenway, and D. Azrael. «State-level homicide victimization rates in the US in relation to survey measures of household firearm ownership, 2001-2003.» *Social Science & Medicine* 64 (2007): 656-64.
- Moen, E m.fl. (Hm Nordic 2010) Ladeboken utg.6 NJFF, (NJFF 2011) «Jegerprøven med Norges Jeger- og Fiskerforbund»
- Nordic Hunters' Cooperation, «Nordic Hunting – Securing Nature and Wildlife for Coming Generations», DK2008
- Norheim, P.T., (Damm 2000) «Våpen i Norge», fra spyd og luntelåsmuskett til Krag-Jørgensen og bajonett
- NOU 2003: 21 Kriminalbekjempelse og personvern. Utredning fra Politiregisterutvalget
- NOU 2010: 3 Drap i Norge i perioden 2004-2009 Oslo tingrett 2007-66366, Gyldigheten av forvaltningsvedtak etter våpenloven
- Ot.prp. nr. 56 (1926) «Om utferdigelse av en lov om innførsel, utførsel og salg av våben og ammunisjon samt deler derav», FD 25. juni 1926
- Ot.prp. nr. 108 (2008/2009)
- Ot.prp. nr. 108 (2008/2009)
- Ot.prp. nr. 13 (1989/1990)
- Ot.prp. nr. 15 (1984/1985)
- Ot.prp. nr. 21 (200/2001)
- Ot.prp. nr. 3 (1977/1978)
- Ot.prp. nr. 66 (1959/1960)

- Ot.prp. nr. 70 (2008/2009) «om lov om tjenestevirksomhet»
- Ot.prp. nr. 74 (1996/1997) «Om lov om endringer i lov 9.juni 1961 nr.1 om skytevåpen og ammunisjon m.v.»
- Ot.prp. nr. 90 (2003/2004) «om lov om straff»
- Politidirektoratet. Politiets bekjempelse av kriminelle gjenger i perioden 2011 til 2015
- Programme of Action to Prevent, Combat and Eradicate The Illicit Trade in Small Arms and Light Weapons. UN Document A/CONF.192/15.
- Prop. 1 S (2011/2012)
- Prop.RP 106/2009 rd (proposisjon om endring i finsk våpenlov)
- Rasch-Engh, R, (Landbruksforlaget 2004) «Våpen i Norge 1550-1940», våpenhistorikk, identifisering, verdisetting
- Rundskriv 10/2004 av 6.mai 2004, Politidirektoratet
- Rundskriv 2006/011 «Helsetjenestens og politiets ansvar for psykisk syke – oppgaver og samarbeid», Politidirektoratet, Sosial- og helsedirektoratet
- Rundskriv 2009/009, Retningslinjer for politiets behandling av våpensaker
- Rundskriv GP-6174, Justis- og Politidirektoratet
- Rundskriv G-126/92, Justis- og Politidepartementet
- Rundskriv G-142/92, Justis- og Politidepartementet
- Rundskriv G-155/93, Justis- og Politidepartementet
- Rundskriv G-80/94, Justis- og Politidepartementet
- Rundskriv IS-7/2003 «Pasienter som innehar våpen», Sosial- og helsedirektoratet
- Rundskriv IS-7/2003, Sosial- og helsedirektoratet
- Schengen konvensjonen kapittel 7.
- Skjutvåpenlag 9.1.1998/1 (Sverige)
- St.meld. nr. 32 (1945-1946) Plan for en første rensning av Norges forsvar. Oslo: Forsvarsdepartementet
- St.meld. nr. 33 (1998/1999)
- United Nations A/RES/55/255, 31.may 2001, Protocol against the Illicit Manufacturing of and Trafficking in Firearms, Their Parts and Components and Ammunition, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organised Crime [UN Firearms protocol]
- United Nations res.55/25 15.nov.2000 «United Nations Convention against Transnational Organized Crime»
- Utredning, Ds 2010:6 Visse spørsmål om våpenlagen (Sverige)
- Utvalgsinnstilling, 15. august 2005, «Forskrift til våpenloven – gjennomgang og revisjon»
- Våpenforordning (1996:70) av 8. feb. 1996 (Sverige)
- Våpenlag (1996:67) av 8.feb. 1996 (Sverige)
- Waffengesetz (WaffG) av 25. juli 2009 (Tysk våpenlov)
- Øren, L, 2007, Skytevåpenidentifisering

Norges offentlige utredninger

2010 og 2011

Statsministeren:

Arbeidsdepartementet:

Medvirkning og medbestemmelse i arbeidslivet.
NOU 2010: 1.
Grunnlaget for inntektsoppgjørene 2010.
NOU 2010: 4.
Aktiv deltakelse, likeverd og inkludering.
NOU 2010: 5.
Grunnlaget for inntektsoppgjørene 2011.
NOU 2011: 5.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet:

Nemndsbehandling av forbrukertvister. NOU 2010: 11.
Velferd og migrasjon. NOU 2011: 7.
Bedre integrering. NOU 2011: 14.
Struktur for likestilling. NOU 2011: 18.

Finansdepartementet:

Pensjonslovene og folketrygdreformen I.
NOU 2010: 6.
Bedre rustet mot finanskriser. NOU 2011: 1.
Ny finanslovgivning. NOU 2011: 8.

Fiskeri- og kystdepartementet:

Fornyings-, administrasjons- og kirke- departementet:

Håndhevelse av offentlige anskaffelser. NOU 2010: 2.

Forsvarsdepartementet:

Helse- og omsorgsdepartementet:

Drap i Norge i perioden 2004–2009. NOU 2010: 3.
Arbeid for helse. NOU 2010: 13.
Økt selvbestemmelse og rettssikkerhet. NOU 2011: 9.
Innovasjon i omsorg. NOU 2011: 11.
Når sant skal sies om pårørendeomsorg. NOU 2011: 17.

Justis- og politidepartementet:

Ny klageordning for utlendingssaker. NOU 2010: 12.
I velferdsstatens venterom. NOU 2011: 10.
Juryutvalget. NOU 2011: 13.
Standardisert personskadeerstatning. NOU 2011: 16.
Ny våpenlov. NOU 2011: 19.

Kommunal- og regionaldepartementet:

Kompetansearbeidsplasser – drivkraft for vekst
i hele landet. NOU 2011: 3.
Rom for alle. NOU 2011: 15.

Kulturdepartementet:

Lett å komme til orde, vanskelig å bli hørt –
om moderne mediestøtte. NOU 2010: 14.
Ytringsfrihet og ansvar i en ny mediehverdag.
NOU 2011: 12.

Kunnskapsdepartementet:

Mangfold og mestring. NOU 2010: 7.
Med forskertrang og lekelyst. NOU 2010: 8.
Et åpnere forskningssystem. NOU 2011: 6.

Landbruks- og matdepartementet:

Mat, makt og avmakt. NOU 2011: 4.

Miljøverndepartementet:

Et Norge uten miljøgifter. NOU 2010: 9.
Tilpassing til eit klima i endring. NOU 2010: 10.

Nærings- og handelsdepartementet:

Mellomlagerløsning for brukt reaktor Brensel og
langlivet mellomaktivt avfall. NOU 2011: 2.

Olje- og energidepartementet:

Samferdselsdepartementet:

Utenriksdepartementet:

Bestilling av publikasjoner

Offentlige institusjoner:
Departementenes servicesenter
Internett: www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefon: 22 24 20 00

Privat sektor:
Internett: www.fagbokforlaget.no/offpub
E-post: offpub@fagbokforlaget.no
Telefon: 55 38 66 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på
www.regjeringen.no

Trykk: 07 Xpress 12/2011